

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών
— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Περιγράμματα Μαθημάτων
Ακαδημαϊκό Έτος 2024-2025

Α'. Τομέας Ιστορίας

Χειμερινό Εξάμηνο

Μαθήματα Κορμού (ΧΕ)

Π 04: Εισαγωγή στις Ιστορικές Σπουδές

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Π 04	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	1ο, 3ο, 5ο, 7ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εισαγωγή στις Ιστορικές Σπουδές		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μάθημα κορμού		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (με αξιολόγηση στην αγγλική ή την ελληνική γλώσσα)		
ΙΣΤΟΤΟΠΟΣ	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH508/		

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Το μάθημα αποσκοπεί στην εξοικείωση των φοιτητών/τριών με τις βασικές έννοιες των ιστορικών σπουδών (χρόνος, χώρος, ιστορικό γεγονός, πηγές, αρχείο, δομές, ιστορική εξήγηση και ιστορική ερμηνεία κ.ά.) και τη μεθοδολογία τους (επιλογή, χρήση, διασταύρωση, σύγκριση και αξιολόγηση πηγών, αρχειακή έρευνα, περιοδολόγηση, μορφές ιστορικών κειμένων, βιβλιογραφία κ.ά.). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στους σύγχρονους προβληματισμούς για την ιστορία, καθώς και στα νέα ερευνητικά πεδία μελέτης της. Εξετάζονται ακόμη η ιστορική συγκρότηση των ιστορικών σπουδών, η σημερινή τους θέση στο πλαίσιο των ανθρωπιστικών και των κοινωνικών επιστημών, καθώς και βασικοί σταθμοί στην εξέλιξη της ιστοριογραφίας. Συστατικό στοιχείο του μαθήματος αποτελεί η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με διαφορετικά είδη ιστορικών πηγών, με την κριτική ανάγνωση τους, καθώς και με βασικές τεχνικές στη συγγραφή ιστορικών εργασιών.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/φοιτήτριες θα:

- Γνωρίζουν την έννοια της επιστημονικής ιστορίας και τη διαφορά από μια άλλη σειρά συναφείς έννοιες.
- Κατανοούν τις βασικές έννοιες της Ιστορίας.
- Γνωρίζουν τους σημαντικότερους ιστορικούς κλάδους.
- Είναι εξοικειωμένοι/-ες με την έννοια των ιστορικών πηγών και την προσέγγισή τους.
- Γνωρίζουν τους σημαντικότερους σταθμούς της διεθνούς και ελληνικής ιστοριογραφίας.
- Είναι εξοικειωμένοι/-ες με τη συγγραφή μιας ιστορικής εργασίας.

Γενικές Ικανότητες

- Κατανόηση βασικών εννοιών για την προσέγγιση του παρελθόντος
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Καλλιέργεια της αυτενέργειας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Εννοιολογήσεις της ιστορίας. Η ιστορία γύρω μας. Ιστορική κουλτούρα, κοινωνική μνήμη, ιστορική συνείδηση, ιστορική γνώση.
- Το αντικείμενο της ιστορικής έρευνας.
- Τα γεγονότα του παρελθόντος και η τέχνη της κριτικής στην ιστορία.
- Πώς τίθενται τα ιστορικά ερωτήματα.
- Τι συνιστά πηγή για την ιστορία. Πώς αντιμετωπίζουμε τις πηγές. Τι είναι το «αρχείο».
- Οι έννοιες στην ιστορία.
- Ιστορικός χρόνος και περιοδολόγηση.
- Η αιτιότητα στην ιστορία.
- Από το ιστορικό ερώτημα στην ιστορική ανάλυση και την ιστορική σύνθεση. Πώς γράφουμε μια ιστορική εργασία.
- Από τον θετικισμό του 19ου αιώνα στην κοινωνική ιστορία.
- Η «σχολή» των Annales ή «νέα ιστορία».
- Η βρετανική μαρξιστική παράδοση.
- Από την ιστορία των νοοτροπιών στην πολιτισμική ιστορία.
- Η ιταλική μικροϊστορία.
- Μνήμη και προφορική ιστορία.
- Η συγκρότηση της νεοελληνικής ιστοριογραφίας.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Στην τάξη / Σε αρχειακούς φορείς	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class 3) Οπτικοακουστικό υλικό και ψηφιοποιημένο αρχειακό υλικό αναρτημένο στο διαδίκτυο	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας και πηγών	20
	Σύντομες ατομικές εργασίες εξάσκησης	28
	Αυτοτελής Μελέτη	38
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή τελική εξέταση	

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Bloch, Marc, *Απολογία για την ιστορία. Το επάγγελμα του ιστορικού*, μετάφραση: Κώστας Γαγανάκης, Εναλλακτικές Εκδόσεις, Αθήνα 1994
- Braudel, Fernand, *Μελέτες για την ιστορία*, μετάφραση: Οντέτ Βαρών και Ρόδη Σταμούλη, Ε.Μ.Ν.Ε.-Μνήμων, Αθήνα 1987
- Encyclopédie de la Pléiade, *Ιστορία και μέθοδοί της*, διεύθυνση Charles Samaran, τ. Α'-Στ', Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 1979-1989
- Gaddis, John Lewis, *Το τοπίο της ιστορίας. Πώς οι ιστορικοί χαρτογραφούν το παρελθόν*, μετάφραση: Μαρία Ακριβάκη, Πεδίο, Αθήνα 2019
- Hobsbawm, Eric, *Για την ιστορία*, μετάφραση: Παρασκευάς Ματάλας, Θεμέλιο, Αθήνα, 1998
- Iggers, Georg G., Q. Edward Wang, *Παγκόσμια ιστορία της σύγχρονης ιστοριογραφίας*, μετάφραση: Πελαγία

- Μαρκέτου, Νεφέλη, Αθήνα 2015
- Noiriel, Gérard, *Τι είναι η Σύγχρονη Ιστορία*; μετάφραση: Μαρία Κορασίδου, Gutenberg, Αθήνα 2005
- Αρώνη-Τσίχλη, Καίτη, *Ιστορικές σχολές και μέθοδοι. Εισαγωγή στην ευρωπαϊκή ιστοριογραφία: πανεπιστημιακές παραδόσεις*, Παπαζήσης, Αθήνα 2008
- Ασδραχάς, Σπύρος, *Ιστορικά απεικασματα*, Θεμέλιο, Αθήνα 1995
- Βόγλη, Ελπίδα, *Τι πρέπει να γνωρίζει ο ιστορικός για την επιστήμη και το επάγγελμά του*; [ηλεκτρ. βιβλ.], Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Αθήνα 2015. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/3821>
- Καρρ, Ε. Χ., *Τι είναι η ιστορία*; μετάφραση: Αντρέας Παππάς, Γνώση, Αθήνα 1999
- Κόκκινος, Γιώργος, *Από την ιστορία στις ιστορίες. Προσεγγίσεις στην ιστορία της ιστοριογραφίας, την επιστημολογία και τη διδακτική της ιστορίας*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1998
- Λε Γκοφ, Ζακ, Πιέρ Νορά (επιμ.), *Το έργο της ιστορίας*, 3 τόμοι, μετάφραση: Κλαίρη Μιτσοτάκη, Εκδόσεις Ράππα, Αθήνα 1981-1988
- Λε Γκοφ, Ζακ, *Ιστορία και μνήμη*, μετάφραση: Γιάννης Κουμπουρλής, Νεφέλη, Αθήνα 1998
- Λιάκος, Αντώνης, *Πώς το παρελθόν γίνεται ιστορία*; Πόλις, Αθήνα 2007
- Μπάροου, Τζον, *Μια ιστορία των ιστοριών. Έπη, χρονικά, μυθιστορίες και διερευνήσεις από τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη μέχρι τον 20ό αιώνα*, μετάφραση: Άσπα Γολέμη, Εκδόσεις Τόπος, Αθήνα 2014

Π 10: Αρχαία Ιστορία Α΄

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Π 10	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	1ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Π 10: Αρχαία Ιστορία Α΄ Από τη δημιουργία της πόλεως έως και τα τέλη της βασιλείας του Φιλίππου Β΄		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων	Κορμού		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Κανένα (μάθημα πρώτου εξαμήνου)		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (Εξέταση σε ελληνική και αγγλική γλώσσα)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση: • Να εμβαθύνουν τις γνώσεις τους στην Αρχαία Ιστορία των Αρχαϊκών και Κλασικών χρόνων • Να αποκτήσουν μία σαφή εικόνα της εξελικτικής πορείας φαινομένων όπως ο αποικισμός, η εγκαθίδρυση του κράτους δικαίου, οι πολιτειακές μεταβολές, οι διαφοροποιήσεις του συσχετισμού δυνάμεων, η δημιουργία ταυτότητας. • Να αντιλαμβάνονται το ρόλο των οικονομικών και κοινωνικών παραγόντων στη διαμόρφωση των ιστορικών συνθηκών. • Να θέτουν ερωτήματα σχετικά με ζητήματα που αφορούν στις περιόδους αυτές. • Να αντιληφθούν τη σημασία των πηγών, άμεσων ή έμμεσων, και να τις αξιοποιούν καταλλήλως.
Γενικές Ικανότητες
• Καλλιέργεια κριτικής και συγκριτικής σκέψης • Αυτόνομη εργασία • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον • Εργασία σε διεθνές περιβάλλον • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης • Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου και διαφορετικότητας • Καλλιέργεια αυτοπεποίθησης και ενθάρρυνση πρωτοβουλιών • Παραγωγή νέων ερευνητικών πεδίων

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Πηγές της Αρχαίας Ελληνικής Ιστορίας
2. Αποικισμός
3. Νομοθεσία – νομοθέτες – το κράτος δικαίου και η συγκρότηση της πόλης
4. Η τυραννίδα στον αντίποδα του κράτους δικαίου
5. Σπάρτη και Αθήνα πριν από τα Μηδικά
6. Τα Μηδικά
7. Πεντηκονταετία
8. Ο Πελοποννησιακός πόλεμος
9. Από τους Αιγός Ποταμούς στην Ειρήνη του Ανταλκίδα
10. Από το διοικισμό της Μαντίνειας στη μάχη στα Λεύκτρα
11. Από τη μάχη στα Λεύκτρα στη μάχη της Μαντίνειας
12. Το βασίλειο των Μακεδόνων
13. Ο Φίλιππος Β' έως τη μάχη της Χαιρώνειας

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Στην τάξη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας και πηγών	20
	Σύντομες ατομικές εργασίες εξάσκησης	28
	Αυτοτελής Μελέτη	38
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή εξέταση στο τέλος του εξαμήνου (Τρεις ερωτήσεις εκ των οποίων οι δύο σύντομης απάντησης και η τρίτη εκτεταμένης ανάπτυξης).	

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ηροδότου *Ιστορία* βιβλία 1-9
Θουκυδίδου *Ιστορία* βιβλία 1-8
Ξενοφώντος *Ελληνικά* βιβλία 1-7
Διοδώρου Σικελιώτου *Ιστορική Βιβλιοθήκη* Βιβλία 12-16
Αριστοφάνους *Κωμωδίες*

Επιγραφικά σώματα (corpora), νομισματική παραγωγή και εικονογραφία

Bury, J. B., Meiggs, R. *Ιστορία της Αρχαίας Ελλάδας μέχρι το θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου*, μτφρ. Αθήνα⁴ 2011

Carlier, P. *Ο ελληνικός κόσμος τον 4^ο π.Χ. αι. μέχρι το θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου*, μτφρ. Αθήνα 2005
Davies, J. K. *Η δημοκρατία και η κλασική Ελλάδα*, μτφρ. Αθήνα 2014
Hornblower, S. *Ο ελληνικός κόσμος, 479-232 π.Χ.*, μτφρ. Αθήνα 2005
Léfévre, Fr. *Ιστορία του Αρχαίου Ελληνικού κόσμου*, μτφρ. Αθήνα 2016
Léfévre, Fr., *Αρχαία Ιστορία, παλιά ιστορία*, μτφρ. Αθήνα 2023

II 13. Βυζαντινή Ιστορία Α'

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	II13	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	3ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ιστορία του βυζαντινού κράτους από τον 4ο στον 11ο αιώνα		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και Ασκήσεις Πράξης	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Κορμού		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΙΣΤΟΤΟΠΟΣ	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH154/		

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η διδασκαλία της μεθοδολογίας, των πηγών και των βασικών φάσεων της ιστορίας του βυζαντινού κράτους και της κοινωνίας κατά την πρώιμη και μέση περίοδο (324-1081).

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα:

- διακρίνουν τα χαρακτηριστικά, καθώς και τα βασικά γεγονότα που ορίζουν τη φυσιогνωμία της περιόδου.
- οριοθετήσουν/συγκρίνουν τη συγκεκριμένη περίοδο στα βασικά της σημεία με τις άλλες περιόδους της ιστορίας.
- γνωρίζουν σφαιρικά την περίοδο της βυζαντινής αυτοκρατορίας κατά την πρώιμη (324-610) και μέση (610-1081) περίοδο
- έχουν κατανοήσει τους θεσμούς (διοικητικούς, εκκλησιαστικούς, κοινωνικούς) και τα σημαντικά πνευματικά-πολιτισμικά επιτεύγματα κατά την υπό εξέταση περίοδο
- αναγνωρίζουν πρωτογενείς πηγές της περιόδου.
- γνωρίζουν τα ιστοριογραφικά έργα αναφοράς για την περίοδο.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Περιεχόμενο του μαθήματος και επεξηγήσεις για τον τρόπο διδασκαλίας.
- Διαίρεση της βυζαντινής ιστορίας σε πρώιμη (324-610 ή 641), μέση (610 ή 641-1081 ή 1204) και ύστερη εποχή (1081 ή 1204-1453).– Οι όροι Βυζάντιο-βυζαντινός, Ρωμαϊκή αυτοκρατορία-ρωμαίος, Ρωμανία-ρωμιός. – Το ενδιαφέρον για το Βυζάντιο από τους ευρωπαίους διανοητές.
- Η κρίση της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας κατά τον 3ο αι. Οι μεταρρυθμίσεις Διοκλητιανού και Κωνσταντίνου Α΄.
- Τα κύρια θέματα της πρώιμης βυζαντινής εποχής Η ρωμαϊκή αυτοκρατορία στην εποχή του Κωνσταντίνου Α΄: ο χώρος, ο λαός.
- Τα κύρια γεγονότα 305-324.
- Ο Κωνσταντίνος και ο Χριστιανισμός. Οι ιστορικοί της εποχής του Ευσέβιος και Λακτάντιος.
- Τα εγκαίνια της Κωνσταντινούπολης και οι συμβολισμοί.
- Η Κωνσταντινούπολη.
- Τα κύρια χαρακτηριστικά της βυζαντινής αυτοκρατορίας.
- Τα γεγονότα από τον Κωνσταντίνο Α΄ μέχρι το 395.
- Από τα τέλη του 4ου αι. μέχρι την οριστική απώλεια του δυτικού τμήματος της αυτοκρατορίας (476).
- Πολιτική ιδεολογία της βυζαντινής αυτοκρατορίας. Η θεωρία περί Οικουμένης και η θέση του βυζαντινού αυτοκράτορα σε αυτήν.
- Οι θεσμοί: Αυτοκράτορας και ιδεολογία περί αυτοκράτορα.
- Σύγκλητος, Δήμοι, Στρατός: διαχρονική ανάλυση της λειτουργίας και του πολιτειακού ρόλου τους.
- Η Εκκλησία και ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. Σχέσεις πολιτικής και εκκλησιαστικής εξουσίας.
- Η εποχή του Ιουστινιανού.
- Η στάση του Νίκα (532). Περιγραφή των γεγονότων και αιτιολόγηση. Μικρό απόσπασμα κειμένου από τη χρονογραφία του Θεοφάνη.
- Από τον Ιουστινιανό στον Ηράκλειο: τα τέλη του 6ου και οι αρχές του 7ου αι.
- Ο 7ος αιώνας, εποχή αλλαγών στη βυζαντινή αυτοκρατορία και στο διεθνές περιβάλλον. Γιατί θεωρείται σημαντική τομή στη βυζαντινή ιστορία.
- Η τυραννία του Φωκά.
- Ο ρόλος των δήμεων στη μετά τον Ιουστινιανό εποχή. Η άνοδος του Ηρακλείου στο θρόνο. Ο ρόλος της συγκλήτου.
- Το έργο του Ηρακλείου.
- Η πολιορκία της Κωνσταντινούπολης από Αβάρους και Σλάβους.
- Το Ισλάμ – οι Άραβες.
- Το έργο του Ηρακλείου στο εσωτερικό,
- Η άμεση διαδοχή του Ηρακλείου, η διαθήκη του αυτοκράτορα και τα προβλήματα.
- Οι Βούλγαροι και η ίδρυση του πρώτου βουλγαρικού κράτους σε βυζαντινά εδάφη.
- Η Στ΄ Οικουμενική Σύνοδος στην Κωνσταντινούπολη και το τέλος των χριστολογικών αιρέσεων.
- Τα χρόνια της πολιτικής αστάθειας (685-717): η πολιτική του Ιουστινιανού Β΄ και ο χαρακτηρισμός του ως τυράννου.
- Η σημασία του 7ου αι.
- Η βυζαντινή κοινωνία.
- Η Συρική δυναστεία ή δυναστεία των Ισαύρων (717-802). Η νομοθεσία των «Ισαύρων».
- Η Εικονομαχία, η πρώτη φάση (726/730-787).
- Βυζάντιο και Δύση μέχρι το 800.
- Η εποχή των τελευταίων αυτοκρατόρων της Συρικής δυναστείας.
- Βυζάντιο και Δύση στις αρχές του 9ου αι..
- Γενικές παρατηρήσεις για την εποχή από το 802-867 και τα κυριότερα γεγονότα.
- Τα τελευταία χρόνια της φρυγικής δυναστείας.
- Η «Μακεδονική δυναστεία»: τα πρώτα χρόνια.
- Η βυζαντινή κοινωνία κατά τον 10ο αι.-Οι Δυνατοί και η πολιτική των αυτοκρατόρων.
- Ο Κωνσταντίνος Ζ΄, ο Πορφυρογέννητος και η εποχή του.
- Οι «στρατιωτικοί αυτοκράτορες» Νικηφόρος Φωκάς, Ιωάννης Τζιμισκής και Βασίλειος Β΄.

- Ανασκόπηση των σχέσεων Βυζαντίου και Δύσης από τον 8ο-τον 10ο αι. Βυζάντιο και Δύση κατά το β' μισό του 10ου αι..
- Η Βυζαντινή Αυτοκρατορία επί εποχής του Βασιλείου Β'.
- Γενική αποτίμηση της εποχής της Μακεδονικής δυναστείας.
- Ο 11ος αιώνας μετά το θάνατο του Βασιλείου και μέχρι την άνοδο των Κομνηνών στο θρόνο.
- Το δεύτερο μισό του 11ου αι. (μέχρι το 1081): Νορμανδοί στη Δύση- Σελτζούκοι Τούρκοι στην Ανατολή.
- Η δεκαετία 1071-1081.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Διαλέξεις στο αμφιθέατρο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	20
	Σύντομες ατομικές εργασίες εξάσκησης	28
	Αυτοτελής Μελέτη	38
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή τελική εξέταση	

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ahrweiler H., *Η πολιτική ιδεολογία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας* (α' έκδ. γαλλικά, Παρίσι 1975), ελλ. μετάφρ. Αθήνα 1988, εκδ. Ψυχογιός.

Beck H.G., *Η βυζαντινή χιλιετία* (α' έκδ. γερμανικά, Μόναχο 1978), ελλ. μετάφρ. Αθήνα 1992, εκδ. Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.

Brown P., *Ο κόσμος της ύστερης αρχαιότητας*, ελλ. μετάφρ. Αθήνα 1998.

Γιαννακόπουλος Κ., *Μεσαιωνικός Δυτικός Πολιτισμός και οι κόσμοι του Βυζαντίου και του Ισλάμ* (α' έκδ. Lexington-Τορόντο 1979), ελλ. μετάφρ. Θεσσαλονίκη 1993, εκδ. Κυρομάνος.

Cameron A., *Οι Βυζαντινοί* (α' έκδ. Οξφόρδη 2006), ελλ. μετάφρ. Αθήνα 2009, εκδ. Ψυχογιός.

Cheyne J.-Cl. (επιμ.), *Ο Βυζαντινός Κόσμος: Η Βυζαντινή Αυτοκρατορία (641-1204)* (α' έκδ. γαλλικά 2006), ελλ. μετάφρ. Αθήνα 2011, εκδ. Πόλις.

Dagron G., *Η γέννηση μιας πρωτεύουσας. Η Κωνσταντινούπολη και οι θεσμοί της από το 330 έως το 451* (α' έκδ. Παρίσι 1974), ελλ. μετάφρ. Αθήνα 2000, εκδ. Μορφωτικό Ίδρυμα της Εθνικής Τραπέζης.

Herrin J., *Τι είναι το Βυζάντιο* (α' έκδ. αγγλικά, Λονδίνο 2007), ελλ. μετάφρ. (επιστ. επιμέλεια Κ. Νικολάου) Αθήνα 2020, εκδ. Gutenberg.

James L. (επιμ.), *Εγχειρίδιο βυζαντινών σπουδών* (α' έκδ. αγγλικά 2010), ελλ. μετάφρ. Αθήνα 2014, εκδ. Παπαδήμας.

Guillou A., *Ο βυζαντινός πολιτισμός* (α' έκδ. γαλλικά, Παρίσι 1974), ελλ. μετάφρ. Αθήνα 1998, εκδ. Ελληνικά Γράμματα.

Mango C., *Βυζάντιο. Η αυτοκρατορία της Νέας Ρώμης* (α' έκδ. αγγλικά, Λονδίνο 1980), ελλ. μετάφρ. Αθήνα 1988, εκδ. Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.

Ostrogorsky G., *Ιστορία του βυζαντινού κράτους*, 3 τόμοι, (α' έκδ. γερμανικά, Μόναχο 1963), ελλ. μετάφρ. Αθήνα 1978, εκδ. Βασιλόπουλος.

Kazhdan A.P - Epstein A.W., *Αλλαγές στο βυζαντινό πολιτισμό κατά τον 11ο και 12ο αιώνα* (α' έκδ. αγγλικά, Λονδίνο 1985), ελλ. μετάφρ., Αθήνα 1997, εκδ. Μορφωτικό Ίδρυμα της Εθνικής Τραπέζης.

Morrisson C., *Ο Βυζαντινός Κόσμος I – Η Ανατολική Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία (330-641)* (α' έκδ. γαλλικά 2004), ελλ. μετάφρ. Αθήνα 2007, εκδ. Πόλις.

Χριστοφιλοπούλου Αικ., *Βυζαντινή Ιστορία*, 3 τόμοι, Θεσσαλονίκη 1992, 1993, 1997, εκδ. Βάνιας.

Π 17. Ιστορία Νέου Ελληνισμού Α΄

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Π117	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	3ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ιστορία Νέου Ελληνισμού Α΄		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις, ασκήσεις		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Κορμού		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (με προφορική εξέταση και γραπτή εργασία στην αγγλική γλώσσα)		
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ:	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH303/		

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Το μάθημα είναι το βασικό εισαγωγικό στην ιστορία του νέου ελληνισμού κατά τη διάρκεια της οθωμανικής κυριαρχίας. Στόχος του είναι να εξοικειώσει τις/τους φοιτήτριες/ές με έννοιες και εργαλεία προσέγγισης μιας ιστορικής περιόδου, η πρόσληψη της οποίας έχει κατά κανόνα διαμορφωθεί με βάση τους όρους μιας συναισθηματικά φορτισμένης δημόσιας και όχι επιστημονικής ιστορίας.

Κατά τη διάρκεια του μαθήματος δίδεται έμφαση στην ανάδειξη του μη ενιαίου και ομοιόμορφου χαρακτήρα της οθωμανικής κατάκτησης στον ελληνικό χώρο, τις διαφορετικές κατακτητικές δομές ανά περιοχή, τη διαφορετική ένταση της κατάκτησης μέσα στον χρόνο, αλλά και τη διαφορετική εμπειρία της κατάκτησης ανά κοινωνική ομάδα.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτήτριες/ές θα είναι σε θέση:

- να διακρίνουν τα χαρακτηριστικά, καθώς και τα βασικά γεγονότα που ορίζουν τη φυσιογνωμία της περιόδου
- να οριοθετήσουν/συγκρίνουν τη συγκεκριμένη περίοδο στα βασικά της σημεία με τις άλλες περιόδους της ελληνικής ιστορίας, καθώς και με σύγχρονες αυτής της ευρωπαϊκής και οθωμανικής ιστορίας
- να γνωρίζουν τα ιστοριογραφικά έργα αναφοράς για την περίοδο
- να αναγνωρίζουν πρωτογενείς πηγές της περιόδου
- να αντιλαμβάνονται την ιστορικότητα σύγχρονων εννοιών και ταυτοτικών προσδιορισμών
- να προσεγγίζουν αποφορτισμένα την εν λόγω ιστορική περίοδο

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Αυτόνομη εργασία

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα καλύπτει την περίοδο από τον 15ο έως τις αρχές του 19ου αιώνα. Στόχος του είναι η ανάδειξη πτυχών που αφορούν την κοινωνικο-οικονομική, πολιτική, διανοητική και εθνική συγκρότηση του πληθυσμού της ελληνικής χερσονήσου και της ελληνικής διασποράς στα χρόνια της οθωμανικής κυριαρχίας, καθώς και η ανίχνευση των διαφορετικών αποτυπωμάτων της λεγόμενης Τουρκοκρατίας στον ελληνικό χώρο.

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

- Τι είναι η «Ιστορία του Νέου Ελληνισμού»;
- Τα συμβατικά όρια του χώρου και του χρόνου
- Οι πολλές "τουρκοκρατίες"

Η οθωμανική αυτοκρατορία

- Γένεση, επέκταση, οργάνωση και ιδεολογία
- Ο χαρακτήρας του οθωμανικού κράτους
- Η κοινωνική διάρθρωση της οθωμανικής αυτοκρατορίας
- Η διοικητική διάρθρωση της οθωμανικής αυτοκρατορίας

Το γεγονός της Άλωσης

- Το ιδεολογικό κλίμα τις παραμονές της Άλωσης
- Οι ιστοριογράφοι και τα χρονικά της Άλωσης
- Η πολιορκία της Κωνσταντινούπολης
- Η μετατροπή της βυζαντινής Κωνσταντινούπολης σε οθωμανική Ιστανμπούλ
- Το "τραύμα" της Άλωσης

Ο ελληνικός χώρος και οι πληθυσμοί του

- Οθωμανική κατάκτηση και πληθυσμιακές ανακατατάξεις.
- Μεταναστεύσεις, εποικισμοί, εξισλαμισμοί
- Το νέο μωσαϊκό των γλωσσών και των θρησκειών στον ελληνικό χώρο.

Γαιοκτητικές σχέσεις

- Μορφές γαιοκτησίας στην οθωμανική αυτοκρατορία
- Το τιμαριωτικό σύστημα
- Από το τιμάριο στο τσιφλίκι
- Άλλες μορφές αγροτικής οικονομίας

Τα εξουσιαστικά μορφώματα του ελληνικού πληθυσμού

- Το Οικουμενικό Πατριαρχείο
- Φαναριώτες
- Τοπικές εξουσίες
- Ένοπλα σώματα

Η οικονομία

- Εμπόριο: τύποι εμπορίου, περιοδολόγηση
- Η εμπορική ναυτιλία
- Συντεχνίες
- 18ος αιώνας και ελληνική αστική ανάπτυξη
- Η εμπορική διασπορά

Η ελληνική κοινωνία πριν την Επανάσταση

- Παροικιακός ελληνισμός
- Κοινωνικές διεργασίες
- Πνευματικές διεργασίες και ιδεολογικά ρεύματα. Το σχήμα του Διαφωτισμού

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Διαλέξεις στο αμφιθέατρο		
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	
	Διαλέξεις	45	
	Άσκηση με πρωτογενείς πηγές που στοχεύει στην εμβάθυνση της διδαχθείσας θεματικής	30	
	Αυτοτελής μελέτη	50	
	Σύνολο Μαθήματος	125	
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή τελική εξέταση που περιλαμβάνει: -Ερωτήσεις κατανόησης (Σωστό-Λάθος με δικαιολόγηση της απάντησης) -Ερώτηση ανάπτυξης		

Βιβλιογραφία

Ασδραχάς Σπύρος κ.ά., Ελληνική Οικονομική Ιστορία, ΙΕ'-ΙΘ' αιώνες, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, τ. Α', Αθήνα 2002.

Γκαρά Ελένη - Τζεδόπουλος Γιώργος, Χριστιανοί και μουσουλμάνοι στην Οθωμανική Αυτοκρατορία: θεσμικό πλαίσιο και κοινωνικές δυναμικές, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, Αθήνα 2015. Διαθέσιμο στο <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/2882>

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Εκδοτική Αθηνών, τ. Ι' - ΙΑ', Αθήνα 1975.

Κονόρτας Παρασκευάς, Οθωμανικές θεωρήσεις για το Οικουμενικό Πατριαρχείο, Βεράτια για τους προκαθήμενους της Μεγάλης Εκκλησίας 17ος- αρχές 20ού αιώνα, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1998.

Κιτρομηλίδης Πασχάλης, Νεοελληνικός Διαφωτισμός. Οι πολιτικές και κοινωνικές ιδέες, ΜΙΕΤ, Αθήνα 1999.

Παναγιωτόπουλος Βασίλης (επιμ.), Ιστορία του Νέου Ελληνισμού, 1770- 2000, Ελληνικά Γράμματα, τ. 1-2, Αθήνα 2003.

Παπασταματίου Δημήτρης - Κοτζαγεώργης Φωκίων, Ιστορία του Νέου Ελληνισμού κατά τη διάρκεια της οθωμανικής πολιτικής κυριαρχίας, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, Αθήνα 2014. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/4721>

Πιζάνιας Πέτρος, Η ιστορία των νέων Ελλήνων (από το 1400c. έως το 1821), Εστία, Αθήνα 2014.

Sugar Peter, Η Νοτιοανατολική Ευρώπη κάτω από οθωμανική κυριαρχία (1354- 1804), μτφρ. Μπαλουξή Χρ. Παυλίνα, τ. Α' -Β', Σμίλη, Αθήνα 1994

Χασιώτης Ιωάννης Κ., Μεταξύ οθωμανικής κυριαρχίας και ευρωπαϊκής πρόκλησης: ο ελληνικός κόσμος στα χρόνια της Τουρκοκρατίας, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2001.

Υποχρεωτικά Μαθήματα Ειδίκευσης (ΧΕ)

Π 29. Μεθοδολογικά προβλήματα της Ιστορίας

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Π29	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5ο, 7ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μεθοδολογικά προβλήματα της ιστορίας		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και Ασκήσεις Πράξης	3		7
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Υποχρεωτικό κατεύθυνσης		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (με αξιολόγηση στην Αγγλική ή Ελληνική)		
ΙΣΤΟΤΟΠΟΣ	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH510/		

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Αντικείμενο του μαθήματος είναι μια σειρά από ερωτήματα γύρω από την ιστορική επιστήμη, τη μεθοδολογία της και τη συγκρότηση της ιστορικής επιστήμης. Πώς από τα άπειρα συμβάντα και φαινόμενα του παρελθόντος χρόνου δημιουργούμε συνεκτικές ιστορίες, ιστορίες με νόημα; Είναι η ιστορία ο μοναδικός τρόπος με τον οποίο οι σύγχρονες κοινωνίες σχετίζονται με το παρελθόν; Ποιος είναι ο ρόλος του μύθου, της μνήμης, της τέχνης; Τι ονομάζουμε δημόσια ιστορία; Τι είναι η ιστορική εμπειρία; Τα μεγάλα ρεύματα στην ιστορική σκέψη: Ιστορισμός και κοινωνική ιστορία, οι μεγάλες διάρκειες και ο δομισμός, από την κουλτούρα στην πολιτισμική ιστορία, μικροϊστορία και κοινωνική ανθρωπολογία, μνημονικές σπουδές, προφορική ιστορία και ψυχανάλυση, φεμινισμός και έμφυλη ιστορία, μετα-ιστορία και γλωσσική στροφή. Μεταμοντερνισμός και το πρόβλημα της αλήθειας. Δια-εθνική ιστορία και ιστοριογραφία. Τι σημαίνει το τέλος της Ιστορίας, και ποιο το μέλλον των ιστορικών σπουδών και των ιστορικών;

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα:

- γνωρίζουν τις βασικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις της ιστορικής επιστήμης
- είναι εξοικειωμένοι με τον σύγχρονο προβληματισμό γύρω από την ιστορική έρευνα, τη σημασία και τις μεθόδους της
- είναι εξοικειωμένοι με τον σύγχρονο προβληματισμό γύρω από τις ιστορικές πρακτικές και τη σημασία τους
- θα έχουν εργαστεί με αρχειακό υλικό
- θα έχουν εξοικειωθεί με τη μεθοδολογία της ιστορικής έρευνας
- θα έχουν εκπαιδευθεί στην εκπόνηση ατομικών και συλλογικών εργασιών

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Δημιουργική συνεργασία στο πλαίσιο ερευνητικών ομάδων
- Καλλιέργεια της αυτενέργειας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Βασικές έννοιες της ιστορίας (γεγονός, χώρος, χρόνος κ.ά.)
- Βασικές ιστορικές αναλυτικές κατηγορίες (έθνος, τάξη, φυλή, κ.ά.)
- Η ελληνορωμαϊκή κληρονομιά και η χριστιανική αντίληψη της ιστορίας. Από τον μυθικό στον εσχατολογικό χρόνο
- Η ιστοριογραφία της Αναγέννησης. Η γέννηση του ουμανισμού/ Η ιστοριογραφία του Διαφωτισμού. Η έννοια της προόδου
- Η ρομαντική ιστοριογραφία/Έθνος και εθνική ιστορία
- Ο ιστορισμός και η συγκρότηση της ιστορικής επιστήμης/ Η μεθοδική σχολή στο τέλος του 19^{ου} αιώνα
- Μαρξισμός και ιστοριογραφία. Η έννοια της τάξης
- Η σχολή των Annales
- Η ιστορική επιστήμη μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο
- Το μεταμοντέρνο. Η γλωσσική στροφή στην ιστορία
- Ιστορία και τέχνη
- Διαδίκτυο και ιστορία. Η ιστορία στην ψηφιακή εποχή
- Παγκοσμιοποίηση και ιστορία. Η ιστορική επιστήμη σήμερα

Το μάθημα συνοδεύεται από υποχρεωτική, για τους φοιτητές-τριες της Κατεύθυνσης Ιστορίας πρακτική άσκηση 16 ωρών που διεξάγεται στο Σπουδαστήριο Ιστορίας της Φιλοσοφικής Σχολής και στα Ιστορικά Αρχεία του Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς και του ΕΚΠΑ.

Το πρόγραμμα της πρακτικής άσκησης περιλαμβάνει

Οι πηγές. Πρακτική Άσκηση επί εγγράφων. Εξοικείωση ενός εκάστου φοιτητή με αρχειακό φάκελο καθώς και με έγγραφα διαφόρων ιστορικών περιόδων (4 ώρες).

Οι πηγές. Πρακτική άσκηση επί εγγράφων. Μια πρώτη προσπάθεια σύνθεσης εργασίας (4 ώρες).

Η μέτρηση του χρόνου στην Αρχαία Ελλάδα, στη Ρώμη, στο Βυζάντιο, στον Ισλαμικό κόσμο. Το μετρικό σύστημα των εν λόγω πολιτισμών. Ασκήσεις επί των παραπάνω. / Συγγραφή εργασίας: υποσημειώσεις, βιβλιογραφία, ηλεκτρονικά εργαλεία έρευνας (4 ώρες).

Ελληνική - Λατινική Παλαιογραφία. Πρώτες προσπάθειες ανάγνωσης παλαιογραφικών κειμένων από τους κκ. φοιτητές (4 ώρες).

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Στην τάξη/ Σε αρχειακούς φορείς	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Πρακτική Άσκηση	16
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας και πηγών	30
	Σύντομες ατομικές εργασίες εξάσκησης	38
	Αυτοτελής Μελέτη	52
	Σύνολο Μαθήματος	175
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	1 Γραπτή τελική εξέταση 2 Απαραίτητη είναι η βεβαίωση παρακολούθησης των πρακτικών ασκήσεων	

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Burke, Peter, *Ιστορία και κοινωνική θεωρία*, μετ. Φώτης Τερζάκης, νήσος, Αθήνα 2002.

Burke, Peter, *Τι είναι πολιτισμική ιστορία*, μετ. Σπύρος Σηφακάκης, Μεταίχμιο, Αθήνα 2009.

- Châtelet François, *Η γέννηση της ιστορίας. Η διαμόρφωση της ιστορικής σκέψης στην αρχαία Ελλάδα*, Σμίλη, Αθήνα 1992
- Dosse, François, *Η ιστορία σε ψίχουλα. Από τα «Annales» στη «Νέα Ιστορία»*, μετ. Αγγελική Βλαχοπούλου, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 1993.
- Evans Richard J., *Για την υπεράσπιση της ιστορίας*, μτφ: Λυδία Παπαδάκη, Σαββάλας, Αθήνα, 2009
- Hartog François, *Καθεστώς ιστορίας. Παροντισμός και εμπειρίες του χρόνου*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα, 2003
- Sewell William Jr., *Λογικές της Ιστορίας. Κοινωνική θεωρία και κοινωνικός μετασχηματισμός*, μτφ: Ιουλία Πεντάζου, Ξιφαράς, Αθήνα, 2013
- Thompson Paul, *Φωνές από το Παρελθόν. Προφορική Ιστορία*, επιμ. Κ.Μπάδα, Ρ.Β. Μπούσχοτεν, μτφρ. Ρ.Β. Μπούσχοτεν, Ν. Ποταμιάνος, Πλέθρον, Αθήνα 2002
- Αβδελά Έφη –Ψαρά Αγγέλικα (επιμ.), *Σιωπηρές ιστορίες. Γυναίκες και φύλο στην ιστορική αφήγηση*, εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1997
- Ίγκερς Γκέοργκ, *Νέες κατευθύνσεις στην ευρωπαϊκή ιστοριογραφία* (μτφρ. από τη β' αγγλική έκδοση 1985 Βασ. Οικονομίδης), εκδ. Γνώση, Αθήνα 2^η 1995 (1^η 1991)
- Ίγκερς, Γκέοργκ, *Η ιστοριογραφία στον 20ό αιώνα*, μετ. Παρασκευάς Ματάλας, Νεφέλη, Αθήνα 1999
- Καραμανωλάκης Βαγγέλης, *Η συγκρότηση της ιστορικής επιστήμης και η διδασκαλία της Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών (1837-1932)*, Αθήνα, ΙΑΕΝ-ΙΝΕ/ΕΙΕ, 2006.
- Κιτρομηλίδης, Πασχάλης Μ.- Σκλαβενίτης, Τριαντάφυλλος Ε. (επιμ.), *Ιστοριογραφία της νεότερης και σύγχρονης Ελλάδας 1933-2002*, Πρακτικά Δ' Διεθνούς Συνεδρίου Ιστορίας, τόμοι 1-2, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών, Αθήνα 2004.
- Λέβιτ Καρλ, *Το νόημα της ιστορίας. Η φιλοσοφία της ιστορίας από τις βιβλικές της απαρχές ως τους Μαρξ και Μπούρκχαρντ*, μτφρ. Μ. Μαρκίδης – Γ. Λυκιαρδόπουλος, Γνώση, Αθήνα 1985
- Λιάκος, Αντώνης, *Πώς στοχάστηκαν το έθνος αυτοί που ήθελαν να αλλάξουν τον κόσμο;*, Πόλις, Αθήνα 2007

II 25. Αρχαία Ιστορία Γ'

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	II 25	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Χειμερινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΡΧΑΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ Γ' Εισαγωγή και επισκόπηση της Ρωμαϊκής Ιστορίας από τις αρχές έως και την περίοδο του Διοκλητιανού, Ι		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		3	6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Υποχρεωτικό ειδίκευσης, κατεύθυνση Ιστορίας		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (με αξιολόγηση στην αγγλική ή ελληνική)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH701/		

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Το μάθημα αυτό αποτελεί μάθημα εισαγωγής στη Ρωμαϊκή Ιστορία Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτήτριες και οι φοιτητές θα είναι σε θέση να: • γνωρίζουν τις περιόδους της Ρωμαϊκής Ιστορίας και τα βασικά χαρακτηριστικά της καθεμίας. • γνωρίζουν τις βασικές πηγές στις οποίες στηρίζεται η μελέτη της Ρωμαϊκής Ιστορίας • κατανοούν τις βασικές πολιτικές και κοινωνικές εξελίξεις κατά τις διάφορες περιόδους της ιστορίας του ρωμαϊκού κράτους • διακρίνουν τις διαφορετικές μορφές κρατικής οργάνωσης και πολιτεύματος που εμφανίζονται στη Ρωμαϊκή Ιστορία

• αποτιμούν κριτικά σημαντικά γεγονότα της Ρωμαϊκής Ιστορίας
Γενικές Ικανότητες
• Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών • Αυτόνομη εργασία • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής • προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα προσφέρει μια επισκόπηση της εξέλιξης της Ρωμαϊκής Ιστορίας από την ίδρυση της Ρώμης (753 π.Χ.) έως και την Τετραρχία του Διοκλητιανού (305 μ.Χ.). Ειδικότερα, έμφαση θα δοθεί στα εξής θέματα: • στους πολιτικούς θεσμούς, το πολίτευμα και την κοινωνική οργάνωση της ρεπουμπλικανικής Ρώμης, • στην επέκταση της Ρώμης στην Ιταλία και τη Μεσόγειο και τις συνέπειές της, • στην κρίση της ρωμαϊκής <i>res publica</i> κατά τον ύστερο 2^ο και τον 1^ο αιώνα π.Χ., • στη συγκρότηση του καθεστώτος της Ηγεμονίας (<i>principatus</i>) επί Αυγούστου, • στη διοικητική οργάνωση και την κοινωνική διαστρωμάτωση του Ρωμαϊκού Κράτους κατά τους Αυτοκρατορικούς Χρόνους, • στην κρίση του 3^{ου} αιώνα μ.Χ.
--

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Διαλέξεις στο αμφιθέατρο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη βιβλιογραφίας	46
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	65
	Σύνολο Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Προφορική ή γραπτή τελική εξέταση.	

	Οι φοιτητές καλούνται να απαντήσουν σε ερωτήσεις σχετικές με την ύλη του μαθήματος. Αξιολογείται ο βαθμός κατανόησης και κριτικής αποτίμησης σημαντικών φαινομένων της Ρωμαϊκής Ιστορίας. Τα κριτήρια αξιολόγησης εξηγούνται κατά τη διάρκεια των μαθημάτων και είναι προσβάσιμα στην ηλεκτρονική σελίδα του μαθήματος
--	--

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κ. Μπουραζέλης, *Οι Τρόφιμοι της Λύκαινας*, Αθήνα 2017.

P. Garnsey – R. Saller, *Η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Οικονομία, κοινωνία, πολιτισμός*, Ηράκλειο 1995

G. Alföldy, *Ιστορία της Ρωμαϊκής κοινωνίας* (μτφρ: Αγγ. Χανιώτης), Αθήνα 1992.

M. Sartre, *Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Οι Ανατολικές επαρχίες από τον Αύγουστο μέχρι τους Σεβήρους*, Αθήνα 2012

II 19. Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία Β΄

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	II19	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5ο, 7ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία Β΄		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και Ασκήσεις Πράξης	3		6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Υποχρεωτικό κατεύθυνσης ιστορίας		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (με αξιολόγηση στην Αγγλική ή Ελληνική)		
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ:	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH100/		

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η επισκόπηση της κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και πολιτισμικής ιστορίας της Πρώιμης Νεότερης Δύσης (1500-1800). Μέσα από επιλεγμένες θεματικές ενότητες, έμφαση θα δοθεί στον κοινωνικό-οικονομικό μετασχηματισμό, τις πολιτικές ανακατατάξεις και το ρευστό διανοητικό σύμπαν των δυτικών κοινωνιών της Πρώιμης Νεότερης Δύσης. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα: • Έχουν εξοικειωθεί με κεντρικές ερμηνευτικές προσεγγίσεις της κοινωνικής, πολιτισμικής και κοινωνικής ιστορίας της Πρώιμης Νεότερης Περιόδου. • Έχουν μια αρκετά εκτενή εικόνα της κοινωνικής, πολιτισμικής και οικονομικής πραγματικότητας στις δυτικές κοινωνίες της Πρώιμης Νεότερης Περιόδου. • Είναι σε θέση να προβούν σε συγκριτική μελέτη με ανάλογα κοινωνικά, οικονομικά και πολιτισμικά φαινόμενα της εποχής μας, όπως λχ το προσφυγικό, η θρησκευτική μισαλλοδοξία, ο οικονομικός και κοινωνικός αποκλεισμός και οι στερεοτυπικές απεικονίσεις του «άλλου». • Έχουν εξοικειωθεί με την κριτική χρήση πρωτογενών πηγών και δευτερογενούς διεθνούς βιβλιογραφίας.
Γενικές Ικανότητες
• Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον • Ομαδική εργασία

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Ο αστικός χώρος στην πρώιμη νεότερη Δύση, I, II.

- Ο αγροτικός κόσμος στην πρώιμη Νεότερη Δύση.
- Γυναικείος χώρος και γυναικείος λόγος στην Πρώιμη Νεότερη Δύση.
- Τα ευρωπαϊκά κυνήγια μαγισσών (1550-1750).
- Άνθρωπος και θάνατος. Τελετουργίες στην Πρώιμη Νεότερη Δύση.
- Χριστιανοί, Εβραίοι και αντισημιτισμός στην Πρώιμη Νεότερη Δύση.
- Ο δρόμος προς το άσυλο: τρέλα και δυτική κοινωνία, 16ος-18ος αιώνες.
- Εξουσία και σύμβολο στην Πρώιμη Νεότερη Δύση.
- Νέες θεωρήσεις και πολιτικές αντιμετώπισης της φτώχειας στην Πρώιμη Νεότερη Δύση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Στην τάξη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	46
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	65
	Σύνολο Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	I. Γραπτή τελική εξέταση II. Αξιολόγηση ατομικών εργασιών εξάσκησης	

Βιβλιογραφία

Benveniste R. & C. Gaganakis (επιμ.), Heterodoxies: Construction of Identities and Otherness in Medieval and Early Modern Europe, Historein, vol. 2, Αθήνα, 2000.

Burke, P., Popular Culture in Early Modern Europe, Aldershot, Wildwood House, 1978.

Cohn S., Women in the Streets. Essays on Sex and Power in Renaissance Italy, Βαλτιμόρη, The Johns Hopkins University Press 1996.

Davis N.Z. & A. Farge (επιμ.), A History of Women in the West, III, Renaissance and Enlightenment Paradoxes, Cambridge Mass., Harvard University Press, 1993.

Diefendorf B. & C. Hesse (επιμ.), Culture and Identity in Early Modern Europe, Ann Arbor, The University of Michigan Press, 1993.

Wiesner-Hanks, M., Πρώιμη Νεότερη Ευρώπη, 1450-1789, Αθήνα, εκδόσεις Ξιφάρ, 2008.

II 31. Νεότερη Ελληνική Ιστορία Β΄

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	II 31	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Νεότερη Ελληνική Ιστορία Β΄		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις	3		6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (μέσω γραπτών εργασιών στην Αγγλική)		
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ:	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH304/		

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Στο εν λόγω μάθημα εξετάζονται οι κυριότερες πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις της Νεώτερης Ελληνικής Ιστορίας από το κίνημα του Γουδί (1909) έως την εμπλοκή της Ελλάδας στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο (1940). Συγκεκριμένα, αναλύονται οι ακόλουθες θεματικές ενότητες: το κίνημα του 1909, ο βενιζελισμός και ο αστικός εκσυγχρονισμός, οι Εθνικοί Πόλεμοι (1912-1922) και η συγκρότηση της μνήμης τους, το Μικρασιατικό Ζήτημα (1891-1922), η αποκατάσταση των προσφύγων (1923-1930), η αγροτική μεταρρύθμιση (1917), η οικονομική κρίση του Μεσοπολέμου, το καθεστώς Ι. Μεταξύ κ.ά.

Το μάθημα αποτελεί το εισαγωγικό μάθημα σε βασικές θεματικές της Νεώτερης και της Σύγχρονης Ιστορίας της Ελλάδας για τους φοιτητές της Κατεύθυνσης Ιστορίας. Και γι' αυτό είναι υποχρεωτικό για όσους επιλέγουν αυτήν την Κατεύθυνση στο πρώτο πτυχίο τους. Η επιλεγμένη ύλη του μαθήματος στοχεύει στο να κατανοήσουν οι φοιτητές τη μετάβαση της Ελλάδας από τον «μακρό» 19ο στον 20ό αιώνα και τη σταδιακή διαμόρφωση της Σύγχρονης Ελλάδας. Το μάθημα σκοπεύει να εισάγει τους σπουδαστές στον μηχανισμό των βασικών ιστορικών εξελίξεων που οδήγησαν την Ελλάδα από την ήττα και την ταπείνωση του 1897 στον θρίαμβο των Βαλκανικών Πολέμων (1912-13) και στη συνέχεια σε ένα ομοιογενές εθνικό κράτος μετά την ανταλλαγή των πληθυσμών (1919-1930). Βασικές έννοιες του ελληνικού και διεθνούς ιστορικού λεξιλογίου (όπως βενιζελισμός, φιλελεύθερος ριζοσπαστισμός, συντηρητισμός, εκσυγχρονισμός, προσφυγική αποκατάσταση, Μεγάλη Ύφεση, φασισμός κλπ.) αναλύονται και επεξηγούνται περιεκτικά, με στόχο την αποτελεσματικότερη διαχείριση της ιστορικής γνώσης από τους προπτυχιακούς φοιτητές, με σκοπό την καλύτερη κατανόηση της συνολικής εικόνας του ιστορούμενου αντικειμένου και των απαιτήσεων του έργου του επιστήμονα ιστορικού.

Ως εκ τούτου, το μάθημα αναφέρεται συνεχώς σε εισαγωγικές έννοιες και σε μεθοδολογίες της ιστορικής επιστήμης και στα εργαλεία του ιστορικού, ούτως ώστε ο φοιτητής να αποκτήσει μια συνολική αντίληψη της επιστήμης, που καλείται να θεραπεύσει στο μέλλον, και να μνησθεί στις ιστοριογραφικές προσεγγίσεις. Μέσα σε αυτά τα γενικά πλαίσια, ο φοιτητής ενημερώνεται για τη βασική βιβλιογραφία, τη σχετική με εκάστη θεματική ενότητα, και τους τόπους μνήμης και της αρχειακής έρευνας, όπου μπορεί να ανατρέξει στο μέλλον για να διευρύνει το πεδίο των ενδιαφερόντων του.

Τέλος, στόχος του μαθήματος αποτελεί η ένταξη της Νεώτερης Ελληνικής Ιστορίας στο ευρύτερο (βαλκανικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο) πλαίσιο της για την καλύτερη κατανόησή της και την πληρέστερη ερμηνεία της. Οι σπουδαστές καλούνται να αντιληφθούν αφενός τον σύνθετο και αφετέρου τον διεθνικό (transnational) χαρακτήρα των ιστορικών φαινομένων.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής / τρια θα είναι σε θέση να:

- Έχει γνώση των βασικών θεματικών εννοιών της Νεώτερης και πρώιμης Σύγχρονης Ελληνικής Ιστορίας, από το 1909 έως το 1940.
- Έχει κατανοήσει τους βασικούς μηχανισμούς των ιστορικών εξελίξεων στην Ελλάδα από το κίνημα

στο Γουδί έως την είσοδο της χώρας στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. • Αναλύει συνοπτικά και να ερμηνεύει τα κύρια γεγονότα και τις σημαντικότερες (πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές) ιστορικές εξελίξεις αυτής της περιόδου στην Ελλάδα και στον περίγυρό της. • Γνωρίζει τη βασική βιβλιογραφία και τους κύριους ιστορικούς ερευνητές μιας σειράς θεμελιωδών ενοτήτων της Νεώτερης και Σύγχρονης Ελληνικής Ιστορίας. • Είναι εξοικειωμένος με τα βασικά εργαλεία και τις μεθόδους της ιστορικής έρευνας, και να γνωρίζει τους βασικούς τόπους της ιστορικής έρευνας στην Ελλάδα.
Γενικές Ικανότητες
• Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών. • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης. • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής. • Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Γενική Εισαγωγή – Το κίνημα του 1909 • Ο βενιζελισμός της ανόρθωσης (1910-1920) • Οι «εθνικοί πόλεμοι» (1912-1922) και η μνήμη τους • Η Έξοδος και η αποκατάσταση των προσφύγων • Το αγροτικό ζήτημα και η αγροτική μεταρρύθμιση του 1917 • Η κρίση στην αγροτική οικονομία (δεκ. 1920) και το ζήτημα της σιτάρκειας • Βιομηχανία και τράπεζες στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου • Η Ελλάδα και η διεθνής οικονομική κρίση του 1929 • Η Β΄ Ελληνική Δημοκρατία • Ο στρατός στην ελληνική πολιτική (1909-1974) • Η γενιά του '30 • Το καθεστώς Ι. Μεταξά (1936-1941) • Η «νέα Μεγάλη Ιδέα» (1943-46) – Συμπεράσματα
--

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Στην τάξη (σε Αμφιθέατρο)	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση της Ηλεκτρονικής Πλατφόρμας E-Class (Ηλεκτρονική Τάξη)	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	30
	Βιβλιοπαρουσιάσεις	20
	Εκπαιδευτικές Επισκέψεις	10
	Αυτοτελής μελέτη	51
	Σύνολο Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή τελική εξέταση (100%) που περιλαμβάνει: • Ερωτήσεις Ανάπτυξης (90%) • Χρονολόγηση, ανάλυση & σχολιασμό πρωτογενών πηγών (κειμένων), χαρτών ή εικόνων (10%). Οι γραπτές εξετάσεις πραγματοποιούνται στην Ελληνική. Η Ύλη των Εξετάσεων και τα κριτήρια αξιολόγησης είναι αναρτημένα (σε μορφή document του Word) στο E-Class (στην κατηγορία «Έγγραφα»).	

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Αλιβιζάτος, Νίκος Κ., *Το Σύνταγμα και οι εχθροί του στη νεοελληνική ιστορία, 1800-2010* (Αθήνα: Πόλις, 2011)

Βερέμης, Θάνος, *Ο στρατός στην ελληνική πολιτική. Από την Ανεξαρτησία έως τη Δημοκρατία* (Αθήνα: Κούριερ, 2000)

Βερέμης, Θάνος και Ιωάννης Κολιόπουλος, *Ελλάς: Η σύγχρονη συνέχεια* (Αθήνα: Καστανιώτης, 2006)

Κωστής, Κώστας Π., *Ο Πλούτος της Ελλάδας: Η ελληνική οικονομία από τους Βαλκανικούς Πολέμους μέχρι σήμερα* (Αθήνα: Πατάκης, 2018)

Λεονταρίτης, Γεώργιος Β., *Η Ελλάδα στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, 1917-1918* (Αθήνα: ΜΙΕΤ, 2005)

Λιάκος, Αντώνης (επιμ.), *Το 1922 και οι πρόσφυγες: Μια νέα ματιά* (Αθήνα: Νεφέλη, 2011)

Μαυρογορδάτος, Γιώργος Θ., *1915: Ο Εθνικός Διχασμός* (Αθήνα: Πατάκης, 2015)

Μαυρογορδάτος, Γιώργος Θ., *Μετά το 1922: Η παράταση του Διχασμού* (Αθήνα: Πατάκης, 2017)

Mazower, Mark, *Η Ελλάδα και η οικονομική κρίση του Μεσοπολέμου*, μετάφραση: Σπύρος Μαρκέτος (Αθήνα: ΜΙΕΤ, 2002)

Πλουμίδης, Σπυρίδων Γ., *Τα μυστήρια της Αιγηΐδος: Το Μικρασιατικό Ζήτημα στην ελληνική πολιτική (1891-1922)* (Αθήνα: Εστία, 2016)

του ιδίου, *Το καθεστώς Ιωάννη Μεταξά (1936-1941)* (Αθήνα: Εστία, 2016)

του ιδίου, *Μεταξύ επανάστασης και μεταρρύθμισης: Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος και βενιζελισμός (1910-1922)* (Αθήνα: Πατάκης, 2020)

Smith, Michael Llewellyn, *Το όραμα της Ιωνίας: Η Ελλάδα στη Μικρά Ασία 1919-1922*, μετάφραση: Λίνα Κάσδαγλη (Αθήνα: ΜΙΕΤ, 2002)

II 03. Εισαγωγή στην Παγκόσμια Ιστορία

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	II03	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εισαγωγή στην Παγκόσμια Ιστορία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Κατεύθυνσης		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS:	Ναι		
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ:	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH974/		

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Αντικείμενο του μαθήματος είναι η εξοικείωση με την Παγκόσμια Ιστορία. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να: • αντιλαμβάνονται την εννοιολόγηση της Παγκόσμιας Ιστορίας • διαχειρίζονται τα ζητήματα της Παγκόσμιας Ιστορίας, και ειδικότερα από τον 15ο αιώνα ως τις ημέρες μας. • χρησιμοποιούν τα εργαλεία της γεωγραφίας και των οικονομικών και τεχνολογικών εξελίξεων για την προσέγγιση των ιστορικών ερωτημάτων • διαχειρίζονται τη διάδραση των διαφορετικών ανθρώπινων πολιτισμών • αποκτούν βάση γνώσεων για τα μαθήματα Ιστορίας, Αρχαιολογίας, Φιλολογίας των επόμενων χρόνων των σπουδών των φοιτητών • αποκτούν αίσθημα παγκόσμιου πολίτη
Γενικές Ικανότητες
• Διαδρομή αυτογνωσίας και ετερογνωσίας • Στοχασμός για την κοινωνία, τον κόσμο • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής σκέψης • Προαγωγή της ελεύθερης και επαγωγικής σκέψης • Σεβασμός στη διαφορετικότητα και πολυπολιτισμικότητα • Ευαισθησία κοινωνική • Μείωση ρατσιστικών και σεξιστικών προκαταλήψεων μέσω της κατανόησης της πορείας του «άλλου»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Εξέταση των παραγόντων που διαδρούν στην εξέλιξη της Παγκόσμιας Ιστορίας, σε πρώτη φάση από την αρχαιότητα, αλλά με έμφαση στην εποχή από το 1400 ως τις ημέρες μας. Αντιμετωπίζονται:

- Η έννοια της Παγκόσμιας Ιστορίας σε αντιπαραβολή με άλλα γνωστικά αντικείμενα της ιστορικής επιστήμης.
- Ο ρόλος της γεωγραφίας και της τεχνολογίας στη συγκρότηση και εξέλιξη των ανθρώπινων κοινωνιών και των διαδράσεών τους.
- Οι μεγάλες αυτοκρατορίες του 15ου αιώνα σε Ασία και Αμερική.
- Η έννοια της Ευρασίας.
- Η άνοδος της Ευρώπης και οι παράγοντες που την προκάλεσαν.
- Η έννοια της νεωτερικότητας: είναι μια ευρωπαϊοκεντρική εννοιολόγηση;
- Η εξέλιξη της Κίνας, της Ιαπωνίας και της αμερικανικής ηπείρου από τον 16ο έως τον 19ο αιώνα.
- Η άνοδος της Ρωσίας.
- Η επέκταση του μείζονος ευρωπαϊκού κόσμου (ευρωπαϊκή αποικιοκρατία, η αμερικανική «κατάκτηση της Δύσης», η ρωσική επέκταση στην Ασία.
- Η αποαποικιοποίηση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Προφορική διδασκαλία εντός αμφιθεάτρου, με τη βοήθεια του Παγκόσμιου Χάρτη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	46
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	65
	Σύνολο Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή τελική εξέταση	

Βιβλιογραφία

John Darwin, *Μετά τον Ταμερλάνο: η άνοδος και πτώση των παγκόσμιων αυτοκρατοριών, 1400-2000*, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2021

Fernand Braudel, *Η Γραμματική των Πολιτισμών*, Εκδόσεις MIET, Αθήνα 2002

Επιλεγόμενα Σεμιναριακά (ΧΕ)

ΣΙ 38. Αρχαία Ιστορία

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΙ 38	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Ζ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Αρχαία Ιστορία. Όψεις της κοινωνίας και των θεσμών στον αρχαίο ελληνικό κόσμο		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	7
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μάθημα ειδίκευσης γενικών γνώσεων (σεμιναριακό κατεύθυνσης Ιστορίας)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Θεωρείται καλό οι φοιτητές να έχουν περάσει την Αρχαία Ιστορία Α', Β' και Γ' (ΙΙ10, ΙΙ11, ΙΙ25)		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS			
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH1069/		

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Πρόκειται για σεμιναριακό μάθημα. Το μάθημα στοχεύει στην εξέταση ζητημάτων που αφορούν τις αρχαίες ελληνικές κοινωνίες και το θεσμικό τους πλαίσιο. Στοχεύει ειδικότερα στη μελέτη των μηχανισμών εκπαίδευσης (γυμνάσια εφηβείας), των διαφορετικών πληθυσμιακών ομάδων (μέτοικοι, δούλοι, απελεύθεροι, γυναίκες), των σωματείων, καθώς και των γιορτών της εκάστοτε κοινότητας. Στο πλαίσιο του σεμιναρίου οι φοιτητές πρόκειται να εξοικειωθούν με τις μεθόδους της ιστορίας και με την έρευνα των διαφορετικών πηγών που σχετίζονται με τα παραπάνω θέματα. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητή/τρια θα είναι σε θέση να: - δουλεύει με τις πηγές της Αρχαίας Ιστορίας (γραμματειακές πηγές, επιγραφές, αρχαιολογικά δεδομένα). - τοποθετεί τις πηγές στο ιστορικό και θεσμικό τους πλαίσιο και να τις ερμηνεύει. - αναζητά νεότερη βιβλιογραφία πάνω σε επιμέρους θέματα. - θέτει και απαντά ερωτήματα σχετικά με την ελληνική αρχαιότητα.
Γενικές Ικανότητες
Αυτόνομη εργασία. Άσκηση κριτικής ικανότητας. Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης. Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών. Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών με τη χρήση και των

απαραίτητων τεχνολογιών.

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Εξοικείωση με τις αρχαιοελληνικές πηγές και τις μεθόδους προσέγγισής τους.

Μελέτη ζητημάτων που αφορούν

- το γυμνάσιο, την εφηβεία, την εκπαίδευση
- τις γιορτές και τη συμμετοχή της κοινότητας σε αυτές
- τους μέτοικους και την εμπλοκή τους στη ζωή των πόλεων
- τους δούλους και τους απελεύθερους
- τις γυναίκες και την παρουσία τους στα κοινά
- τα σωματεία και τη λειτουργία τους

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Στην τάξη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Αυτόνομη μελέτη	102
	Εκπόνηση εργασίας	34
	Σύνολο Μαθήματος	175
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Συμμετοχή στο σεμινάριο Προφορική παρουσίαση εργασίας. Παράδοση γραπτής εργασίας	

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Andrews, A., Αρχαία Ελληνική Κοινωνία, MIET Αθήνα 1987
- Austin, M.M. – Vidal-Naquet, P., Οικονομία και Κοινωνία στην Αρχαία Ελλάδα, εκδ. Δαίδαλος, Αθήνα 1998
- *Ανθολόγιο*. Επιλογή επιγραφών και παπύρων της ελληνιστικής και ρωμαϊκής περιόδου (κείμενα, μετάφραση, σχολιασμός), επιμ. Σ. Ανεζίρη, εκδ. Πατάκης, Αθήνα 2018
- Biscardi, A., Αρχαίο Ελληνικό δίκαιο, εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 1998
- Fantham, E. κ.ά, Οι γυναίκες στον αρχαίο κόσμο, εκδ. Πατάκης, Αθήνα 2001
- Sales, C., Η άλλη όψη της αρχαιότητας. Ο υπόκοσμος, εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 2005

ΣΙ 71. Αρχαία Ιστορία (Ρωμαϊκοί Χρόνοι)

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΙ 71	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Χειμερινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Αρχαία Ιστορία (Ρωμαϊκοί Χρόνοι): Πηγές για την ελληνική πόλη των Ρωμαϊκών Χρόνων		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	7
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Επιλεγόμενο ειδίκευσης, σεμιναριακό κατεύθυνσης ιστορίας		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:			
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (με αξιολόγηση στην αγγλική ή ελληνική)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH706/		

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Το μάθημα αυτό αποτελεί μάθημα ειδίκευσης που στοχεύει στην εξοικείωση των φοιτητών με τις ιστορικές πηγές για την ελληνική πόλη των ρωμαϊκών χρόνων και με τη μεθοδολογία έρευνας τους. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτήτριες και οι φοιτητές θα είναι σε θέση να: • κατανοούν τα βασικά πολιτικά, θεσμικά και κοινωνικά γνωρίσματα της ελληνικής πόλεως κατά τους ρωμαϊκούς χρόνους • διακρίνουν τα διαφορετικά είδη ιστορικών πηγών που προσφέρουν πληροφορίες για την οργάνωση και λειτουργία των ελληνικών πόλεων κατά τους ρωμαϊκούς χρόνους. • γνωρίζουν τη μεθοδολογία μελέτης και αξιοποίησης ιστορικών πηγών και βιβλιογραφίας σχετικών με το θέμα του σεμιναρίου • αναλύουν τα δεδομένα ιστορικών πηγών

• συνθέτουν πληροφορίες και στοιχεία από τις πηγές και τη βιβλιογραφία, ώστε να συντάσσουν κείμενα όπου εξετάζονται ιστορικά ζητήματα σχετικά με το θέμα του σεμιναρίου.
Γενικές Ικανότητες
• Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών • Αυτόνομη εργασία • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής • προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

α) η θέση της βουλής και της εκκλησίας του δήμου στην πολιτική ζωή των ελληνικών πόλεων υπό ρωμαϊκή κυριαρχία
β) οι διάφορες αρχές που συγκροτούσαν τη διοικητική δομή των πόλεων αυτών
γ) η σημασία θεσπισμένων σωμάτων με επίκεντρο το γυμνάσιο (νέοι, γερουσία) και των ποικίλων ιδιωτικών συλλόγων
δ) το φαινόμενο του ευεργετισμού και των αποδόσεων τιμών ως μέσων διαμόρφωσης της σχέσης μεταξύ διαφόρων πολιτικών και κοινωνικών ομάδων εντός της πόλεως
ε) η διάδοση των ρωμαϊκών πολιτικών δικαιωμάτων και η ενσωμάτωση των ιθύνουσών ομάδων των ελληνικών πόλεων στη διοικητική και κοινωνική ιεραρχία του Ρωμαϊκού Κράτους

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	στην τάξη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class Χρήση ηλεκτρονικών βάσεων αρχαίων ελληνικών επιγραφών	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμιναριακές συναντήσεις	39
	Συνεργασία με τον διδάσκοντα	6
	Αναζήτηση-έρευνα βιβλιογραφίας	50

	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη/σύνθεση	80
	Σύνολο Μαθήματος	175
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ		
	Προφορική συμμετοχή στο σεμινάριο Προφορική παρουσίαση σεμιναριακής εργασίας Τελική γραπτή εργασία Οι φοιτητές καλούνται να διεξαγάγουν έρευνα και να συντάξουν εργασία ακολουθώντας την ενδεδειγμένη επιστημονική μέθοδο. Αξιολογούνται ως προς αυτό. Τα κριτήρια αξιολόγησης εξηγούνται στους φοιτητές κατά τη διάρκεια του μαθήματος.	

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

M. Sartre, *Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Οι Ανατολικές επαρχίες από τον Αύγουστο μέχρι τους Σεβήρους*, Αθήνα 2012

P. Garnsey – R. Saller, *Η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Οικονομία, κοινωνία, πολιτισμός*, Ηράκλειο 1995, κεφάλαια 2 και 6.

G. Alföldy, *Ιστορία της Ρωμαϊκής κοινωνίας* (μτφρ: Αγγ. Χανιώτης), Αθήνα 1992, σελ. 171-191.

Σ. Ανεζίρη (επιμ.), *Ανθολόγιο. Επιγραφές και πάπυροι της μετακλασικής αρχαιότητας*, Αθήνα 2009.

Κ. Μπουραζέλης, *Οι Τρόφιμοι της Λύκαινας*, Αθήνα 2017, σελ. 348-372.

Επιστημονικά περιοδικά: Supplementum Epigraphicum Graecum

ΣΙ 160. Βυζαντινή Ιστορία

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΙ 160	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ζητήματα κοινωνικής Ιστορίας κατά τη βυζαντινή εποχή (10ος-15ος αι.)		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	7
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:			
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ – (ΑΓΓΛΙΚΗ –ΓΑΛΛΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS)		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Το μάθημα σκοπεύει στην εξοικείωση των φοιτητών/τριών με τη μελέτη και την έρευνα του παρελθόντος. Η εξοικείωση επιδιώκεται με την αναφορά στη σχετική βιβλιογραφία και την εξέταση των διαθέσιμων πηγών κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Ο συνδυασμός βιβλιογραφίας και πηγών επιτρέπει όχι μόνον την απόκτηση γνώσεων, αλλά και την ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας του φοιτητή/τριας, καθώς τού δίνει τη δυνατότητα να συζητήσει με τον διδάσκοντα/ουσα στο πλαίσιο του μαθήματος τις επιστημονικές απόψεις που έχουν διατυπωθεί σε επιμέρους θέματα σε συνδυασμό με τις σύγχρονες θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις στο αντικείμενο.
Γενικές Ικανότητες
• Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών • Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις • Λήψη αποφάσεων • Αυτόνομη εργασία • Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο πλαίσιο αυτού του μαθήματος θα εξεταστούν ζητήματα της κοινωνικής ιστορίας του Βυζαντίου (10^{ος}-15^{ος} αιώνας), όπως τα ακόλουθα.

1. Ο θεσμός της οικογένειας
2. Παιδική ηλικία και νεότητα
3. Άγιοι και αγιοσύνη στη βυζαντινή κοινωνία
4. Η έννοια του αστικού χώρου
5. Κοινωνικές τάξεις κατά την εξεταζόμενη εποχή
6. Συλλογικές ταυτότητες των βυζαντινών

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία και στην επικοινωνία με τους φοιτητές	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39 ώρες
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	32 ώρες
	Εκπόνηση μελέτης	44 ώρες
	Συγγραφή μελέτης	60 ώρες
	Σύνολο Μαθήματος	175 ώρες
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων	

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Évelyne Patlagean, *Un Moyen Age grec, Byzance IXe-XVe siècle*, Paris 2007 (ελλην. έκδοση Évelyne Patlagean, *Ο ελληνικός μεσαίωνας, Βυζάντιο 9^{ος}-15^{ος} αιώνας*, μτφ. Δέσποινα Λαμπαδά, Αθήνα 2014)

Évelyne Patlagean, *Η ενηλικίωση στο Βυζάντιο στο 13^ο και 14^ο αιώνα*, *Πρακτικά Διεθνούς Συμποσίου Ιστορικότητα της Παιδικής Ηλικίας και της Νεότητας*, τ. Α', Αθήνα 1986, 261-269

A.P. Kazhdan-Ann Wharton Epstein, *Αλλαγές στον βυζαντινό πολιτισμό κατά τον 11ο και 12ο αιώνα*, μετ. Α. Παππάς, Αθήνα 1997

Αντωνία Κιουσοπούλου, *Ο θεσμός της οικογένειας στην Ήπειρο κατά τον 13ο αιώνα*, Αθήνα, εκδ.

Α. Σάκκουλας, 1990

Π. Γουναρίδης, *Γένος Ρωμαίων: Βυζαντινές και νεοελληνικές ερμηνείες*, Αθήνα 1996

ΣΙ 78. Βυζαντινή Ιστορία

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΙ 78	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Χειμερινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Πολιτισμικές σχέσεις ανάμεσα στο φθινόβιο Βυζάντιο και την Αναγεννησιακή Ιταλία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	7
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι, αλλά συνιστάται οι φοιτητές να έχουν περάσει το μάθημα ΙΙ 21 Βυζαντινή Ιστορία		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (με αξιολόγηση στην Αγγλική ή Ελληνική)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH450		

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Στόχος του μαθήματος είναι η μετάδοση ειδικών γνώσεων και η εξοικείωση των φοιτητών με τη μεθοδολογία της ιστορικής έρευνας και τη συγγραφή μίας επιστημονικής εργασίας μέσα από τα ακόλουθα βήματα: αναζήτηση και συγκέντρωση βιβλιογραφίας με τον παραδοσιακό τρόπο και με τις νέες τεχνολογικές εξελίξεις· αναδίφηση της βιβλιογραφίας· οργάνωση και διαχείριση των πληροφοριών· συγγραφή επιστημονικής εργασίας.
Γενικές Ικανότητες
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών. - Αυτόνομη εργασία. - Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο σύνολο των 13 τριώρων διαλέξεων:

Οι τρεις πρώτες τριώρες διαλέξεις: Εισαγωγή στο θέμα των διαπολιτισμικών σχέσεων Βυζαντίου – Δύσης (330-1600) με έμφαση στο διάστημα 13^{ος}-16^{ος} αι., όταν σημειώνεται άρση της πολιτισμικής αποξένωσης των δύο τμημάτων της Χριστιανοσύνης και εγκαινιάζονται αμφίδρομες πολιτιστικές διαδρομές ανάμεσα στο φθίνον Βυζάντιο και την Αναγεννησιακή Ιταλία. Παρουσίαση, ανάλυση και εξοικείωση των φοιτητών με την ειδική για το θέμα βιβλιογραφία.

Τέταρτη διάλεξη: Παρουσίαση σειράς θεμάτων σχετικών με το σεμινάριο και μίας βιβλιογραφίας εκκίνησης από τα οποία οι φοιτητές επιλέγουν ένα για έρευνα που εκπονούν στη διάρκεια του εξαμήνου με τελικό στόχο τη συγγραφή μίας εργασίας .

Πέμπτη και έκτη διάλεξη: Μεθοδολογία έρευνας. Φάσεις επιστημονικής εργασίας. Ασκήσεις εξοικείωσης.

Οι επόμενες επτά τριώρες διαλέξεις αφιερώνονται στην παρουσίαση των εργασιών των φοιτητών στην τάξη.

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΙ 176	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Χειμερινό (5 ^ο και 7 ^ο)
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Φραγκικές ηγεμονίες στον ελλαδικό χώρο (12 ^{ος} -15 ^{ος} αι.): πολιτική, κοινωνία και πολιτισμός		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις – σεμιναριακές συναντήσεις		3	7
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Επιλεγόμενο (σεμιναριακό)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (μέσω γραπτών εργασιών στην Αγγλική)		
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ:	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH1038/		

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Στόχος του σεμιναρίου είναι η εξοικείωση των φοιτητών με το ιστορικό περίγραμμα αλλά και τις κοινωνικές συνθήκες, τους θεσμούς και τον πολιτισμό του φραγκοκρατούμενου ελληνικού χώρου κατά τη μεσαιωνική περίοδο (12^{ος}-15^{ος} αι.), καθώς και η ανάπτυξη δεξιοτήτων αυτόνομης έρευνας στις πηγές και τη βιβλιογραφία που σχετίζονται με το αντικείμενο.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

- Περιγράφουν τις κύριες ιστορικές εξελίξεις της περιόδου, και ιδίως την οικονομική διεύδυση των ιταλικών πόλεων στον βυζαντινό χώρο, τις σταυροφορίες, τη δημιουργία λατινικών κρατών στην Ανατολική Μεσόγειο, κ.α.
- Καταλαβαίνουν και εξηγούν πώς εντάσσεται η λατινική παρουσία στον ελλαδικό χώρο στην ευρύτερη επέκταση της Δυτικής Ευρώπης κατά τον κεντρικό και ύστερο Μεσαίωνα.
- Παρουσιάζουν τους κύριους παράγοντες και τα βασικά γεγονότα που οδήγησαν στην δημιουργία των φραγκικών κρατών στη βυζαντινή επικράτεια.
- Περιγράφουν και εξηγούν τους κύριους πολιτικούς θεσμούς της Λατινοκρατίας, με ιδιαίτερη αναφορά στην εισαγωγή φεουδαρχικών δομών από τη Δύση.
- Κατανοούν και εξηγούν τις βασικές μορφές κοινωνικής οργάνωσης τόσο των κατακτητών όσο και των κατακτημένων κατά την περίοδο αυτή.
- Αναγνωρίζουν τις σημαντικότερες πτυχές οικονομικής, θρησκευτικής, και πολιτισμικής δραστηριότητας κατά τη Λατινοκρατία.
- Περιγράφουν και αξιολογούν τις αλλαγές που επήλθαν στους παραπάνω τομείς μετά τη φραγκική κατάκτηση σε σύγκριση με την προγενέστερη βυζαντινή περίοδο.
- Κατανοούν και εξηγούν τις σχέσεις ανάμεσα στους Λατίνους εποίκους και τον τοπικό πληθυσμό, ανάλογα με την κοινωνική τους θέση (άρχοντες, πάροικοι, κάτοικοι πόλεων, κτλ.)
- Σκιαγραφούν τις βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες συνέπειες της λατινικής κατάκτησης και εγκατάστασης στην ευρύτερη περιοχή.
- Συνοψίζουν τα κυριότερα ιστοριογραφικά ζητήματα που αφορούν τη Φραγκοκρατία στον ελλαδικό χώρο.
- Αναγνωρίζουν βασικές πρωτογενείς πηγές που αναφέρονται στα παραπάνω ζητήματα και διακρίνουν τις προθέσεις και τις προκαταλήψεις των συγγραφέων τους.
- Εντοπίζουν και αξιοποιούν κατάλληλη βιβλιογραφία για τα υπό εξέταση θέματα.

Γενικές Ικανότητες

- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών.
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το σεμιναριακό αυτό μάθημα επικεντρώνεται στα κρατικά μορφώματα που δημιουργήθηκαν στον ελλαδικό χώρο από τους διάφορους Δυτικούς (με τη μερική εξαίρεση των βενετικών κτήσεων, για τις οποίες γίνονται κυρίως συγκριτικές αναφορές). Οι «Φράγκοι» αυτοί προέρχονταν κυρίως από περιοχές της δυτικής Ευρώπης όπου επικρατούσε η φεουδαρχική οργάνωση (Καμπανία, Φλάνδρα, Βουργουνδία, Λομβαρδία, κ.α.), αλλά και από πόλεις-κράτη (όπως η Γένοβα και η Φλωρεντία). Οι περισσότερες φραγκικές ηγεμονίες δημιουργήθηκαν μετά την Τέταρτη Σταυροφορία (1204), π.χ. η Λατινική αυτοκρατορία της Κωνσταντινούπολης, το βασίλειο της Θεσσαλονίκης, το πριγκιπάτο της Αχαΐας, το δουκάτο των Αθηνών, το δουκάτο του Αιγαίου, κ.ο.κ. Κάποιες άλλες, ωστόσο, προηγήθηκαν (π.χ. η κομητεία της Κεφαλονιάς) ή δημιουργήθηκαν αργότερα (π.χ. το κράτος των Ιωαννιτών Ιπποτών στα Δωδεκάνησα ή οι Γενοβέζικες κτήσεις στον Γαλατά, τη Χίο, και τη Λέσβο κατά τον ύστερο 13ο και 14ο αιώνα).

Εξετάζεται τόσο η πολιτική ιστορία των παραπάνω κρατών, όσο και μια σειρά από θέματα, όπως: εξουσία και διακυβέρνηση, κοινωνία, θρησκεία και εκκλησιαστική οργάνωση, οικονομία και εμπόριο, τέχνη και πολιτισμός. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις σχέσεις ανάμεσα σε κατακτητές και κατακτημένους, στις συνέχειες και τις τομές ως προς την προγενέστερη βυζαντινή πραγματικότητα, καθώς και στις συνέπειες και τη σημασία των λατινικών κρατών στην ιστορία του ελλαδικού χώρου γενικότερα. Βασικός στόχος είναι επίσης η εξοικείωση των φοιτητών με τις βασικές πηγές και το διαθέσιμο αρχειακό υλικό για τη Φραγκοκρατία, αλλά και με τη σχετική ιστοριογραφία.

Το μάθημα οργανώνεται σε δυο μέρη: στις πρώτες συναντήσεις παρουσιάζεται επιγραμματικά το ιστορικό πλαίσιο, οι κύριες δυτικές δυνάμεις που εμπλέκονται και τα βασικά σημεία τομής της φραγκικής παρουσίας στον ελλαδικό χώρο, ενώ στις υπόλοιπες ακολουθείται μια θεματική εξέταση (θεσμοί, κοινωνία, πολιτισμός, κτλ.) της Φραγκοκρατίας, με ενεργή συμμετοχή των φοιτητών μέσω ανάλυσης βιβλιογραφίας, παρουσιάσεων και εργασιών.

Θεματικές Ενότητες

1. Εισαγωγή: Ορισμοί και όρια της Φραγκοκρατίας. Περιεχόμενο, στόχοι και μορφή του μαθήματος.
2. Το Βυζάντιο και η Δύση πριν την Τέταρτη Σταυροφορία (11^{ος}-12^{ος} αι.).
3. Δ΄ Σταυροφορία και λατινική κατάκτηση. Οι δομές της πρώιμης Λατινοκρατίας.
4. Η Φραγκοκρατία από τον 13^ο ως τον 15^ο αι.: ιστορική επισκόπηση και κύριοι παράγοντες.
5. Βασικές πηγές για τη Φραγκοκρατία.
6. Εξουσία και Διακυβέρνηση.
7. Εκκλησία και Θρησκεία.
8. Οικονομία και Εμπόριο.
9. Κοινωνία και κοινωνικές σχέσεις κατά τη Λατινοκρατία – μέρος Α΄: εισαγόμενες και εντόπιες μορφές κοινωνικής οργάνωσης
10. Κοινωνία και κοινωνικές σχέσεις κατά τη Λατινοκρατία – μέρος Β΄: σχέσεις κατακτητών και κατακτημένων.
11. Υλικός πολιτισμός, οχυρώσεις και άλλα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα.
12. Τέχνη και πνευματική ζωή.
13. Επιβιώσεις και συνέπειες της Φραγκοκρατίας.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Στην τάξη

ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση της Ηλεκτρονικής Πλατφόρμας E-Class (Ηλεκτρονική Τάξη): ανάρτηση υλικού σεμιναριακών συναντήσεων (παρουσιάσεις PowerPoint, αποσπάσματα πηγών, κτλ.) και άλλου συνοδευτικού υλικού (βίντεο, σύνδεσμοι ιστοσελίδων, κ.α.)	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Αυτοτελής μελέτη, έρευνα και συγγραφή εργασίας	136
	Σύνολο Μαθήματος	175
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Σύνταξη γραπτής εργασίας (70%) και προφορική παρουσίασή της, σε συνδυασμό με τη γενική συμμετοχή στις σεμιναριακές συναντήσεις (30%).	

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Προτεινόμενα συγγράμματα

- B. Hendrickx, *Οι Θεσμοί της Φραγκοκρατίας* (Σταμούλης, 2007)
- P. Lock, *Οι Φράγκοι στο Αιγαίο, 1204-1500* (Ενάλιος, 1998)
- W. Miller, *Ιστορία της Φραγκοκρατίας εν Ελλάδι (1204-1566)* (Ηρόδοτος, 2016)
- Μ. Ντούρου-Ηλιοπούλου, *Από τη δυτική Ευρώπη στην ανατολική Μεσόγειο. Οι σταυροφορικές ηγεμονίες στη Ρωμανία (13ος-15ος αι.): πολιτικές και θεσμικές πραγματικότητες* (Gutenberg, 2012)

Επιπλέον βιβλιογραφία

- M. Balard, *La Romanie génoise: XIIe-début du XVe siècle* (Ecole Française de Rome, 1978)
- A. Bon, *La Morée franque: recherches historiques, topographiques et archéologiques sur la principauté d'Achaïe (1205-1430)*, 2 vols. (Boccard, 1969)
- N. G. Chrissis, *Crusading in Frankish Greece: A Study of Byzantine-Western Relations and Attitudes* (Brepols, 2012)
- S. E. J. Gerstel (ed.), *Viewing the Morea: Land and People in the Late Medieval Peloponnese* (Dumbarton Oaks Research Library and Collection, 2013)
- A. Ilieva, *Frankish Morea (1205-1262): Socio-cultural Interaction between the Franks and the Local Population* (Βασιλόπουλος, 1991)
- D. Jacoby, *La féodalité en Grèce Médiévale. Les «Assises de Romanie». Sources, application et diffusion* (Mouton, 1971)
- Δ. Κ. Γιαννακόπουλος, *Δουκάτο των Αθηνών: η κυριαρχία των Acciaiuoli* (Βάνιας, 2006)
- Δ. Κ. Γιαννακόπουλος, *Εικόνες του Δυτικοευρωπαίου μέσα από την Ιστορία: επιστημονική επεξεργασία και αναπαράσταση της Λατινοκρατίας στην Ελλάδα του 19ου αιώνα* (Επίκεντρο, 2013)
- Χρ. Μαλτέζου (επιμ.), *Βενετοκρατούμενη Ελλάδα: προσεγγίζοντας την ιστορία της*, 2 τόμοι (Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας, 2010)
- Ν. Γ. Μοσχονάς & Μ-Γ Λίλυ Στυλιανούδη (επιμ.), *Το δουκάτο του Αιγαίου. Πρακτικά Επιστημονικής Συνάντησης (Νάξος – Αθήνα, 2007)* (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, 2009)
- Μ. Ντούρου-Ηλιοπούλου, *Το φραγκικό πριγκιπάτο της Αχαΐας (1204-1432): ιστορία, οργάνωση, κοινωνία* (Βάνιας, 2005)
- Μ. Ντούρου-Ηλιοπούλου, *Θεσμικά μορφώματα και κοινωνικές συσσωματώσεις στις φραγκοκρατούμενες περιοχές της Ρωμανίας. Το παράδειγμα της Κέρκυρας και του πριγκιπάτου της Αχαΐας* (Εταιρεία Λευκαδικών Μελετών, 2004)
- T. Shawcross, *The Chronicle of the Morea: Historiography of Crusader Greece* (Oxford University Press, 2009)
- K. M. Setton, *Catalan Domination of Athens, 1311-1388* (Variorum Reprints, 1975)
- P. Topping, *Studies in Latin Greece, AD 1205-1715* (Variorum Reprints, 1977)
- N. I. Tsougarakis & P. Lock (eds.), *A Companion to Latin Greece* (Brill, 2014)

- F. van Tricht, *The Latin 'Renovatio' of Byzantium: The Empire of Constantinople (1204-1228)* (Brepols, 2012)
- R. L. Wolff, *Studies in the Latin Empire of Constantinople* (Variorum Reprints, 1976)

ΣΙ 55. Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΙ55	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	7 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία: Το ευρωπαϊκό κυνήγι μαγισσών, 1550-1750		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και Ασκήσεις Πράξης		3	7
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Σεμιναριακό, επιλεγόμενο κατεύθυνσης ιστορίας		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (με αξιολόγηση στην Αγγλική ή Ελληνική)		

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η εμβάθυνση στα κυνήγια μαγισσών που εξαπολύθηκαν στη Δύση την περίοδο 1550-1750. Έμφαση θα δοθεί στη ρητορική περί φύλου, στον «καταστατικό μισογυνισμό» της περιόδου, στον μικρόκοσμο των δυτικών αγροτικών κοινοτήτων, στη συνύπαρξη του επίσημου Χριστιανισμού με ανιμιστικές παραδόσεις του δυτικού παγανιστικού παρελθόντος, στις στρατηγικές θρησκευτικής ομογενοποίησης της Καθολικής Εκκλησίας και των Προτεσταντικών Εκκλησιών, στις στρατηγικές εδραίωσης της εθνικής, μοναρχικής εξουσίας στις δυτικές επικράτειες, στα προβλήματα που πυροδότησαν οι θρησκευτικοί πόλεμοι και η οξεία οικονομική κρίση του 16^{ου} και 17^{ου} αιώνα. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα: • Έχουν εξοικειωθεί με κεντρικές ερμηνευτικές προσεγγίσεις των ευρωπαϊκών κυνηγιών μαγισσών της περιόδου 1550-1750, από το χώρο της κοινωνικής και πολιτισμικής ιστορίας, της ιστορίας του φύλου και της ιστορικής ανθρωπολογίας. • Έχουν εξοικειωθεί με την κριτική επεξεργασία πρωτογενών πηγών του ευρωπαϊκού 16^{ου} και 17^{ου} αιώνα • Έχουν μνηθεί στη διαλογική αντιπαράθεση στο πλαίσιο μιας ερευνητικής κοινότητας, με την προετοιμασία εισηγήσεων από διαφορετικές μεθοδολογικές αφετηρίες και ερευνητικές οπτικές. • Έχουν μελετήσει σε βάθος πτυχές της κοινωνικής και πολιτισμικής ιστορίας των αγροτικών κυρίως κοινωνιών της Πρώτης Νεότερης Περιόδου.
Γενικές Ικανότητες
• Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον • Ομαδική εργασία • Αυτόνομη εργασία

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

Ιστοριογραφική διερεύνηση

- Η ιστορική-ανθρωπολογική προσέγγιση: το «αφήγημα της άρνησης» και οι σύγχρονες εκδοχές του
- Η παρέμβαση της ψυχοϊστορίας: εφαρμοστικότητα των ψυχαναλυτικών εργαλείων στη διερεύνηση του κυνηγιού των μαγισσών. Η μαγεία ως παράθυρο στη ψυχική συγκρότηση των ανθρώπων της πρώιμης νεωτερικότητας. Ζητήματα ιστορικής ετερότητας
- Η ιστοριογραφία της συγκρότησης του διωκτικού λόγου στους κόλπους των ελίτ: από τη διανοητική ιστορία στη δημιουργία φουκωϊκών «γενεαλογιών» της δαιμονοποιητικής θεώρησης της μαγείας και της περιθωριακότητας
- Η κοινωνικό-πολιτισμική προσέγγιση ως συμπλήρωμα της ανθρωπολογικής: «Μάγισσες και γείτονες» ή το μέγα δράμα της επιβίωσης
- Φεμινιστική ιστοριογραφία και ιστορία συγκρότησης φύλων και έμφυλων ρόλων: συνέχειες και αποκλίσεις
- Η μαγεία ως γλωσσική κατηγορία: ο λόγος της κοινότητας, ο λόγος του δικαστή και ο λόγος του ιστορικού. Από το μεγάλο αφήγημα του 1960 στη μικροϊστορία του 1990 και στις νέες προσεγγίσεις στις «γλώσσες της μαγείας» το 2000.

Πεδία ιστορικής διερεύνησης

- Το μαγικό σύμπαν των Ευρωπαίων της πρώιμης νεώτερης περιόδου: Λόγιες και λαϊκές θεωρήσεις, προσβάσεις και χρήσεις της μαγείας στην καθημερινότητα των ανθρώπων.
- Ο ομογενοποιητικός διωκτικός λόγος της εκκλησιαστικής και κοσμικής ελίτ και οι λαϊκές προσλήψεις της μαγείας: Sabbath και maleficium
- Κοινότητες και δικαστές στις αγγλικές δίκες μαγείας: συγκλίσεις και αποκλίσεις του αγγλικού κυνηγιού των μαγισσών σε σχέση με την ηπειρωτική πραγματικότητα. Η αυτενέργεια της κοινότητας και η εργαλειοποίηση της μαγείας
- Η έμφυλη διάσταση του κυνηγιού των μαγισσών: Καταστατικός μισογυνισμός, αντιπαραθέσεις μεταξύ γυναικών
- Μαγεία, φτώχεια και περιθωριακότητα: Κοινωνικό-οικονομικός μετασχηματισμός και η ανάδυση νέων αξιακών συστημάτων στις αστικές κοινότητες της Δύσης
- Η πολιτική χρησιμότητα του κυνηγιού των μαγισσών
- Αμφισβητήσεις της ύπαρξης μάγων και μαγισσών και εναντιώσεις στο κυνήγι των μαγισσών, από τον Weyer στους Scot και Spree.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Στην τάξη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	58
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	78
	Σύνολο Μαθήματος	175

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	• Εβδομαδιαίες παρουσιάσεις σε ομάδες συζήτησης • Αξιολόγηση ατομικών ή ομαδικών σεμιναριακών εργασιών
----------------------------	---

Βιβλιογραφία

Barry, J. & Owen Davis (επιμ.), *Palgrave Advances in Witchcraft Historiography*, Palgrave Macmillan 2007.

Behringer, W., *Witchcraft Persecutions in Bavaria*, Κέιμπριτζ, CUP, 2002.

Briggs, R., *Witches and Neighbours*, Λονδίνο, Harper Collins 1996.

Clark, S., *Thinking With Demons*, Οξφόρδη, OUP 1997.

Gaskill, M., *Witchcraft. A Very Short Introduction*, Οξφόρδη, OUP, 2010.

Gibson, M., *Witchcraft and Society in England and America, 1550-1750*, Cornell University Press, 2003.

ΣΙ 210. Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΙ210	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	7ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ (Η Ευρώπη κατά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο)		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	7
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδίκευσης, επιλεγόμενο σεμιναριακό		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Συνιστάται οι φοιτητές να έχουν περάσει το μάθημα Π14 ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ Α΄		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH273		

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Αντικείμενο του σεμιναριακού μαθήματος αποτελεί η ιστορία της Ευρώπης κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, 1914-1918. Εξετάζονται τα αίτια, οι αφορμές καθώς και τις πολιτικο-στρατιωτικές, γεωπολιτικές, οικονομικές, κοινωνικές και πολιτισμικές όψεις και συνέπειες του «Μεγάλου Πολέμου» στην Ευρώπη. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του σεμιναριακού μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα: • κατανοούν το πολυδιάστατο χαρακτήρα, τη σημασία και την κληρονομιά του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου για την Ευρώπη (και τον κόσμο) • γνωρίζουν τους ποικίλους παράγοντες που προκάλεσαν και ευνόησαν την έκρηξη του • αναγνωρίζουν το ρόλο, τα συμφέροντα και τη συμβολή των δυνάμεων των δύο συνασπισμών • γνωρίζουν το ρόλο και τις καταστροφικές συνέπειες της πολεμικής τεχνολογίας και της κούρσας των εξοπλισμών • διακρίνουν μεταξύ του μετώπου και των κοινωνιών των μετόπισθεν • κατανοούν τον έμφυλο χαρακτήρα και τις έμφυλες διαστάσεις του πολέμου • να ερμηνεύουν τις πολιτικές μεταβολές και ανατροπές κατά τη διάρκεια του πολέμου

• γνωρίζουν για το χαρακτήρα, το αντικείμενο και τα αποτελέσματα των Συνδιασκέψεων Ειρήνης
Γενικές Ικανότητες
• Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών. • Αυτόνομη εργασία • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον • Εργασία σε διεθνές περιβάλλον • Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης • Καλλιέργεια αυτοπεποίθησης και ενθάρρυνση πρωτοβουλιών

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1^ο – 7^ο μάθημα • Οργάνωση, άξονες και θεματική σεμιναρίου • εισαγωγικές παρατηρήσεις για τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο • Καθορισμός θεματικών πεδίων για εργασίες • Διανομή και σχολιασμός βιβλιογραφίας, ντοσιέ μαθήματος, • Εξοικείωση με πρωτογενές υλικό και πηγές • Προβολή και σχολιασμός ντοκιμαντέρ • οδηγίες εκπόνησης εργασιών - προγραμματισμός παρουσιάσεων • Εισηγήσεις διδάσκοντος • συζήτηση με βάση κείμενα μελέτης και παρουσίασή τους από τους φοιτητές 8^ο–13^ο μάθημα • Παρουσιάσεις-σχολιασμός των εργασιών των φοιτητών, -ριών
--

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Στην τάξη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις και διαδραστική διδασκαλία	40

	Μελέτη, ανάλυση και παρουσίαση βιβλιογραφίας	55
	Παρουσίαση και συγγραφή εργασίας	80
	Σύνολο Μαθήματος	175
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα: Ελληνικά (αγγλικά για τους φοιτητές / τις φοιτήτριες Erasmus+) Μέθοδοι: I. Αξιολόγηση της συμμετοχής στο σεμινάριο (δηλ. της παρουσίας κειμένων του σεμιναρίου και της συμμετοχής τους στη συζήτηση και στον σχολιασμό τους) II. Προφορική παρουσίαση του θέματος της γραπτής εργασίας III. Γραπτή σεμιναριακή εργασία	

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Clark C., *Οι Υπνοβάτες. Πώς η Ευρώπη πήγε στον πόλεμο το 1914*, Αθήνα 2014

Ferro M., *Ο πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος 1914-1918*, Αθήνα 1993

Ferguson N., *Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος*, Αθήνα 2008

Gerwarth R., Manels E. (επιμ.), *Αυτοκρατορίες σε πόλεμο 1911-1923*, Αθήνα 2014

Howard M., *Ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος*, Θύραθεν, Θεσσαλονίκη 2004

Macmillan M., *Οι Ειρηνοποιοί*, Θεμέλιο 2005

Robson S., *Ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος*, Εκδ. Πατάκη, Αθήνα 2009

Stone N., *Συνοπτική Ιστορία του Πρώτου παγκοσμίου Πολέμου*, Αθήνα 2010

Evans R., Strandmann H., (επιμ.), *The Coming of the First World War*, Oxford 1988

Winter J. (επιμ.), *The Cambridge History of First World War*, 3 τόμοι, Cambridge 2014

ΣΙ 144. Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΙ 144	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6ο, 8ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ξεφυλλίζοντας έντυπα...Ο Τύπος ως ιστορική πηγή		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και παρουσιάσεις εργασιών	3		7
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Επιλεγόμενο σεμιναριακό		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (με αξιολόγηση στην Ελληνική)		
ΙΣΤΟΤΟΠΟΣ	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH1080		

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Με την επιτυχή ολοκλήρωση του σεμιναρίου οι φοιτητές/τριες θα: • γνωρίζουν βασικές έννοιες της ιστορίας της ιστοριογραφίας (νοοτροπίες, ιδεολογία κ.ά.) • γνωρίζουν τον πως μπορούμε να μελετήσουμε τις έννοιες αυτές σε συγκεκριμένα ιστορικά περιβάλλοντα • εξοικειώνονται με την στροφή σε άλλα είδη ιστορίας (πολιτισμική, ιστορία της καθημερινότητας) • γνωρίζουν άλλες πτυχές της ιστορίας του 19ου αιώνα, πέρα από την πολιτική (ιστορία της καθημερινότητας, ιστορία της υγείας, ιστορία του θεάτρου κ.ά) • γνωρίζουν πως να μελετήσουν και πως να γράψουν μια ιστορική εργασία)
Γενικές Ικανότητες
• Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον • Δημιουργική συνεργασία στο πλαίσιο ερευνητικών ομάδων • Καλλιέργεια της αυτενέργειας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το σεμινάριο αποσκοπεί στην κατανόηση της σημασίας του Τύπου ως ιστορικής πηγής και στην ανάδειξη της μεθοδολογίας που απαιτείται για την όσο το δυνατόν πληρέστερη αξιοποίησή του. Οι εναρκτήριες συναντήσεις θα επικεντρωθούν στην ιστορία του Τύπου, από τον 18ο αιώνα έως σήμερα και στη μελέτη των διαφορετικών ειδών του (καθημερινός, περιοδικός, τοπικός, ειδικός, παράνομος κ.ά.). Παράλληλα, θα υπάρξει ειδική αναφορά στα βασικά χαρακτηριστικά του (περιοδικότητα, πολιτική τοποθέτηση, συντελεστές, περιεχόμενα) αναδεικνύοντας τη σημασία τους για την κατανόηση της φυσιογνωμίας των εντύπων. Ιδιαίτερο βάρος θα δοθεί στους πολλαπλούς ρόλους του Τύπου για την ενημέρωση, την πληροφόρηση, την ψυχαγωγία, την προπαγάνδα, τη δημιουργία ταυτοτήτων κλπ, αλλά και στους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως ιστορική πηγή με βάση τα ερωτήματα που του τίθενται. Στόχος του σεμιναρίου είναι η εξοικείωση των φοιτητών και των φοιτητριών με τη λειτουργία του Τύπου ως ιστορικής πηγής και η εξοικείωση με τη μεθοδολογία που απαιτείται για την γόνιμη προσέγγισή του. Για τον σκοπό αυτό οι εργασίες θα είναι πρωτότυπες και θα έχουν ως αντικείμενο θέματα από την ιστορία του ελληνικού 20ού αιώνα και των στοιχείων που μπορούμε να αξιοποιήσουμε από συγκεκριμένα φύλλα εφημερίδων ή τεύχη περιοδικών για να κατανοήσουμε την εκάστοτε περίοδο. Στο πλαίσιο του σεμιναρίου θα πραγματοποιηθούν συναντήσεις με ιστορικούς του Τύπου, αλλά και δημοσιογράφους, εκδότες, σκιτσογράφους κ.ά.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Στην τάξη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμιναριακές συναντήσεις	39
	Συνεργασία με τον διδάσκοντα	2
	Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας	50
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση	84
	Σύνολο Μαθήματος	175
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	1) Συμμετοχή στο σεμινάριο 2) Παρουσίαση – δημόσια συζήτηση εργασίας 3) Σεμιναριακή εργασία	

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Cavallo Guglielmo- Chartier Roger (επιμ.), *Ιστορία της ανάγνωσης*, μτφ: Αφροδίτη Θεοδωρακάκου, Αθήνα, Μεταίχμιο, 2008

Jeanneney Jean Noel, *Η ιστορία των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης από την εμφάνισή τους ως τις μέρες μας*, 2^η έκδοση, μτφρ: Νάση Μπάλτα, Αθήνα, εκδόσεις Δ. Ν. Παπαδήμας, 2005

Thompson John B., *Νεωτερικότητα και Μέσα Επικοινωνίας*, Αθήνα, Παπαζήσης, 1999

Αναστασιάδης Γιώργος, *Η Θεσσαλονίκη των Εφημερίδων*, Θεσσαλονίκη 1994

Δρούλια Λουκία-Κουτσοπανάγου Γιούλα, *Εγκυκλοπαίδεια του Ελληνικού τύπου 1784-1984*, 4 τόμοι, Αθήνα, ΙΝΕ/ΕΙΕ, 2008

Δρούλια, Λουκία (επιμ.), *Ελληνικός τύπος 1784 ως σήμερα : Ιστορικές και θεωρητικές προσεγγίσεις : Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου*, Αθήνα, ΙΝΕ/ΕΙΕ, 2005

Λούβη, Λίνα, *Περί γέλωτος βασιλείων: οι σατιρικές εφημερίδες και το εθνικό ζήτημα, 1875-1886*, Αθήνα, Βιβλιοπωλείο της Εστίας, 2005

Μάγερ, Κώστας, *Ιστορία του Ελληνικού Τύπου*, 3 τόμοι, Αθήνα 1960

Μορφωτικό Ίδρυμα ΕΣΗΕΜΘ, *Ο παράνομος τύπος στη Βόρειο Ελλάδα*, Θεσσαλονίκη 2009

Μπάλτα Νάση - Παπαδημητρίου Δέσποινα, *Σημειώσεις για την ιστορία του τύπου: Η ελληνική και η ευρωπαϊκή διάσταση*, Αθήνα Οδυσσέας, 1993

Μπάλτα Νάση, *«Η καρδιοβόρος Αγωνία της κάλπης»: Τύπος και βουλευτικές εκλογές την εποχή του Χαριλάου Τρικούπη 1881-1895*, Αθήνα, Βιβλιόραμα, 2001

Μπαντιμαρούδης Φίλιππος, *Σύντομη ιστορία της επικοινωνίας. Μέσα και επικοινωνία*, Θεσσαλονίκη, Επίκεντρο, 2001

Στράτος, Κωνσταντίνος, *Αντίθεση και διαφωνία : η στάση των εφημερίδων στη δικτατορία 1967-74*, Αθήνα, Καστανιώτης, 1995

Επιλεγόμενα (ΧΕ)

Π 95. Βυζαντινή Ιστορία

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Π 95	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Χειμερινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Η ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΩΝ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΩΝ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΜΗ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑΚΟ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:			
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ – ΑΓΓΛΙΚΗ (ΓΛΩΣΣΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS)		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Το μάθημα σκοπεύει στην εξοικείωση των φοιτητών/τριών με τη μελέτη και την έρευνα του παρελθόντος. Η εξοικείωση επιδιώκεται με την αναφορά στη σχετική βιβλιογραφία και την εξέταση των διαθέσιμων πηγών κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Ο συνδυασμός βιβλιογραφίας και πηγών επιτρέπει όχι μόνον την απόκτηση γνώσεων, αλλά και την ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας του φοιτητή/τριας, καθώς τού δίνει τη δυνατότητα να συζητήσει με τον διδάσκοντα/ουσα στο πλαίσιο του μαθήματος τις επιστημονικές απόψεις που έχουν διατυπωθεί σε επιμέρους θέματα σε συνδυασμό με τις σύγχρονες θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις στο αντικείμενο.
Γενικές Ικανότητες
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών - Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

- Λήψη αποφάσεων
- Αυτόνομη εργασία
- Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο πλαίσιο αυτού του μαθήματος θα εξεταστούν ζητήματα της κοινωνικής ιστορίας του Βυζαντίου κατά την εποχή των Παλαιολόγων (13^{ος}-15^{ος} αι.) όπως τα ακόλουθα.

1. Η βυζαντινή αριστοκρατία
2. Σχέσεις παραγωγής στην ύπαιθρο
3. Πόλεις
- 3α. Η έννοια και η οργάνωση του αστικού χώρου
- 3β. Αναπτυξη των αστικών οικονομικών δραστηριοτήτων
4. Σχέσεις Εκκλησίας και Κράτους κατά την εξεταζόμενη εποχή
5. Μοναστήρια

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία και στην επικοινωνία με τους φοιτητές	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39 ώρες
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	111 ώρες
	Σύνολο Μαθήματος	150 ώρες
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων	

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Évelyne Patlagean, *Un Moyen Age grec, Byzance IXe-XV siècle*, Paris 2007 (ελλην. έκδοση Évelyne Patlagean, *Ο ελληνικός μεσαίωνας, Βυζάντιο 9^{ος}-15^{ος} αιώνας*, μτφ. Δέσποινα Λαμπαδά, Αθήνα 2014)
- K.-P Matschke, «Η οικονομία των πόλεων κατά την υστεροβυζαντινή εποχή (13^{ος} - 15^{ος} αιώνας)», *Οικονομική Ιστορία του Βυζαντίου*, τ. Β', εκδ. Αγγελική Λαΐου, Αθήνα 2006, 140-191
- K.-P. Matschke, «Ανταλλαγές, εμπόριο, αγορές και χρήμα (13^{ος} - 15^{ος} αιώνας)», *Οικονομική Ιστορία του Βυζαντίου*, τ. Β', εκδ. Αγγελική Λαΐου, Αθήνα 2006, 561-612

- Π. Γουναρίδης, *Γένος Ρωμαίων: Βυζαντινές και νεοελληνικές ερμηνείες*, Αθήνα 1996
- Αγγελική Λαΐου-Θωμαδάκη, *Η αγροτική κοινωνία κατά την ύστερη βυζαντινή εποχή*, μτφ. Α.Κάσδαγλη, Αθήνα 1988
- N. Oikonomides, *Hommes d'affaires et latins à Constantinople (XIIIe-XVe siècles)*, Paris-Montréal 1979
- Nevra Necipoğlu, *Byzantium between the Ottomans and the Latins: Politics and Society in the Late Empire*, Cambridge University Press, 2009.
- Τόνια κιουσοπούλου, *Βασιλεύς ή οικονόμος. Πολιτική εξουσία και ιδεολογία πριν την άλωση*, Αθήνα 2007

Π 134. Βυζαντινή Ιστορία

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Π 134	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Χειμερινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Οι διεθνείς σχέσεις του Βυζαντίου τον Ύστερο Μεσαίωνα (13ος-15ος αι.).		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι, αλλά συνιστάται οι φοιτητές να έχουν περάσει το μάθημα Π 21 Βυζαντινή Ιστορία		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH1088		

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η ιστορική προσέγγιση του πεδίου των διεθνών σχέσεων μέσα από τη διεθνή πολιτική που άσκησε η βυζαντινή ηγεσία των Παλαιολόγων αυτοκρατόρων στην παγκόσμια σκηνή του Ύστερου Μεσαίωνα σε αναζήτηση σύγκλισης και συνύπαρξης με τον ετερόκλητο και πολυδιασπασμένο κόσμο γύρω του. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες: - θα έχουν εξοικειωθεί με την προσέγγιση των διεθνών σχέσεων μέσα από μία πολυδιάστατη ιστορική προοπτική, στην οποία συνυπολογίζονται όλα τα διακρατικά φαινόμενα ανεξάρτητα από τη φύση τους (οικονομικά, δημογραφικά, κοινωνικά, πολιτιστικά, ο γεωγραφικός παράγοντας, συλλογικές στάσεις και συμπεριφορές στον χώρο των ιδεών, των νοοτροπιών και των θεσμών). - θα κατανοούν τη φύση και τον τρόπο λειτουργίας του Παγκόσμιου Συστήματος τον Ύστερο Μεσαίωνα, το οποίο συνιστούσε το αναγκαίο υπόβαθρο για την κατανόηση του πλαισίου συμβίωσης και των διεθνών σχέσεων του Βυζαντίου

- θα αντιλαμβάνονται τους τρόπους με τους οποίους η διαδικασία παγκόσμιας διασύνδεσης στον Ύστερο Μεσαίωνα επηρέαζε τη διεθνή συμπεριφορά και δράση των πολιτικών δυνάμεων και καθόριζε τη μορφή των διεθνών σχέσεων.

- θα είναι σε θέση να κατανοήσουν την παγκόσμια πολιτική ως σύνολο μέσα από τη σύγκρουση και τη συνεργασία, τον πόλεμο και τη διπλωματία, την πολιτική ιδεολογία και τα πολιτικά συστήματα, τη θεσμική οργάνωση και τη διεθνή έννομη πρακτική.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Αυτόνομη εργασία
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

1. Το Παγκόσμιο Σύστημα ως κινητήρια δύναμη της ιστορικής διαδικασίας. Μία διαχρονική θεώρηση του τρόπου οργάνωσής του
2. Μία παρουσίαση του Παγκόσμιου Συστήματος στον Ύστερο Μεσαίωνα
3. Μια διαχρονική προσέγγιση των οικουμενικών αξιώσεων του Βυζαντίου
4. Η γεωγραφική οπτική των διεθνών σχέσεων.
5. Το «ιστορικό προηγούμενο» των διεθνών σχέσεων στον Ύστερο Μεσαίωνα.
6. Η Ανατολική Μεσόγειος ως «φυτώριο» διεθνών σχέσεων.
7. Ο χάρτης των διεθνών σχέσεων την εποχή των Παλαιολόγων και η νομική τους υπόσταση μέσω των συνθηκών.
8. Οι παράμετροι της ισχύος του Βυζαντίου την παλαιολόγια εποχή
9. Οι διεθνείς σχέσεις των αυτοκρατόρων της παλαιολόγιας εποχής μέσα από την εν εξελίξει εξωτερική τους πολιτική.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Στην τάξη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Υποστήριξη Μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39

	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	40
	Σύντομες ατομικές εργασίες εξάσκησης	16
	Αυτοτελής Μελέτη	55
	Σύνολο Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή τελική εξέταση. Ερωτήσεις Ανάπτυξης δοκιμίων	

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ABU-LUGHOD, JANET L., *Before European Hegemony. The World System A. D.1250-1350*, New York 1989.
 2. BAYLIS, J. – SMIT, ST., *Η παγκοσμιοποίηση της διεθνούς πολιτικής. Μια εισαγωγή στις διεθνείς σχέσεις* (Επιμέλεια-Πρόλογος: Κ. ΥΦΑΝΤΗΣ), Θεσσαλονίκη 2007.
 3. BRANDEN, KATHLEEN E. – SHELLEY, FR.M., *Παγκόσμια γεωπολιτική. Μια εισαγωγή στην πολιτική γεωγραφία*, Αθήνα 2006.
 4. ΧΡΥΣΟΣ, Ε. (επιμ.), *Το Βυζάντιο ως Οικουμένη*, ΕΙΕ, Αθήνα 2005.
 5. FRANK, R., «Penser historiquement les relations internationales», *Annuaire français des relations internationales* 4 (2003) 42-65
 6. HERSHEY, A.S., «The History of International Relations during Antiquity and the Middle Ages», *The American Journal of International Law* 5 (1911) 901-933.
 7. ΚΙΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ, ΤΟΝΙΑ, *Βασιλεύς ή Οικονόμος; Πολιτική εξουσία και ιδεολογία πριν την άλωση*, Αθήνα 2007.
 8. KODER, J., *Το Βυζάντιο ως χώρος. Εισαγωγή στην Ιστορική Γεωγραφία της Ανατολικής Μεσογείου στη Βυζαντινή εποχή*, μτφρ.Δ.Χ. ΣΤΑΘΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Θεσσαλονίκη 2005.
 9. ΛΑΪΟΥ-ΘΩΜΑΔΑΚΗ, ΑΓΓΕΛΙΚΗ, «Οι δύο εξουσίες: η διαμάχη μεταξύ Παπών και αυτοκρατόρων και οι θεωρίες των Βυζαντινών», *Θησαυρίσματα* 15 (1978) 106-118.
 10. ΝΥΣΤΑΖΟΠΟΥΛΟΥ-ΠΕΛΕΚΙΔΟΥ, ΜΑΡΙΑ, *Γεωπολιτική και πολιτισμός στα Μεσαιωνικά Βαλκάνια. Το Βυζαντινό Πρότυπο*, Αθήνα 2021.
 11. WATSON, A., *Η εξέλιξη της διεθνούς κοινωνίας. Μια συγκριτική ανάλυση*, μτφρ. Η. Στροϊκού, Αθήνα 2006.
- Συναφή επιστημονικά περιοδικά: *Byzantion, Revue des Etudes Byzantines, Travaux et Mémoires, Speculum*.

II 99. Ιστορία Νέου Ελληνισμού

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	II 99	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Χειμερινό (7ο)
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Περιβάλλοντα φτώχειας στην ελληνοβενετική Ανατολή		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού Υπόβαθρου (επιλεγόμενο ειδίκευσης)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι, αλλά συνιστάται οι φοιτητές να έχουν περάσει το μάθημα II 30 Ιστορία Νέου Ελληνισμού Β'		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ:	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH503/		

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Το μάθημα έχει ως αντικείμενο το φαινόμενο της φτώχειας στην ελληνοβενετική Ανατολή από τον 14ο έως τον 18ο αιώνα. Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες είναι σε θέση:

- Να γνωρίζουν τη σύγχρονη διεθνή και ελληνική ιστοριογραφική παραγωγή που έχει ως αντικείμενο το φαινόμενο της φτώχειας κατά τον ύστερο μεσαίωνα και την πρώιμη νεότερη εποχή.
- Να αντιληφθούν την ιστορικότητα των εννοιών της φτώχειας και του φτωχού και συνεπώς δυνατότητα σημασιολόγησής τους στις ποικίλες συντεταγμένες της υπό εξέταση περιόδου.
- Να προσεγγίσουν τις ποικίλες εκδοχές και αναγνώσεις του φαινομένου της φτώχειας από τις σύγχρονες της κοινωνίες της και να αναγνωρίσουν τις πρακτικές διαχείρισής του από τους ποικίλους μηχανισμούς εξουσίας
- Να αντιληφθούν το ιστορικό υπόβαθρο των σύγχρονων κοινωνικών προβλημάτων του δυτικού κόσμου με κυρίαρχο εκείνο της φτώχειας.
- Να συνδέσουν την ιστορία της φτώχειας με την πολιτική και οικονομική ιστορία, την ιστορία των θεσμών, την ιστορία του φύλου, την ιστορία της παιδικής ηλικίας, την ιστορία των συναισθημάτων, την ιστορία της υγείας, την ιστορία της κοινωνικής πρόνοιας.
- Να θέτουν ερωτήματα αναφορικά με το φαινόμενο της φτώχειας και τη διαχείρισή του στις βενετοκρατούμενες ελληνικές περιοχές.
- Να συνδέσουν το φαινόμενο της φτώχειας στις υπό εξέταση περιοχές με τις ιδιαίτερες πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες που διαμορφώθηκαν στο πλαίσιο της βενετικής κυριαρχίας.
- Να εντάξουν το φαινόμενο της φτώχειας στις βενετοκρατούμενες ελληνικές περιοχές στο ευρύτερο ευρωπαϊκό πλαίσιο.
- Να μελετούν, να αναλύουν και να επεξεργάζονται ιστορικές πηγές.

Γενικές Ικανότητες

- Προαγωγή της ελεύθερης και κριτικής σκέψης.
- Αυτόνομη εργασία.
- Ομαδική εργασία.
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον.
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών.
- Ανάπτυξη κοινωνική ευαισθησίας, υπευθυνότητας και επιστημονικής δεοντολογίας.
- Αντίληψη της έννοιας της συμπερίληψης.
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Ιστορία της Ιστοριογραφία της *Φτώχειας*.
- Η *φτώχεια* στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία.
- Το φαινόμενο της *φτώχειας* στην Ευρώπη από τον ύστερο μεσαίωνα έως το τέλος της πρώιμης νεότερης εποχής.
- Η διαχείριση της *φτώχειας* και των *φτωχών* στην πόλη της Βενετίας.
- Η *φτώχεια* στις βενετοκρατούμενες ελληνικές περιοχές η πολιτική διαχείρισής της.
- Νοηματοδότηση της έννοιας *φτώχεια* στις βενετοκρατούμενες ελληνικές περιοχές. Όροι και ορολογία
- Ιστορικές πηγές για τη μελέτη του φαινομένου της φτώχειας στις βενετοκρατούμενες ελληνικές περιοχές.
- Κοινωνικές και οικονομικές δομές και το φαινόμενο της φτώχειας κατά την περίοδο της βενετικής κυριαρχίας στον ελληνικό χώρο.
- Συλλογικότητες (αστικά συμβούλιο, αδελφότητες, συντεχνίες) και διαχείριση του φαινομένου της φτώχειας.
- Ασθένεια και φτώχεια.
- Παιδική ηλικία και φτώχεια.
- Νοσοκομειακή περίθαλψη και φτώχεια.
- Σιταποθήκες, ενεχυροδανειστήρια κ.ά. και ο ρόλος του στη διαχείριση του φαινομένου της φτώχειας.
- Σύνοψη μαθήματος

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Στην τάξη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class 3) Εξοικείωση των φοιτητών/φοιτητριών με την αναζήτηση βιβλιογραφικού υλικού και αρχειακών τεκμηρίων μέσω του διαδικτύου.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	32
	Σύντομες ατομικές εργασίες εξάσκησης	28

	Αυτοτελής Μελέτη	51
	Σύνολο Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	<i>Γλώσσα Αξιολόγησης:</i> Ελληνική (η αγγλική για τους φοιτητές και τις φοιτήτριες Erasmus) Μέθοδος αξιολόγησης: Προφορική εξέταση με ερωτήσεις σύντομης απάντησης και ερωτήσεις ανάπτυξης. Για τον τρόπο αξιολόγησης, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες ενημερώνονται από το πρώτο μάθημα. Επιπλέον, γίνεται ανάρτηση σχετικών ανακοινώσεων στην ηλεκτρονική τάξη. Τα κριτήρια αξιολόγησης και η εξεταστέα ύλη είναι αναρτημένα στην ηλεκτρονική τάξη.	

Βιβλιογραφία

Κώστας Δικαίος (επιμ.), *Ιστορία Κοινωνικής Πολιτικής*, Αθήνα 2010.

R. Jütte., *Poverty and deviance in Early Modern Europe*, Cambridge 1994.

Κατερίνα Κωνσταντινίδου, «Θεσμοί κοινωνικής πρόνοιας στην ελληνοβενετική Ανατολή», Συλλογικός τόμος για την Ιστορία της Βενετοκρατίας, Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών της Βενετίας, Βενετία 2010, σσ. 187-210.

Κατερίνα Κωνσταντινίδου, Για τους στρατιώτες, τους φτωχούς και τα αθώα βρέφη. Νοσοκομειακή πολιτική στη βενετική Κέρκυρα (17ος-18ος αι.), Αθήνα 2012, σσ. 11-46.

Χρύσα Α. Μαλτέζου (επιμ.), *Πλούσιοι και Φτωχοί στην κοινωνία της ελληνολατινικής Ανατολής*, Βενετία 1998.

Αναστασία Παπαδία Λάλα, «Οι 'φτωχοί' στις βενετοκρατούμενες ελληνικές περιοχές. Ορολογία, αντιλήψεις, πραγματικότητες», *Πλούσιοι και Φτωχοί στην κοινωνία της ελληνολατινικής Ανατολής*, επιμ. Χρύσα Α. Μαλτέζου, Βενετία 1998, σσ. 91-99.

Jane L. Stevens Crawshaw, *Plague Hospitals. Public Health for the City in Early Modern Venice*, Burlington, Ashgate, 2012.

Π 140. Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Π140	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο , 7 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ιστορία της παιδικής ηλικίας και της νεότητας		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		3	6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού Υπόβαθρου (επιλεγόμενο ειδίκευσης)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι, αλλά συνιστάται οι φοιτητές να έχουν περάσει το μάθημα Π14 Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία Α'		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ:	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH481/		

Μαθησιακά Αποτελέσματα
- Εξοικείωση με κύρια επιστημονικά ερωτήματα περί την ιστορία της παιδικής ηλικίας και, κατά δεύτερο λόγο, της νεότητας, καθώς και με τα αποτελέσματα της έρευνας μέχρι σήμερα. - Κατανόηση της ιστορικότητας (του μεταβαλλόμενου περιεχομένου) των εννοιών «παιδιά», «παιδική ηλικία», (αλλά και «νέοι / νέες», «νεότητα»), μέσα στον ιστορικό χωρόχρονο, και της χρησιμότητάς τους ως αναλυτικών εργαλείων της ιστορικής επιστήμης. - Κατανόηση του ιστορικού υπόβαθρου της σύγχρονης ευρωπαϊκής (και ευρύτερα δυτικής) αντίληψης για τα παιδιά και τους νέους, του ιστορικού υπόβαθρου της αντιμετώπισής τους από τις ευρωπαϊκές (και ευρύτερα δυτικές) κοινωνίες, τέλος του ιστορικού υπόβαθρου της εμπειρίας της παιδικής ηλικίας και, κατά δεύτερο λόγο, της νεότητας, μέσα από τη σύγκριση παρόντος – πρώιμου νεότερου και νεότερου ιστορικού παρελθόντος - Εμβάθυνση στη σχέση της παιδικής ηλικίας και της νεότητας με θεμελιώδεις κοινωνικούς και κρατικούς θεσμούς, όπως η οικογένεια, το σχολείο, το προνοιακό σύστημα. - Κατανόηση της οργανικής σύνδεσης της ιστορίας της παιδικής ηλικίας και της νεότητας, με άλλα, παλαιότερα ή νεότερα πεδία της ιστορικής επιστήμης, όπως η πολιτική ιστορία, η οικονομική ιστορία, η ιστορία του φύλου, η ιστορία της εκπαίδευσης, η ιστορία της εργασίας, η ιστορία της κοινωνικής πρόνοιας, η ιστορία της υγείας, η δημογραφική ιστορία, η ιστορία του υλικού πολιτισμού και αντιστρόφως.
Γενικές Ικανότητες
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών - Αυτόνομη Εργασία - Ανάπτυξη γόνιμων επικοινωνιακών δεξιοτήτων μέσα από την επιστημονική συζήτηση - Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
- Ανάπτυξη κριτικής σκέψης.
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- 1^η εβδομάδα: Οι όροι και το περιεχόμενό τους - Ιστορία και θεωρία της Ιστοριογραφίας.
- 2^η εβδομάδα: Θέσεις και συζητήσεις περί την παιδική ηλικία μέχρι τις πρώτες δεκαετίες του 19^{ου} αιώνα: Μεσαίωνας, Ουμανισμός, Προτεσταντισμός, Καθολικισμός, Διαφωτισμός, Ρομαντισμός.
- 3^η εβδομάδα: Τα παιδιά των αστικών και των αριστοκρατικών οικογενειών από τον ύστερο 19^ο μέχρι τον πρώιμο 20^ό αιώνα.
- 4^η εβδομάδα: Τα παιδιά των εργατικών και των αγροτικών οικογενειών από τον ύστερο 19^ο μέχρι τον πρώιμο 20^ό αιώνα.
- 5^η εβδομάδα: Έκθετα και Εγκαταλειμμένα Παιδιά (από την πρώιμη νεότερη περίοδο μέχρι και το μεσοπόλεμο).
- 6^η εβδομάδα: Σχολείο: Από τον Μεσαίωνα μέχρι τις αρχές του 19^{ου} αιώνα.
- 7^η εβδομάδα: Σχολείο: Από τις αρχές του 19^{ου} αιώνα μέχρι και τον μεσοπόλεμο.
- 8^η εβδομάδα: Εργασία στο πλαίσιο της βιομηχανικής επανάστασης και ευρύτερα της εκβιομηχάνισης.
- 9^η εβδομάδα: Εργασία στην αγροτική ύπαιθρο, στο σπίτι και στον τριτογενή τομέα.
- 10^η εβδομάδα: Φιλανθρωπία, Πρόνοια και ο ρόλος του Κράτους.
- 11^η εβδομάδα: Πολιτισμικές Εκφράσεις και Υλικός Πολιτισμός
- 12^η εβδομάδα: Νεανικές Οργανώσεις
- 13^η εβδομάδα: Επαναληπτικό μάθημα

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Στην τάξη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση Power Point στη διδασκαλία. Επισκέψεις στη Μονάδα Πληροφορικής ή/και στην Αίθουσα ψηφιακής διδασκαλίας του τμήματος Επικοινωνία με τους φοιτητές, τις φοιτήτριες μέσω της πλατφόρμας η-τάξη.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39

	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	32
	Σύντομες ατομικές εργασίες εξάσκησης	28
	Αυτοτελής Μελέτη	51
	Σύνολο Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα: ελληνικά (αγγλικά για τους φοιτητές Erasmus) Μέθοδος αξιολόγησης: Συμπερασματική: Γραπτές Εξετάσεις (ερωτήσεις ανάπτυξης) Διευκρίνηση: Ο τρόπος αξιολόγησης είναι συμβατός με τον τύπο του μαθήματος, τον προαιρετικό χαρακτήρα της παρακολούθησης και τη διαθεσιμότητα των αιθουσών. Περιγράφεται αναλυτικά στους φοιτητές / τις φοιτήτριες κατά το πρώτο μάθημα. Οι φοιτητές/φοιτήτριες ενημερώνονται σχετικά από την περιγραφή του μαθήματος στον οδηγό σπουδών και αναλυτικά κατά το πρώτο μάθημα.	

Βιβλιογραφία

Κάνινγκχαμ, Χιου, *Παιδιά και Παιδική Ηλικία στην Δυτική Κοινωνία από το 1500*, μετάφραση Πελαγία Μαρκέτου, εκδόσεις Σμίλη, Αθήνα 2016.

Μακρυγιάννη, Δήμητρα (επιμ.), *Παιδική Ηλικία*, Αθήνα, νήσος, 1997.

Π 142 Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Π 142	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	7ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ (Η ευρωπαϊκή οικονομία ύστερος 19 ^{ος} – 20ός αι.)		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5,5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ειδικού υποβάθρου (επιλεγόμενο ειδίκευσης)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:			
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH755		

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
- Κατανόηση των οικονομικών εξελίξεων και βασικών μεταβολών της ευρωπαϊκής οικονομίας με άξονες την εξάπλωση κι εμβάθυνση της εκβιομηχάνισης, τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό, την αστικοποίηση, τις ενδο-ευρωπαϊκές διαφορές και συγκλίσεις, την παγκόσμια διάσταση της ευρωπαϊκής οικονομίας από τον ύστερο 19^ο ως τα τέλη του 20ού αιώνα. - Εξοικείωση με τις βασικές οικονομικές θεωρίες, τους παράγοντες και τους πρωταγωνιστές της οικονομίας, τους οικονομικούς κύκλους καθώς και τους ιδεολογικούς-πολιτικούς όρους όπως και τις δημογραφικές, κοινωνικές και τεχνολογικές προϋποθέσεις της οικονομικής ζωής στη νεότερη και σύγχρονη Ευρώπη. - Εμβάθυνση στην οικονομική διάσταση και τις οικονομικές συνέπειες των δύο παγκοσμίων πολέμων για την Ευρώπη με έμφαση στην ανταγωνιστική αλλά και συμπληρωματική σχέση μεταξύ φιλελεύθερης και κρατικά διευθυνόμενης – σοσιαλιστικής οικονομίας. - Κατανόηση του οικονομικού υπόβαθρου της κοινωνικής και πολιτικής ιστορίας του 20ού αιώνα, ευρωπαϊκής και παγκόσμιας.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών.
- Αυτόνομη Εργασία.
- Ανάπτυξη γόνιμων επικοινωνιακών δεξιοτήτων μέσα από την επιστημονική συζήτηση
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Επίδειξη κοινωνικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η ευρωπαϊκή οικονομία ύστερος 19^{ος} – 20^{ός} αι.

1η εβδομάδα, Εισαγωγή : αντικείμενο της οικονομικής ιστορίας – βασικές οικονομικές θεωρίες - οικονομικοί παράγοντες. Πληθυσμός και οικονομία

2η εβδομάδα, Βιομηχανική Επανάσταση και ευρωπαϊκή οικονομία, τέλη 18^{ου} αι. μέσα 19^{ου} αι.

3η εβδομάδα, Τεχνολογία, εκβιομηχάνιση και οικονομία, 1850-1914

4η εβδομάδα, Η ευρωπαϊκή ως παγκόσμια οικονομία: διαστάσεις, κίνητρα και συνέπειες της αποικιακής εξάπλωσης των ευρωπαϊκών δυνάμεων Οικονομικός εθνικισμός; Οικονομικές διαφορές;

5η εβδομάδα, Οικονομίες του πολέμου - συνέπειες του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου

Οι σχέσεις με τις ΗΠΑ και ο παγκόσμιος ρόλος της Ευρώπης – αμερικανική οικονομία

6η εβδομάδα, Οικονομία στη μεσοπολεμική Ευρώπη Ι. Δεκαετία του 1920

Από τις αυτοκρατορικές στις εθνικές οικονομίες

7η εβδομάδα, Οικονομία και πολιτική – οικονομικές πολιτικές στη μεσοπολεμική Ευρώπη ΙΙ. Η σοσιαλιστική οικονομία στην ΕΣΣΔ και η οικονομική πολιτική του φασισμού

8η εβδομάδα, Οικονομική κρίση του 1929 και η δεκαετία του 1930:

Τεχνολογικές και βιομηχανικές εξελίξεις - Εξηλεκτρισμός κλπ.

9η εβδομάδα, Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος. Οικονομική διάσταση και Οικονομικές συνέπειες του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Συντρίμια και Ανοικοδόμηση

10η εβδομάδα: Από την ελεύθερη οικονομία στην ελεγχόμενη αγορά και τη μικτή οικονομία στη Δυτική Ευρώπη – το μεταπολεμικό θαύμα

11η εβδομάδα: Η σοσιαλιστική οικονομία της ανατολικής Ευρώπης. ΚΟΜΕΚΟΝ

12η εβδομάδα: Η ευρωπαϊκή οικονομία στον κόσμο μετά την απο-αποικιοποίηση. Ε.Ο.Κ. και απαρχές ευρωπαϊκής οικονομικής συνεργασίας, ενοποίησης

13^η εβδομάδα: Κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού και παγκοσμιοποίηση, νεοφιλελευθερισμός και η κυριαρχία της αγοράς. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως οικονομική ένωση. Οι νέες οικονομικές προκλήσεις.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Διδασκαλία με παρουσιάσεις Power Point. Ενημέρωση φοιτητών -τριών μέσω της πλατφόρμας η-τάξη.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις και διαδραστική διδασκαλία (επισημαίνεται ο προαιρετικός χαρακτήρας της παρακολούθησης για τα μη σεμιναριακά μαθήματα επιλογής ειδίκευσης)	39
	Μελέτη για τις γραπτές εξετάσεις	100
	Σύνολο Μαθήματος	139
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα: Ελληνικά (αγγλικά για τους φοιτητές / τις φοιτήτριες Erasmus+) Μέθοδοι: Γραπτές Εξετάσεις με ερωτήσεις ανάπτυξης Οι μέθοδοι αξιολόγησης διαμορφώνονται με βάση τον υψηλό αριθμό των φοιτητών -τριών, τον προαιρετικό χαρακτήρα παρακολούθησης του μαθήματος και τη διαθεσιμότητα των αμφιθεάτρων. Οι φοιτητές /φοιτήτριες ενημερώνονται για την ύλη των εξετάσεων μέσω της πλατφόρμας η-τάξη και για τον τρόπο εξέτασης ήδη κατά το πρώτο μάθημα.	

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ashton T.S., *Η Βιομηχανική Επανάσταση*, Τόπος, Αθήνα 2007

Berend Ivan T., *Οικονομική Ιστορία του Ευρωπαϊκού 20ού αιώνα*, Gutenberg, Αθήνα 2009

Berstein S., Milza P., *Ιστορία της Ευρώπης*, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1997, τόμος 2: σελ. 76-83, 163-178, 188-192 / τόμος 3: σελ. 31-33, 45-49, 66-72, 195-202

- Derek H. Aldcroft – Simon P. Ville (επιμ.), *Η ευρωπαϊκή οικονομία 1750-1914*, εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2005
- Derek H. Aldcroft (επιμ.), *Η ευρωπαϊκή οικονομία 1914-2000*, εκδ. Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2007
- Hobsbawm E. J., *Η εποχή των Επαναστάσεων, 1789-1848*, ΜΙΕΤ, Αθήνα 1997, σελ. 46-82, 213-258
- Hobsbawm E. J., *Η εποχή του Κεφαλαίου, 1848-1875*, ΜΙΕΤ, Αθήνα 1996, σελ. 53-109, 261-291, 314-335
- Hobsbawm E. J., *Η εποχή των Αυτοκρατοριών, 1875-1914*, ΜΙΕΤ, Αθήνα 2000, σελ. 61-93, 100-111, 120-125
- Hobsbawm E. J., *Η εποχή των άκρων. Ο σύντομος 20ός αιώνας, 1914-1991*, Θεμέλιο, Αθήνα 2002, σελ. 116-144, 329-367, 476-505, 515-538
- Κρεμμυδάς Β., *Εισαγωγή στην Οικονομική Ιστορία της Ευρώπης*, Τυπωθήτω, Αθήνα 1999
- Landes David, *Ο Προμηθέας χωρίς δεσμά. Τεχνολογική αλλαγή και βιομηχανική ανάπτυξη από το 1750 μέχρι σήμερα*, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2009
- Mann Michael, *Οι Πηγές της Κοινωνικής Εξουσίας*, τομ. Β' (*Η ανάπτυξη των τάξεων και των εθνών-κρατών 1760-1914*), Πόλις, Αθήνα 2009
- North Douglass C., *Δομή και μεταβολές στην οικονομική ιστορία*, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα 2000

-Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

[Economic History Review](#)

[European Review of Economic History](#)

[The Journal of European Economic History](#)

Π 88. Σύγχρονη Ελληνική Πολιτική Ιστορία

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Π188	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	7ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Σύγχρονη Ελληνική Πολιτική Ιστορία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις	13		6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Επιλογής, γενικού υποβάθρου		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ:	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH271/		

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Το μάθημα εξετάζει την εξέλιξη του ελληνικού πολιτικού συστήματος κατά την περίοδο από την Παγκόσμια Οικονομική Κρίση και τη χρεωκοπία της χώρας (1932) έως την επιβολή της δικτατορίας των συνταγματαρχών (1967). Αναλύονται οι πολιτικές δυνάμεις και οι μετεξελίξεις τους, τα αίτια της πτώσης της δημοκρατίας το 1936, η διενέργεια των μεταπολεμικών εκλογών, η αναζήτηση νέων κατευθύνσεων και αναπτυξιακών στρατηγικών στη μεταπολεμική εποχή, η επιρροή διεθνών ιδεολογικών τάσεων, η επιρροή του εμφυλίου πολέμου και η μετεμφυλιακή πραγματικότητα, τα αίτια της πτώσης της δημοκρατίας το 1967. Επιπλέον, εξετάζονται οι συγκλίσεις και αποκλίσεις του ελληνικού πολιτικού συστήματος με τα αντίστοιχα δυτικοευρωπαϊκά της μεταπολεμικής εποχής, με έμφαση στη Γαλλία και την Ιταλία.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση να:

- Γνωρίζει τα βασικά γεγονότα της ελληνικής πολιτικής ιστορίας σε μια περίοδο κατά την οποία σημειώθηκαν μεγάλες πολιτικές αναταράξεις (επιβολή δύο δικτατοριών, πόλεμος και κατοχή) και παράλληλα η χώρα σταδιακά υπερέβη μια τεράστιας έκτασης κρίση που ανακυκλώθηκε από το 1932 έως το 1949, για να εισέλθει σε μια περίοδο ανάπτυξης και ένταξης στη Δύση.
- Παρακολουθεί την επιρροή των οικονομικών κρίσεων και των αναπτυξιακών δυναμικών στην άνοδο και την πτώση των πολιτικών δυνάμεων.
- Ερμηνεύει την επιρροή της ιδεολογίας και των νέων μεθόδων διακυβέρνησης στην άνοδο και την πτώση των πολιτικών δυνάμεων.
- Αντιλαμβάνεται τη σημασία της προσαρμογής της χώρας στις νέες μεθοδολογίες διακυβέρνησης που αναδύονται την εποχή αυτή, πρωτίστως στις αρχές του παρεμβατικού κράτους.
- Παρακολουθεί και ερμηνεύει την εξέλιξη της κρίσης νομιμοποίησης της δεκαετίας του 1930, του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου και του Ψυχρού Πολέμου στην εσωτερική ελληνική πολιτική σκηνή.

Γενικές Ικανότητες

- Αυτόνομη εργασία
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Εισαγωγικά: δυναμικές του ελληνικού πολιτικού συστήματος έως το 1932 και η επιρροή της βενιζελικής μεταρρύθμισης καθώς και του Εθνικού Διχασμού.
- Η χρεωκοπία του 1932 και η αναβίωση του Εθνικού Διχασμού, 1933-35.
- Η διατύπωση κριτικής στο πολιτικό σύστημα, 1932-36: Γιώργος Θεοτοκάς, Γεώργιος Παπανδρέου και Παναγιώτης Κανελλόπουλος.
- Η αποτυχία του ελληνικού πολιτικού συστήματος: επιβολή της δικτατορίας του Μεταξά, το καθεστώς και οι επιδράσεις του.
- Τα χρόνια της Κατοχής: άνοδος δύο νέων πολιτικών δυνάμεων – ΕΑΜ και αστοί ριζοσπάστες.
- Οι μετακατ'Οχικές εξελίξεις: από τα Δεκεμβριανά στις εκλογές του 1946 και τον εμφύλιο πόλεμο.
- Ο εμφύλιος πόλεμος, η αμερικανική παρέμβαση και το Σχέδιο Μάρσαλ: μετεμφυλιακές θεσμικές αλλοιώσεις και το πρόβλημα της προσαρμογής στη νέα δυτική διακυβέρνηση.
- Οι κεντρώες κυβερνήσεις, 1950-52 και η σταθεροποίηση της οικονομίας.
- Η κυβέρνηση του Ελληνικού Συναγερμού: η πρωτόλεια μορφή της μετεμφυλιακής Δεξιάς και η είσοδος στην ανάπτυξη.
- Η περίοδος της κυριαρχίας του Κ. Καραμανλή: ίδρυση της ΕΡΕ, οικονομικές εξελίξεις και η Σύνδεση με την ΕΟΚ, 1955-63.
- Η περίοδος της κυριαρχίας του Κ. Καραμανλή: επιδράσεις στο πολιτικό σύστημα, το σοκ των εκλογών του 1958 και η αποτυχημένη πρόταση για συνταγματική μεταρρύθμιση.
- Άνοδος και πτώση της Ένωσης Κέντρου, 1961-1965.
- Η πορεία προς τη δικτατορία.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Στην τάξη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Παρακολούθηση παραδόσεων	39
	Μελέτη κατά τη διάρκεια του εξαμήνου (για την παρακολούθηση των παραδόσεων)	41
	Μελέτη για τις εξετάσεις	70
	Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου ανά πιστωτική μονάδα)	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή τελική εξέταση	

Βιβλιογραφία

Ευάνθης Χατζηβασιλείου, *Ελληνικός φιλελευθερισμός: το ριζοσπαστικό ρεύμα, 1932-1979* (Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη, 2010)
Ηλίας Νικολακόπουλος, *Η καχεκτική δημοκρατία: κόμματα και εκλογές, 1946-1967* (Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη, 2001)

II 135. Νεότερη Ελληνική Ιστορία

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	II 135	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	1ο, 3ο, 5ο, 7ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Η Ελλάδα στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο: Κατοχή, Αντίσταση, Απελευθέρωση		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις – Διαλέξεις προσκεκλημένων ειδικών στο γνωστικό πεδίο	3		6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Επιλεγόμενο κατεύθυνσης Ιστορίας		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (με αξιολόγηση στην αγγλική, τη γαλλική ή την ελληνική γλώσσα)		
ΙΣΤΟΤΟΠΟΣ	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH663/		

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος αποτέλεσε μία από τις κεντρικές ιστορικές εμπειρίες του εικοστού αιώνα σε πλανητικό επίπεδο, στην Ευρώπη και στην Ελλάδα. Το μάθημα προσεγγίζει τις συνθήκες στην κατεχόμενη Ελλάδα σε σύγκριση με την υπόλοιπη υπό ναζιστική κατοχή Ευρώπη, καθώς και τις κοινωνικές και πολιτικές αλλαγές που συνέβησαν στον ελληνικό χώρο κατά τη διάρκεια της Κατοχής. Θίγει επίσης ζητήματα που αφορούν τη θέση του πολέμου, της Κατοχής και της Αντίστασης στη συλλογική μνήμη και τη δημόσια ιστορία.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/φοιτήτριες θα:

- Έχουν αποκτήσει βασικές γνώσεις για τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.
- Γνωρίζουν τις σημαντικότερες πτυχές της ιστορίας της Κατοχής στην Ελλάδα (την οικονομική αποδιάρθρωση και την πείνα, την πολιτική των κατοχικών δυνάμεων και την τρομοκρατία σε βάρος του άμαχου πληθυσμού, την εξόντωση των ελλήνων Εβραίων, το πολύπτυχο φαινόμενο του δωσιλογισμού, την ανάπτυξη του κινήματος της Αντίστασης, τις εμφύλιες συγκρούσεις στη διάρκεια της Κατοχής, τα Δεκεμβριανά και τις συνάφειες ανάμεσα στην περίοδο της Κατοχής και σε εκείνη του ελληνικού εμφύλιου πολέμου).
- Έχουν εισαχθεί στην πλούσια βιβλιογραφία που έχει παραχθεί κατά τις τελευταίες δεκαετίες στην Ελλάδα και διεθνώς, καθώς και στην ποικιλομορφία και τις ιδιαιτερότητες των ιστορικών πηγών που έχουν χρησιμοποιηθεί.
- Γνωρίζουν βασικές όψεις της ιστοριογραφικών συζητήσεων γύρω από την υπό εξέταση περίοδο.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Ανάπτυξη διεπιστημονικής προσέγγισης
- Κατανόηση του δημόσιου ρόλου της ιστορίας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Ναζισμός, φασισμός, πόλεμος: σκιαγραφώντας το ιστορικό πλαίσιο και τις ερμηνευτικές κατευθύνσεις.
- Ένα «δύσκολο παρελθόν». Ιστοριογραφία, δημόσια ιστορία και μνήμη της δεκαετίας του 1940.
- Ο ελληνο-ιταλικός πόλεμος, η γερμανική εισβολή και η πρώτη περίοδος της Κατοχής. «Το οργανωμένο χάος»: ζώνες κατοχής και κατοχική διακυβέρνηση.
- Η αποδιάρθρωση της οικονομίας. Ο λιμός.
- Οικονομικές πολιτικές για την κατεχόμενη Ελλάδα. Επιχειρηματικές δραστηριότητες και μαύρη αγορά. Καταναγκαστική εργασία: εργάτες του Τρίτου Ράιχ, εργάτες στο Τρίτο Ράιχ.

- Η εξόντωση των ελλήνων Εβραίων. Οι έλληνες Εβραίοι και η τελική λύση. Η Σοά στην ελληνική ιστοριογραφία.
- Αντίσταση: Αλληλεγγύη για την επιβίωση. Οι οργανώσεις της Αντίστασης. Νέοι και γυναίκες εισβάλλουν στο πολιτικό πεδίο. Πόλεις και ύπαιθρος. Η ένοπλη αντίσταση. Θεσμοί λαϊκής διακυβέρνησης.
- Οι «άλλοι» Έλληνες. Εθνοτικές ταυτότητες στην Κατοχή.
- Δωσιλογισμός: ένα πολύπτυχο φαινόμενο. Πολιτικές, οικονομικές, ιδεολογικές διαστάσεις του δωσιλογισμού στην κατεχόμενη Ελλάδα
- Η λογική της βίας και της τρομοκρατίας: 1943-1944. Τα αντίποινα και οι μαζικές σφαγές.
- Οι εμφύλιες συγκρούσεις στη διάρκεια της Κατοχής.
- Δεκέμβρης 1944: τέλος και αρχή;

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Στην τάξη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class 3) Οπτικοακουστικό υλικό και ψηφιοποιημένο αρχειακό υλικό αναρτημένο στο διαδίκτυο	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	35
	Σύντομες ατομικές εργασίες εξάσκησης	28
	Αυτοτελής Μελέτη	48
	Σύνολο Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Τελική γραπτή ή προφορική εξέταση	

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βαν Μπουσχότεν, Ρίκη, *Ανάποδα χρόνια. Συλλογική μνήμη και ιστορία στο Ζιάκα Γρεβενών 1900-1950*, Πλέθρον, Αθήνα 1997
- Βαρών-Βασάρ, Οντέτ, *Η ενηλικίωση μιας γενιάς. Νέοι και νέες στην Κατοχή και στην Αντίσταση*, Βιβλιοπωλείον της Εστίας, Αθήνα 2009
- Βερβενιώτη, Τασούλα, *Η γυναίκα της Αντίστασης. Η είσοδος των γυναικών στην πολιτική*, Οδυσσεάς, Αθήνα 1994
- Βόγλης, Πολυμέρης, *Η ελληνική κοινωνία στην Κατοχή 1941-1944*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2010
- Δορδανάς, Στράτος κ.ά (επιμ.), *Κατοχική βία 1939-1945. Η ελληνική και ευρωπαϊκή εμπειρία*, Ασίνη, Αθήνα 2016
- Δορδανάς, Στράτος, *Έλληνες εναντίον Ελλήνων. Ο κόσμος των Ταγμάτων Ασφαλείας στην κατοχική Θεσσαλονίκη 1941-1944*, Επίκεντρο, Αθήνα 2006
- Καβάλα, Μαρία, *Η καταστροφή των Εβραίων της Ελλάδας (1941-1944)*, Εκδόσεις Κάλλιπος, Αθήνα 2015
- Mazower, Mark, *Στην Ελλάδα του Χίτλερ. Η εμπειρία της Κατοχής*, Αλεξάνδρεια, μετάφραση: Κώστας Κουρεμένος, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1994
- Mazower, Mark, *Η Αυτοκρατορία του Χίτλερ. Ναζιστική εξουσία στην κατοχική Ευρώπη*, μετάφραση: Κώστας Κουρεμένος, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2009
- Μαργαρίτης, Γιώργος, *Από την ήττα στην εξέγερση. Ελλάδα: άνοιξη 1941 - φθινόπωρο 1942*, «Ο Πολίτης», Αθήνα 1993
- Μπενβενίστε, Ρίκα, *Αυτοί που επέζησαν. Αντίσταση, εκτόπιση, επιστροφή. Θεσσαλονικείς Εβραίοι στη δεκαετία του 1940*, Πόλις, Αθήνα 2014
- Τζούκας, Βαγγέλης, *Οι σπαραχηγοί του ΕΔΕΣ στην Ήπειρο 1942-44. Τοπικότητα και πολιτική ένταξη*, Βιβλιοπωλείον της Εστίας, Αθήνα 2013
- Φλάισερ, Χάγκεν, *Στέμμα και σβάστικα. Η Ελλάδα της Κατοχής και της Αντίστασης 1941-1944* (2 τόμοι), Παπαζήσης, Αθήνα 1989

- Χαντζαρούλα, Ποθητή, *Τα παιδιά θυμούνται το Ολοκαύτωμα. Μαρτυρία, Ιστοριογραφία, Μνήμη*, Πλέθρον, Αθήνα 2023
- Χανδρινός, Ιάσοντας, *Πόλεις σε πόλεμο. Ευρωπαϊκά αστικά κέντρα υπό Γερμανική Κατοχή*, Ο μωβ σκίουρος, Αθήνα 2018
- Χαραλαμπίδης, Μενέλαος, *Η εμπειρία της Κατοχής και της Αντίστασης στην Αθήνα*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2012
- Χαραλαμπίδης, Μενέλαος, *Οι δωσίλογοι. Ένοπλη, πολιτική και οικονομική συνεργασία στα χρόνια της Κατοχής*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2023
- Χατζηιωσήφ, Χρήστος (επιμ.). *Ιστορία της Ελλάδας του 20ού αιώνα. Τ. Γ1-Γ2: Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος 1940-1945 Κατοχή-Αντίσταση*, Βιβλιόραμα, Αθήνα 2007

Εαρινό Εξάμηνο

Μαθήματα Κορμού (ΕΕ)

Π 11. Αρχαία Ιστορία Β'

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Π11	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Β'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Αρχαία Ιστορία Β: Ελληνιστικοί χρόνοι		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Γενικού υποβάθρου (υποχρεωτικό κορμού)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	–		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (με εξέταση σε ελληνική ή αγγλική γλώσσα)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH538/		

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Πρόκειται για βασικό εισαγωγικό μάθημα στην Αρχαία Ιστορία. Η ύλη του μαθήματος στοχεύει στην εισαγωγή των σπουδαστών σε θέματα της ιστορίας των ελληνιστικών χρόνων. Φέρνει τους φοιτητές σε επαφή με θέματα της πολιτικής, κοινωνικής και οικονομικής ιστορίας, καθώς επίσης με ζητήματα θεσμών και με θρησκευτικά και πολιτιστικά φαινόμενα. Τέλος, στόχος του μαθήματος είναι η σύνδεση των διαφόρων πρωτογενών πηγών (γραμματειακών, επιγραφών, νομισμάτων και παπύρων) με την ιστορία και η εξοικείωση των φοιτητών με την άντληση πληροφοριών από αυτές τις πηγές και με την αξιολόγησή τους. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/τρια θα:

- έχει κατανοήσει τα βασικά γεγονότα και τα σύνθετα φαινόμενα αυτής της ιστορικής περιόδου.
- εντοπίζει και αναλύει τις μεταβολές-εξελίξεις της ελληνιστικής περιόδου σε σχέση με την προηγούμενη κλασική σε επίπεδο πολιτειακό, κοινωνικό, οικονομικό, θρησκευτικό.
- μπορεί να τοποθετεί τις εξελίξεις αυτές στο ιστορικό τους πλαίσιο και να τις ερμηνεύει.
- έχει γνώση των βασικών πρωτογενών πηγών της ιστορικής περιόδου και των μεθόδων με τις οποίες τις προσεγγίζουμε.

Γενικές Ικανότητες

Αυτόνομη εργασία.

Άσκηση κριτικής ικανότητας.

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΟΙ ΠΗΓΕΣ: Γραμματειακές πηγές, επιγραφές, πάπυροι, νομίσματα.

ΟΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Η εκστρατεία του Αλέξανδρου: οι κατακτήσεις και η διαχείριση των κατακτημένων περιοχών.

Η εποχή των Διαδόχων.

ΟΙ ΒΑΣΙΚΟΙ ΠΥΛΩΝΕΣ

Τα βασίλεια των Πτολεμαίων και των Σελευκιδών.

Τα βασίλεια των Αντιγονιδών και των Ατταλιδών.

Ο κόσμος των ελληνιστικών πόλεων και συμπολιτειών.

ΔΟΜΕΣ, ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ

Θεσμοί του ελληνιστικού κόσμου, δίκτυα σχέσεων.

Πληθυσμιακές ομάδες, κοινωνικές δομές και πραγματικότητες.

Θρησκευτικές αντιλήψεις, λατρείες.

Η ΑΝΑΤΡΟΠΗ

Εμφάνιση και κυριαρχία των Ρωμαίων στον χώρο της Ανατολικής Μεσογείου, οι συνέπειες των ρωμαϊκών κατακτήσεων, η εδραίωση της ρωμαϊκής κυριαρχίας.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Στο αμφιθέατρο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Αυτόνομη μελέτη	86
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή εξέταση - Ερωτήσεις σύντομης απάντησης (αφορούν γεγονότα και πρόσωπα). - Ερωτήσεις εμβάθυνσης και ανάλυσης (αφορούν θεσμούς και κοινωνικά φαινόμενα). - Ερωτήσεις κατανόησης πηγών σχετικών με την εποχή.	

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Fr. Walbank, Ο Ελληνιστικός Κόσμος, Εκδ. Βάνιας, Αθήνα 1993

Gr. Shipley, Ο Ελληνικός κόσμος μετά τον Αλέξανδρο, 323-30 π.Χ., Εκδ. ΜΙΕΤ, Αθήνα 2012

Fr. Lefevre, Η Ιστορία του Αρχαίου Ελληνικού Κόσμου, Εκδ. Καρδαμίτσα, Αθήνα 2016

Σ. Ανεζίρη (επιμ.), Ανθολόγιο. Επιλογή επιγραφών και παπύρων της ελληνιστικής και ρωμαϊκής περιόδου, Εκδ. Πατάκη, Αθήνα 2018

Α. Χανιώτης, Η εποχή των κατακτήσεων. Ο ελληνικός κόσμος από τον Αλέξανδρο στον Αδριανό, 336 π.Χ. – 138 μ.Χ., Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης 2021

II 21. Βυζαντινή Ιστορία

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	II 21	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	4ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ιστορία του Βυζαντινού Κράτους 1081-1453		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Γενικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι, αλλά συνιστάται οι φοιτητές να έχουν περάσει το μάθημα II 13 Βυζαντινή Ιστορία Α΄		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (με αξιολόγηση στην Αγγλική ή Ελληνική)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH357		

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η επισκόπηση της ιστορίας των τεσσάρων τελευταίων αιώνων του Βυζαντίου (1081-1453). Θα δοθεί έμφαση στη θέση του Βυζαντίου στη διεθνή σκηνή, στις ραγδαίες γεωπολιτικές αλλαγές και στα τρία του μέτωπα, στο ρόλο της Κωνσταντινούπολης ως πολυπολιτισμικού κέντρου και ως κέντρου διεθνούς εμπορίου, στην ιταλική οικονομική διεύρυνση στην ανατολική Μεσόγειο, στη διάβρωση και υπονόμευση της οικονομικής ζωής της αυτοκρατορίας, στον σταδιακό θρησκευτικό και πολιτισμικό μετασχηματισμό της βυζαντινής Μικράς Ασίας, στις γενικότερες εξελίξεις στον μεσαιωνικό κόσμο. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες: • θα γνωρίζουν την πολιτική, κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ιστορία της περιόδου 1081-1453. • θα έχουν επαρκή γνώση των πηγών και της βασικής βιβλιογραφίας για την κατανόηση της περιόδου

• Θα είναι εξοικειωμένοι με όλες τις δυνάμεις που βρέθηκαν στο ιστορικό προσκήνιο του Βυζαντίου.
Γενικές Ικανότητες
• Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης • Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- 1.Εισαγωγή στον ύστερο βυζαντινό κόσμο, στις κύριες χρονικές τομές, στον γεωγραφικό χώρο, στα γεγονότα-σταθμούς, στις δημογραφικές εξελίξεις, στην αιφνίδια κλιματική αλλαγή και στις επιπτώσεις της, στις εμβληματικές προσωπικότητες.
- 2.Η θέση του Βυζαντίου στη διεθνή σκηνή, τα τρία "θερμά" μέτωπα (Δύση, Βαλκάνια, Μικρά Ασία), οι γεωπολιτικές αλλαγές και η γεωστρατηγική του κράτους.
3. Η βυζαντινή κοινωνία στην εξελικτική της πορεία.
4. Κοινωνικές και εθντικές ομάδες στην Κωνσταντινούπολη των Κομνηνών και των Παλαιολόγων.
5. Η πολιτισμική ζωή, οι εκπαιδευτικοί θεσμοί, η ποιότητα της μόρφωσης και οι προτεραιότητές της, η βυζαντινή συλλογική ταυτότητα.
6. Αποκρυφισμός, αιρέσεις, αστρολογία, ειδωλολατρικές εκφάνσεις.
7. Κρατικός μηχανισμός και αυλικά αξιώματα.
- 8.Οικονομία

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Στην τάξη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Υποστήριξη Μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	20
	Σύντομες ατομικές εργασίες εξάσκησης	28
	Αυτοτελής Μελέτη	38
	Σύνολο Μαθήματος	125

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή τελική εξέταση. Ερωτήσεις Ανάπτυξης δοκιμίων
----------------------------	---

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- M. Angold, *Η Βυζαντινή αυτοκρατορία από το 1025 έως το 1204. Μία πολιτική ιστορία*, Αθήνα 2008.
- D. Nicol, *Οι τελευταίοι αιώνες του Βυζαντίου. 1261-1453*, Αθήνα 1996.
- A. Laiou, C. Morisson, *Η Βυζαντινή οικονομία*, Αθήνα 2011.
- A. Λαΐου, *Η αγροτική κοινωνία στην ύστερη βυζαντινή εποχή*, Αθήνα 1987.
- Sp. Vryonis, *Η παρακμή του Μεσαιωνικού Ελληνισμού της Μικράς Ασίας και η διαδικασία του εξισλαμισμού (11^{ος} έως 15^{ος} αιώνας)*, Αθήνα 1996.
- H. Ahrweiler, *Η πολιτική ιδεολογία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας*, Αθήνα 1988.

II 12. Μεσαιωνική Ιστορία της Δύσεως Α΄

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	II 12	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	2ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μεσαιωνική Ιστορία Δύσεως Α΄. Εισαγωγή στη Μεσαιωνική Ιστορία της Ευρώπης		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις – σεμιναριακές συναντήσεις	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μάθημα Κορμού		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι		
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ:	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH1086/		

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με το γενικό περίγραμμα και βασικά χαρακτηριστικά της Μεσαιωνικής Ιστορίας της Ευρώπης, από την πτώση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας στη Δύση ως τη μετάβαση στους Νέους Χρόνους, δηλαδή χονδρικά από τον 5ο ως το τέλος του 15ου αιώνα.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

- Παρουσιάζουν τα κύρια στάδια της γέννησης της μεσαιωνικής Ευρώπης μετά την κατάρρευση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας στη Δύση.
- Συνοψίζουν τα κύρια χαρακτηριστικά των υποπεριόδων του Μεσαίωνα (Πρώιμος, Κεντρικός/Υψηλός, και Ύστερος).
- Απαριθμούν τα σημαντικότερα γερμανικά βασίλεια της πρώιμης μεσαιωνικής περιόδου και παρουσιάζουν βασικές συνέχειες και τομές σε σχέση με τη ρωμαϊκή παρελθόν.
- Εξηγούν ποιοι παράγοντες οδήγησαν στην επέκταση και ανάπτυξη της Ευρώπης κατά τον λεγόμενο «Υψηλό Μεσαίωνα».
- Παρουσιάζουν τα κύρια στοιχεία της κρίσης του Ύστερου Μεσαίωνα που οδήγησε στη μετεξέλιξη του ευρωπαϊκού κόσμου και στο πέρασμα στους Νέους Χρόνους.
- Περιγράφουν τη βασική κοινωνική οργάνωση του μεσαιωνικού κόσμου στην ύπαιθρο, αλλά και τον ρόλο που έπαιξαν οι πόλεις.
- Αναγνωρίζουν και παρουσιάζουν τη σημασία θεσμών και εννοιών όπως η Εκκλησία, η Αυτοκρατορία, η «φεουδαρχία», κ.α. για τον μεσαιωνικό κόσμο.
- Συγκρίνουν τις εξελίξεις και τις δομές στη μεσαιωνική (δυτική) Ευρώπη με αυτές στον σύγχρονο της βυζαντινό και μουσουλμανικό κόσμο.
- Κατανοούν και παρουσιάζουν τον ρόλο που έπαιξε η μεσαιωνική περίοδος στη σημερινή εθνική, γλωσσική, και θρησκευτική σύνθεση της Ευρώπης, καθώς και τις απαρχές σημαντικών θεσμών, όπως τα πανεπιστήμια και τα κοινοβούλια.
- Περιγράφουν τη μετάβαση συνολικά, στο επίπεδο της κεντρικής και τοπικής εξουσίας, από τη ρωμαϊκή αυτοκρατορία στα νεότερα ευρωπαϊκά κράτη (με ιδιαίτερη αναφορά στα βασίλεια της Αγγλίας και της Γαλλίας).
- Αντιλαμβάνονται και εξηγούν τη σημασία των μεσαιωνικών βάσεων για μεταγενέστερες ιστορικές εξελίξεις, όπως η άνθιση της Αναγέννησης και η ευρωπαϊκή κυριαρχία σε παγκόσμιο επίπεδο κατά τους Νέους Χρόνους.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αυτό αποτελεί τη βασική εισαγωγή στην ιστορία της μεσαιωνικής Ευρώπης. Εξετάζεται η διαμόρφωση και η εξέλιξη του μεσαιωνικού κόσμου σε ολόκληρη την ευρωπαϊκή ήπειρο, από την πτώση της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας και την ίδρυση των γερμανικών («βαρβαρικών») βασιλείων ως την Αναγέννηση και το πέρασμα στους Πρώιμους Νέους Χρόνους. Ο στόχος είναι να εξοικειωθούν οι φοιτητές με τα σημαντικότερα ιστορικά γεγονότα και τα σημεία τομής από τον 5^ο ως τον 15^ο αι., αλλά και να κατανοήσουν τα κύρια θεσμικά, κοινωνικά, πολιτισμικά και οικονομικά χαρακτηριστικά της μεσαιωνικής Ευρώπης και το πώς αυτά εξελίχθηκαν μέσα στον χρόνο. Ένα κεντρικό θέμα του μαθήματος είναι το πώς η σταδιακή μεταμόρφωση του σχετικά φτωχού δυτικού μέρους της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας έθεσε τις βάσεις για την Ευρώπη όπως τη γνωρίζουμε σήμερα.

Ανάμεσα στα υπό εξέταση θέματα: οι γερμανικές και οι αραβικές κατακτήσεις, η «Καρολίγγεια αναγέννηση», η φεουδαρχία, η ανάπτυξη της εκκλησιαστικής και της κοσμικής εξουσίας και η διαμάχη μεταξύ τους, οι σταυροφορίες, η ανάπτυξη των πόλεων και του εμπορίου, η σημασία των κάστρων και των καθεδρικών ναών, η κρίση του 14^{ου} αιώνα, ο Εκατονταετής Πόλεμος, η Αναγέννηση και ο Ουμανισμός, κ.α.

Θεματικές Ενότητες

1. Μεσαίωνας: Τι, πού, πότε και γιατί;
2. Η πτώση της Ρώμης και τα «βαρβαρικά» βασίλεια.
3. Οι Φράγκοι: Μεροβίγγειοι, Καρολίδες και Καρλομάγνος.
4. Η Ευρώπη μετά τον Καρλομάγνο. Επιδρομές Βίκινγκς, Σαρακηνών και Ούγγρων.
5. Κοινωνία και οικονομία: «φεουδαλικές» σχέσεις (8^{ος}-11^{ος} αι.).
6. Εκκλησία και εξουσία: η άνοδος του παπισμού από τον Γρηγόριο Α΄ στον Γρηγόριο Ζ΄
7. Οι σταυροφορίες και η μεσαιωνική επέκταση της Ευρώπης.
8. Η πολύπλευρη ανάπτυξη της Μεσαιωνικής Ευρώπης (11^{ος}-13^{ος} αι.).
9. Μοναρχία και βασιλική εξουσία κατά τον Υψηλό Μεσαίωνα.
10. Η κρίση του 14^{ου} αιώνα και «το φθινόπωρο του Μεσαίωνα».
11. Εξεγέρσεις, Φορολογία και Κοινοβούλια.
12. Αναγέννηση, Ουμανισμός και το τέλος του μεσαιωνικού κόσμου;
13. Επισκόπηση και συμπεράσματα.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Στην τάξη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση της Ηλεκτρονικής Πλατφόρμας E-Class (Ηλεκτρονική Τάξη): ανάρτηση υλικού διαλέξεων (παρουσιάσεις PowerPoint, αποσπάσματα πηγών, κτλ.) και άλλου συνοδευτικού υλικού (βίντεο, σύνδεσμοι ιστοσελίδων, κ.α.)	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Αυτοτελής μελέτη και προετοιμασία για τις εξετάσεις	84
	Εξετάσεις	2
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή εξέταση: συνδυασμός ερωτήσεων ανάπτυξης με επιλογή θεμάτων (70%) και ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής ή Σωστό-Λάθος με σύντομη αιτιολόγηση (30%). Οι γραπτές εξετάσεις πραγματοποιούνται στην ελληνική.	

	Η ύλη των εξετάσεων αναρτάται στο E-Class.
--	--

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Προτεινόμενα συγγράμματα

- R.H.C. Davis & R.I. Moore, *Ιστορία της μεσαιωνικής Ευρώπης: από τον Μέγα Κωνσταντίνο στον Άγιο Λουδοβίκο* (Κριτική, 2011)
- J. Le Goff, *Ο πολιτισμός της Μεσαιωνικής Δύσης* (Βάνιας, 1993)
- D. Nicholas, *Η εξέλιξη του μεσαιωνικού κόσμου* (MIET, 1999)
- C. Wickham, *Η Μεσαιωνική Ευρώπη* (Αλεξάνδρεια, 2018)

Επιπλέον βιβλιογραφία

- S. Bernstein & P. Milza, *Ιστορία της Ευρώπης, Τόμος 1: από τη ρωμαϊκή αυτοκρατορία στα ευρωπαϊκά κράτη, 5ος-18ος αι.* (Αλεξάνδρεια, 1987)
- M. Bull, *Thinking Medieval: An Introduction to the Study of the Middle Ages* (Palgrave MacMillan, 2005)
- M. Gabriele & D.M. Perry, *Οι Φωτεινοί Αιώνες: μια νέα ιστορία της μεσαιωνικής Ευρώπης* (Εκδ. Πατάκη, 2023)
- N. E. Καραπιδάκης, *Ιστορία της Μεσαιωνικής Δύσης, 5ος-11ος αι.* (Αλεξάνδρεια, 1996)
- J. Le Goff, *Η Ευρώπη γεννήθηκε τον Μεσαίωνα;* (Πόλις, 2006)
- Ρ. Μπενβενίστε, *Από τους Βαρβάρους στους Μοντέρνους. Κοινωνική ιστορία και ιστοριογραφικά προβλήματα της μεσαιωνικής Δύσης* (Πόλις, 2007)
- J. Smith, *Η Ευρώπη μετά τη Ρώμη: μια νέα πολιτισμική ιστορία, 500-1000* (Εκδόσεις του 21ου αιώνα, 2008)
- Ζ. Ν. Τσιρπανλής, *Η Μεσαιωνική Δύση (5ος-15ος αι.)* (Βάνιας, 2004)
- C. Wickham, *Η Μεσαιωνική Ευρώπη* (Αλεξάνδρεια, 2018)

Π 14. Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία Α΄

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Π14	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	4ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ Α΄		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:			
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH120/		

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
-Μάθηση και κατανόηση των βασικών διαδικασιών μετασχηματισμού της δυτικής/βορειοδυτικής Ευρώπης από τη Γαλλική Επανάσταση και μετά και της απήχυσής τους στο σύνολο της ευρωπαϊκής ηπείρου (εκβιομηχάνιση, εκδημοκρατισμός, συγκρότηση εθνικών κρατών). -Ένταξη επιμέρους ιστορικών εξελίξεων και εξελίξεων σε μεμονωμένες ευρωπαϊκές χώρες στο ευρύτερο ιστορικό τους πλαίσιο -Κατανόηση της διαφορετικής πορείας που ακολούθησαν οι ευρωπαϊκές χώρες - κυρίως οι βόρειες/βορειοδυτικές από τις ανατολικές/νοτιοανατολικές χώρες – στα πεδία της οικονομίας, της πολιτικής, της κοινωνίας. -Κατανόηση των σύγχρονων χαρακτηριστικών της Ευρώπης μέσα από τη σύνδεσή τους με τις διαδικασίες μετασχηματισμού από τον ύστερο 18ο αιώνα και εξής. -Ένταξη φαινομένων και διαδικασιών της ευρωπαϊκής στην παγκόσμια ιστορία – Πρόσληψη της ευρωπαϊκής ως τμήματος της παγκόσμιας ιστορίας σε όλα τα επίπεδα και εμφανέστερα μέσω της ιστορίας της ευρωπαϊκής εξάπλωσης στον εξω-ευρωπαϊκό κόσμο.
Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών.
- Αυτόνομη Εργασία.
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον.
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Επίδειξη κοινωνικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Επισκόπηση της ευρωπαϊκής ιστορίας από τη Γαλλική Επανάσταση μέχρι το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, με έμφαση στην περίοδο έως την έναρξη του Δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου:

1ο μάθημα Εισαγωγή: Έννοιολόγηση-ιστορικότητα όρων Ευρώπη, νεότερη ιστορία. Στοιχεία μεσαιωνικής και πρώιμης νεότ. ευρωπ. Ιστορίας, 7^{ος} –18^{ος} αι.

2ο μάθημα Βιομηχανική Επανάσταση, Οικονομία και Ευρωπαϊκές κοινωνίες, τέλη 18^{ου} αι. – μέσα 19^{ου} αι.

3ο μάθημα Γαλλική Επανάσταση – Ναπολέοντειο καθεστώς – Ναπολέοντειοι Πόλεμοι. Συνέδριο Βιέννης – «Ιερή Συμμαχία»

4ο μάθημα Ιδεολογία/πολιτική κατά το α' μισό του 19^{ου} αι. – Επαναστ. κινήματα 1820–1848

5ο μάθημα Εθνικισμός: Απαρχές, έννοιες και πρώιμες εκφάνσεις του (–1850). Ιταλική και γερμανική ενοποίηση, εθνικά ζητήματα 1850-1914

6ο μάθημα Δημογραφικά δεδομένα, αστικοποίηση και μετανάστευση κατά τον 19^ο αιώνα. Τεχνολογία, Εκβιομηχάνιση και Οικονομία/-ίες, 1850-1914

7ο μάθημα Ευρωπαϊκές κοινωνίες, 1850-1914: ευγενείς, αστοί, αγρότες, εργάτες, γυναίκες.

8ο μάθημα Προς μια φιλελεύθερη, κοινοβουλευτική και δημοκρατική Ευρώπη (1848-1914). Εκλογικό δικαίωμα, πολιτεύματα, συνδικαλισμός και σοσιαλιστικό κίνημα

9ο μάθημα Αποικιοκρατία: Διαστάσεις, μορφές, κίνητρα και φορείς. Επιδράσεις στη μητροπολιτική Ευρώπη και στον αποικιοκρατούμενο κόσμο

10ο μάθημα Διεθνής πολιτική και διπλωματία 1871-1914. Α' Παγκόσμιος Πόλεμος (1914-1918) – Συνθήκες ειρήνης/συνέπειες Α' ΠΠ

11ο μάθημα Κρίση, αμφισβήτηση και πολιτικές ανατροπές στη μεσοπολεμική Ευρώπη. Οκτωβριανή επανάσταση στη Ρωσία (1917) και δημιουργία ΕΣΣΔ.

Φασισμός, εθνικοσοσιαλισμός και αυταρχικά καθεστώτα.

12ο μάθημα Οικονομία, κοινωνία και διπλωματικές εξελίξεις στη μεσοπολεμική Ευρώπη. Β' Παγκόσμιος Πόλεμος.

13ο μάθημα Η μεταπολεμική Ευρώπη: Ψυχρός Πόλεμος, διπολισμός, απο-αποικιοποίηση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Διδασκαλία με παρουσιάσεις Power Point. Ενημέρωση φοιτητών -τριών μέσω της πλατφόρμας η-τάξης.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις και διαδραστική διδασκαλία	39
	Μελέτη για τις γραπτές εξετάσεις	86
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα: Ελληνικά (αγγλικά για τους φοιτητές / τις φοιτήτριες Erasmus+) Μέθοδοι: Γραπτές Εξετάσεις με ερωτήσεις ανάπτυξης Οι μέθοδοι αξιολόγησης διαμορφώνονται με βάση τον υψηλότερο αριθμό των φοιτητών -τριών, τον προαιρετικό χαρακτήρα παρακολούθησης του μαθήματος και τη διαθεσιμότητα των αμφιθεάτρων. Οι φοιτητές /φοιτήτριες ενημερώνονται για την ύλη των εξετάσεων μέσω της πλατφόρμας η-τάξη και για τον τρόπο εξέτασης ήδη κατά το πρώτο μάθημα.	

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ράπτης Κ., *Γενική Ιστορία της Ευρώπης*, τομ. Β', Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα 2000.

Berstein S., Milza P., *Ιστορία της Ευρώπης*, τομ. 2-3, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1997.

Burns E., *Ευρωπαϊκή Ιστορία. Ο Δυτικός Πολιτισμός: Νεότεροι Χρόνοι*, τομ. 2, Εκδόσεις Επίκεντρο, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2006

Craig G., *Europe 1815-1914*

Davies Norman (Νόρμαν Ντέιβις), *Ιστορία της Ευρώπης*, 2 τόμοι, Νεφέλη, Αθήνα 2009/2010

Hobsbawm E. J., *Η εποχή των Επαναστάσεων, 1789-1848*, ΜΙΕΤ, Αθήνα 1997

Hobsbawm E. J., *Η εποχή του Κεφαλαίου, 1848-1875*, ΜΙΕΤ, Αθήνα 1996

Hobsbawm E. J., *Η εποχή των Αυτοκρατοριών, 1875-1914*, ΜΙΕΤ, Αθήνα 2000

Hobsbawm E. J., *Η εποχή των άκρων. Ο σύντομος 20ός αιώνας, 1914-1991*, Θεμέλιο, 2002

Lindemann Albert S., *Ιστορία της Νεότερης Ευρώπης. Από το 1815 μέχρι σήμερα*, Κριτική, Αθήνα 2014.

Roberts J.M., *The Penguin History of Europe*, Penguin, Λονδίνο 1997

Duby Georges, *Παγκόσμιος Ιστορικός Άτλας*, Εκδόσεις Πατάκη 2006

-Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

European History Quarterly
European Review of History
Journal of Modern History
The Historical Journal
Annales. Histoire, Sciences Sociales
Historische Zeitschrift

II 18. Νεότερη Ελληνική Ιστορία Α΄

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	II 18	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	4ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Νεότερη Ελληνική Ιστορία Α΄		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Κορμού		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (μέσω γραπτών εργασιών στην Αγγλική)		
ΙΣΤΟΤΟΠΟΣ	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH632/ και https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH116/		

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Το μάθημα εισάγει τις φοιτήτριες και τους φοιτητές στις κύριες πολιτικές, κοινωνικές και πολιτισμικές εξελίξεις που σημάδεψαν τον πρώτο αιώνα της ζωής του ελληνικού κράτους, από την επίτευξη της ανεξαρτησίας του (1830) έως και την αυγή του 20ού αιώνα (1909).

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τήτριες θα:

- Γνωρίζουν τις σημαντικότερες πτυχές της ελληνικής ιστορίας του δέκατου ένατου και των αρχών του εικοστού αιώνα: πώς συγκροτήθηκαν και πως εξελίχθηκαν οι πολιτειακοί θεσμοί, το πολιτικό σύστημα και οι πολιτικές δυνάμεις, πώς διαμορφώθηκαν οι κοινωνικές σχέσεις και οι κοινωνικές τάξεις, πώς αναπτύχθηκαν οι πόλεις και το συγκοινωνιακό δίκτυο, ποιοι ήταν οι βηματισμοί της οικονομίας, ποια η κοινωνική και παραγωγική λειτουργία του αγροτικού χώρου, ποιες διεργασίες επηρέασαν την εξέλιξη του πληθυσμού, ποιος ήταν ο ρόλος και οι φορείς διαμόρφωσης και διάδοσης της εθνικής ιδεολογίας, ποιες οι ευρύτερες ιδεολογικές ζυμώσεις της εποχής εκείνης, το γλωσσικό ζήτημα, το φαινόμενο της κοινωνικής ληστείας κ.ά.
- Είναι σε θέση να εντάσσουν τις ιστορικές διεργασίες που εξετάστηκαν στο ευρωπαϊκό και στο βαλκανικό πλαίσιο τους.
- Κατανοούν την ιστορία της ιδεολογικής συγκρότησης του νεοελληνικού κράτους εντός του ευρύτερου ιστορικού πλαισίου διαμόρφωσης των εθνικών κρατών στην Ευρώπη.
- Γνωρίζουν βασικές όψεις της ιστοριογραφικών συζητήσεων γύρω από την υπό εξέταση περίοδο και τις ειδικότερες θεματικές ενότητες.
- Προσεγγίζουν και αναλύουν πρωτογενείς πηγές της υπό εξέταση ιστορικής περιόδου.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Ανάπτυξη διεπιστημονικής προσέγγισης
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Η θεμελίωση του ελληνικού κράτους (1828-1843)
- Το κίνημα της 3 Σεπτεμβρίου 1843 και το Σύνταγμα του 1844
- Το ζήτημα των αυτοχθόνων και των ετεροχθόνων
- Η Μεγάλη Ιδέα (1844)
- Το αγροτικό ζήτημα Α΄ (οι εθνικές γαίες)

- Το αγροτικό ζήτημα Β' (τα τσιφλίκια)
- Η κοινωνική ληστεία στην Ελλάδα
- Το Ανατολικό Ζήτημα Α' (η Ελλάδα και ο Κριμαϊκός Πόλεμος)
- Το Ανατολικό Ζήτημα Β' (η Ανατολική Κρίση του 1875-1878)
- Το Μακεδονικό Ζήτημα (1870-1908) και ο ελληνικός Αγώνας στη Μακεδονία
- Ο Χαρίλαος Τρικούπης και ο αστικός εκσυγχρονισμός
- Το γλωσσικό ζήτημα
- Η πρόωπη εκβιομηχάνιση στην Ελλάδα

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Στην τάξη (σε Αμφιθέατρο)	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας E-Class (Ηλεκτρονική Τάξη) 3) Οπτικοακουστικό υλικό και ψηφιοποιημένο αρχειακό υλικό αναρτημένο στο διαδίκτυο	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας και πηγών	20
	Σύντομες ατομικές εργασίες εξάσκησης	28
	Αυτοτελής Μελέτη	38
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή τελική εξέταση (100%) Οι γραπτές εξετάσεις πραγματοποιούνται στην Ελληνική. Η Ύλη των Εξετάσεων και τα κριτήρια αξιολόγησης είναι αναρτημένα (σε μορφή document του Word) στο E-Class (στην κατηγορία «Έγγραφα»)	

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Αλιβιζάτος, Νίκος Κ., *Το Σύνταγμα και οι εχθροί του στη νεοελληνική ιστορία, 1800-2010* (Αθήνα: Πόλις, 2011)

Αγριαντώνη, Χριστίνα, *Οι απαρχές της εκβιομηχάνισης στην Ελλάδα τον 19ο αιώνα* (Αθήνα 2010)

Αρώνη-Τσίχλη, Καίτη, *Το σταφιδικό Ζήτημα και οι Κοινωνικοί Αγώνες. Πελοπόννησος 1893-1905*, (Αθήνα: Παπαζήσης, 1999)

Βόγλη, Ελπίδα, «Έλληνες το γένος»: *Η ταυτότητα και η ιθαγένεια στο εθνικό κράτος των Ελλήνων, 1821-1844* (Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2007)

Γαρδίκια, Κατερίνα, Βαγγέλης Κεχριώτης, Χρήστος Λούκος, Χρήστος Λυριντζής και Νίκη Μαρωνίτη, *Η συγκρότηση του ελληνικού κράτους. Διεθνές πλαίσιο, εξουσία και πολιτική τον 19ο αιώνα* (Αθήνα: Νεφέλη, 2008)

Gallant, Thomas W., *Νεότερη Ελλάδα. Από τον Πόλεμο της Ανεξαρτησίας μέχρι τις μέρες μας*, μετάφραση Γιάννα Σκαρβέλη, επιστημονική επιμέλεια Δήμητρα Λαμπροπούλου και Κατερίνα Γαρδίκια (Αθήνα: Πεδίο, 2017)

Δερτιλής, Γιώργος Β., *Ιστορία του ελληνικού κράτους 1830-1920*, επίτομη έκδοση (Αθήνα: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2014)

Κωστής Κώστας Π., «Τα κακομαθημένα παιδιά της Ιστορίας»: *Η διαμόρφωση του νεοελληνικού κράτους, 18ος-21ος αιώνας* (Αθήνα: Πόλις, 2013)

Κωστής, Κώστας Π. και Σωκράτης Πετμεζάς (επιμ.), *Η ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας τον 19ο αιώνα (1830-1914)* (Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 2006)

Μπάλτα, Αθανασία, Ελπίδα Βόγλη και Χρήστος Χρηστίδης (επιμ.), *Θέματα ελληνικής ιστορίας (19ος-20ός αι.)* (Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, 2016) [διαθέσιμο σε ελεύθερη πρόσβαση στο: <http://hdl.handle.net/11419/5972>]

Petrooulos, John A., *Πολιτική και συγκρότηση κράτους στο ελληνικό βασίλειο (1833-1843)*, επίτομη έκδοση (Αθήνα ΜΙΕΤ, 1997)

Πλουμίδης, Σπυρίδων Γ., «“Της μεγάλης ταύτης ιδέας”»: Οι αφετηρίες της ελληνικής εθνικής ιδεολογίας», στο: Όλγα Κατσιαρδή-Hering, Αναστασία Παπαδία-Λάλα, Κατερίνα Νικολάου και Βαγγέλης Καραμανωλάκης (επιμ.), *Έλλην, Ρωμηός, Γραικός: Συλλογικοί προσδιορισμοί και ταυτότητες* (Αθήνα: Ευρασία, 2018), σσ. 555-570.

Υποχρεωτικά Μαθήματα Ειδίκευσης (ΕΕ)

II 30. Ιστορία Νέου Ελληνισμού Β΄

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	1ος κύκλος / Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΠΙ30	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ιστορία των βενετοκρατούμενων ελληνικών περιοχών (13ος-18ος αι.)		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		3	6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδίκευσης γενικών γνώσεων		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ:	https://eclass.uoa.gr/modules/document/?course=ARCH172		

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Σκοπός του μαθήματος είναι η μελέτη της ιστορίας των βενετοκρατούμενων ελληνικών περιοχών (13ος-18ος αι.): πολιτικό περιβάλλον, ιδεολογία, διοικητικοί θεσμοί και εκκλησιαστική πολιτική, κοινωνική διαστρωμάτωση και συσσωματώσεις, οικονομικές δραστηριότητες, πολιτισμικός βίος.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

- γνωρίσουν σφαιρικά την περίοδο της βενετικής κυριαρχίας στον ελληνικό χώρο (1204-1797) ως τμήμα της Ιστορίας του Νέου Ελληνισμού αλλά και της Βενετικής και ευρύτερα της Ευρωπαϊκής Ιστορίας
- κατανοήσουν τους ιδιόμορφους θεσμούς και τα σημαντικά πνευματικά-πολιτισμικά επιτεύγματα του ελληνικού χώρου κατά την υπό εξέταση περίοδο
- προσεγγίσουν τις πηγές, αρχειακές και άλλες, και τη βασική βιβλιογραφία της περιόδου
- έλθουν σε επαφή με θεωρητικούς προβληματισμούς της σύγχρονης ιστοριογραφίας για σειρά ζητημάτων (
- κατακτήσουν μεθοδολογικά εργαλεία για την ιστορική προσέγγιση της περιόδου
- εξασκηθούν σε τεχνικές εκπόνησης μιας ιστορικής μελέτης

Γενικές Ικανότητες

- Αυτόνομη εργασία
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Η ιστορία των ελληνικών περιοχών κατά την περίοδο της βενετικής κυριαρχίας, στο πλαίσιο της δυτικοευρωπαϊκής και της νεότερης ελληνικής ιστορίας.
- Η οργάνωση του μαθήματος.
- Βενετία και Ανατολή. Ιστορική εισαγωγή.
- Η Βενετία και η Δ΄ Σταυροφορία
- Συνοπτική ιστορία των βενετοκρατούμενων ελληνικών περιοχών (1204-1797).
- Πηγές και βιβλιογραφία – Τα Αρχεία και οι Βιβλιοθήκες
- Φροντιστήριο αποδελτίωσης
- Το διοικητικό σύστημα στις βενετοκρατούμενες ελληνικές περιοχές
- Η εκκλησιαστική πολιτική στις βενετοκρατούμενες ελληνικές περιοχές
- Το γαιοκτητικό σύστημα στις βενετοκρατούμενες ελληνικές περιοχές. Φεουδαρχία και ελεύθερη ιδιοκτησία
- Η στρατιωτική οργάνωση στις βενετοκρατούμενες ελληνικές περιοχές
- Η πόλη και η κοινωνία της: Αστικές κοινότητες, ευγενείς και πολίτες. Λαός» και συντεχνίες. Κοινωνικές συγκρούσεις στην πόλη
- Η Κοινωνία της Υπαίθρου
- Η θέση των Εβραίων
- Η θέση της γυναίκας και του παιδιού
- Θεσμοί κοινωνικής πρόνοιας
- Κοσμικές και θρησκευτικές εορτές
- Η Οικονομία στις βενετοκρατούμενες ελληνικές περιοχές: Δημοσιονομικό σύστημα. Αγροτική Οικονομία. Μεταποίηση. Εμπόριο – Ναυτιλία
- Πνευματικό - πολιτισμικό περιβάλλον: Βιβλιοθήκες. Ακαδημίες. Ενδιαφέρον για την Ιστορία και την Αρχαιολογία.
- Εκπαιδευτικοί μηχανισμοί: Σχολεία, δάσκαλοι, πανεπιστημιακή εκπαίδευση
- Πνευματικό - πολιτισμικό περιβάλλον: α) Κρητική Λογοτεχνία: Πρώιμη περίοδος. Η περίοδος της ακμής. β) Τέχνη: Αρχιτεκτονική – Γλυπτική – Μικροτεχνία – Ζωγραφική. γ) Μουσική.
- Η ελληνική παροικία της Βενετίας.
- Σύνοψη του μαθήματος.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Στην τάξη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	48
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	63
	Σύνολο Μαθήματος	150

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Ασκήσεις επί πηγών και βιβλιογραφίας, με τη συμμετοχή φοιτητών κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Η αξιολόγηση των φοιτητών στηρίζεται κατά κύριο λόγο σε γραπτή εξέταση -και κατ' εξαίρεση σε προφορική εξέταση-, κατά τη διάρκεια των θεσπισμένων εξεταστικών περιόδων. Τα θέματα στα οποία καλούνται να απαντήσουν οι φοιτητές έχουν τον χαρακτήρα των ερωτήσεων σύντομης απάντησης και ερωτήσεων σχετικών με ιστορικά προβλήματα τα οποία τους τίθενται. Προϋπόθεση για τη βαθμολόγηση του φοιτητή αποτελεί η βεβαιωμένη παράδοση της υποχρεωτικής εργασίας αποδελτίωσης. Στην τελική βαθμολόγηση συνυπολογίζεται η (προαιρετική, αλλά όχι απαλλακτική από την εξέταση) εκπόνηση συνθετικής εργασίας. Κύριο κριτήριο αξιολόγησης των φοιτητών είναι οι πιστοποιημένες από τις απαντήσεις τους γνώσεις τους επί της θεματικής του μαθήματος. Επίσης, για την αξιολόγηση λαμβάνονται υπόψη στοιχεία όπως η διατύπωση, η σύνταξη και η ορθογραφία του γραπτού τους. Οι φοιτητές ενημερώνονται για τα παραπάνω κατά τη διάρκεια των μαθημάτων αλλά και κατά την έναρξη της εξέτασης. Τα σχετικά με την υποχρεωτική αποδελτίωση και την προαιρετική συνθετική εργασία ανακοινώνονται στους φοιτητές κατά την έναρξη του μαθήματος και αναγράφονται σε Έγγραφο αναρτημένο στην ιστοσελίδα του μαθήματος.
----------------------------	--

Βιβλιογραφία

- Αρβανιτάκης Δ. Δ., *Κοινωνικές αντιθέσεις στην πόλη της Ζακύνθου. Το Ρεμπελιό των Ποπολάρων (1628)*, Αθήνα 2001.
- Γάσπαρης Χ., *Η γη και οι αγρότες στη Μεσαιωνική Κρήτη. 13ος-14ος αι.*, Αθήνα 1997.
- Δετοράκης Θ. Ε., *Ιστορία της Κρήτης*, Ηράκλειο Κρήτης 1990².
- Κωνσταντινίδου Κατερίνα, *Για τους στρατιώτες, του φτωχούς και τα αθώα βρέφη. Νοσοκομειακοί θεσμοί στη βενετική Κέρκυρα (17ος-18ος αι.)*, Αθήνα 2012.
- Λαμπρινός Κ. Ε., *Κοινωνία και διοίκηση στο βενετοκρατούμενο Ρέθυμνο: Το ανώτερο κοινωνικό στρώμα των ευγενών (1571-1646)*, αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή, Κέρκυρα 1999.
- Μάλλιαρης Αλέξης, *Η Πάτρα κατά τη βενετική περίοδο, 1687-1715: γη, πληθυσμοί, κοινωνία στη Β.Δ. Πελοπόννησο*, Βενετία 2008.
- Μαλτέζου Χρύσα (επιμ.), *Όψεις της ιστορίας του βενετοκρατούμενου Ελληνισμού. Αρχειακά τεκμήρια*, Αθήνα 1993.

- , (επιμ.), *Βενετοκρατούμενη Ελλάδα. Προσεγγίζοντας την ιστορία της*, επιμέλεια κειμένων Δέσποινα Βλάσση - Αγγελική Τζαβάρα, τ. 1-2, Αθήνα - Βενετία 2010.
- Παναγιωτάκης Ν. Μ. (επιμ.), *Κρήτη: Ιστορία και Πολιτισμός*, τ. 2, Κρήτη 1988.
- Πανοπούλου Αγγελική, *Συντεχνίες και θρησκευτικές αδελφότητες στη βενετοκρατούμενη Κρήτη*, Αθήνα - Βενετία 2012.
- Παπαδάκη Ασπασία, *Θρησκευτικές και κοσμικές τελετές στη βενετοκρατούμενη Κρήτη*, Ρέθυμνο 1995.
- Παπαδία-Λάλα Αναστασία, *Ο θεσμός των αστικών κοινοτήτων στον ελληνικό χώρο κατά την περίοδο της βενετοκρατίας (13ος-18ος αι.). Μια συνθετική προσέγγιση*, Βενετία 2008².
- Arbel B., "Venice's Maritime Empire in the Early Modern Period", *A Companion to Venetian History, 1400-1797*, επιμ. E. R. Dursteler, Leiden – Boston 2013, σ. 125-253.
- Karapidakis N., *Civis fidelis: L'avènement et l'affirmation de la citoyenneté corfiote (XVIème-XVIIème siècles)*, Francfurt am Main 1992.
- Thiriet F., *La Romanie Vénitienne au Moyen Age. Le développement et l'exploitation du domaine colonial vénitien (XIIe-XVe siècles)*, Paris 1975².

II 24. Ιστορία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας

12.1. Ιστορία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας			
ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Π 24	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ιστορία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και του πρώιμου τουρκικού κράτους (14ος αι. -1946)		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		3	6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδίκευσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (μέσω γραπτών εργασιών στην Αγγλική)		
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ:	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH1052/		

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Στο εν λόγω μάθημα εξετάζονται οι κυριότερες πολιτικές, στρατιωτικές, κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις της Ιστορίας της Οθωμανικής από την εγκατάσταση των τουρκικών φύλων στη Μικρά Ασία (1071) έως το τέλος της περιόδου του μονοκομματικού κράτους στην Τουρκία (1950). Συγκεκριμένα, αναλύονται οι ακόλουθες θεματικές ενότητες: τη εμφάνιση των τουρκικών φύλων στη Μικρά Ασία και η ίδρυση του Οθωμανικού εμιράτου (1071 – 1300), η Οθωμανική κατάκτηση των Βαλκανίων (1354 – 1699), οι αυστροτουρκικοί και τουρκοβενετικοί πόλεμοι (1463 – 1797), οι θεσμοί και η οργάνωση του Οθωμανικού κράτους, οι αγροτικές σχέσεις στην Οθωμανική Αυτοκρατορία (τιμάρια και τσιφλίκια), η Εποχή των Τουλιπών (1718 – 1730), οι αγιάνηδες των Βαλκανίων (1768 – 1822), οι πρώιμες μεταρρυθμίσεις του Σελήμ Γ΄ και του Μαχμούτ Β΄ (1789 – 1839), το Τανζιμάτ (1839 – 1876) και οι Νέοι Οθωμανοί, η βασιλεία του Αβδούλ Χαμίτ Β΄ (1876 – 1909), ο εκσυγχρονισμός, οι σιδηρόδρομοι, η πρώιμη εκβιομηχάνιση και η εμφάνιση του τουρκικού εθνικισμού, το κομιτάτο «Ενωση και Πρόοδος», οι πόλεμοι στα Βαλκάνια και στη Μέση Ανατολή (1912 – 1918), ο Τουρκικός Πόλεμος της Ανεξαρτησίας (1919 – 1922) και η ανάδυση της Νέας Τουρκίας του Κεμάλ Ατατούρκ και Ισμέτ Ινονού κ.ά.

Το μάθημα αποτελεί το εισαγωγικό μάθημα σε βασικές θεματικές της πρώιμης, μέσης και νεώτερης ιστορίας της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και των πρώτων δεκαετιών της Νέας Τουρκίας για τους φοιτητές της Κατεύθυνσης Ιστορίας. Και γι' αυτό είναι υποχρεωτικό για όσους επιλέγουν αυτήν την Κατεύθυνση στο πρώτο πτυχίο τους. Η επιλεγμένη ύλη του μαθήματος στοχεύει στο να κατανοήσουν οι φοιτητές τις δομές και τη φυσιογνωμία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και τη μετάβαση από το πολυεθνικό αυτοκρατορικό κράτος των Οθωμανών στη Σύγχρονη Τουρκία. Το μάθημα σκοπεύει να εισάγει τους σπουδαστές στον μηχανισμό των βασικών ιστορικών εξελίξεων που οδήγησαν στον σχηματισμό της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στην Ανατολία (Μικρά Ασία) και στην εξάπλωσή της στα Βαλκάνια και την επέκτασή της ως τη Βιέννη. Βασικές ιστορικοποιημένες έννοιες (όπως *şariat*, *enderun*, *birun*, *askeri*, *reaya*, *devşirme*, *Kapı Kulları*, *millet*, *kafes*, *timar*, *yoklama*, *ciftlik*, *ayan*, *derebey*, *nazim*, *mektepli*, *alaylı*, *Lâle Devri*, *Tanzimat-i Hayriye*, *Millî Mücadele*, *Türk Kurtuluş Savaşı*, *altı ok* κ.ά.) αναλύονται και επεξηγούνται αναλυτικά, με στόχο την αποτελεσματικότερη διαχείριση της ιστορικής γνώσης από τους προπτυχιακούς φοιτητές, την καλύτερη κατανόηση της συνολικής εικόνας του ιστορούμενου αντικειμένου και των απαιτήσεων του έργου του μέλλοντος επιστήμονα ιστορικού.

Ως εκ τούτου, το μάθημα αναφέρεται συνεχώς σε εισαγωγικές έννοιες και σε μεθοδολογίες της ιστορικής επιστήμης, χρησιμοποιούνται γεωγραφικοί χάρτες, εικόνες και άλλα εποπτικά εργαλεία του ιστορικού, ούτως ώστε ο φοιτητής να αποκτήσει μια συνολική αντίληψη της επιστήμης, που καλείται να θεραπεύσει στο μέλλον, και να μυηθεί στις ιστοριογραφικές προσεγγίσεις. Μέσα σε αυτά τα γενικά πλαίσια, ο φοιτητής ενημερώνεται για τη βασική βιβλιογραφία, τη σχετική με εκάστη θεματική ενότητα, και τους τόπους μνήμης και της αρχειακής έρευνας, όπου μπορεί να ανατρέξει στο μέλλον για να διευρύνει το πεδίο των ενδιαφερόντων του.

Τέλος, στόχος του μαθήματος αποτελεί η ένταξη της Οθωμανικής Ιστορίας στο ευρύτερο (βαλκανικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο) πλαίσιο της για την καλύτερη κατανόησή της και την

πληρέστερη ερμηνεία της. Οι σπουδαστές καλούνται να αντιληφθούν αφενός τον σύνθετο και αφετέρου τον διεθνικό (transnational) χαρακτήρα των ιστορικών φαινομένων.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής / τρια θα είναι σε θέση να:

- Έχει γνώση των βασικών θεματικών ενοτήτων της Οθωμανικής και πρώιμης Ιστορίας της Σύγχρονης Τουρκίας, από το 1300 έως το 1950.
- Έχει κατανοήσει τους βασικούς μηχανισμούς των ιστορικών εξελίξεων στην Οθωμανική Αυτοκρατορία έως τη διάλυσή της το 1923.
- Αναλύει συνοπτικά και να ερμηνεύει τα κύρια γεγονότα της Οθωμανικής Ιστορίας και τις σημαντικότερες (πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές) ιστορικές εξελίξεις αυτής της περιόδου μέσα στο ευρύτερό τους πλαίσιο.
- Γνωρίζει τη βασική βιβλιογραφία και τους κύριους ιστορικούς ερευνητές μιας σειράς θεμελιωδών ενοτήτων της Οθωμανικής Ιστορίας.
- Είναι εξοικειωμένος με τα βασικά εργαλεία και τις μεθόδους της ιστορικής έρευνας, και να γνωρίζει τους βασικούς τύπους της έρευνας της Οθωμανικής Ιστορίας στην Ελλάδα.

Γενικές Ικανότητες

- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών.
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής.
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Γενική Εισαγωγή –Η εμφάνιση των τουρκικών φύλων στη Μικρά Ασία και η ίδρυση του Οθωμανικού κράτους (1071 – 1300)
- Η Οθωμανική κατάκτηση των Βαλκανίων I (1354 – 1521)
- Η Οθωμανική κατάκτηση των Βαλκανίων II (1526 – 1718)
- Οι τουρκοβενετικοί πόλεμοι (1463 – 1797)
- Το Οθωμανικό κράτος: Θεσμοί και οργάνωση I
- Το Οθωμανικό κράτος: Θεσμοί και οργάνωση II
- Το Οθωμανικό γαιοκτητικό σύστημα: Από τα τιμάρια στα τσιφλίκια
- Η εποχή των Τουλιπών (1718 – 1730) και οι αγιάνηδες των Βαλκανίων (1768 – 1822)
- Οι μεταρρυθμίσεις του Σελήμ Γ΄ και του Μαχμούτ Β΄ (1789 – 1839)
- Οι «ευτυχείς» μεταρρυθμίσεις του Τανζιμάτ (1839 – 1876) και οι Νέοι Οθωμανοί
- Η βασιλεία του Αβδούλ Χαμίτ Β΄ (1876 – 1909): εκσυγχρονισμός και εθνικισμός
- Το κομιτάτο «Ένωση και Πρόοδος», οι πόλεμοι στα Βαλκάνια (1912 – 1913) και ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος στη Μέση Ανατολή (1914 – 1918)
- Ο Τουρκικός Πόλεμος της Ανεξαρτησίας και η ανάδυση της Νέας Τουρκίας του Κεμάλ Ατατούρκ και Ισμέτ Ινονού (1919 – 1950)
- Ανακεφαλαίωση – Συμπεράσματα

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Στην τάξη (σε Αμφιθέατρο)	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση της Ηλεκτρονικής Πλατφόρμας E-Class (Ηλεκτρονική Τάξη)	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	30
	Βιβλιοπαρουσιάσεις	20
	Εκπαιδευτικές Επισκέψεις	10
	Αυτοτελής μελέτη	51
	Σύνολο Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή τελική εξέταση (100%) που περιλαμβάνει: • Ερωτήσεις Ανάπτυξης (90%)	

	Χρονολόγηση, ανάλυση & σχολιασμό πρωτογενών πηγών (κειμένων), χαρτών ή εικόνων (10%). Οι γραπτές εξετάσεις πραγματοποιούνται στην Ελληνική. Η Ύλη των Εξετάσεων και τα κριτήρια αξιολόγησης είναι αναρτημένα (σε μορφή document του Word) στο E-Class (στην κατηγορία «Έγγραφα»).
--	--

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- Findley, Carter Vaughn, *Turkey, Islam, Nationalism, and Modernity: A History, 1789-2007*, εκδ. Yale University Press, New Haven και Λονδίνο, 2010.
- Κονόρτας Παρασκευάς, *Οθωμανικές θεωρήσεις για το Οικουμενικό Πατριαρχείο, 17ος – αρχές 20ού αιώνα*, εκδ. Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1998.
- Lewis, Bernard, *Η ανάδυση της σύγχρονης Τουρκίας*, δύο τόμοι, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2001-2002.
- Μουταφτσίεβα, Βέρα, *Αγροτικές σχέσεις στην Οθωμανική αυτοκρατορία (15ος - 16ος αι.)*, μετ. Ουρανία Αστρινάκη, εκδ. Πορεία, Αθήνα 1990.
- Quataert, Donald, *Η Οθωμανική αυτοκρατορία: Οι τελευταίοι αιώνες, 1700–1922*, μετ. Μαρίνος Σαρηγιάννης, εκδ. αλεξάνδρεια, Αθήνα 2006.
- Shaw, Stanford J. και Ezel Kural, *History of the Ottoman Empire and Modern Turkey*, δύο τόμοι, Cambridge University Press, Cambridge και Νέα Υόρκη 1976 – 1977.
- Sugar, Peter, *Η Νοτιοανατολική Ευρώπη κάτω από την οθωμανική κυριαρχία, 1354 – 1804*, δύο τόμοι, μετ. Παυλίνα Μπαλουξή, εκδ. Σμίλη, Αθήνα 1994.
- Zürcher, Erik Jan, *Σύγχρονη Ιστορία της Τουρκίας*, μετ. Βαγγέλης Κεχριώτης, εκδ. Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2010.

Π 84. Ιστορία του Μεταπολεμικού κόσμου

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Π184	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ιστορία του μεταπολεμικού κόσμου		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις	13		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Υποχρεωτικό κατεύθυνσης, γενικού υποβάθρου		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ:	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH114/		

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Ιστορία των διεθνών σχέσεων από το τέλος του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου το 1945 έως τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης το 1991. Στα χρόνια αυτά, σημειώθηκαν στο διεθνές πεδίο τρεις μείζονος σημασίας διεργασίες: ο Ψυχρός Πόλεμος, η αποαποικιοποίηση και η ευρωπαϊκή ενοποίηση. Το μάθημα επικεντρώνεται στον Ψυχρό Πόλεμο, και παρακολουθεί την εξέλιξή του από το 1946/47 έως το 1991. Αναλύονται τα βασικά επεισόδια του ανταγωνισμού μεταξύ ανατολικού και δυτικού συνασπισμού, τόσο στον ευρωπαϊκό χώρο (π.χ. κρίσεις στο Βερολίνο, μεταπολεμική ανασυγκρότηση, η ίδρυση και λειτουργία του NATO και του Συμφώνου της Βαρσοβίας) όσο και στην περιφέρεια (π.χ. άνοδος της κομμουνιστικής Κίνας, οι πόλεμοι της Κορέας και του Βιετνάμ, το Μεσανατολικό ζήτημα). Εξετάζονται επίσης οι θεωρίες για την έναρξη του Ψυχρού Πολέμου, καθώς και η επιρροή σημαντικών προσωπικοτήτων (Στάλιν, Τζ. Φ. Κέννεντυ, Χ. Κίσινγκερ, Μ. Γκορμπατσώφ).

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, ο/η φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση να:

- Γνωρίζει τους βασικούς σταθμούς της διεθνούς μεταπολεμικής ιστορίας.
- Παρακολουθεί τη συζήτηση για τα αίτια του Ψυχρού Πολέμου, στο στρατηγικό και το ιδεολογικό επίπεδο.
- Ερμηνεύει τη σημασία της μειωμένης κατανόησης των δύο κόσμων (ανατολικού και δυτικού) σχετικά με τις προθέσεις και τα όρια της άλλης πλευράς.
- Ερμηνεύει την ένταση της σύγκρουσης των δύο κόσμων σε κρίσιμα γεωγραφικά πεδία (Κεντρική Ευρώπη και Άπω Ανατολή) το 1947-53.
- Αντιλαμβάνεται τη σχετική σταθεροποίηση που έφερε η επίτευξη συμβιβασμών έως το 1953 και η μεταφορά των ψυχροπολεμικών εντάσεων στην περιφέρεια τη δεκαετία του 1950 και 1960 (Μ. Ανατολή, Βιετνάμ/ΝΑ Ασία, Αφρική).
- Παρακολουθεί τη συζήτηση περί των πυρηνικών όπλων (με κορύφωση την κρίση της Κούβας) και του ειρηνιστικού κινήματος.
- Ερμηνεύει τις φυγόκεντρες τάσεις που προκάλεσε στους δύο συνασπισμούς η αναζήτηση της ύφεσης κατά τη δεκαετία του 1960 (γαλλική αποστασιοποίηση από το NATO, σινοσοβιετική ρήξη).
- Παρακολουθεί τις κρίσιμες εξελίξεις κατά την περίοδο της διεθνούς ύφεσης στη δεκαετία του 1970

(πετρελαϊκές κρίσεις, σινοαμερικανική προσέγγιση, Διάσκεψη του Ελσίνκι). • Αντιλαμβάνεται τα αίτια της λήξης της περιόδου της ύφεσης – πυρηνικά όπλα και σοβιετική εισβολή στο Αφγανιστάν. • Παρακολουθεί τις εντάσεις του «Δεύτερου Ψυχρού Πολέμου» κατά το πρώτο μισό της δεκαετίας του 1980, την άνοδο και αποτυχία του Μ. Γκορμπατσώφ και το τέλος του Ψυχρού Πολέμου.
Γενικές Ικανότητες
• Αυτόνομη εργασία • Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Εισαγωγικά: το διεθνές σύστημα τον 19ο και τον 20ό αιώνα – βασικά χαρακτηριστικά του μεταπολεμικού κόσμου (διπολισμός, ιδεολογική φόρτιση, πυρηνικά όπλα, ατελής διεθνής οργάνωση) • Η έννοια και τα στάδια του Ψυχρού Πολέμου – η συζήτηση για τα αίτιά του. Οι διασκέψεις των Τριών Μεγάλων κατά τον Πόλεμο. • Προς τον Ψυχρό Πόλεμο: το ζήτημα της Ανατολικής Ευρώπης και της Γερμανίας – το Δόγμα Τρούμαν. • Το Σχέδιο Μάρσαλ και η έναρξη του Ψυχρού Πολέμου – επιπτώσεις σε Δύση και Ανατολή. • Οι κρίσεις του 1947-49: πραξικόπημα της Πράγας, αποκλεισμός του Βερολίνου, ίδρυση του NATO και των δύο γερμανικών κρατών. • Κρίση στην Άπω Ανατολή: η νίκη των κομμουνιστών στην Κίνα και ο πόλεμος της Κορέας. • Η δεκαετία του 1950: μεταφορά των ψυχροπολεμικών ανταγωνισμών στην Μ. Ανατολή. • Η ανέγερση του Τείχους του Βερολίνου και η κρίση της Κούβας. • Ο πόλεμος του Βιετνάμ. • Η αναζήτηση της ύφεσης, οι φυγόκεντρες τάσεις στο εσωτερικό των δύο συνασπισμών και η αλλαγή εποχής – «1968» • Η ύφεση: η γερμανική οστπολιτική, η σινοαμερικανική προσέγγιση, η συμφωνία SALT I και η Τελική Πράξη του Ελσίνκι. • Το τέλος της ύφεσης: πυρηνικά όπλα, ιρανική επανάσταση και η σοβιετική εισβολή στο Αφγανιστάν. • Ο Δεύτερος Ψυχρός Πόλεμος, 1980-1985. Η άνοδος και η πολιτική του Μ. Γκορμπατσώφ. • Το τέλος του Ψυχρού Πολέμου

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Στην τάξη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	48

	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	63
	Σύνολο Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή τελική εξέταση	

Βιβλιογραφία

Ε. Χατζηβασιλείου, *Εισαγωγή στην ιστορία του μεταπολεμικού κόσμου* (Αθήνα: Πατάκης, 2001).
 Γιάννης Γ. Βαληνάκης και Κωνσταντίνα Ε. Μπότσιου, *Διεθνείς σχέσεις και στρατηγική στην πυρηνική εποχή* (Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής, 2000).

Επιλεγόμενα Σεμιναριακά (ΕΕ)

ΣΙ 79. Βυζαντινή Ιστορία

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΙ 79	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Εαρινό (6 ^ο ή 8 ^ο)
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Συλλογικές ταυτότητες και ατομικές διαδρομές στο Βυζάντιο της πρώιμης και μέσης εποχής.		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και Ασκήσεις Πράξης	3		7
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Επιλεγόμενο ειδίκευσης, σεμιναριακό κατεύθυνσης Ιστορίας		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι, αλλά συνιστάται οι φοιτητές να έχουν περάσει το μάθημα Π 13 Βυζαντινή Ιστορία Α΄		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL):	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH959/		

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Αναζητώνται και αποτυπώνονται οι ταυτότητες εθνοτικών, θρησκευτικών, έμφυλων, κοινωνικών, οικονομικών, επαγγελματικών, πνευματικών κ.ά. ομάδων και στρωμάτων της βυζαντινής αυτοκρατορίας (π.χ. Ρωμαίοι-Ρωμιοί, Έλληνες - Αρμένιοι - Εβραίοι - εικονόφιλοι - εικονομάχοι - άγιοι - μοναχοί- γυναίκες - ευνούχοι -δυνατοί - πένητες - γεωργοί - δούλοι - τεχνίτες - στρατιώτες - χρονογράφοι - ιστορικοί - λόγιοι - δάσκαλοι) και παράλληλα παρακολουθείται και κρίνεται η προσωπική διαδρομή χαρακτηριστικών περιπτώσεων. Η τεκμηρίωση επιτυγχάνεται με τον ιστορικό σχολιασμό επιλεγμένων αποσπασμάτων κειμενικών πηγών.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα:

- γνωρίζουν τα κύρια μεθοδολογικά εργαλεία και ερευνητικές δεξιότητες που απαιτούνται για τη μελέτη της Βυζαντινής Ιστορίας
- διακρίνουν τα χαρακτηριστικά, καθώς και τα βασικά γεγονότα που ορίζουν τη φυσιογνωμία της περιόδου 324-1081.
- γνωρίζουν την πολιτική ιδεολογία της βυζαντινής αυτοκρατορίας, τη θεωρία περί Οικουμένης και τη θέση του βυζαντινού αυτοκράτορα σε αυτήν, καθώς και τον ρόλο των υπόλοιπων πολιτειακών θεσμών (σύγκλητος, δήμοι, στρατός) όπως και αυτόν της Εκκλησίας.

- εργάζονται σε διεπιστημονικό περιβάλλον, αξιοποιώντας μεθόδους άλλων επιστημονικών κλάδων.
- έλθουν σε επαφή με θεωρητικούς προβληματισμούς της σύγχρονης ιστοριογραφίας για σειρά ζητημάτων (π.χ. ταυτότητες, πολιτικές ιδεολογίες, θεσμοί, διοίκηση, κέντρα εξουσίας)
- εξασκηθούν σε τεχνικές εκπόνησης μιας ιστορικής μελέτης
- έχουν διακρίνει τον δημόσιο και ιδιωτικό, στο Βυζάντιο
- έχουν κατανοήσει τον τρόπο συγκρότησης των έμφυλων ταυτοτήτων στις κοινωνίες
- έχουν οριοθετήσει/συγκρίνει τη θέση και τον ρόλο των γυναικών στην κοινωνία, το κράτος και τον πολιτισμό, στα βασικά σημεία τους, κατά τη συγκεκριμένη περίοδο σε σχέση με άλλες περιόδους της ιστορίας
- γνωρίζουν πρωτογενείς πηγές της περιόδου για το θέμα

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στα δύο πρώτα εισαγωγικά τρίωρα γίνονται:

- Εισαγωγή - Κατανομή εργασιών.
- Ιστορική επισκόπηση της υπό εξέταση περιόδου.
- Οδηγίες για τη συγγραφή εργασίας και την τεχνική των παραπομπών και των υποσημειώσεων.

Στα υπόλοιπα 10 τρίωρα παρουσιάζονται –ανάλογα με τον αριθμό των συμμετεχόντων στο σεμινάριο– όλα ή ορισμένα από τα εξής θέματα:

A. Η κεφαλή του κράτους (αυτοκράτορας - αυγούστα - τύραννος - στασιαστής)

1. Ηράκλειος (αυτοκράτορας)
2. Φωκάς (τύραννος)
3. Αρτάβασδος (στασιαστής)
4. Θωμάς Σ(κ)λάβος [στασιαστής / επαναστάτης (:)]
5. Αθηναΐς-Ευδοκία (σύζυγος – ερωμένη)
6. Θεοδώρα, σύζυγος Ιουστινιανού (αυγούστα)
7. Ειρήνη Αθηναία (συμβασιλέας – βασιλέας)
- B. Έμφυλοι ρόλοι (γυναίκες, ευνούχοι)
8. Ευφροσύνη (σύζυγος)
9. Μαρία Σκλήραινα (ερωμένη)
10. Σταυράκιος (λογοθέτης του δρόμου, παραδυναστεύων)
11. Ιωάννης Ορφανοτρόφος (παραδυναστεύων)

Γ. Θρησκευτικές αντιπαλότητες (εικονομάχοι – εικονολάτρες)

12. Λέων Γ' (εικονομάχος)

13. Λέων Ε' (εικονομάχος)
14. Πατριάρχης Ταράσιος (εικονολάτρης)
15. Πατριάρχης Μεθόδιος (εικονολάτρης)
- Δ. Μοναχισμός και αγιότητα
16. Στέφανος ο Νέος (άγιος της εικονομαχίας)
17. Αθανάσιος Αθωνίτης (ιδρυτής Μονής της Λαύρας)
18. Άννα-Ευφημιανός (μοναχή/αγία γυναίκα-ευνούχος)
19. Μαρία η Νέα (έγγαμη αγία)
- Ε. Με την πέννα χρονογράφων και ιστορικών
20. Προκόπιος
21. Θεοφάνης Ομολογητής (χρονογράφος)
22. Μιχαήλ Ψελλός (ιστορικός)
23. Άννα Κομνηνή (γυναίκα ιστορικός)
- ΣΤ. Εκπαιδευτές και λόγιοι
24. Ανώνυμος καθηγητής (καθηγητής μέσης εκπαίδευσης)
25. Πατριάρχης Φώτιος (λόγιος εκπαιδευτής βασιλοπαίδων)
- Ζ. Οι γαιοκτήμονες και η δύναμή τους
26. Όσιος Φιλάρετος (γαιοκτήμονας)
27. Βάρδας Σκληρός (γαιοκτήμονας στασιαστής)

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Στην τάξη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμιναριακές συναντήσεις	39
	Συνεργασία με τον διδάσκοντα	2
	Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας	52
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση	82
	Σύνολο Μαθήματος	175

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	1) Συμμετοχή στο σεμινάριο 2) Παρουσίαση – δημόσια συζήτηση εργασίας 3) Σεμιναριακή εργασία
----------------------------	---

Βιβλιογραφία

- J. Beaucamp, *Le statut de la femme à Byzance (4e-7e siècle), I: Le droit impérial* (Travaux et Mémoires du Centre de recherche d'histoire et civilisation de Byzance. Collège de France. Monographies 5), Παρίσι 1990.
- M. Hatzaki, *Beauty and the Male Body in Byzantium. Perceptions and Representations in Art and Text*, (Palgrave Macmillan – Μ. Βρετανία) 2009.
- J.-C. Cheynet, *Pouvoir et Contestations à Byzance, 963–1210* (Byzantina Sorbonensia 9), Παρίσι 1990 και <https://books.openedition.org/psorbonne/3837>.
- R. Cholijs, *Theodore the Stoudite: The Ordering of Holiness*, Νέα Υόρκη 2009.
- Τζ. Χέριν, *Γυναίκες στην πορφύρα. Ηγεμόνες του Μεσαιωνικού Βυζαντίου* (ελλ. μτφρ. Α. Εμμανουήλ), Αθήνα 2002 (έκδ. πρωτ. 2001).
- Ειρ. Χρήστου, *Αυτοκρατορική εξουσία και πολιτική πρακτική. Ο ρόλος του παραδυναστεύοντος στη βυζαντινή διοίκηση (τέλη 8ου - αρχές 11ου αιώνα)*, Αθήνα 2008.
- Αικ. Χριστοφιλοπούλου, «Η αντιβασιλεία εις το Βυζάντιον», στο Αικ. Χριστοφιλοπούλου, *Βυζαντινή αυτοκρατορία – Νεότερος Ελληνισμός. Συμβολή στην έρευνα*, τόμ. Α', Αθήνα 2006, 117-278 [α' δημοσ. Σύμμεικτα 2 (1970), 1-144].
- S. Hackel (έκδ.), *The Byzantine Saint. 14th Spring Symposium of Byzantine Studies, University of Birmingham 1980*, Λονδίνο 1981
- J. Harries, «Men without Women: Theodosius' Consistory and the Business of Government», στο Chr. Kelly (εκδ.), *Theodosius II: Rethinking the Roman Empire in Late Antiquity*, Κέμπριτζ 2013, 67-89.
- K. G. Holum, *Theodosian Empresses. Women and Imperial Dominion in Late Antiquity*, Μπέρκλεϋ – Λος Άντζελες 1982.
- W. E. Kaegi, *Ηράκλειος, αυτοκράτορας του Βυζαντίου* (μτφρ. Δ. Κωνσταντινάκου), Αθήνα 2007 (έκδ. πρωτ. 2003).
- P. Karlin-Hayter, «A Byzantine Politician Monk: Saint Theodore Studite», *JÖB* 44 (1994) (: *ANΔΡΙΑΣ. Herbert Hunger zum 80. Geburtstag*), 217-232.
- A. P. Kazhdan – A. W. Epstein, *Αλλαγές στον βυζαντινό πολιτισμό κατά τον 11ο και 12ο αιώνα* (μτφρ. Α. Παππάς και Δ. Τσουγκαράκης), Αθήνα 1997 (έκδ. πρωτ. 1985).
- A. E. Laiou, «Imperial Marriages and Their Critics in the Eleventh Century: The Case of Skylitzes», *DOP* 46 (1992) (: *Homo Byzantinus: Papers in Honor of Alexander Kazhdan*), 165-176.
- J. N. Ljubarskij, *Η προσωπικότητα και το έργο του Μιχαήλ Ψελλού. Συνεισφορά στην ιστορία του βυζαντινού ουμανισμού* (μτφρ. Α. Τζέλεσι), Αθήνα 2004² (έκδ. πρωτ. 1998).
- P. Magdalino, (εκδ.), *New Constantines. The Rhythm of Imperial Renewal in Byzantium, 4th-13th Centuries. Papers from the Twenty-Sixth Spring Symposium of Byzantine Studies, St Andrews, March 1992*, Όλντερσοτ 1994.

- O. Delouis, S. Métivier, P. Pagès (εκδ.), *Le saint, le moine et le paysan. Mélanges d'histoire byzantine offerts à Michel Kaplan* (Université Paris 1 Panthéon-Sorbonne. Byzantina Sorbonensia 29), Παρίσι 2016, 329-374.
- Ch. Messis, *Les eunuques à Byzance, entre réalité et imaginaire* (Centre d'études byzantines, néo-helleniques et sud-est européennes, École des hautes études en sciences sociales. Dossiers byzantins 14), Παρίσι 2014.
- Δ. Μισίου, *Η διαθήκη του Ηρακλείου Α' και η κρίση του 641. Συμβολή στο πρόβλημα της διαδοχής στο Βυζάντιο* (Διδ. Διατρ. - Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης - Επιστημονική Επετηρίδα Φιλοσοφικής Σχολής - παράρτ 59), Θεσσαλονίκη 1985.
- Κ. Νικολάου, «Ο Βίος ή ο βίος της Θεοφανούς και ο πρώτος γάμος του Λέοντα Ζ'», στο Θ. Κορρές, Π. Κατσώνη, Ι. Λεοντιάδης, Α. Γκουτζιουκώστας (επιμ.), *Φιλοτιμία. Τιμητικός τόμος για την ομότιμη καθηγήτρια Αλκμήνη Σταυρίδου-Ζαφράκα*, Θεσσαλονίκη 2011, 479-500.
- Κ. Νικολάου, *Έρωτας και πολιτική στο Βυζάντιο. Επτά Ιστορίες*, Αθήνα 2021.
- Κ. Νικολάου, «Παλινωδίες στη νομοθεσία των Μακεδόνων: Η κακοποίηση των εγγάμων γυναικών και ο Βίος της Θωμαΐδος της Λεσβίας», *Σύμμεικτα* 16 (2003-2004), 101-113.
- Κ. Νικολάου – Ειρ. Χρήστου, «Οι αντιλήψεις των Βυζαντινών για την άσκηση εξουσίας από γυναίκες (780-1056)», *Σύμμεικτα* 13 (1999), 49-67.
- N. Oikonomidès, «Le serment de l'impératrice Eudocie (1067): un épisode de l'histoire dynastique de Byzance», *REB* 21 (1963), 101-128.
- Κ. Πιτσάκης, «Η θέση των ομοφυλοφίλων στη βυζαντινή κοινωνία», στο Χρ. Μαλτέζου (γεν. εποπ.), *Πρακτικά Ημερίδας "Οι περιθωριακοί στο Βυζάντιο"*, 9 Μαΐου 1992, Αθήνα 1993, 171-269.
- Τζ. Ραβενιάνι, *Θεοδώρα* (μτφρ. Σ. Μοσχονάς), Αθήνα 2019 (έκδ. πρωτ. 2016).
- Α. Στράτος, *Το Βυζάντιον στον Ζ' αιώνα, Α'-ΣΤ'*, Αθήνα 1965-1977.
- S. Tougher, *The Reign of Leo VI (886-912). Politics and People*, Λέιντεν, Νέα Υόρκη, Κολωνία 1997.
- Σπ. Τρωιάνος (επιμ.), *Έγκλημα και τιμωρία στο Βυζάντιο*, Αθήνα 1997, 173-201.
- P. Veyne (επιμ.), *Ιστορία της ιδιωτικής ζωής. Από τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία στο τέλος της πρώτης χιλιετίας μ.Χ.* (ελλ. μτφρ. Β. Πατσογιάννης), Αθήνα 2010 (α' έκδ. 1985).
- E. de Vries-van der Velden, «Psellos, Romain IV Diogénès et Mantzikert», *Bsl* 58 (1997), 274-310.

ΣΙ 153. Ιστορία Νέου Ελληνισμού

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΙ153	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6ο, 8ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Οικογένεια και φύλο στον ελληνικό χώρο (15ος – 19ος αι.)		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	7
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Επιλεγόμενο ειδίκευσης σεμιναριακό		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (Εξέταση σε ελληνική και αγγλική γλώσσα)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH957/		

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση: • Να γνωρίζουν βασικά ζητήματα και εργαλεία της ιστορίας της οικογένειας και του φύλου • Να επεξεργάζονται ελληνόγλωσσες πηγές διαφόρων τύπων από την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας • Να κατανοούν την ιστορική συγκρότηση της οικογένειας και του φύλου • Να γνωρίζουν και να κατανοούν τις ποικίλες όψεις των οικογενειακών σχέσεων κατά την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας • Να γνωρίζουν και να κατανοούν κοινωνικές πρακτικές και αντιλήψεις για το φύλο κατά την ίδια περίοδο
Γενικές Ικανότητες
• Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών. • Αυτόνομη εργασία • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον • Εργασία σε διεθνές περιβάλλον • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
- Καλλιέργεια αυτοπεποίθησης και ενθάρρυνση πρωτοβουλιών
- Παραγωγή νέων ερευνητικών πεδίων

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στόχος του σεμιναρίου είναι η εξοικείωση των φοιτητριών/-τών με την προβληματική και τα εργαλεία της ιστορίας της οικογένειας και του φύλου και η δοκιμή αυτών στην περίπτωση της υπό οθωμανική κυριαρχία ελληνικής κοινωνίας. Μέσα από τη μελέτη δικαστικών και δικαιопρακτικών εγγράφων, κανονιστικών και αφηγηματικών κειμένων και του θρησκευτικού και ιατρικού λόγου θα διερευνηθούν οι ποικίλες όψεις των οικογενειακών σχέσεων, καθώς και κοινωνικές πρακτικές και αντιλήψεις σχετιζόμενες με το φύλο, τη σεξουαλικότητα, την παιδική ηλικία και τα συναισθήματα.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Στην τάξη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και παρουσίαση βιβλιογραφίας από τις/τους φοιτήτριες/ές	22
	Σύντομες ατομικές εργασίες εξάσκησης	22
	Επεξεργασία πηγών	32
	Προφορική ανακοίνωση εργασίας	10
	Συγγραφή δύο περιλήψεων άρθρων και εργασίας	50
	Σύνολο μαθήματος	175
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Συμμετοχή στο μάθημα 10% Δύο γραπτές περιλήψεις άρθρων (500 λ.) 30% Γραπτή εργασία 60%	

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Δήμητρα Βασιλειάδου, «Όταν η ιστορία της οικογένειας συνάντησε την ιστορία του φύλου», στο: Γλαύκη Γκότση κ.ά. (επιμ.), *Το φύλο στην ιστορία. Αποτιμήσεις και παραδείγματα*, Αθήνα 2015, σ. 189-218.

Evdoxios Doxiadis, *The Shackles of Modernity: Women, Property, and the Transition from the Ottoman Empire to the Greek State, 1750-1850*, Cambridge 2012.

Εύα Καλπουρτζή, «Μικρή πραγματεία για τη Μαρία την επιλεγόμενη Γαλαζινή», στο: Η ίδια, *Για τη Γαλαζινή και για τον σκλάβο. Δοκίμες ιστορικής εθνογραφίας*, Αθήνα 2002, σ. 15-51.

Ρωξάνη Καυταντζόγλου, (επιμ.) *Οικογένειες του παρελθόντος. Μορφές οικιακής οργάνωσης στην Ευρώπη και τα Βαλκάνια*, Αθήνα 1996.

Αντωνία Κιουσοπούλου, *Ο θεσμός της οικογένειας στην Ήπειρο κατά τον 13ο αιώνα*, Αθήνα 1990.

Άννα Ματθαίου, *Οικογένεια και σεξουαλικότητα. Μεταξύ παράδοσης και νεωτερικότητας. Ελληνικές μαρτυρίες, 17ος – αρχές 19ου αι.*, Αθήνα 2019.

Χρήστος Λούκος, «Ερωτικές σχέσεις και σεξουαλικές πρακτικές κατά την Επανάσταση του 1821», στο: Χ. Λούκος, Δ. Δημητρόπουλος, Π. Μιχαηλάρης (επιμ.), *Όψεις της Επανάστασης του 1821*.

Πρακτικά Συνεδρίου, Αθήνα 2018, σ. 357-382.

ΣΙ 154. Ιστορία Νέου Ελληνισμού

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΙ 154	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	8ο εξ.
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Διαβάζοντας για τη βενετοκρατία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	7
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υποβάθρου (επιλεγόμενο ειδίκευσης)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι, αλλά συνιστάται οι φοιτητές να έχουν περάσει το μάθημα ΙΙ 30 Ιστορία Νέου Ελληνισμού Β'		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH1032/		

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Το μάθημα έχει ως αντικείμενο την ιστορία της ιστοριογραφίας της περιόδου της βενετοκρατίας. Μετά η ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες: • Θα έχουν εξοικειωθεί με τις σύγχρονες ιστοριογραφικές προσεγγίσεις της υπό εξέταση περιόδου • Θα έχουν προσεγγίσει τις ποικίλες ιστοριογραφικές προσεγγίσεις της ιστορίας της βενετικής κυριαρχίας στον ελληνικό χώρο σε συνάφεια με τις δυναμικές της εκάστοτε περιόδου, τις ιδεολογικές και πολιτικές τους συντεταγμένες. • Θα αντιληφθούν την ιστορία των υπό βενετική κυριαρχία περιοχών του ελληνικού χώρου ως μέρος της ελληνικής και της διεθνούς βιβλιογραφικής παραγωγής. • Θα αντιληφθούν την ένταξη της συγκεκριμένης περιόδου στο εθνικό ιστοριογραφικό αφήγημα των ξένων κυριαρχιών. • Θα γνωρίσουν τις νέες ιστοριογραφικές τάσεις μέσα από τις δημοσιεύσεις ιστορικών έργων των τελευταίων δεκαετιών. • Θα εξοικειωθούν με τα διαφορετικά ερευνητικά πεδία (ιστορίας της δικαιοσύνης, ιστορία της οικογένειας, ιστορία του φύλου και της σεξουαλικότητας, ιστορία της φτώχειας, της παιδικής ηλικίας κ.ά.) που αναπτύσσονται τα τελευταία χρόνια. • Θα μπορούν να αναλύουν και να επεξεργάζονται ιστορικές πηγές και να θέτουν τα

ερωτήματά τους σε αυτές.
Γενικές Ικανότητες
• Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και κριτικής σκέψης. • Ερευνητική δραστηριότητα • Αυτόνομη εργασία. • Ομαδική εργασία. • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής. • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον. • Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών. • Ανάπτυξη κοινωνική ευαισθησίας. • Ανάπτυξη υπευθυνότητας και επιστημονικής δεοντολογίας. • Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο σεμινάριο το ενδιαφέρον θα επικεντρωθεί στην ιστορία της ιστοριογραφίας των υπό βενετική κυριαρχία περιοχών του ελληνικού χώρου, από τον 19ο αιώνα έως τις μέρες μας. Η ενασχόληση με τη σχετική ιστοριογραφική παραγωγή θα μελετηθεί στο πλαίσιο των ιδεολογικών και πολιτικών συμφραζομένων της εκάστοτε περιόδου και των διαφορετικών ιστορικών σχολών. Επιπλέον, θα εξεταστεί ο ρόλος του Ελληνικού Ινστιτούτου της Βενετίας από την ίδρυσή του έως τη δεκαετία του 2010 στην εξέλιξη των βενετικών σπουδών στον ελληνικό χώρο όπως και η επίδραση σημαντικών έργων της βενετικής ιστορίας και της ιστορίας του κράτους της Στεριάς της βενετικής Πολιτείας στην ελληνική ιστοριογραφική παραγωγή. Παράλληλα, θα εξεταστούν οι όροι που χρησιμοποιήθηκαν και χρησιμοποιούνται για να ορίσουν γεωγραφικά, πολιτικά και ιδεολογικά την υπό εξέταση περίοδο.

Ειδικότερα:

1η - 4η εβδομάδα: Διαλέξεις

- Εισαγωγή στην ιστορία της Βενετίας και των υπό βενετική κυριαρχία ελληνικών περιοχών.
- Εισαγωγή στην ιστορία της ιστοριογραφίας της υπό εξέταση περιόδου
- Παρουσίαση

5η- 13η εβδομάδα: Δραστηριότητες με τους φοιτητές και τις φοιτήτριες:

- Οδηγίες συγγραφής σεμιναριακής εργασίας - ασκήσεις
- Παρουσίαση επιστημονικών άρθρων και βιβλίων.
- Εντοπισμός και μελέτη ιστορικών πηγών της περιόδου της βενετοκρατίας
- Επεξεργασία και παρουσίαση από τους /τις φοιτητές/φοιτήτριες θεμάτων σχετικών με το θέμα του σεμιναρίου.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο
-------------------------	--------------------

ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση Power Point κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας. Επισκέψη στην αίθουσα ψηφιακής διδασκαλίας. Επίσκεψη στη βιβλιοθήκη και εξοικείωση των φοιτητών με τον ΟΡΑC του ΕΚΠΑ. Επικοινωνία με τους φοιτητές και τις φοιτήτριες μέσω της ηλεκτρονικής τάξης.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις/διαδραστική διδασκαλία/συγγραφή και παρουσίαση εργασιών	39 ώρες
	Ώρες βιβλιογραφικής έρευνας και μελέτης της βιβλιογραφίας για τον φοιτητή	60 ώρες
	Συγγραφή σεμιναριακής εργασίας από τον φοιτητή	76 ώρες
	Σύνολο Μαθήματος	175 ώρες
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα Αξιολόγησης: Ελληνική (η αγγλική για τους φοιτητές και τις φοιτήτριες Erasmus) Μέθοδος αξιολόγησης: Σύνθεση γραπτής εργασίας, παρουσίαση εργασίας στην τάξη, παρουσίαση επιστημονικών άρθρων και βιβλίων, βαθμός συμμετοχής στο μάθημα με γόνιμες παρατηρήσεις, ερωτήσεις κ.ά. Για τον τρόπο αξιολόγησης, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες ενημερώνονται από το πρώτο μάθημα. Επιπλέον, γίνεται ανάρτηση σχετικών ανακοινώσεων στην ηλεκτρονική τάξη.	

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αρβανιτάκης Δ., *Κοινωνικές αντιθέσεις στην πόλη της Ζακύνθου, Το ρεμπελιό των ποπολάρων (1628)*, Αθήνα 2001.

Arvanitakis D., «Un viaggio nella storiografia neogreca. Immagini della Dominante e degli ordini sociali delle città Ionie (secoli XVI-XVIII)», *Italia - Grecia: temi e storiografie a confronto, Atti del convegno di studi organizzato in collaborazione con il Dipartimento di Studi Storici dell'Università Ca'Foscari di Venezia, Venezia, 20-21 ottobre 2000, a cura di Cryssa A. Maltezos e Gherardo Ortalli*, Istituto Ellenico di Studi Bizantini e Postibizantini di Venezia, Convegno-1, Βενετία 2001, σσ. 91-111.

Dursteler Er. R. (επιμ.), *A Companion to Venetian History, 1400–1797*, Leiden - Boston 2013.

Grubb J. S., "When Myths Lose Power: Four Decades of Venetian Historiography", *The Journal of Modern History* 58/1 (1986), 43-94.

Karapidakis N., *Civis fidelis: l'avènement et l'affirmation de la citoyenneté corfiote (XVIème-XVIIème siècles)*, Φρανκφούρτη 1992.

Μαλτέζου Χρύσα Α., 'Ιδρυμα Ελληνικού Πολιτισμού, Αθήνα 1993

Μαλτέζου Χρύσα (επιστ. διεύθυνση), *Βενετοκρατούμενη Ελλάδα. Προσεγγίζοντας την ιστορία της*, επιμ. κειμ., Δέσποινα Βλάσση - Αγγελική Τζαβάρα, Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας, Βιβλιοθήκη-30, τ. Α-Β, Αθήνα - Βενετία 2010

Martin J.J., Romano D. (επιμ.), *Venice Reconsidered: The History and Civilization of an Italian City-State, 1297-1797*, Βαλτιμόρη-Λονδίνο, Eric R. Dursteler (επιμ.), *A Companion to Venetian History, 1400–1797*, Leiden - Boston 2013.

Παπαδία-Λάλα Αναστασία, «Η βενετοκρατία στον ιστοριογραφικό λόγο. Αντιλήψεις και ερμηνευτικές προσεγγίσεις», *Πρακτικά του Δ' Διεθνούς Συνεδρίου Ιστορίας: Ιστοριογραφία της νεότερης και σύγχρονης Ελλάδας. 1833-2002*, Π.Μ. Κιτρομηλίδης, Τρ. Σκλαβενίτης (επιμ.), τ. Β', Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, Αθήνα 2004, 553-572.

Λούντζης Ερ., *Περί της πολιτικής καταστάσεως της Επτανήσου επί Ενετών*, Αθήνα 1856.

ΣΙ 06. Σύγχρονη ιστορία

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΙ06	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	1ο, 3ο, 5ο, 7ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Προφορική Ιστορία: ερευνητικά ερωτήματα, πρακτικές εφαρμογές, θεωρητικοί στοχασμοί		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις, διαλέξεις προσκεκλημένων ομιλητών, εβδομαδιαίες παρουσιάσεις μικρών βιβλιογραφικών εργασιών από τους φοιτητές, εξάσκηση των φοιτητών στη μεθοδολογία, παρουσιάσεις σεμιναριακών εργασιών των φοιτητών	3		7
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Επιλεγόμενο σεμιναριακό κατεύθυνσης Ιστορίας		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (με αξιολόγηση στην αγγλική, τη γαλλική ή την ελληνική γλώσσα)		
ΙΣΤΟΤΟΠΟΣ	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH482/		

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Το σεμινάριο αποτελεί εισαγωγή στα κεντρικά μεθοδολογικά και θεωρητικά ζητήματα της προφορικής ιστορίας: Πώς συγκροτήθηκε η προφορική ιστορία ως ιδιαίτερο γνωστικό πεδίο; Τι είναι αυτό που την κάνει διαφορετική; Ποια χαρακτηριστικά έχουν οι προφορικές μαρτυρίες ως ιστορικά τεκμήρια; Με ποιους τρόπους μπορούν να φωτίσουν την ιστορία του πρόσφατου παρελθόντος; Τι είδους προκλήσεις φέρνουν στο έργο των ιστορικών οι προφορικές μαρτυρίες; Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/φοιτήτριες θα είναι σε θέση να: • Οργανώνουν και να διεξάγουν συνεντεύξεις προφορικής ιστορίας. • Ελέγχουν τις τεχνικές της συνέντευξης, τα θεωρητικά και μεθοδολογικά προβλήματά της, καθώς και τα ζητήματα δεοντολογίας που συνδέονται με την έρευνα της προφορικής ιστορίας. • Συντάσσουν τα συνοδευτικά υλικά με βάση τα οποία συγκροτούνται τα μεταδεδομένα της συνέντευξης προφορικής ιστορίας (δελτίο πληροφορητή/πληροφορήτριας, ημερολόγιο, περίληψη, απομαγνητοφώνηση) και αρχειοθετούν τις συνεντεύξεις. • Σχεδιάζουν έρευνες προφορικής ιστορίας σε διαφορετικά περιβάλλοντα (επιστημονική έρευνα, σχολική εκπαίδευση, ομάδες προφορικής ιστορίας σε επίπεδο πόλης, γειτονιάς ή θεματικού ενδιαφέροντος). • Γνωρίζουν τη βασική ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία σχετικά με την προφορική ιστορία. • Κατανοούν σύνθετες θεωρητικές έννοιες και ερωτήματα, όπως είναι η σχέση ανάμεσα στη μνήμη και την ιστορία, η μνημονική διαδικασία ως πηγή της ταυτότητας, η σχέση ανάμεσα στο ατομικό και το συλλογικό πεδίο, οι στρατηγικές της προφορικής αφήγησης. • Εργάζονται σε διεπιστημονικό περιβάλλον αξιοποιώντας μεθόδους άλλων επιστημονικών κλάδων. • Συγκροτούν ένα αρχείο προφορικών μαρτυριών.
Γενικές Ικανότητες
• Οργάνωση ιστορικής έρευνας. Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών • Δημόσια παρουσίαση μιας έρευνας • Ανάπτυξη ικανότητας επικοινωνίας μέσα από την αλληλεπίδραση μεταξύ ερευνητή/ερευνήτριας και πληροφορητή/πληροφορήτριας • Ομαδική εργασία • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης και του επιστημονικού διαλόγου • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον • Αναστοχασμός σχετικά με το ερευνητικό έργο και τον κοινωνικό ρόλο των ιστορικών • Αυτόνομη εργασία

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Η χρήση της προφορικής μαρτυρίας ως πηγής για το παρελθόν. Ο κοινωνικός σκοπός της προφορικής ιστορίας. Τα επιτεύγματα της προφορικής ιστορίας.
- Η προφορική μαρτυρία ως τεκμήριο. Η ιδιαιτερότητα της προφορικής μαρτυρίας ως ιστορικής πηγής. Η σχέση ανάμεσα στη μαρτυρία και την ταυτότητα των αφηγητών/αφηγητριών.
- Υποκειμενικότητα και διυποκειμενικότητα: οι όροι και οι σημασίες τους. Η υποκειμενικότητα και απόδοση νοήματος στο παρελθόν. Η προφορική ιστορία ως μέθοδος για την παραγωγή ιστορικής γνώσης μέσα από τη διυποκειμενική σχέση ερευνητών/ερευνητριών και πληροφορητών/πληροφορητριών.
- Μνήμη και ιστορία.
- Μαρτυρία και υποκειμενικότητα στην ιστορία της εργασίας και της εργατικής τάξης.
- Η ιστοριογραφία του ισπανικού εμφυλίου και ο ρόλος της προφορικής ιστορίας.
- Η συνέντευξη: μια σχέση μεθοδικής και ενεργητικής ακρόασης. Θεωρητικά και πρακτικά ζητήματα στη σχέση ερευνητή και πληροφορητή. Ηθικά και δεοντολογικά ζητήματα της συνέντευξης.
- Προφορικές μαρτυρίες επιζώντων του Ολοκαυτώματος και η μνήμη της Σοά.
- Προφορική μνήμη και δεκαετία του 1940: οι πολιτικές της μνήμης.
- Η ερμηνεία των προφορικών τεκμηρίων: η δημιουργία της Ιστορίας. Ιστοριοποιώντας τον μάρτυρα και τη μαρτυρία.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Στην τάξη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class 3) Οπτικοακουστικό υλικό και ψηφιοποιημένο αρχειακό υλικό αναρτημένο στο διαδίκτυο 4) Χρήση των υποδομών του Εργαστηρίου Πληροφορικής του Τομέα Ιστορίας	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμιναριακές συναντήσεις	39
	Συνεργασία με τη διδάσκουσα	2
	Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας	50
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση	84
	Σύνολο Μαθήματος	175
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	1) Συμμετοχή στο σεμινάριο 2) Παρουσίαση μικρών βιβλιογραφικών εργασιών 3) Παρουσίαση – δημόσια συζήτηση της σεμιναριακής εργασίας 4) Γραπτή σεμιναριακή εργασία	

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Abrams, Lynn, *Θεωρία προφορικής ιστορίας* (μτφ. Α. Ρινόπουλος), Πλέθρον, Αθήνα 2016

Βαν Μπούσχότεν Ρ., Β.Δαλκαβούκης, Ε.Καλλιμοπούλου (επιμ.), *Προφορική ιστορία και αντι-αρχεία: Φωνές, εικόνες και τόποι*, Ένωση Προφορικής Ιστορίας, Βόλος 2021 [e-book]

Βαν Μπούσχότεν Ρ., Τ. Βερβενιώτη, Δ. Λαμπροπούλου, Μ. Μούλιου, Π. Χαντζαρούλα (επιμ.), *Η μνήμη αφηγείται την πόλη. Προφορική ιστορία και η μνήμη του αστικού χώρου*, Πλέθρον, Αθήνα 2016

Van Boeschoten, Riki, Loring Danforth, *Παιδιά του ελληνικού Εμφυλίου. Πρόσφυγες και πολιτική της μνήμης*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2015

Βαν Μπούσχότεν Ρ., Τ. Βερβενιώτη, Κ. Μπάδα, Ε. Νάκου, Π. Πανταζής, Π. Χαντζαρούλα (επιμ.), *Γεφυρώνοντας τις γενιές: διεπιστημονικότητα και αφηγήσεις ζωής στον 21ο αιώνα. Προφορική ιστορία και άλλες βιο-ιστορίες*, Ένωση Προφορικής Ιστορίας, Βόλος 2013 [e-book]

Βαν Μπούσχότεν, Ρίκη, *Ανάποδα χρόνια. Συλλογική μνήμη και ιστορία στο Ζιάκα Γρεβενών 1900-1950*, Πλέθρον, Αθήνα 1997

Βαν Μπούσχότεν, Ρίκη, *Περασάμε πολλές μπόρες κορίτσι μου...*, Πλέθρον, Αθήνα 1998

- Vilanova, Mercedes, *Οι αόρατες πλειοψηφίες. Εργατική εκμετάλλευση, επανάσταση και καταστολή. 26 αφηγήσεις* (μτφ. Χ. Ροβίθη), Κατάρτι, Αθήνα 2000
- Halbwachs, Maurice, *Τα κοινωνικά πλαίσια της μνήμης* (μτφ. Ε. Ζέη), Νεφέλη, Αθήνα 2013
- Κούνιο Αμαρίλιο, Ερίκα, Αλμπέρτος Ναρ, *Προφορικές μαρτυρίες των Εβραίων της Θεσσαλονίκης, Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1998*
- Λαμπροπούλου, Δήμητρα, *Οικοδόμοι. Οι άνθρωποι που έχτισαν την Αθήνα 1950-1967*, Βιβλιόραμα, Αθήνα 2009
- Νιτσιάκος, Βασίλης, *Μαρτυρίες Αλβανών μεταναστών, Οδυσσέας, Αθήνα 2003*
- Πασσερίνι, Λουίζα, *Σπαράγματα του 20ού αιώνα. Η Ιστορία ως βιωμένη εμπειρία*, (μτφ. Ο. Βαρών, Ι. Λαλιώτου, Ι. Πεντάζου), Νεφέλη, Αθήνα 1998
- Perks, Robert, Alistair Thomson (επιμ.), *The Oral History Reader*, Routledge, Λονδίνο 2006
- Portelli, Alessandro, *The Death of Luigi Trastulli and Other Stories: Form and Meaning in Oral History*, SUNY Press, Όλμπανι 1991
- Ritchie, Donald (επιμ.), *The Oxford Handbook of Oral History*, Oxford University Press, Οξφόρδη και Νέα Υόρκη 2012
- Thompson, Paul, *Φωνές από το παρελθόν. Προφορική ιστορία* (μτφ. Ρ. Βαν Μπούσχοτεν, Ν. Ποταμιάνος), Πλέθρον, Αθήνα 2002
- Thomson, Alistair, *Αναμνήσεις Ανζακιτών. Ζώντας με το θρύλο* (μτφ. Ε. Οικονόμου), Κατάρτι, Αθήνα 2003
- Τσιώλης, Γιώργος, *Ιστορίες ζωής και βιογραφικές αφηγήσεις. Η βιογραφική προσέγγιση στην κοινωνιολογική ποιοτική έρευνα*, Κριτική, Αθήνα 2006
- Fraser, Ronald, *Blood of Spain. An Oral History of the Spanish Civil War*, Pimlico, Λονδίνο 1994
- Χαντζαρούλα, Ποθητή, *Σμιλεύοντας την υποταγή. Οι έμμισθες οικιακές εργάτριες στην Ελλάδα το πρώτο μισό του εικοστού αιώνα*, Παπαζήσης, Αθήνα 2012

ΣΙ 147. Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΙ 147	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΣΤ', Η'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Η Ελλάδα και οι μείζονες ψυχροπολεμικές κρίσεις		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	7
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υποβάθρου (επιλεγόμενο ειδίκευσης)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH960/		

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Μετά η ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες: • Θα έχουν εξοικειωθεί με τις σύγχρονες ιστοριογραφικές προσεγγίσεις αναφορικά με τη θέση της Ελλάδας στο διεθνές σύστημα του Ψυχρού Πολέμου • Θα γνωρίζουν τις βασικές κατευθύνσεις της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής από το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου έως την κατάρρευση του ανατολικού συνασπισμού • Θα έχουν κατανοήσει τους στόχους των Μεγάλων Δυνάμεων και τα συμφέροντά τους στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και τη Μεσόγειο. • Θα έχουν έλθει σε επαφή με τις σημαντικότερες ελληνικές εφημερίδες της περιόδου και θα έχουν εξοικειωθεί με τον βασικό πολιτικό και ιδεολογικό προσανατολισμό τους. • Θα μπορούν να κάνουν αναγωγές στο παρελθόν αναφορικά με τα υπό εξέταση φαινόμενα. • Θα μπορούν να αναλύσουν και να επεξεργαστούν ιστορικές πηγές.
Γενικές Ικανότητες

• Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και κριτικής σκέψης. • Ερευνητική δραστηριότητα • Αυτόνομη εργασία. • Ομαδική εργασία. • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής. • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον. • Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών. • Ανάπτυξη κοινωνική ευαισθησίας. • Ανάπτυξη υπευθυνότητας και επιστημονικής δεοντολογίας. • Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το σεμινάριο εξετάζει την πρόσληψη των μείζονων ψυχροπολεμικών κρίσεων από την Ελλάδα (υπουργείο Εξωτερικών, Τύπος, διάνοηση, πολιτικά κόμματα κλπ.). Παραδείγματα ψυχροπολεμικών κρίσεων: αποκλεισμός Βερολίνου (1948-1949), πόλεμος της Κορέας (1950-1953), κρίση του Σουέζ (1956), σοβιετική εισβολή στην Ουγγαρία (1956), κρίση Κονγκό (1960-1961), κρίση Βερολίνου (1961), κρίση της Κούβας (1962), Άνοιξη της Πράγας (1968), Αμερικανική επέμβαση στη Χιλή (1973), σοβιετική εισβολή στο Αφγανιστάν (1979), πόλεμος του Κόλπου (1990-1991).

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση Power Point κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας. Επίσκεψη στη βιβλιοθήκη και εξοικείωση των φοιτητών με τον OPAC του ΕΚΠΑ. Επικοινωνία με τους φοιτητές και τις φοιτήτριες μέσω της ηλεκτρονικής τάξης.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις/διαδραστική διδασκαλία/συγγραφή και παρουσίαση εργασιών	39 ώρες
	Ώρες βιβλιογραφικής έρευνας και μελέτης της βιβλιογραφίας για τον φοιτητή	60 ώρες
	Συγγραφή σεμιναριακής εργασίας από τον φοιτητή	76 ώρες
	Σύνολο Μαθήματος	175
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα Αξιολόγησης: Ελληνική Μέθοδος αξιολόγησης: Σύνθεση γραπτής εργασίας, παρουσίαση εργασίας στην τάξη, παρουσίαση	

	επιστημονικών άρθρων και βιβλίων, βαθμός συμμετοχής στο μάθημα με γόνιμες παρατηρήσεις, ερωτήσεις κ.ά. Για τον τρόπο αξιολόγησης, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες ενημερώνονται από το πρώτο μάθημα. Επιπλέον, γίνεται ανάρτηση σχετικών ανακοινώσεων στην ηλεκτρονική τάξη.
--	--

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βαληνάκης, Γιάννης και Κωνσταντίνος Μπότσιου, *Διεθνείς σχέσεις και στρατηγική στην πυρηνική εποχή*, Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο, 2008.

Gaddis, John-Lewis, *Ο Ψυχρός Πόλεμος: Οι συμφωνίες, οι συγκρούσεις, τα ψέματα, οι αλήθειες*, Αθήνα: Παπαδόπουλος, 2018

Λαναράς, Κώστας, *Ψυχρός Πόλεμος: Γεωπολιτική – διπλωματία – πυρηνική στρατηγική*, Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο, 2019.

Just, Tony, *Η Ευρώπη μετά τον πόλεμο*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 2012.

Kershaw, Ian, *Η Ευρώπη σε κρίση, 1950-2017*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 2020.

Κούμας, Μανόλης, *Δεκαετία πολέμων: διλήμματα της ελληνικής διπλωματίας, 1940-1949*, Αθήνα: Παπαδόπουλος, 2022.

Σβολόπουλος, Κωνσταντίνος, *Ελληνική εξωτερική πολιτική 1830-1981*, Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της Εστίας, 2014.

Στεφανίδης, Ιωάννης, *Από τον Εμφύλιο στον Ψυχρό Πόλεμο: Η Ελλάδα και ο συμμαχικός παράγοντας*, Θεσσαλονίκη: Προσκήνιο, 1999.

Westad, Odd Arne, *Ο Ψυχρός Πόλεμος: Μια παγκόσμια ιστορία*, Αθήνα: Πατάκης, 2021.

Χατζηβασιλείου, Ευάνθης, *Στα σύνορα των κόσμων: η Ελλάδα και ο Ψυχρός Πόλεμος, 1952-1967*, Αθήνα: Πατάκης, 2007.

Επιλεγόμενα Μη Σεμιναριακά (ΕΕ)

II 89. Αρχαία Ιστορία

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	II89	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Η'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική επιγραφική		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μάθημα ειδίκευσης γενικών γνώσεων (επιλεγόμενο κατεύθυνσης για Ιστορικούς και για Αρχαιολόγους, ελεύθερη επιλογή για φιλόλογους)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Θεωρείται καλό οι φοιτητές να έχουν περάσει την Αρχαία Ιστορία Α' και Β' (II10 και II11)		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS			
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH533/		

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Πρόκειται για ένα εισαγωγικό μάθημα στις θεματικές, τις μεθόδους και τα εργαλεία της Αρχαίας Ελληνικής Επιγραφικής. Η ύλη του μαθήματος στοχεύει στην εισαγωγή των φοιτητών στις διάφορες θεματικές των αρχαίων ελληνικών επιγραφών, στις απαρχές του ελληνικού αλφαβήτου και στα πρώτα δείγματα γραφής. Το μάθημα αναφέρεται επίσης στις μεθόδους, στη βιβλιογραφία και στα ηλεκτρονικά εργαλεία της Αρχαίας Ελληνικής Επιγραφικής. Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με αυτή την κατηγορία άμεσων πηγών της Αρχαίας Ιστορίας και με τη χρήση τους. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητή/τρια θα είναι σε θέση να: - αναγνωρίζει επιγραφές και να τις κατατάσσει σε κατηγορίες ανάλογα με το περιεχόμενό τους. - γνωρίζει τη διαδικασία που ακολουθούμε για τη συμπλήρωση των επιγραφών και να συμπληρώνει απλά κείμενα. - να χρονολογεί επιγραφές. - να αναζητά δημοσιεύσεις και βιβλιογραφία επιγραφών. - να κατανοεί επιγραφές γραμμένες σε αρχαϊκά αλφάβητα. - να τοποθετεί τις επιγραφές στο ιστορικό και θεσμικό τους πλαίσιο.
Γενικές Ικανότητες
Αυτόνομη εργασία. Άσκηση κριτικής ικανότητας. Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης. Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών. Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών.

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η μελέτη των λίθων: Μέθοδοι προσέγγισης των επιγραφών, τα εργαλεία του επιγραφικού.
Δημοσιεύσεις και βιβλιογραφία των επιγραφών.
Επιγραφική και διαδίκτυο.
Ζητήματα χρονολόγησης
Στις απαρχές των ελληνικών επιγραφών: αρχαϊκά αλφάβητα.
Τα ψηφίσματα των ελληνικών πόλεων. Διαδικασίες και περιεχόμενο
Λατρεύοντας τους θεούς - τιμώντας τους ανθρώπους: αναθηματικές και τιμητικές επιγραφές.
Η μνήμη των νεκρών: επιτύμβιες επιγραφές.
Η έκφραση των μεταφυσικών αναγκών: προσκυνήματα, ιάσεις εξομολογήσεις, χρησμοί, ευχές και κατάρρες.
Κατάλογοι προσώπων και πραγμάτων. Η συμβολή τους στην προσωπογραφία και την ονοματολογία.
Νομικά ζητήματα σε επιγραφές.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Στην τάξη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Επιτόπιες ασκήσεις	10
	Αυτόνομη μελέτη	75
	Εκπόνηση εργασίας	26
	Σύνολο Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή τελική εξέταση που περιλαμβάνει - Ερωτήσεις γνώσεων και θεωρίας - Ασκήσεις επί συγκεκριμένων επιγραφικών κειμένων Επικουρικά αξιολογείται - Η συμμετοχή στις ασκήσεις που εκπονούνται κατά τη διάρκεια του εξαμήνου. - Η εκπόνηση προαιρετικής γραπτής εργασίας.	

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- McLean, B. H., An introduction to Greek Epigraphy of the Hellenistic and Roman Periods from Alexander the Great down to the Reign of Constantine (2002)
- Woodhead, A. G., Η μελέτη των ελληνικών επιγραφών, Εκδ. Καρδαμίτσα, Αθήνα 2009
- Ανθολόγιο. Επιλογή επιγραφών και παπύρων της ελληνιστικής και ρωμαϊκής περιόδου (κείμενα, μετάφραση, σχολιασμός), επιμ. Σ. Ανεζήρη, εκδ. Πατάκης, Αθήνα 2018
- Guarducci, M., Η Ελληνική Επιγραφική από τις απαρχές ως την ύστερη ρωμαϊκή αυτοκρατορική περίοδο, 2η έκδ., Εκδ. MIET, Αθήνα 2019

Π 133. Βυζαντινή Ιστορία: Έρωτας και πολιτική στο Βυζάντιο

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Π 133	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Εαρινό (6ο, 8ο)
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Έρωτας και πολιτική στο Βυζάντιο		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και Ασκήσεις Πράξης	3		6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού Υπόβαθρου (επιλεγόμενο ειδίκευσης)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι, αλλά συνιστάται οι φοιτητές να έχουν περάσει το μάθημα Π 13 Βυζαντινή Ιστορία Α΄		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι		
ΙΣΤΟΤΟΠΟΣ	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH958/		

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Στο πλαίσιο του μαθήματος εξιστορούνται και αναλύονται γεγονότα, που καθόρισαν την εξέλιξη της αυτοκρατορίας με αφορμή έρωτες, γάμους και διαζύγια στο περιβάλλον του Ιερού Παλατίου κατά την πρώιμη και μέση βυζαντινή εποχή.

Οι πρωταγωνιστές των ερωτικών ιστοριών, αυτοκράτορες, ανώτατοι αξιωματούχοι και αυγούστες, κινήθηκαν επηρεασμένοι από αισθήματα αγάπης και συναισθήματα που πυροδότησαν οι ερωτικοί σύντροφοί τους. Τα ερωτικά αισθήματα και συναισθήματά τους επέδρασαν σε πολιτειακούς θεσμούς, όπως την «κληρονομική» διαδοχή και τη γυναικεία εξουσία, στις πολιτικές εξελίξεις, στις θρησκευτικές και εκκλησιαστικές κατευθύνσεις, οδήγησαν σε νομοθετικές παρεμβάσεις, και προκάλεσαν ανατροπές πολιτικών ομάδων και συσχετισμών, έως και ανασχεδιασμό της εξωτερικής πολιτικής του κράτους.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα:

- έχουν διακρίνει τον δημόσιο και ιδιωτικό χώρο στο Βυζάντιο και ιδιαίτερα στο αυτοκρατορικό και αυλικό περιβάλλον
- θα έχουν διαπιστώσει και κατανοήσει τη σχέση του βυζαντινού ηγεμόνα με το κράτος δικαίου
- θα έχουν αντιληφθεί και διαπιστώσει τον ρόλο των συναισθημάτων στην εξέλιξη της ιστορίας των κοινωνιών
- έχουν κατανοήσει τον τρόπο συγκρότησης των έμφυλων ταυτοτήτων στις κοινωνίες
- γνωρίζουν πρωτογενείς πηγές της περιόδου για το θέμα

- έχουν διακρίνει τη βυζαντινή ιδιαιτερότητα όσον αφορά το φαινόμενα της άσκησης εξουσίας από γυναίκες.
- έχουν γνωρίσει και θα έχουν μελετήσει τη δράση γυναικείων μορφών της βυζαντινής εποχής που επηρέασαν ή /και καθόρισαν τις εξελίξεις του μεσαιωνικού κόσμου

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο μάθημα μελετώνται τα εξής θέματα:

- Η ιστορική διάσταση του Βυζαντίου. Εισαγωγή στο βυζαντινό πολίτευμα. Αυτοκρατορική ιδεολογία. Ο θεσμός της Αντιβασιλείας
- Η θέση και ο ρόλος της γυναίκας στη βυζαντινή κοινωνία ιδιαίτερα κατά την πρώιμη και μέση περίοδο
- Ιστορίες έρωτα
α. Αθηνάϊς-Ευδοκία και Παυλίνος

Το τέλος της θεοδοσιανής δυναστείας και ο θρίαμβος της ορθοδοξίας

β. Ιουστινιανός και Θεοδώρα

Κοινωνική κινητικότητα και δίκτυα ελέγχου

γ. Ηράκλειος και Μαρτίνα

Αθέμιτος γάμος και «κληρονομική» διαδοχή

δ. Κωνσταντίνος ΣΤ΄ και Θεοδότη

Ένα διαζύγιο για έναν γάμο

ε. Λέων ΣΤ΄ και Ζωή Ζαούτζη

Ο έρωτας και η δυναστεία

στ. Ζωή Πορφυρογέννητη και Μιχαήλ Δ΄

Η αυγούστα και τὸ ἀγοραῖον γένος

ζ. Ευδοκία Μακρεμβολίτισσα και Ρωμανός Δ΄ Διογένης

Η καταπάτηση ενός όρκου και η στρατιωτική κατάρρευση

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Διαλέξεις στο αμφιθέατρο
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	35
	Σύντομες ατομικές εργασίες εξάσκησης	28
	Αυτοτελής Μελέτη	48
	Σύνολο Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή τελική εξέταση	

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- H.-G. Beck, *Βυζαντινόν Ερωτικόν* (μτφρ. Ι. Δημητρουκάς), Αθήνα 1999 (έκδ. πρωτ. 1986).
- A. Cameron, «The Empress and the Poet», στο A. Cameron, *Wandering Poets and Other Essays on Late Greek Literature and Philosophy*, Οξφόρδη 2016, 37-80.
- J.-C. Cheynet, *The Byzantine Aristocracy and its Military Function*, Όλντερσοτ 2006.
- J.-C. Cheynet, «Transformations in Byzantine Society in the Eleventh Century, Particularly in Constantinople», στο J. Howard-Johnston (εκδ.), *Social Change in Town and Country in Eleventh-Century Byzantium* (Oxford Studies in Byzantium), Οξφόρδη 2020, 16-43.
- Ειρ. Χρήστου, *Αυτοκρατορική εξουσία και πολιτική πρακτική. Ο ρόλος του παραδυναστεύοντος στη βυζαντινή διοίκηση (τέλη 8ου - αρχές 11ου αιώνα)*, Αθήνα 2008.
- St. Constantinou – M. Meyer (εκδ.), *Emotions and Gender in Byzantine Culture* (New Approaches to Byzantine History and Culture), Palgrave Macmillan 2019.
- J. Haldon, *Οι πόλεμοι του Βυζαντίου. Μάχες και εκστρατείες της βυζαντινής εποχής* (μτφρ. Ν. Πρωτονοτάριος), Αθήνα 2004 (έκδ. πρωτ. 2001).
- M. Hinterberger, «Συναισθήματα στο Βυζάντιο» στο Αιμ. Μαυρουδης – Α. Ρεγκακος (επιμ.), *Εγχειρίδιο βυζαντινών σπουδών. 27 μελέτες* (μτφρ. Κ. Δημοπούλου), Αθήνα 2014 (έκδ. πρωτ. 2010), 241-259.
- K. G. Holum, *Theodosian Emperresses. Women and Imperial Dominion in Late Antiquity*, Μπέρκλεϋ – Λος Άντζελες 1982.
- W. E. Kaegi, *Ηράκλειος, αυτοκράτορας του Βυζαντίου* (μτφρ. Δ. Κωνσταντινάκου), Αθήνα 2007 (έκδ. πρωτ. 2003).
- A. Kaldellis, *Procopius of Caesarea. Tyranny, History, and Philosophy at the End of Antiquity*, Φιλαδέλφεια 2004.
- A. P. Kazhdan – A. W. Epstein, *Αλλαγές στον βυζαντινό πολιτισμό κατά τον 11ο και 12ο αιώνα* (μτφρ. Α. Παππάς και Δ. Τσουγκαράκης), Αθήνα 1997 (έκδ. πρωτ. 1985).
- R.-J. Lilie, *Byzanz unter Eirene und Konstantin VI. (780–802), mit einem Kapitel über Leon IV (775–780)* von Use Rochow (Berliner Byzantinistische Studien 2), Φρανκφούρτη 1996.

- P. Magdalino, (εκδ.), *New Constantines. The Rhythm of Imperial Renewal in Byzantium, 4th-13th Centuries. Papers from the Twenty-Sixth Spring Symposium of Byzantine Studies, St Andrews, March 1992*, Όλντερσοτ 1994.
- Ch. Messis, *Les eunuques à Byzance, entre réalité et imaginaire* (Centre d'études byzantines, néo-helleniques et sud-est européennes, École des hautes études en sciences sociales. Dossiers byzantins 14), Παρίσι 2014.
- K. Nikolaou, «The Byzantines between Civil and Sacramental Marriage» *BCH-mc* 1 (2019) <https://journals.openedition.org/bchmc/285> (τελευταία προσπέλαση 5.12.2020).
- K. Νικολάου, *Η γυναίκα στη μέση βυζαντινή εποχή. Κοινωνικά πρότυπα και καθημερινός βίος στα αγιολογικά κείμενα* (ΕΙΕ / ΙΒΕ. Μονογραφίες 6), Αθήνα 2005.
- K. Νικολάου, *Έρωτας και πολιτική στο Βυζάντιο. Επτά Ιστορίες*, Αθήνα 2021.
- K. Nikolaou – I. Chrestou, «Love, Hatred and Violence in the Sacred Palace. The Story and History of the Amorion Dynasty», *Byzantion* 78 (2008), 87-102.
- Odorico, «L'amour à Byzance» = P. Odorico, «L'amour à Byzance. Un sujet de rhétorique?», *Europe* 822 (octobre) 1997, 34-46.
- N. Oikonomidès, «Le serment de l'impératrice Eudocie (1067): un épisode de l'histoire dynastique de Byzance», *REB* 21 (1963), 101-128.
- K. Πιτσάκης, «Η θέση των ομοφυλοφίλων στη βυζαντινή κοινωνία», στο Χρ. Μαλτέζου (γεν. εποπ.), *Πρακτικά Ημερίδας "Οι περιθωριακοί στο Βυζάντιο"*, 9 Μαΐου 1992, Αθήνα 1993, 171-269.
- D. Potter, *Theodora: Actress, Empress, Saint*, Νέα Υόρκη 2015.
- A. Στράτος, *Το Βυζάντιον στον Ζ' αιώνα, Α'-ΣΤ'*, Αθήνα 1965-1977.
- S. Tougher, *The Eunuch in Byzantine History and Society*, Άμπιγκντον – Νέα Υόρκη 2008.
- S. Tougher, *The Reign of Leo VI (886-912). Politics and People*, Λέιντεν, Νέα Υόρκη, Κολωνία 1997.
- P. Veyne (επιμ.), *Ιστορία της ιδιωτικής ζωής. Από τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία στο τέλος της πρώτης χιλιετίας μ.Χ.* (ελλ. μτφρ. Β. Πατσογιάννης), Αθήνα 2010 (α' έκδ. 1985).
- A. Vratimos, «Eudokia Makrembolitissa: Was She Implicated in the Removal of Her Husband, Romanos IV Diogenes, from Power?», *REB* 71 (2013), 277-284.

II 22. Μεσαιωνική Ιστορία της Δύσεως Β

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	II 22	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Εαρινό (6 ^ο και 8 ^ο)
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μεσαιωνική Ιστορία Δύσεως Β'. Αιρέσεις και καταστολή στον Ευρωπαϊκό Μεσαίωνα (11^{ος}-15^{ος} αι.)		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις – σεμιναριακές συναντήσεις	3		6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Επιλεγόμενο (για εισαχθέντες από το 2020 κ.εξ.) Υποχρεωτικό κατεύθυνσης (για εισαχθέντες ως και το 2019)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (μέσω γραπτών εργασιών στην Αγγλική)		
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ:	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH1087/		

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με το φαινόμενο της επανεμφάνισης των αιρέσεων κατά τον Ύψηλό και Ύστερο Μεσαίωνα, τους παράγοντες που οδήγησαν σε αυτό, καθώς και τις μεθόδους καταστολής των αιρετικών κινήματων από τις αρχές.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

- Παρουσιάζουν συνοπτικά το βασικό ιστορικό περίγραμμα της παρουσίας αιρέσεων στη Μεσαιωνική Ευρώπη.
- Συνοψίζουν τα κύρια χαρακτηριστικά του φαινομένου της αίρεσης από θρησκευτική, κοινωνικοπολιτική και ανθρωπολογική άποψη.
- Απαριθμούν τα βασικότερα αιρετικά κινήματα και τα κύρια πιστεύω τους.
- Εξηγούν ποιοι παράγοντες οδήγησαν στην ανάπτυξη διάφορων μορφών λαϊκής θρησκευτικότητας από τον 11^ο αιώνα και εξής.
- Αντιλαμβάνονται και εξηγούν για ποιους λόγους οι φερόμενοι ως αιρετικοί θεωρήθηκαν ως απειλή για την κοινωνία και τις κοσμικές και εκκλησιαστικές αρχές.
- Παρουσιάζουν τα μέτρα που υιοθετήθηκαν για την καταστολή των αιρέσεων
- Εξηγούν την κατασκευή και την εκμετάλλευση της ετερότητας κατά τον Μεσαίωνα και διαχρονικά

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Κατά τον 11ο και 12ο αι. αναφορές σε αιρετικούς έκαναν ξανά την εμφάνιση τους στη Μεσαιωνική Δύση, μετά από μια μακρά απουσία, καθώς οι τελευταίες σημαντικές αιρέσεις ανάγονταν στους πρωτοχριστιανικούς αιώνες. Αιρετικά κινήματα όπως οι Βάλδιοι και οι Καθαροί εξαπλώθηκαν σε πολλά σημεία της Δυτικής Ευρώπης ως τον 13ο αι. Σε κάποιες περιπτώσεις κυριάρχησαν σε συγκεκριμένους περιοχές, όπως οι Ουσίτες στη Βοημία του 15ου αι. Επρόκειτο, όμως, για μια

πραγματική έξαρση αιρετικών αντιλήψεων ή για μια αντανάκλαση του αυξανόμενου συγκεντρωτισμού και ελέγχου τόσο της εκκλησιαστικής όσο και της κοσμικής εξουσίας κατά την περίοδο αυτή; Η σύγχρονη ιστοριογραφία είναι διχασμένη στο συγκεκριμένο ερώτημα.

Το μάθημα εξετάζει τους κοινωνικούς, πολιτικούς και πολιτισμικούς παράγοντες που οδήγησαν στην επανεμφάνιση των αιρέσεων, τα αίτια της συντονισμένης και προοδευτικά αυστηρότερης αντιμετώπισής τους από τις αρχές, καθώς και τους μηχανισμούς καταστολής τους. Παρουσιάζει το τι γνωρίζουμε για τα πιστεύω και τα αιτήματα των ομάδων αυτών, καθώς και το βασικό πρόβλημα των πηγών μας, που συνήθως προέρχονται από τους διώκτες τους. Αναλύονται επίσης οι συνέπειες και οι επιβιώσεις των κινήματων αυτών, αλλά και των εργαλείων και μεθόδων αντιμετώπισής τους (αντιαιρετική νομοθεσία, Ιερά Εξέταση, σταυροφορίες, κ.α.).

Θεματικές Ενότητες

1. Αίρεση: ορισμοί, ερωτήματα, και ιστοριογραφικά προβλήματα
2. Το ιστορικό πλαίσιο: Η αίρεση στους πρωτοχριστιανικούς αιώνες. Η θρησκευτική μεταρρύθμιση του 11^{ου} αι.
3. Οι Βάλδιοι και τα κινήματα αποστολικής πενίας
4. Δυισμός: η αίρεση των Καθάρων και οι σχέσεις τους με την Ανατολή
5. Αιρετικός και διωκτικός λόγος: η κατασκευή της ετερότητας
6. Το νομικό πλαίσιο: κανονικό και κοσμικό δίκαιο κατά των αιρέσεων
7. Καταστολή Α': η σταυροφορία κατά των Αλβιγινών
8. Τα «λαγωνικά του Κυρίου»: ο ρόλος των επαιτικών ταγμάτων
9. Καταστολή Β': η Ιερά Εξέταση
10. Πνευματικοί Φραγκισκανοί και ανυπακοή προς τον παπισμό
11. Ο Ουίκλιφ (Wyclif) και οι Λολλάρδοι στην Αγγλία
12. Οι Ουσίτες στη Βοημία και η σταυροφορία εναντίον τους
13. Συμπεράσματα

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Στην τάξη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση της Ηλεκτρονικής Πλατφόρμας E-Class (Ηλεκτρονική Τάξη): ανάρτηση υλικού διαλέξεων (παρουσιάσεις PowerPoint, αποσπάσματα πηγών, κτλ.) και άλλου συνοδευτικού υλικού (βίντεο, σύνδεσμοι ιστοσελίδων, κ.α.)	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Αυτοτελής μελέτη και προετοιμασία για τις εξετάσεις	111
	Σύνολο Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή εξέταση: συνδυασμός ερωτήσεων ανάπτυξης με επιλογή θεμάτων (70%) και ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής ή Σωστό-Λάθος με σύντομη αιτιολόγηση (30%). Πιθανή απαλλακτική εργασία σε συνεννόηση με τον διδάσκοντα. Οι γραπτές εξετάσεις πραγματοποιούνται στην ελληνική. Η ύλη των εξετάσεων αναρτάται στο E-Class.	

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Προτεινόμενα συγγράμματα

- Α. Γ. Κοφινάκης, *Η αίρεση των Μπεγκίνων του Λανγκντόκ. Αιρετικός λόγος και ριζοσπαστικός φραγκισκανισμός. Χιλιαστικές και συνοδικές μορφές αντίστασης στην παπική εξουσία των αρχών του 14ου αιώνα* (Ηρόδοτος, 2021)
- Θ. Λ. Δρακόπουλος, *Μεσαιωνικές αιρέσεις: Οι Βογόμιλοι-Καθαροί* (Ηρόδοτος, 2022)
- Π. Γκοράνης, *Η πρόσληψη των αιρέσεων ως λογοτεχνικό μοτίβο από την Εικονομαχία ως τους Βογομίλους* (Ostrakon Publishing, 2017)
- Α. Βαξεβάνογλου, *Οι φτωχοί και ο κοινωνικός δεσμός στον Δυτικό Μεσαίωνα* (Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2020)

Επιπλέον βιβλιογραφία

- I. Hunter, J.C. Laursen & C.J. Nederman (eds.), *Heresy in Transition: Transforming Ideas of Heresy in Medieval and Early Modern Europe* (Ashgate, 2005)
- M. Lambert, *Medieval Heresy: Popular Movements from the Gregorian Reform to the Reformation*, 3rd ed. (Blackwell, 2002)
- E. Le Roy Ladurie, *Montaillou: village Occitan, 1294-1324* (Gallimard, 1978), ελλ. μτφρ.: *Μονταγιού: ένα οξιτανικό χωριό από το 1294 έως το 1324*, μτφρ. Ε. Καλπουρτζή – Ν. Κούρκουλος (Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου, 2008)
- R.I. Moore, *The War on Heresy* (Belknap Press, 2012)
- R.I. Moore, *The Formation of a Persecuting Society*, 2nd ed. (Blackwell, 2006)
- D. Nirenberg, *Communities of Violence: Persecution of Minorities in the Middle Ages* (Princeton University Press, 1996)
- L.J. Sackville, *Heresy and Heretics in the Thirteenth Century: Textual Representations* (Boydell & Brewer, 2011)
- G. Schwerhoff (Γ. Σβέρχοφ), *Η Ιερά Εξέταση*, μτφρ. Η. Τσιριγκάκης (Αθήνα: Εστία, 2010)
- A. Sennis, *Cathars in Question* (York Medieval Press, 2016)
- M. Van Dussen & P. Soukup (eds.), *A Companion to the Hussites* (Leiden: Brill, 2020)
- W.L. Wakefield and A.P. Evans, *Heresies of the High Middle Ages: Selected Sources Translated and Annotated* (Columbia University Press, 1969)

II 64. Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία II

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	II64	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	7 ^ο , 8 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία II: Προπαγανδιστικές στρατηγικές, πολιτικός λόγος και συγκρότηση ταυτοτήτων στην Ευρώπη της Μεταρρύθμισης		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και Ασκήσεις Πράξης		3	6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Επιλεγόμενο κατεύθυνσης ιστορίας		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (με αξιολόγηση στην Αγγλική ή Ελληνική)		

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η εξοικείωση των φοιτητριών/ων με τις στρατηγικές προπαγανδιστικής διείσδυσης που επιστρατεύθηκαν από τις δύο αντιμαχόμενες εκδοχές της χριστιανικής θρησκείας στη Δύση, με την εμφάνιση του Μαρτίνου Λούθηρου και την εξάπλωση και εξέλιξη του προτεσταντικού κινήματος. Πρώτο πεδίο αναφοράς, η γερμανική Μεταρρύθμιση, δεύτερο η Γαλλία στην εποχή των θρησκευτικών πολέμων (1562-1598). Θέματα προς διερεύνηση, η εξάπλωση του εντύπου σε όλες του τις μορφές στην πρώιμη νεώτερη ευρωπαϊκή κοινωνία, ο πόλεμος της εικόνας και των λέξεων ανάμεσα σε Καθολικούς και Προτεστάντες και οι ανακατατάξεις που προέκυψαν στη διαμόρφωση τοπικών, όσο και εθνικών ταυτοτήτων. Ειδικότερα για την περίπτωση της Γαλλίας, μελετάται η ανάδυση ενός ριζοσπαστικού πολιτικού λόγου από το Προτεσταντικό στρατόπεδο, έπειτα από τις σφαγές της Νύχτας του Αγίου Βαρθολομαίου και η διεθνοποίηση της κρίσης της Μεταρρύθμισης με το σχηματισμό πολιτικό-στρατιωτικών συνασπισμών καθολικών και Προτεσταντών και η καταλυτική επίδραση της κρίσης της Μεταρρύθμισης στην ισορροπία Δυνάμεων στη Δύση.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Ομαδική εργασία
- Αυτόνομη εργασία

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

Η Μεταρρύθμιση στο γερμανικό χώρο. Λουθηρανική προπαγανδιστική επίθεση και η απάντηση της Καθολικής Εκκλησίας.

Η εξάπλωση της κρίσης της Μεταρρύθμισης στο γαλλικό βασίλειο. Οι γαλλικοί Θρησκευτικοί Πόλεμοι και η ανατροφοδότησή τους από τον «Πόλεμο των Λέξεων» ανάμεσα στους Ουγενότους και στην Καθολική παράταξη.

Πεδία ιστορικής διερεύνησης

- Ο πόλεμος της προπαγάνδας ανάμεσα στο λουθηρανικό κίνημα και στην Καθολική Εκκλησία στην Αγία Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία του γερμανικού έθνους. Η «λαϊκότητα» της λουθηρανικής έντυπης προπαγάνδας και οι «αγκυλώσεις» της Καθολικής πλευράς.
- Ο πόλεμος της προπαγάνδας ανάμεσα στην Ουγενωτική (Καλβινιστική) και στην Καθολική παράταξη. Η υποταγή της κρίσης της Μεταρρύθμισης στους δυναστικούς ανταγωνισμούς που προέκυψαν στο Γαλλικό βασίλειο από το 1559. Η πολιτικοποίηση και διεθνοποίηση της αντιπαράθεσης και η ανάδυση του ριζοσπαστικού πολιτικού λόγου των Καλβινιστών «μοναρχομάχων» (1574-1590). Η ανάδυση ενός ριζοσπαστικού πολιτικού λόγου από τους Καθολικούς ζηλωτές της Λίγκας.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Στην τάξη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	50
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	61
	Σύνολο Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	• Εβδομαδιαίες παρουσιάσεις σε ομάδες συζήτησης • Αξιολόγηση ατομικών ή ομαδικών σεμιναριακών εργασιών	

Βιβλιογραφία

Κώστας Γαγανάκης, *Ο Πόλεμος των Λέξεων. Θρησκευτική διαμάχη και προπαγάνδα στη Γαλλία τον καιρό της Νύχτας του Αγίου Βαρθολομαίου*, Αθήνα, Νεφέλη, 2003.

R.W. Scribner, *Για το καλό των απλών ανθρώπων. Λαϊκή προπαγάνδα στη γερμανική Μεταρρύθμιση*, Αθήνα, Εκδόσεις Ξιφάρ, 2011.

Roger Chartier, *The Cultural Uses of Print in Early Modern France*, New Jersey, Princeton University Press, 1987.

Miriam Usher Chrisman, *Conflicting Visions of Reform: German Lay Propaganda Pamphlets, 1519-1530*, Humanities Press International, 1995.

Carlos M.N. Eire, *War Against the Idols. The Reformation of Worship from Erasmus to Calvin*, Κέμπριτζ, CUP, 1989.

Jean François Gilmont, *La Réforme et le livre. L'Europe et l'imprimé (1517 – v. 1570)*, Παρίσι, Les Editions du Cerf, 1990.

Henry Heller, *Iron and Blood. Civil Wars in Sixteenth-Century France*, Québec, McGill-Queen's University Press, 1991.

Frank Lestringant, *Lumière des martyrs. Essai sur le martyre au siècle des Réformes*, Παρίσι, Honoré Champion, 2004.

II 103. Ιστορία του Νέου Ελληνισμού

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	II 103	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6ο, 8ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Η ιστορία του νέου ελληνισμού ως ιστορία των πρώιμων νεότερων χρόνων (15ος – 19ος αι.)		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Επιλεγόμενο ειδίκευσης μη σεμιναριακό		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Επιθυμητή η επιτυχής ολοκλήρωση του μαθήματος κορμού II17		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (Εξέταση σε ελληνική και αγγλική γλώσσα)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση: • Να εμβαθύνουν τις γνώσεις τους στην ιστορία του νέου ελληνισμού. • Να εντάξουν ιστορικά φαινόμενα του υπό οθωμανική κυριαρχία ελληνικού χώρου στο πλαίσιο ευρύτερων ιστορικών διεργασιών των πρώιμων νεότερων χρόνων. • Να προβαίνουν σε συγκριτικές θεωρήσεις ιστορικών φαινομένων. • Να γνωρίζουν ερωτήματα και θεματικές της διεθνούς ιστοριογραφίας περί την πρώιμη νεοτερικότητα.
Γενικές Ικανότητες
• Καλλιέργεια κριτικής και συγκριτικής σκέψης • Αυτόνομη εργασία • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον • Εργασία σε διεθνές περιβάλλον • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
- Καλλιέργεια αυτοπεποίθησης και ενθάρρυνση πρωτοβουλιών
- Παραγωγή νέων ερευνητικών πεδίων

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο μάθημα εξετάζονται εμπειρίες του υπό οθωμανική κυριαρχία ελληνικού χώρου και κόσμου υπό το πρίσμα των προβληματισμών και των βασικών θεματικών που έχουν απασχολήσει τη διεθνή ιστοριογραφία των πρώιμων νεότερων χρόνων. Στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος θα βρεθούν θεματικές, όπως οι αυτοκρατορίες, η ιστορία του περιβάλλοντος, το εμπόριο και οι διασπορές, τα ταξίδια και η επικοινωνία, οι πολιτισμικές μεταφορές, η θρησκευτική συνύπαρξη και μεταστροφή, η ιστορία των πόλεων, ο πόλεμος και η βία, η εκκοσμίκευση και η ανάπτυξη της έντυπης κουλτούρας, οι επαναστάσεις, καθώς και ζητήματα συλλογικών ταυτοτήτων και προσδιορισμών.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Στην τάξη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	50
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	61
	Σύνολο Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή εξέταση στο τέλος του εξαμήνου (Μία ερώτηση σύντομης απάντησης και μία ερώτηση ανάπτυξης).	

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

David Abulafia (επιμ.), *Η Μεσόγειος στην ιστορία*, Αθήνα, 2004.
 Μόλυ Γκρην, *Κρήτη: ένας κοινός κόσμος. Χριστιανοί και μουσουλμάνοι στη Μεσόγειο των πρώιμων νεότερων χρόνων*, Ηράκλειο 2005.
 Ελένη Γκαρά, Γιώργος Τζεδόπουλος, *Χριστιανοί και μουσουλμάνοι στην Οθωμανική Αυτοκρατορία*, Αθήνα 2015.
 Gelina Harlaftis, Dimitris Dimitropoulos, D. J. Starkey, *Corsairs and Pirates in the Eastern Mediterranean, 15th-19th C.*, Αθήνα 2016.
 Maria Fusaro, *Trade and Cultural Exchange in the Early Modern Mediterranean*, Λονδίνο 2019.
 Maurizio Isabella, *Southern Europe in the Age of Revolutions*, Πρίνστον 2023.
 Olga Katsiardi-Hering, Maria Stassinopoulou (επιμ.), *Across the Danube: Southeastern Europeans and Their Travelling Identities (17th – 19th C.)*, Leiden 2017.
 Olga Katsiardi-Hering, "City Ports in the Eastern and Central Mediterranean from the mid 16th to the 19th Century. Urban and Social Aspects", *Mediterranean Historical Review* 26 (2011), 150-170.

Βάσω Σειρηνίδου, *Το εργαστήριο του λογίου. Αναγνώσεις, λόγια παραγωγή και επικοινωνία την εποχή του διαφωτισμού μέσα από την ιστορία της βιβλιοθήκης του Δημητρίου Ν. Δάρβαρη (1757-1823)*, Αθήνα 2013.

Faruk Tabak, *The Waning of the Mediterranean. A Geohistorical Approach, 1550-1870*, Βαλτιμόρη 2008.

Π 150. Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Π 150	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΣΤ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ιστορία Διεθνών Σχέσεων 1918-1939		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις	3		6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδίκευσης γενικών γνώσεων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH877/		

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση να: • αποκτήσουν μια σφαιρική γνώση των διεθνών σχέσεων κατά τη διάρκεια του Μεσοπολέμου • απομνημόνευσουν τον ρόλο της ιδεολογίας στη διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής • κατανοήσουν τα αίτια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου στην Ευρώπη και τον Ειρηνικό • προσεγγίσουν τη βασική βιβλιογραφία της περιόδου • έλθουν σε επαφή με θεωρητικούς προβληματισμούς της σύγχρονης ιστοριογραφίας για σειρά ζητημάτων • κατακτήσουν μεθοδολογικά εργαλεία για την ιστορική προσέγγιση της περιόδου • εξασκηθούν σε τεχνικές εκπόνησης μιας ιστορικής μελέτης
Γενικές Ικανότητες
• Αυτόνομη εργασία • Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η μελέτη της ιστορίας των διεθνών σχέσεων από το τέλος του Α' Παγκοσμίου Πολέμου έως την έναρξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Εξετάζονται η νέα ισορροπία δυνάμεων που διαμορφώθηκε με την υπογραφή των συνθηκών Ειρήνης, οι
--

προτεραιότητες και οι στόχοι των Μεγάλων Δυνάμεων (ΗΠΑ, Ιαπωνία, Σοβιετική Ένωση, Βρετανία, Γαλλία, Ιταλία και Γερμανία), η εφαρμογή του συστήματος της συλλογικής ασφάλειας και η οργάνωση της διεθνούς κοινωνίας κατά την περίοδο μεταξύ των δύο παγκοσμίων πολέμων. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις συνέπειες της οικονομικής κρίσης του 1929 στις διεθνείς σχέσεις της δεκαετίας του 1930, στους παράγοντες που ευνόησαν την άνοδο των αναθεωρητικών δυνάμεων τόσο στην Ευρώπη όσο και στην Ασία, στην κατάρρευση του συστήματος των Βερσαλλιών και στην πορεία προς τη δεύτερη παγκόσμια αναμέτρηση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	50
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	61
	Σύνολο Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η αξιολόγηση των φοιτητών στηρίζεται κατά κύριο λόγο σε γραπτή εξέταση -και κατ' εξαίρεση σε προφορική εξέταση-, κατά τη διάρκεια των θεσπισμένων εξεταστικών περιόδων. Τα θέματα στα οποία καλούνται να απαντήσουν οι φοιτητές έχουν τον χαρακτήρα των ερωτήσεων ανάπτυξης. Κύριο κριτήριο αξιολόγησης των φοιτητών είναι οι πιστοποιημένες από τις απαντήσεις τους γνώσεις τους επί της θεματικής του μαθήματος. Επίσης, για την αξιολόγηση λαμβάνονται υπόψη στοιχεία όπως η διατύπωση, η σύνταξη και η ορθογραφία του γραπτού τους. Οι φοιτητές ενημερώνονται για τα παραπάνω κατά τη διάρκεια των μαθημάτων και κατά την έναρξη της εξέτασης.	

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Bell, P.M.H., *Τα αίτια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου στην Ευρώπη*, Αθήνα, Πατάκης, 2012.

Evans, Richard J., *Η έλευση του Γ' Ράιχ*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2013.

___, *Το Γ' Ράιχ στην εξουσία*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2014.

___, *Το Γ' Ράιχ στον πόλεμο*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2014.

Gerwarth, Robert, *Οι ηττημένοι: Γιατί δεν τελείωσε ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, 1917-1923*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2018.

Kershaw, Ian, *Στην κόλαση των δύο πολέμων: Ευρώπη, 1914-1949*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2016.

Kissinger, Henry, *Διπλωματία*, Αθήνα, Πεδίο, 2020.

Manela Erez και Robert Gerwarth (επιμ.), *Αυτοκρατορίες σε πόλεμο, 1911-1923*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2014.

Snyder, Timothy, *Αιματοβαμμένες χώρες: Η Ευρώπη μεταξύ Χίτλερ και Στάλιν*, Αθήνα, Παπαδόπουλος, 2017.

Στεφανίδης, Ιωάννης Δ., *Ισορροπία των δυνάμεων και ηγεμονική πρόκληση: το ευρωπαϊκό σύστημα κρατών, 1871-1945*, Θεσσαλονίκη, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, 2006.

Β'. Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης

Χειμερινό Εξάμηνο

Μαθήματα Κορμού (ΧΕ)

ΙΑ02 Προϊστορική Αρχαιολογία Α΄

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΙΑ 02	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Β΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Προϊστορική Αρχαιολογία Α΄		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΚΟΡΜΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (δίνεται η δυνατότητα εξέτασης στην αγγλική γλώσσα)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH925/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Στο μάθημα θα εξεταστούν τα υλικά κατάλοιπα των πολιτισμών που αναπτύχθηκαν στο χώρο του Αιγαίου (κυρίως της ηπειρωτικής Ελλάδας και των νησιών πλην της Κρήτης) σε όλη τη διάρκεια της λεγόμενης 'προϊστορίας', από τις απαρχές των ανθρώπινων ειδών μέχρι το τέλος της Εποχής του Χαλκού στις αρχές του 11ου αιώνα π.Χ. Η επισκόπηση ακολουθεί σειρά ως επί το πλείστον χρονολογική, με ορισμένες θεματικές παρεκβάσεις όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο. Εστιάζοντας στις αρχαιολογικές ενδείξεις, ο προβληματισμός που διατρέχει το μάθημα είναι ουσιαστικά ιστορικός, αφού θα εστιάσουμε σε μείζονα επεισόδια της εξέλιξης των ανθρώπινων πολιτισμών στο Αιγαίο: το πέρασμα στο

Νεολιθικό παραγωγικό τρόπο ζωής, οι μεταβολές στο τέλος της 3ης χιλιετίας π.Χ., η επίδραση και μεταμορφωτική ακτινοβολία του Μινωικού κόσμου και η γένεση, επικράτηση και εξέλιξη του μυκηναϊκού πολιτισμού με ιδιαίτερη αναφορά στην εδραίωση, ακμή και το τέλος του ανακτορικού κόσμου.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος της Εισαγωγής στην Αιγαιακή Προϊστορία, οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:

- Να έχουν μία γενική εποπτεία των βασικών στοιχείων της αιγαιακής προϊστορικής αρχαιολογίας (χρονολογήσεις, περιόδους, γεωγραφικές/ πολιτισμικές υποδιαιρέσεις)
- Να μπορούν να τοποθετούν στα βασικά χρονολογικά πλαίσια χαρακτηριστικά υλικά κατάλοιπα αυτής της μακρότατης περιόδου
- Να αντιλαμβάνονται τα βασικά στοιχεία οργάνωσης των προϊστορικών κοινωνιών
- Να έχουν μια γνωριμία με τις βασικές ερμηνευτικές τάσεις και τα μεθοδολογικά εργαλεία για τη μελέτη της προϊστορίας του Αιγαίου, κατανοώντας τους κύριους τρόπους μέσω των οποίων παράγεται η γνώση για αυτούς τους πολιτισμούς

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Ανάπτυξη κριτικής σκέψης που εδράζεται στη στέρεη γνώση των δεδομένων
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

0. ΕΙΣΑΓΩΓΗ, ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ, ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ, ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ 'ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ' ΚΟΙΝΩΝΙΩΝ, ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΙΜΗΣ ΕΡΕΥΝΑ
1. ΠΑΛΑΙΟΛΙΘΙΚΗ ΕΠΟΧΗ
2. ΜΕΣΟΛΙΘΙΚΗ ΕΠΟΧΗ ΚΑΙ ΝΕΟΛΙΘΙΚΟΠΟΙΗΣΗ
3. ΝΕΟΛΙΘΙΚΗ ΕΠΟΧΗ Α΄ ΜΕΡΟΣ
4. ΝΕΟΛΙΘΙΚΗ ΕΠΟΧΗ Β΄ ΜΕΡΟΣ
5. ΠΡΩΙΜΗ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ Α΄ ΜΕΡΟΣ
6. ΠΡΩΙΜΗ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ Β΄ ΜΕΡΟΣ
7. ΜΕΣΗ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ/ ΕΚΜΙΝΩΙΣΜΟΣ Α΄ ΜΕΡΟΣ
8. ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΥΣΤΕΡΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ Α΄ ΜΕΡΟΣ/ Η ΕΝΤΑΣΗ ΤΟΥ ΕΚΜΙΝΩΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ (ΗΠΕΙΡ. ΕΛΛΑΔΑ, ΝΗΣΙΩΤΙΚΟ ΑΙΓΑΙΟ)
9. ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΥΣΤΕΡΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ Β΄ ΜΕΡΟΣ/ ΠΡΩΙΜΟΣ ΜΥΚΗΝΑΪΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ
10. Ο ΑΝΑΚΤΟΡΙΚΟΣ ΜΥΚΗΝΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ/ ΔΙΟΙΚΗΣΗ/ ΓΡΑΦΗ
11. Ο ΑΝΑΚΤΟΡΙΚΟΣ ΜΥΚΗΝΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ: ΥΛΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
12. ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΑΝΑΚΤΟΡΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΜΕΤΑΝΑΚΤΟΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ/ Η ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΛΗΨΗ ΤΗΣ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑΣ/ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx

	2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	
	Διαλέξεις	39	
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	38	
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	48	
	Σύνολο Μαθήματος	125	
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή τελική εξέταση που περιλαμβάνει: 1) Ανάπτυξη κειμένου		

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

A. Εγχειρίδια μαθήματος:

R. Treuil, P. Darcque, J. Cl. Poursat, G. Touchais, *Οι Πολιτισμοί του Αιγαίου κατά τη Νεολιθική και την Εποχή του Χαλκού* (ελληνική μετάφραση Ο. Πολυχρονοπούλου, Α. Φίλιππα-Touchais), Αθήνα 1996 (1η έκδοση ελλην. μετάφρασης).

O. Dickinson, *Αιγαίο - Εποχή του Χαλκού* (ελληνική μετάφραση Θ. Ξένος), Αθήνα 2003 (1η έκδοση ελλην. μετάφρασης)

B. Γενική βιβλιογραφία:

Shelmerdine, C.W. επιμ., *The Cambridge Companion to the Aegean Bronze Age*, Cambridge 2008.

Cline, E.H. επιμ., *The Oxford Handbook of the Bronze Age Aegean*, Οξφόρδη 2010

Hood, S. *Η Τέχνη στην Προϊστορική Ελλάδα* (μετάφραση Θ. Ξένος), Αθήνα 19

Hitchcock, L., D. Preziosi, *Aegean Art and Architecture*, Οξφόρδη 2000.

Cullen, T. επιμ., *Aegean Prehistory: A Review*, Νέα Υόρκη 2001.

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΙΑ 04	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	1
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εισαγωγή στην Επιστήμη της Αρχαιολογίας		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις, Επισκέψεις σε Μουσεία και Αρχ. Χώρους	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Υποχρεωτικό Κορμού		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (με συγγραφή εργασίας στην αγγλική, γερμανική ή γαλλική γλώσσα)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH284		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Αντικείμενο του μαθήματος είναι μία συνοπτική και συνολική θεώρηση της Επιστήμης της Αρχαιολογίας. Παρουσιάζονται οι ορισμοί, οι αρχές, οι μέθοδοι και οι πρακτικές. Εξετάζονται οι κυριότεροι τρόποι εντοπισμού, αποκάλυψης, χρονολόγησης και μελέτης των αρχαιολογικών καταλοίπων. Επίσης παρουσιάζονται στοιχεία που σχετίζονται με την αρχαιολογική δεοντολογία, τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς, τη σημασία της επιστήμης της αρχαιολογίας και την αξία της μελέτης του παρελθόντος για το παρόν και το μέλλον των σύγχρονων κοινωνιών. Για την καλύτερη κατανόηση των παραπάνω παρουσιάζονται μελέτες περιπτώσεων από την αρχαιολογική έρευνα του ελληνικού (και όχι μόνο) χώρου. Επίσης, στο πλαίσιο του μαθήματος γίνονται προαιρετικές επισκέψεις και ξεναγήσεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους (Μυκήνες, Επίδαυρος, Ελευσίνα και Αγορά Αρχαίας Αθήνας). Σημειώσεις, παρουσιάσεις και βιβλιογραφία αναρτώνται στο η-Τάξη (ARCH284). Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα πρέπει να είναι σε θέση να: * Κατανοούν τις βασικές έννοιες, αρχές και μεθόδους της επιστήμης της Αρχαιολογίας. * Να γνωρίζουν τα βασικά στάδια της εξέλιξης της αρχαιολογικής επιστήμης

* Να αντιλαμβάνονται τη σημασία της αρχαιολογίας και την αξία της μελέτης του παρελθόντος για το παρόν και το μέλλον των σύγχρονων κοινωνιών.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Αναγνώριση της αξίας της διεπιστημονικής έρευνας
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα (μέσω της μελέτης των αλληλεπιδράσεων των αρχαίων πολιτισμών)
- Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον (λόγω της στενής σχέσης μεταξύ της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς και του φυσικού περιβάλλοντος)
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Εισαγωγή. Ορισμοί, αρχές, ερωτήματα και στόχοι της αρχαιολογικής επιστήμης
2. Αρχαιολογικές μαρτυρίες, στρωματογραφία και αρχαιολογικό πλαίσιο
3. Μέθοδοι εντοπισμού και ανεύρεσης της αρχαιολογικής μαρτυρίας
4. Αρχαιολογική ανασκαφή
5. Μέθοδοι χρονολόγησης
6. Μετανασκαφική μελέτη
7. Αρχαιολογία και Αρχαιομετρία
8. Ιστορία της αρχαιολογικής επιστήμης. Η αρχαιολογία σήμερα
9. Διαχείριση πολιτιστικής κληρονομιάς. Δημόσια αρχαιολογία. Αρχαιολογία και πολιτική
10. Μεγάλες στιγμές της ελληνικής αρχαιολογίας: Ακρόπολη και Αγορά Αθηνών
11. Μεγάλες στιγμές της ελληνικής αρχαιολογίας: Ολυμπία και Δελφοί
12. Μεγάλες στιγμές της ελληνικής αρχαιολογίας: Μυκήνες και Κνωσός
13. Μεγάλες στιγμές της ελληνικής αρχαιολογίας: Διμήνι, Σέσκλο και Ακρωτήρι

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx, προβολή ταινίας και σύντομων βίντεο 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Επισκέψεις σε Μουσεία και Χώρους	25
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	21
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	40

	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή τελική εξέταση στα ελληνικά που περιλαμβάνει απαντήσεις σε ερωτήσεις ανάπτυξης κειμένου Φοιτητές Erasmus μπορούν να αξιολογηθούν είτε προφορικά στα αγγλικά, είτε με υποβολή εργασίας σε αγγλικά, γερμανικά ή γαλλικά	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΑΣΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ

Bahn, P. 2004. *Αρχαιολογία. Οδηγός στο παρελθόν και στους θησαυρούς του κόσμου*. Αθήνα: Καπόν.

Βαλαβάνης, Π. (επιμ.) 2007. *Μεγάλες Στιγμές της Ελληνικής Αρχαιολογίας*. Αθήνα: Καπόν.

ΒΑΣΙΚΗ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Renfrew, C. και P. Bahn. 2001. *Αρχαιολογία: Θεωρίες, Μεθοδολογία και Πρακτικές Εφαρμογές*. Αθήνα: Καρδαμίτσα.

Κουκουζέλη, Α., Ε. Μανακίδου και Κ. Σμπόνιας. 1999. *Αρχαιολογία στον Ελληνικό Χώρο, Τόμος Α'*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Bahn, P. 2007. *Αρχαιολογία: Όλα όσα πρέπει να γνωρίζετε*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Χουρμουζιάδης, Γ. 1999. *Λόγια από χώμα*. Θεσσαλονίκη: Νησίδες.

Σακελλαράκης, Γ. 1999. *Ανασκάπτοντας το παρελθόν*. Αθήνα: Άμμος.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΙΑ 11	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Α΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Κλασική Αρχαιολογία Α΄		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΚΟΡΜΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH441/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Εισαγωγή στην επιστήμη της Αρχαιολογίας και συνοπτική επισκόπηση της περιόδου 1050-480 π.Χ. σύμφωνα με τα αρχαιολογικά δεδομένα. Αρχιτεκτονική, γλυπτική, μεταλλοτεχνία και κεραμική-αγγειογραφία. Ανάλυση των βασικών προβλημάτων της έρευνας. Προαιρετικές επισκέψεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να: * Κατανοούν τις βασικές αρχές της επιστήμης της κλασσικής αρχαιολογίας * Κατανοούν τις βασικές μεθόδους στη μελέτη της αρχαίας ελληνικής τέχνης * Αναγνωρίζουν τις κύριες κατηγορίες της αρχαίας ελληνικής τέχνης και την εξέλιξή τους κατά την περίοδο 1200-480 π.Χ.
Γενικές Ικανότητες
• Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον • Αυτόνομη εργασία

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Εισαγωγικά
2. Μεθοδολογία και πηγές
3. Η μελέτη του κλασικού παρελθόντος σήμερα
4. Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου α΄
5. Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου β΄
6. Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου γ΄
7. Αρχαϊκή Εποχή: 7 ^{ος} αι. π.Χ. α΄
8. Αρχαϊκή Εποχή: 7 ^{ος} αι. π.Χ. β΄
9. Αρχαϊκή Εποχή: 7 ^{ος} αι. π.Χ. γ΄
10. Αρχαϊκή Εποχή: 6 ^{ος} αι. π.Χ. α΄
11. Αρχαϊκή Εποχή: 6 ^{ος} αι. π.Χ. β΄
12. Αρχαϊκή Εποχή: 6 ^{ος} αι. π.Χ. γ΄
13. Γενική επισκόπηση – συμπεράσματα

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο											
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class											
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<table><tr><th>Δραστηριότητα</th><th>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</th></tr><tr><td>Διαλέξεις</td><td>39</td></tr><tr><td>Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας</td><td>38</td></tr><tr><td>Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη</td><td>48</td></tr><tr><td>Σύνολο Μαθήματος</td><td>125</td></tr></table>		Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	Διαλέξεις	39	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	38	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	48	Σύνολο Μαθήματος	125
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου											
Διαλέξεις	39											
Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	38											
Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	48											
Σύνολο Μαθήματος	125											
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή τελική εξέταση που περιλαμβάνει: 1) Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής 2) Σύντομη ανάλυση συγκεκριμένων έργων 3) Ανάπτυξη κειμένου											

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Α. Εγχειρίδια μαθήματος: • Πλάντζος, Δ. <i>Ελληνική τέχνη και αρχαιολογία 1200-30 π.Χ.</i>, Αθήνα 2016² • Σημαντώνη-Μπουρνιά, Ε. <i>Αρχαιολογία των πρώιμων ελληνικών χρόνων</i>, Αθήνα 1997
--

Β. Γενική βιβλιογραφία:

- Boardman, J. *Greek Art*, Λονδίνο και Νέα Υόρκη 1996⁴
- Smith, T.J. και Plantzos, D. *A Companion to Greek Art*, Οξφόρδη 2012
- Biers, W.R., *The Archaeology of Greece*, Λονδίνο 1996²
- Alcock S.E. και Osborne, R. *Classical Archaeology*, Οξφόρδη 2007
- Whitley, J. *The Archaeology of Ancient Greece*, Cambridge 2001
- Beard, M. και Henderson, J. *Classical Art. From Greece to Rome*, Οξφόρδη 2001

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΙΑ13	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	3/8
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Βυζαντινή Αρχαιολογία Α΄		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΚΟΡΜΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH272/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Γνωριμία με τον κλάδο της Βυζαντινής Αρχαιολογίας: από την ιστορία της Χριστιανικής τέχνης του 19ου αι. στις διεπιστημονικές προσεγγίσεις του 21ου αι. Μελέτη της κοσμικής και εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής, της μνημειακής ζωγραφικής και της μικροτεχνίας της πρωτοβυζαντινής περιόδου (4ος – 7ος αι. μ.Χ.). Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση: • Να κατανοούν τις βασικές αρχές και όρους του επιστημονικού κλάδου της βυζαντινής αρχαιολογίας • Να κατανοούν τη μεθοδολογία προσέγγισης των βυζαντινών καταλοίπων • Να γνωρίζουν την ιστορία της χριστιανικής και βυζαντινής αρχαιολογίας • Να μπορούν να ανασυνθέσουν τα βασικά χαρακτηριστικά του δομημένου περιβάλλοντος κατά τους πρωτοβυζαντινούς χρόνους • Να αναγνωρίζουν την τυπολογία των κοσμικών και θρησκευτικών αρχιτεκτονικών μνημείων • Να αναγνωρίζουν τις κύριες καταβολές, αρχές και τάσεις της βυζαντινής μνημειακής ζωγραφικής έτσι όπως θεμελιώθηκαν τους πρώτους αιώνες • Να αναγνωρίζουν τέχνηρα της πρωτοβυζαντινής περιόδου, ιδιαίτερα της κεραμικής

και να κατανοούν την κοινωνική και ιστορική τους διάσταση • Να προβληματίζονται γύρω από το ρόλο του βυζαντινού παρελθόντος στη συγκρότηση της πολιτισμικής μας ταυτότητας
Γενικές Ικανότητες
• Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών • Αυτόνομη εργασία • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης • Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Εισαγωγή στον κλάδο της Βυζαντινής Αρχαιολογίας 2. Ιστορικό πλαίσιο 3. Η αντιμετώπιση του Βυζαντίου και της Βυζαντινής Αρχαιολογίας ανά τους αιώνες 4. Από την ιστορία της χριστιανικής τέχνης του 19^{ου} αι. στις διεπιστημονικές προσεγγίσεις τους 21^{ου} αι. 5. Το δομημένο περιβάλλον κατά την πρωτοβυζαντινή περίοδο. Στοιχεία τοπογραφίας και οργάνωσης του χώρου. 6. Κοσμική Αρχιτεκτονική (οχυρώσεις, οικίες, κοσμικά δημόσια κτήρια). 7. Εκκλησιαστική Αρχιτεκτονική (τύποι ναών, καταγωγή και εξέλιξη). Αρχιτεκτονική Γλυπτική 8. Μνημειακή Ζωγραφική, Ψηφιδωτά και φορητές εικόνες 9. Μικροτεχνία (Μεταλλοτεχνία, Κεραμική, Υφαντουργία)
--

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>
	Διαλέξεις	13 x 3 = 39
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	13 x 3 = 39
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	47
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή εξέταση στην Ελληνική γλώσσα με δυνατότητα επιλογής και συγκεκριμένα: 1. περιγραφή κάτοψης ή/και όψης αρχιτεκτονικού μνημείου	

	2. ερωτήσεις σύντομης ή εκτενέστερης ανάπτυξης που μπορεί να αφορούν την αρχιτεκτονική, τη ζωγραφική, τη γλυπτική ή τη μικροτεχνία Οι φοιτητές Erasmus μπορούν να αξιολογηθούν και με κατάθεση δοκιμίου με θέμα που αναλαμβάνουν στην αρχή του εξαμήνου
--	---

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Bowersock G.W., Brown P., Grabar O., <i>Late Antiquity. A Guide to the Postclassical world</i>, Harvard University Press, 1999 Γκράτζιου Ο., Λαζαρίδου Α. (επιμ.), <i>Από τη Χριστιανική συλλογή στο Βυζαντινό Μουσείο. 1884-1930</i>, Αθήνα 2006 Drandaki A., "From Center to Periphery and Beyond: The Diffusion of Models in Late Antique Metalware", στο L. James – A. Eastmond (επιμ.), <i>Wonderful Things: Byzantium through its Art</i>, Λονδίνο 2013, 163-84 James L., <i>Mosaics in the Medieval World: From Late Antiquity to the Fifteenth Century</i>, Cambridge 2017 Kitzinger, E., <i>Η Βυζαντινή Τέχνη εν τω γενέσθαι. Τα κύρια τεχνοτροπικά ρεύματα στην περιοχή της Μεσογείου, 3^{ος}-7^{ος} αι.</i>, Ηράκλειο, 2015. Krautheimer R., <i>Παλαιοχριστιανική και Βυζαντινή Αρχιτεκτονική</i>, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 1998 Lowden J., <i>Πρώιμη Χριστιανική και Βυζαντινή τέχνη</i>, Εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 1997 Milburn R., <i>Early Christian Art and Architecture</i>, Berkeley, Los Angeles 1991 Morrisson C., <i>Le monde byzantin I. L'empire romain d'orient (330-641)</i>, Paris 2004 Μπούρας Χ., <i>Ιστορία της Αρχιτεκτονικής. 2ος τόμος, Αρχιτεκτονική στο Βυζάντιο, το Ισλαμ και τη Δυτική Ευρώπη κατά το Μεσαίωνα</i>, Αθήνα 2001, 13-140 Mango C., <i>Byzantine Architecture</i>, London 1986 Nelson R., <i>Holy Image, Hallowed Ground: Icons from Sinai</i>, Los Angeles 2007 Παπανικόλα-Μπακιρτζή Δ. (επιμ.), <i>Ώρες Βυζαντίου. Η καθημερινή ζωή στο Βυζάντιο</i>, Αθήνα 2001 Πετρίδης Π., «Παρατηρήσεις στις πόλεις και τις αστικές οικίες της Ύστερης Αρχαιότητας στον ελλαδικό χώρο», <i>ΔΧΑΕ ΚΘ'</i> (2008), 247-258 Πετρίδης Π., <i>Πρωτοβυζαντινή κεραμική του ελλαδικού χώρου</i>, Εκδ. Gutenberg Αθήνα 2013. Spieser J.-M. (επιμ.), <i>Architecture paléochrétienne</i>, Fribourg 2011

Στουφή-Πουλημένου Ι., *Χριστιανική και Βυζαντινή Αρχαιολογία και Τέχνη*, Αθήνα 2011

Weitzmann K. (επιμ.), *Age of Spirituality. The Late Antique and Early Christian Art, Third to Seventh Century*, New York 1979

ΙΑ15 Ιστορία της Τέχνης Α΄

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΙΑ 15	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Α΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ιστορία της Τέχνης Α: Η τέχνη της Αναγέννησης και του Μανιερισμού (15ος-16ος αι.)		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΚΟΡΜΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH892/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Επιδίωξη του μαθήματος αυτού είναι να αναδείξει τις πολιτιστικές, κοινωνικές, πολιτικές ιστορικές (και ιστοριογραφικές) συνιστώσες των κυρίαρχων καλλιτεχνικών τάσεων της νεότερης Ευρωπαϊκής τέχνης από τον 14^ο μέχρι τον 16^ο αιώνα. Η ανάλυση της ύλης γίνεται ακολουθώντας κυρίως την ιστορική αλληλουχία, ενώ παράλληλες αφηγήσεις επιτρέπουν τη συγκριτική προσέγγιση της παραγωγής σημαντικών καλλιτεχνικών κέντρων της Ευρώπης. Αναλύονται εκφάνσεις της αναγεννησιακής και της μανιεριστικής τέχνης, όπως εκφράστηκαν στην ιταλική χερσόνησο, στη Γαλλία, τη Φλάνδρα, στην εδαφική επικράτεια της Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας του Γερμανικού Έθνους. Παράλληλα γίνονται αναφορές στις ανταλλαγές ανάμεσα στην τέχνη της Βόρειας και της Νότιας Ευρώπης.

ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ

Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση:

- γνώση βασικών όρων και εννοιών της Ιστορίας της Τέχνης ως επιστημονικού κλάδου

- να αναγνωρίζουν τα στυλιστικά χαρακτηριστικά συγκεκριμένων καλλιτεχνικών κέντρων και μεγάλων δημιουργών της Αναγέννησης και του Μανιερισμού
- να διαθέτουν τα γνωσιολογικά εργαλεία που τους επιτρέπουν να αναλύουν έργα τέχνης μέσα από διαφορετικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις
- να αντιλαμβάνονται τα έργα τέχνης ως υλικά τεκμήρια του πολιτιστικού τους περιβάλλοντος
- να ανατρέχουν στις λογοτεχνικές πηγές και τις θεωρητικές πραγματείες προκειμένου να ερμηνεύσουν προβλήματα εικονογραφίας
- να αναπτύσσουν κριτική και συνδυαστική σκέψη

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Προσεγγίσεις στην Ευρωπαϊκή τέχνη από τον 14ο ως τον 16ο αιώνα
- Εξελίξεις στην αρχιτεκτονική και τη γλυπτική στη Φλωρεντία τον 15ο αιώνα
- Η Φλωρεντινή ζωγραφική το πρώτο μισό του 15ου αιώνα
- Η Φλωρεντινή ζωγραφική το β' μισό του 15ου αιώνα
- Πρώιμη Φλαμανδική τέχνη
- Περιφεριακά κέντρα Urbino - Mantova – Ferrara
- Ωριμη Αναγέννηση: Leonardo da Vinci
- Ραφαήλ, Ρώμη και Αρχαιότητα
- Ο κόσμος του Μιχαήλ Αγγέλου
- Η τέχνη στη Βόρεια Ευρώπη την περίοδο της Αντιμεταρρύθμισης
- Η τέχνη της Βενετίας τον 15ο και 16ο αιώνα
- Το ζήτημα του Μανιερισμού

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ

Στο αμφιθέατρο

ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στη διδακτική πράξη. Οι διαλέξεις συνοδεύονται από πλούσιο οπτικό υλικό (PPSX), το οποίο τίθεται στη διάθεση των φοιτητών για διευκόλυνση της μελέτης τους. Υποστήριξη Μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class. Η επικοινωνία με τους σπουδαστές για θέματα του μαθήματος γίνεται τόσο δια ζώσης (μετά την ολοκλήρωση της διάλεξης, ώρες υποδοχής) όσο και ηλεκτρονικά (email – Webex).

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Παραδόσεις θεωρίας	13 (13 εβδ. × 1 ώρες)
Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	26 (13 εβδ. × 2 ώρες)
ΣΥΝΟΛΟΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ	39 (13 εβδ. × 3 ώρες)

Αυτοτελής Μελέτη και προετοιμασία τελικής εξέτασης	78 (13 εβδ. × 3 ώρες × 2)
Σύνολο Μαθήματος	117 ώρες

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Η Γλώσσα αξιολόγησης Ελληνικά.

Από την αρχή του εξαμήνου αναρτάται στην ηλεκτρονική τάξη (e-class) πλήρης περιγραφή του περιεχομένου του μαθήματος, των διδακτέων ανά εβδομάδα ενοτήτων, καθώς και του τρόπου αξιολόγησης των φοιτητών. Οι φοιτητές γνωρίζουν, επίσης, εξ αρχής την ύλη, τα διδακτικά συγγράμματα και τη σχετική βιβλιογραφία.

Για την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος απαιτείται τελικός βαθμός ίσος ή μεγαλύτερος του 5.

Η αξιολόγηση των φοιτητών γίνεται με βάση:

τις τελικές εξετάσεις που είναι γραπτές και η κλίμακα βαθμολογίας είναι 1-10.

Θα υπάρχουν ερωτήσεις διαφορετικών τύπων:

- Ενότητα ερωτήσεων πολλαπλών επιλογών.
- Ενότητα ερωτήσεων σύντομης απάντησης
- Ενότητα ανάλυσης έργων τέχνης

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Baxandall, M. 1988. *Painting and Experience in Fifteenth Century Italy*. Οξφόρδη.

Berlozerskaya, M. 2002. "Introduction" και "Through Fifteenth-Century Eyes". Στο *Rethinking the Renaissance: Burgundian Art Across Europe*, 1-75. Cambridge.

Blunt, A. 1982. *Artistic Theory in Italy, 1450-1600*. Οξφόρδη.

Campbell, S. και M. Cole. 2017. *A New History of Italian Renaissance Art*. 2η έκδ. Λονδίνο.

D' Allea, A. 2020. *Methods and Theories of Art History*. 2η έκδ. Λονδίνο.

Hartt, F. 2011. *Renaissance Art, Painting – Sculpture – Architecture*. 7η έκδ. Upper Saddle River.

Paoletti, J. και G. Radke. 2012. *Art in Renaissance Italy*. 4η έκδ. Upper Saddle River.

Smith Chipps, J. 2005. *Η Αναγέννηση στη Βόρεια Ευρώπη*. Μτφ. Ι. Βετσοπούλου. Αθήνα.

Χαραλαμπίδη, Α. 2014. *Η Ιταλική Αναγέννηση: Αρχιτεκτονική, Γλυπτική, Ζωγραφική*. Θεσσαλονίκη.

Woods, K., επιμ. 2012. *Art & Visual Culture, 1100-1600: Medieval to Renaissance*. Λονδίνο.

Υποχρεωτικά Μαθήματα Ειδίκευσης (ΧΕ)

ΙΑ 26 Προϊστορική Αρχαιολογία Γ΄

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΙΑ 26	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5/7
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Προϊστορική Αρχαιολογία Γ΄: Θεωρία της αρχαιολογικής επιστήμης: Κύρια ρεύματα και σχολές		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις, Πρακτική άσκηση, Επισκέψεις σε Μουσεία	3	6	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (με εργασίες στην Αγγλική)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH325/ http://opencourses.uoa.gr/courses/ARCH12/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Αντικείμενο του μαθήματος είναι η εξοικείωση με τις κυριότερες κατευθύνσεις της αρχαιολογικής σκέψης, όπως η Ιστορία του Πολιτισμού, η Νέα ή Διαδικαστική Αρχαιολογία, η Μεταδιαδικαστική Αρχαιολογία και οι τρέχουσες νέο-υλιστικές τάσεις. Το μάθημα εξετάζει επίσης τη συμβολή φιλοσοφικών ρευμάτων, όπως ο θετικισμός, ο εξελικτικισμός, ο μαρξισμός και η φαινομενολογία στην αρχαιολογική έρευνα. Στόχος του μαθήματος είναι η κριτική παρουσίαση του θεωρητικού πλαισίου, μέσα στο οποίο εγγράφεται κάθε είδος αρχαιολογικής έρευνας. Η πραγμάτευση θεωρητικών ζητημάτων στηρίζεται σε ενδεικτικά παραδείγματα κυρίως αλλά όχι αποκλειστικά από το προϊστορικό Αιγαίο.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:

- γνωρίζουν τα κύρια ρεύματα αρχαιολογικής σκέψης
- εντοπίζουν και να αξιολογούν κριτικά το θεωρητικό υπόβαθρο μίας αρχαιολογικής έρευνας
- διακρίνουν, να αξιολογούν και να είναι σε θέση να αξιοποιούν ερμηνευτικά διαφορετικούς τύπους αρχαιολογικής μαρτυρίας
- αξιολογούν κριτικά διαφορετικούς τρόπους αρχαιολογικής ερμηνείας.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Αυτόνομη εργασία (προαιρετική)
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Εισαγωγή. Ορισμός της θεωρίας στην αρχαιολογία. Παραδοσιακή αρχαιολογία.
2. Νέα ή διαδικαστική αρχαιολογία. Κύρια χαρακτηριστικά.
3. Η αρχαιολογία ως (θετική) επιστήμη.
4. Η ενδιάμεση θεωρία και η χρήση της αναλογίας στην αρχαιολογία
5. Οι έννοιες του πολιτισμού και της διαδικασίας στην αρχαιολογία
6. Η έρευνα για τη σημασία της ιδεολογίας και της σκέψης κατά το παρελθόν: δομισμός, μαρξισμός, νοησιαρχία (δύο μαθήματα)
7. Μεταδιαδικαστική αρχαιολογία. Κύρια χαρακτηριστικά.
8. Η θεωρίες της δραστηρότητας και της πρακτικής δράσης.
9. Συγκεκριμενική αρχαιολογία. Ορισμός, αρχές, μέθοδοι έρευνας.
10. Αρχαιολογία του φύλου.
11. Η έννοια της πολιτισμικής εξέλιξης.
12. Μετανθρωπιστικές προσεγγίσεις.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39

	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας ή/και σύντομες προαιρετικές εργασίες	50
	Αυτοτελής Μελέτη	50
	Σύνολο Μαθήματος	139
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	I. Γραπτή τελική εξέταση (100%) που περιλαμβάνει: - 3 Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, από τις οποίες επιλέγονται οι 2 - Σύγκριση διαφορετικών θεωρητικών και ερμηνευτικών ρευμάτων της αρχαιολογίας με παράθεση των κύριων αρχών τους και σύντομη περιγραφή σχετικών αρχαιολογικών παραδειγμάτων II. Προαιρετική η γραπτή εργασία με συμβολή έως και 20% στην τελική αξιολόγηση	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Hodder, Ian & Scott Hutson. *Διαβάζοντας το παρελθόν: Τρέχουσες ερμηνευτικές προσεγγίσεις στην αρχαιολογία* (μετάφραση Νίκος Κούρκουλος). Αθήνα 2010.
- Johnson, Matthew. *Archaeological theory. An introduction* (3rd edition). Chichester 2019.
- Johnson, Matthew. *Αρχαιολογική θεωρία. Μία εισαγωγή* (2^η έκδοση, μετάφραση Θεόδωρος Γ. Γιαννόπουλος). Αθήνα 2018.
- Praetzellis, Andrian. *Death by Theory. A Tale of Mystery and Archaeological Theory*. Lanham 2010.
- Trigger, Bruce. *Μια ιστορία της αρχαιολογικής σκέψης* (μετάφραση Βασιλική Λαλιώτη). Αθήνα 2005.
- Alberti, Benjamin, Meirion Jones, Andrew, Pollard, Joshua (eds). *Archaeology after interpretation: returning materials to archaeological theory*. London and New York 2015.

Στις συγκεκριμένες μονογραφίες, περιλαμβάνεται πλουσιότερη βιβλιογραφία για επιμέρους ζητήματα θεωρίας της αρχαιολογίας.

ΙΑ 42 Αρχαιολογία των Ανατολικών Πολιτισμών

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΙΑ 42	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5ο/7ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Αρχαιολογία των Ανατολικών Πολιτισμών		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις, Πρακτική άσκηση, Επισκέψεις σε Μουσεία	3	5	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	e-class: ARCH275		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η επισκόπηση της ιστορίας και αρχαιολογίας της Εγγύς Ανατολής από την 3η έως και πρώιμη 1η χιλιετία π.Χ. Θα δοθεί έμφαση στην Ανατολία (Χεττιτική αυτοκρατορία, Φρυγία, Λυδία), την Συροπαλαιστίνη (Υστεροχεττιτικά και Αραμαϊκά βασίλεια, Ισραήλ/ Φιλισταίοι, Χαναανίτες/ Φοίνικες, Ασσυριακή εξάπλωση) και την Αίγυπτο (Παλαιό, Μέσο και Νέο Βασίλειο). Ιδιαίτερες αναφορές θα γίνουν στα κείμενα της Ανατολής που αναφέρονται στο Αιγαίο (Ahhiyawa, Keftiu, Tanaja). Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα: • γνωρίζουν τα κύρια γεωγραφικά χαρακτηριστικά της Ανατολικής Μεσογείου και της ευρύτερης Εγγύς Ανατολής • γνωρίζουν τα κύρια βασίλεια που αναπτύχθηκαν στην Εγγύς Ανατολή κατά τη 2η και πρώιμη 1η χιλιετία π.Χ. • αναγνωρίζουν τα σημαντικότερα σωζόμενα μνημεία και τα χαρακτηριστικά των έργων τέχνης στην Εγγύς Ανατολή κατά τη 2η και πρώιμη 1η χιλιετία π.Χ. αντιλαμβάνονται τον ρόλο των γραπτών πηγών για την κατανόηση της κοινωνίας στην Εγγύς Ανατολή κατά τη 2η και πρώιμη 1η χιλιετία π.Χ.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Εισαγωγή: η Εγγύς Ανατολή κατά την Πρώιμη Εποχή του Χαλκού
- Αίγυπτος: το Μέσο Βασίλειο και η 2η Ενδιάμεση Περίοδος
- Αίγυπτος: το Νέο Βασίλειο
- Μεσοποταμία: Περίοδος Ur III, Μέση Εποχή του Χαλκού
- Μεσοποταμία: Ύστερη Εποχή του Χαλκού
- Ανατολία: το βασίλειο των Χετταίων
- Το Αιγαίο μέσα από τα κείμενα της Εγγύς Ανατολής
- Η κατάρρευση των ανακτορικών κέντρων της Ανατολικής Μεσογείου
- Η Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου στην Εγγύς Ανατολή
- Ασσυρία (Νεοασσυριακή Περίοδος)

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Διαλέξεις στο αμφιθέατρο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ και ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Επισκέψεις σε Μουσεία	3
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	38
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	70
	Σύνολο Ωρών Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή τελική εξέταση.	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Bard, B. *An introduction to the archaeology of ancient Egypt*, Malden 2007

Κοπανιάς, Κ. *Εισαγωγή στην Ιστορία και Αρχαιολογία της Εγγύς Ανατολής (3100-330 π.Χ.)*, Αθήνα 2016

Kuhrt, A. *The Ancient Near East: c. 3000-330 B.C.*, London και New York 1995

Mieroop, M. Van De. *A History of ancient Egypt*, Malden 2011

____. *Ιστορία της Αρχαίας Εγγύς Ανατολής*, μτφρ. Κ. Κοπανιάς, Αθήνα 2016

Shaw, I. *The Oxford history of ancient Egypt*, Oxford 2000

ΙΑ 108 Αρχαιολογία Ρωμαϊκών Χρόνων

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΙΑ 108	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6/8
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Αρχαιολογία Ρωμαϊκών Χρόνων		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις, Επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους και Μουσεία	3		6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ. Για την κατανόηση όμως του μαθήματος είναι επιθυμητό οι φοιτητές να έχουν περάσει το μάθημα κορμού ΙΑ 12 (Κλασική Αρχαιολογία Β')		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (με συγγραφή εργασίας στην αγγλική, γερμανική ή γαλλική γλώσσα)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	e-class: ARCH274		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Εισαγωγή στην Αρχαιολογία των Ρωμαϊκών Χρόνων. Αντικείμενο του μαθήματος είναι η εξέλιξη της τέχνης των ρωμαϊκών αυτοκρατορικών χρόνων από τον Αύγουστο, το 30 π.Χ., όταν τυπικά τελειώνει η Ελληνιστική Εποχή, μέχρι και τον Μ. Κωνσταντίνο και το τέλος του αρχαίου κόσμου. Εξετάζονται επίσης οι αρχές της τέχνης της περιόδου, τόσο στον ιταλικό χώρο (Ετρουσκοί, Δημοκρατική / «Ρεπουμπλικανική» Ρώμη) όσο και στην ελληνιστική Ανατολή, καθώς και η Ύστερη Αρχαιότητα, η μετάβαση δηλαδή στο χριστιανικό κόσμο. Παράλληλα, μελετώνται τα ιστορικά και κοινωνικοπολιτικά δεδομένα για την πληρέστερη κατανόηση των καλλιτεχνικών μορφών. Στο πλαίσιο του μαθήματος πραγματοποιούνται επισκέψεις στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο (Ρωμαϊκό τμήμα της Συλλογής Γλυπτών) και στον αρχαιολογικό χώρο της Ρωμαϊκής Αγοράς και της Βιβλιοθήκης του Αδριανού. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να: * Κατανοούν τις βασικές αρχές του Ρωμαϊκού πολιτισμού, τις επιδράσεις από τον ελληνικό / ελληνιστικό κόσμο και τη σημασία του για τον μετέπειτα ευρωπαϊκό κόσμο.

* Αντιλαμβάνονται την επίδραση της Ρώμης στην εξέλιξη του ελληνικού πολιτισμού με έμφαση στον κυρίως ελληνικό χώρο.

* Αντλούν ποικίλες γενικές και ειδικές πληροφορίες για την κοινωνία της εποχής ιδίως μετά τη ρωμαϊκή κατάκτηση της Ελλάδας το β' μισό του 2ου αι. π.Χ. μέχρι τον Μεγάλο Κωνσταντίνο και την κατίσχυση του Χριστιανισμού μέσα από μνημεία και τα σπουδαιότερα ιστορικά και πολιτικά γεγονότα.

* Κατανοούν το σημαντικό ρόλο που παίζει η τέχνη και ιδίως η έννοια και η χρήση του πορτρέτου, ως φορέα κοινωνικών επιβολής και επίδειξης.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα (μέσω της μελέτης των αλληλεπιδράσεων των αρχαίων πολιτισμών)
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Ομαδική εργασία

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ ΡΩΜΗΣ - ΕΤΡΟΥΣΚΟΙ
2. RES PUBLICA ROMANA
3. ΣΧΕΣΕΙΣ ΡΩΜΗΣ – ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ
4. ΡΩΜΑΪΚΑ ΤΕΧΝΙΚΑ - ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ (ΔΟΜΗΣΗ, ΔΡΟΜΟΙ, ΥΔΡΑΓΩΓΕΙΑ, κλπ.)
5. ΡΩΜΑΪΚΗ ΟΙΚΙΑ – ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΕΣ ΡΩΜΑΪΚΗ ΕΝΔΥΜΑΣΙΑ (ΤΟΓΑ)
6. ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ (31 π.Χ. – 14 μ.Χ.) -
7. ΕΠΟΧΗ ΤΩΝ ΙΟΥΛΙΩΝ – ΚΛΑΥΔΙΩΝ (14-68 μ.Χ.)
8. ΕΠΟΧΗ ΤΩΝ ΦΛΑΒΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΤΡΑΙΑΝΟΥ (68-117 μ.Χ.)
9. ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΑΔΡΙΑΝΟΥ (117-138 μ.Χ.) ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΤΩΝΙΝΩΝ (138-188 μ.Χ.)
10. ΕΠΟΧΗ ΤΩΝ ΣΕΒΗΡΩΝ (193-235 μ.Χ.) ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ (235-284 μ.Χ.)
11. ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΤΕΤΡΑΡΧΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΜΕΓ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ (284-337 μ.Χ.) – ΥΣΤΕΡΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ (4ος αι. μ.Χ.)
12. ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΗ ΡΩΜΑΪΚΗ ΑΓΟΡΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΑΔΡΙΑΝΟΥ
13. ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	33

	Επισκέψεις σε Μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους	7
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	25
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	60
	Σύνολο Μαθήματος	125 (5 ΠΜ)
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή τελική εξέταση που περιλαμβάνει: 1) Υποχρεωτική ερώτηση χρονολόγησης και αναγνώρισης ρωμαϊκών πορτρέτων 2) Πέντε ερωτήσεις – επιλέγονται οι τέσσερις - σύντομης ανάλυσης συγκεκριμένων θεμάτων ρωμαϊκής αρχαιολογίας, συχνά με παράθεση εικόνων σημαντικών μνημείων Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με Άριστα το 2 (2 x 5 = 10)	

5.ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ευαγγελίδης, Β. *Η Αγορά των πόλεων της Ελλάδας από τη ρωμαϊκή κατάκτηση ως τον 3ο αι. μ.Χ.*, Θεσσαλονίκη 2010

Garnsey, P., Saller, R. *Η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Οικονομία, κοινωνία και πολιτισμός*, μτφ. Β. Ι. Αναστασιάδης, Ηράκλειο 2007

von Hesberg, H. *Ρωμαϊκή Αρχιτεκτονική*, μτφ. Π. Παπαγεωργίου, Θεσσαλονίκη 2005

Hölscher, T. *Κλασική Αρχαιολογία. Βασικές Γνώσεις*, μτφ. Π. Παπαγεωργίου, Θεσσαλονίκη 2005

Kleiner, D. E. E. *Roman Sculpture*, New Haven / London 1992

Kleiner, F. S. *A History of Roman Art. Enhanced Edition*, Boston 2010

Κόννολλυ, Π., Ντοτζ, Χ. *Η αρχαία πόλη. Η ζωή στην Αθήνα και στη Ρώμη*, μτφ. Μ. Λεβεντοπούλου, Αθήνα 2011

Ramage, M. H., Ramage, A. *Ρωμαϊκή Τέχνη από τον Ρωμύλο έως τον Κωνσταντίνο*, μτφ. Χ. Ιακειμίδου, Θεσσαλονίκη 2000

Zanker, P. *Ο Αύγουστος και η Δύναμη των Εικόνων*, μτφ. Μ. Πεχλιβάνος, Αθήνα 2006

ΙΑ 44 Αρχαιολογία της Μεταβυζαντινής Περιόδου**1. ΓΕΝΙΚΑ**

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΙΑ44	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5/7
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ο Ελληνικός κόσμος μετά την Άλωση: αρχαιολογία και τέχνη, 15^{ος}-18^{ος} αι.		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και επισκέψεις στους χώρους		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	e-class: ARCH649 & ARCH717 https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH717/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Στο μάθημα θα εξεταστούν τα υλικά κατάλοιπα και η τέχνη που αναπτύχθηκε στις περιοχές δράσης ελληνικών πληθυσμών και κοινοτήτων, κατά την περίοδο από την Άλωση της Κωνσταντινούπολης μέχρι περίπου το 1800. Στις περιοχές αυτές, που βρίσκονταν υπό οθωμανική ή λατινική κυριαρχία, εξετάζονται η πολεοδομία, η κοσμική και εκκλησιαστική αρχιτεκτονική, η γλυπτική σε λίθο και ξύλο και η κεραμική. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα κυρίαρχα ρεύματα της θρησκευτικής ζωγραφικής της περιόδου, όπως αυτά εκφράστηκαν σε μνημειακά σύνολα και φορητά έργα, καθώς και βασικά στοιχεία της μεταλλοτεχνίας και την κεντητικής. Τις επιμέρους θεματικές διατρέχει ο προβληματισμός γύρω από την αναγνώριση στοιχείων παράδοσης και ανανέωσης στην τέχνη της εποχής, με αναφορές τόσο στην παλαιολόγεια παρακαταθήκη, όσο και στην υποδοχή και ενσωμάτωση στοιχείων από την δυτική και την οθωμανική τέχνη. Τις διαλέξεις συμπληρώνουν επισκέψεις σε μνημεία και μουσεία της Αθήνας και της Αττικής. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση: • Να έχουν μία γενική εποπτεία των βασικών χαρακτηριστικών της τέχνης και της

αρχαιολογίας της περιόδου • Να τοποθετήσουν σε χρονικά πλαίσια και καλλιτεχνικά ρεύματα αντιπροσωπευτικά έργα της περιόδου • Να μπορούν να συσχετίσουν τα κορυφαία μνημεία της περιόδου με την τοπογραφία και τις ιστορικές συνθήκες • Να έχουν κατανοήσει τα βασικά μεθοδολογικά εργαλεία για τη μελέτη της τέχνης και του υλικού πολιτισμού της εποχής
Γενικές Ικανότητες
<i>Αυτόνομη εργασία</i> <i>Ομαδική εργασία</i> <i>Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών</i> <i>Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής</i> <i>Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης</i>

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΤΟ ΔΟΜΗΜΕΝΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ – ΟΙ ΠΟΛΕΙΣ
2: ΟΧΥΡΩΜΑΤΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ
3: ΚΟΣΜΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ
4: ΝΑΟΔΟΜΙΑ Α΄
5. ΝΑΟΔΟΜΙΑ Β΄
6. ΝΑΟΔΟΜΙΑ Γ΄
7. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ Α΄
8. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ Β΄
9. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ Γ΄
10. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ Δ΄
11. ΜΕΤΑΛΛΟΤΕΧΝΙΑ
12. ΚΕΝΤΗΤΙΚΗ
13. ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	<i>Πρόσωπο με πρόσωπο</i>
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx Υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας E-class

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	13 x 3 = 3
	Επισκέψεις στους χώρους	6 x 3 = 18
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	50
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	60
	Σύνολο Μαθήματος	167
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή εξέταση	

5. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αχειμάστου-Ποταμιάνου Μ., *Ελληνική τέχνη, Βυζαντινές τοιχογραφίες*, Αθήνα 1994.

Αχειμάστου-Ποταμιάνου Μ., *Οι τοιχογραφίες της Μονής Φιλανθρωπηνών στο Νησί των Ιωαννίνων*, Αθήνα 2004

Γαρίδης Μ., *Μεταβυζαντινή ζωγραφική (1450-1600). Η εντοίχια ζωγραφική μετά την πτώση του Βυζαντίου στον ορθόδοξο κόσμο και στις χώρες υπό ξένη κυριαρχία*, Αθήνα 2007.

Γκαρά Ε. και Γ. Τζεδόπουλος, *Χριστιανοί και μουσουλμάνοι στην οθωμανική αυτοκρατορία* 2015, Kallipos, Open Academic Editions: <https://hdl.handle.net/11419/2882>

Δεληγιάννη-Δωρή Ε., *Επιβίωση της βυζαντινής και νέες μορφές της μεταβυζαντινής αρχιτεκτονικής*, Ιδρυμα Γουλανδρή-Χορν, Αθήνα 2000.

Δελτίον Χριστιανική Αρχαιολογικής Εταιρείας τ. 33 (2012), Πρακτικά ημερίδας Από το Βυζάντιο στη νεώτερη εποχή: παράδοση και ανανέωση στην τέχνη. Μνήμη Δημήτρη Κωνσταντίου. Ηλεκτρονική έκδοση: <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/deltion/issue/view/vol51/showToc>

Δρανδάκη Α., *Εικόνες 14ος-18ος αι. Συλλογή Ρ. Ανδρεάδη*, Αθήνα-Μιλάνο 2002
https://www.academia.edu/31240205/Greek_Icons_14th_18th_century_The_Rena_Andreadis_Collection_Athens_Milan_SKIRA_and_Benaki_Museum_2002

Drandaki A. (ed.), *The Origins of El Greco. Icon Painting in Venetian Greece*, Athens-New York 2009
https://www.academia.edu/31239744/The_Origins_of_El_Greco_Icon_Painting_in_Venetian_Crete_exhibition_cat_Onassis_Cultural_Center_November_2009_February_2010_New_York_2009

Μπούρας Χ., *Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή Αρχιτεκτονική στην Ελλάδα*, Αθήνα 2001.

Χατζηδάκης Μ., *Έλληνες Ζωγράφοι μετά την Άλωση (1450-1830)*, τ. 1, Αθήνα 1987. Ηλεκτρονική έκδοση: <http://helios-eie.ekt.gr/EIE/handle/10442/14844>

Επιλεγόμενα Σεμιναριακά (ΧΕ)

ΣΑ157 Αρχαιολογία των Ανατολικών Πολιτισμών

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΑ 157	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5/7
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ψηφιακές Εφαρμογές στην Αρχαιολογία: η περίπτωση της Εγγύς Ανατολής.		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις, Πρακτική άσκηση, Επισκέψεις σε Μουσεία	3		6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Επιθυμητή η προηγούμενη επιτυχής παρακολούθηση του ΙΑ 42		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	e-class: ARCH2040		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Αντικείμενο του σεμιναρίου θα αποτελέσει η παρουσίαση ορισμένων ψηφιακών εφαρμογών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην αρχαιολογία, με έμφαση κυρίως στα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών (GIS), τις βάσεις δεδομένων και ορισμένα εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης. Στο πλαίσιο του σεμιναρίου θα εστιάσουμε σε συγκεκριμένα ζητήματα της αρχαιολογίας της Εγγύς Ανατολής και της Ανατολικής Μεσογείου και θα συγκεντρώσουμε τα διαθέσιμα δεδομένα μέσα από τις αρχαιολογικές και γραπτές πηγές. η-Τάξη: ARCH2040. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα: • θα μάθουν να δημιουργούν απλούς χάρτες (με το ArcGIS Online) • θα έλθουν σε μία πρώτη επαφή με τις μεθόδους και τα εργαλεία της γεωχωρικής ανάλυσης.

• Θα γνωρίσουν τους τρόπους ορθής χρήσης εργαλείων τεχνητής νοημοσύνης, όπως το ChatGPT, στην αρχαιολογική έρευνα.
Γενικές Ικανότητες
• Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον • Αυτόνομη εργασία

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες: • Εισαγωγή: η Εγγύς Ανατολή κατά την Εποχή του Χαλκού και την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου • Μέθοδοι και εργαλεία της γεωχωρικής ανάλυσης • Δημιουργία απλών χαρτών (με το ArcGIS Online) • Ορθή χρήση εργαλείων τεχνητής νοημοσύνης στην αρχαιολογική έρευνα • Εφαρμογή σε επιμέρους ζητήματα της αρχαιολογίας της Εγγύς Ανατολής και της Ανατολικής Μεσογείου

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Στην τάξη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ και ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class 3) ArcGIS Online και Pro 4) ChatGPT	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμιναριακές συναντήσεις	39
	Επισκέψεις σε Μουσεία	3
	Συνεργασία με τον διδάσκοντα	18
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	40
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	75
	Σύνολο Ωρών Μαθήματος	175
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	1) Συμμετοχή στο σεμινάριο 2) Παρουσίαση – δημόσια συζήτηση εργασιών 3) Πρακτική άσκηση 4) Γραπτές εργασίες	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Bard, K.A. 2007. *Introduction to the Archaeology of Ancient Egypt*. Malden, MA: Blackwell Pub.
- Conolly, J., and M. Lake. 2021. *Geographical Information Systems in Archaeology*. 2^η έκδ. Cambridge: Cambridge University Press.
- Gillings, M., P. Hacıgüzeller και G. Lock, Επιμ. 2020. *Archaeological Spatial Analysis: A Methodological Guide*. New York: Routledge.
- McCoy, M.D. και T.K. Lodefoged. 2018. *Spatial Technology and Archaeology: The Archaeological Applications of GIS*. New York: Routledge.
- Potts, D.T. 2012. *A Companion to the Archaeology of the Ancient Near East*. Malden, Mass.: Wiley-Blackwell.
- Steadman, S.R., and J.G. McMahon. Eds. 2011. *The Oxford handbook of ancient Anatolia, 10,000-323 B.C.E.* Oxford, New York: Oxford University Press.
- Steiner, M.L. και A.E. Killebrew. Επιμ. 2013. *The Oxford Handbook of the Archaeology of the Levant: c. 8000-332 BCE*. Oxford: Oxford University Press.

ΣΑ 154 Προϊστορική Αρχαιολογία

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΑ154	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Χειμερινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μυκηναϊκή τέχνη και αρχαιολογία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και επισκέψεις σε μουσεία		3	6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Υποχρεωτικό κορμού		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Επιθυμητή η προηγούμενη επιτυχής παρακολούθηση των ΙΑ02, ΙΑ152 ή/και του ΙΑ151		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH853/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Βασικός στόχος του σεμιναρίου είναι η εξοικείωση των συμμετεχόντων φοιτητών με τις εκφράσεις της μυκηναϊκής τέχνης και εικονογραφίας από την εποχή των λακκοειδών τάφων μέχρι τη μετανακτορική περίοδο και με την παραγωγή και παρουσίαση μελετών σχετικά με αυτές. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση: • Να έχουν μία γενική εποπτεία της τέχνης της Μυκηναϊκής περιόδου (προέλευση, πηγές επιρροής, εξέλιξη) • Να έχουν μια εμπειρία των απαιτήσεων και προτεραιοτήτων της προφορικής παρουσίασης επί συγκεκριμένου αρχαιολογικού θέματος (και το βαθμό που αυτές συμπίπτουν ή αποκλίνουν από μια γραπτή εργασία) • Να έχουν επίγνωση των βασικών αρχών που διέπουν τη δόμηση μιας επιστημονικής εργασίας: τη διατύπωση ερωτημάτων, την έκθεση του τρόπου που αυτά μπορούν να απαντηθούν και την παρουσίαση των απαντήσεων και των ενδείξεων που οδήγησαν σε αυτές και τις στηρίζουν

• Να ασκηθούν στις απαιτήσεις της βιβλιογραφικής έρευνας • Να εξοικειωθούν με τον 'πολιτισμό των παρουσιάσεων' και τον αμοιβαίο σεβασμό μεταξύ ομιλητή/ εισηγητή και ακροατή, τη διατύπωση των ερωτήσεων και τη διάρθρωση της επιστημονικής συζήτησης.
Γενικές Ικανότητες
<i>Αυτόνομη εργασία</i> <i>Ομαδική εργασία</i> <i>Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών</i> <i>Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής</i> <i>Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης</i>

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ/ ΕΚΘΕΣΗ ΘΕΜΑΤΩΝ ΠΡΟΣ ΕΠΙΛΟΓΗ/ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ
2: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΟΜΗΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
3: ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ: Η ΜΥΚΗΝΑΪΚΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΑ
4: ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ: Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ
5: ΠΤΥΧΕΣ ΤΗΣ ΜΥΚΗΝΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ: ΚΕΡΑΜΙΚΗ
6: ΠΤΥΧΕΣ ΤΗΣ ΜΥΚΗΝΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ: ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ
7: ΠΤΥΧΕΣ ΤΗΣ ΜΥΚΗΝΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ: ΜΙΚΡΟΤΕΧΝΙΑ/ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΟΜΗΣ
8. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΑΝΑΤΕΘΕΙΣΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
9. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΑΝΑΤΕΘΕΙΣΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
10. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΑΝΑΤΕΘΕΙΣΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
11. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΑΝΑΤΕΘΕΙΣΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
12. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΑΝΑΤΕΘΕΙΣΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
13. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΑΝΑΤΕΘΕΙΣΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
<i>Η ανωτέρω διάρθρωση είναι μόνον ενδεικτική και ενδέχεται να μεταβληθεί ποσοτικά αναλόγως της συμμετοχής των φοιτητών</i>

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1. Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2. Υποστήριξη της διδασκαλίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας E-class

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	13 x 3 = 39
	Εκπαιδευτικές επισκέψεις	6 x 3 = 18
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	50
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	60
	Σύνολο Μαθήματος	
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Προφορική παρουσίαση Παράδοση γραπτής εργασίας Συμμετοχή στις συζητήσεις	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

-Προτεινόμενη Βιβλιογραφία :

P.A. Mountjoy, *Μυκηναϊκή Γραπτή Κεραμική : Οδηγός Ταύτισης* (ελληνική μετάφραση Δ. Γοντικά), Αθήνα 1994.

S. Hood, *Η Τέχνη στην Προϊστορική Ελλάδα* (ελληνική μετάφραση Θ. Ξένος), Αθήνα 1987.

ΣΑ 172 Κλασική Αρχαιολογία**(1) ΓΕΝΙΚΑ**

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΑ 172	ΕΞΑΜΗΝ Ο ΣΠΟΥΔΩΝ	ΣΤ΄/Η΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Οι αρχαιολογίες της πολυτέλειας και ο κόσμος των απολαύσεων στην κλασική Ελλάδα		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις	3		6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑΚΟ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH642/		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Το σεμινάριο βοηθά τους φοιτητές να εμπεδώσουν τα μεθοδολογικά εργαλεία που απαιτούνται για τη μελέτη της κλασικής τέχνης. Ως κομμάτι της κλασικής αρχαιολογίας, η μελέτη της ελληνορωμαϊκής τέχνης προϋποθέτει εξειδικευμένα ερευνητικά εργαλεία που έχουν αναπτυχθεί από την ιστορία και την ιστορία της τέχνης, με την συνεπικουρία και άλλων επιστημονικών κλάδων, όπως η κοινωνική ανθρωπολογία, η φιλοσοφία, η ψυχανάλυση και η ιστορία των ιδεών. Μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα, στο σεμινάριο επιχειρείται η ανάλυση ευρύτερων ερευνητικών ζητημάτων που αφορούν την κατανόηση, ερμηνεία, απόλαυση και διδασκαλία της κλασικής τέχνης. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να: * Γνωρίζουν τα κύρια μεθοδολογικά εργαλεία και ερευνητικές δεξιότητες που απαιτούνται για τη μελέτη της κλασικής τέχνης

- * Να εργάζονται σε διεπιστημονικό περιβάλλον, αξιοποιώντας μεθόδους άλλων επιστημονικών κλάδων, όπως η κοινωνική ανθρωπολογία, η φιλοσοφία, η ψυχανάλυση και η ιστορία των ιδεών
- * Να χειρίζονται σύνθετες θεωρητικές έννοιες από τον ευρύτερο χώρο των ανθρωπιστικών επιστημών
- * Να αναλύουν θεωρητικά συγκεκριμένα παραδείγματα της αρχαίας ελληνικής τέχνης

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Εισαγωγικά
- Τι είναι θεωρία; Σε τι χρησιμεύει;
- Εύρημα / έργο / έκθεμα / δημιουργός
- Εικόνα / πρόθεση / διασπορά
- Σώματα / υλικότητα / ταυτότητες
- Πολυτέλεια και κλασική τέχνη
- Διεπιστημονικό σεμινάριο
- Διεπιστημονικό σεμινάριο
- Παρουσιάσεις εργασιών

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμιναριακές συναντήσεις	40
	Συνεργασία με τον διδάσκοντα	2
	Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας	40
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση	70
	Σύνολο Μαθήματος	152
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	1) Συμμετοχή στο σεμινάριο 2) Παρουσίαση – δημόσια συζήτηση εργασίας 3) Σεμιναριακή εργασία	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Δ. Πλάντζος, *Οι αρχαιολογίες του κλασικού. Αναθεωρώντας τον εμπειρικό κανόνα*. Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου: Αθήνα, 2014.
- Κάθε φοιτητής/τρια αναλαμβάνει ατομική εργασία η οποία συνοδεύεται από ειδική βιβλιογραφία πέντε έως δέκα τίτλων.

ΣΑ 195 Βυζαντινή Αρχαιολογία

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΑ195	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5/7
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Βυζαντινή Μεταλλοτεχνία: τέχνη, τεχνολογία, παιδεία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις, Πρακτική άσκηση, Επισκέψεις σε Μουσεία	3	6	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Σεμινάριο		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Επιθυμητή η προηγούμενη επιτυχής παρακολούθηση των ΙΑ13, ΙΑ14		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (με εργασίες στην αγγλική)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	e-class: https://eclass.uoa.gr/modules/course_info/?from_home=true&course=ARCH1068		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Βυζαντινή Μεταλλοτεχνία: τέχνη, τεχνολογία, παιδεία Η βυζαντινή μεταλλοτεχνία είναι ένας ελάχιστος μελετημένος κλάδος, ειδικά σε ό,τι αφορά σε αντικείμενα από μη ευγενή μέταλλα. Κληρονόμοι της μακράς ρωμαϊκής παράδοσης σε σχήματα, διακόσμηση και τεχνικές, τα υστερορωμαϊκά και μεσαιωνικά βυζαντινά εργαστήρια μεταλλοτεχνίας προσαρμόσαν τις διαδικασίες παραγωγής, την τεχνολογία και τα κράματα των αντικειμένων που παρήγαν, σύμφωνα με τις μεταβαλλόμενες οικονομικές συνθήκες και τις διαθέσιμες πρώτες ύλες. Τα αργυρά σκεύη, είδη πολυτελείας και αποθησαυρισμού, αποτυπώνουν την παιδεία, το γούστο και την ιδεολογία της υστερορωμαϊκής και βυζαντινής αριστοκρατίας. Μέσα από τις επιγραφές και τη διακοσμητική τους γλώσσα εκφράζουν τόσο τις κυρίαρχες τάσεις όσο και την προσωπικότητα και την έμφυλη ταυτότητα των παραγγελιοδοτών τους. Στα έργα χαλκοτεχνίας από την άλλη, μπορεί κανείς να μελετήσει τους τρόπους με τους οποίους τα κυρίαρχα πρότυπα μεταφέρονται και μεταπλάθονται σε μαζικές γραμμές παραγωγής. Παράλληλα, η μελέτη της διακόσμησης των έργων μεταλλοτεχνίας, πολυτελών και ημιπολυτελών, αναδεικνύει τον αμφίδρομο διάλογο της βυζαντινής κοινωνίας με τον ισλαμικό κόσμο και τη δυτική Ευρώπη. Από τον 12ο αιώνα, η αναγκαστική συμβίωση με τα σταυροφορικά

και τα ισλαμικά κράτη της ανατολικής Μεσογείου διαμόρφωσε ιδιαίτερες συνθήκες που επηρέασαν αποφασιστικά και την παραγωγή των μεταλλικών σκευών, κοσμικών και εκκλησιαστικών.

Θα πραγματοποιηθούν επισκέψεις σε μουσεία και άμεση επαφή με έργα τέχνης.

Το μάθημα θα πραγματοποιηθεί με τη συνδρομή του Τμήματος Συντήρησης του Μουσείου Μπενάκη.

Το σεμινάριο χωρίζεται σε δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος συζητούνται οι κυριότερες θεωρητικές και ερμηνευτικές κατευθύνσεις της έρευνας, και η εφαρμογή νέων τεχνολογιών στην προσέγγιση της βυζαντινής μεταλλοτεχνίας. Στο δεύτερο μέρος οι φοιτητές/-τριες καλούνται να εφαρμόσουν τις παραπάνω κατευθύνσεις, επανερμηνεύοντας βυζαντινά έργα της επιλογής τους. Υποχρεωτική η εκπόνηση σειράς σύντομων γραπτών εργασιών και η παρουσίασή τους.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:

- * Γνωρίζουν κυρίαρχες θεωρητικές κατευθύνσεις της σύγχρονης ιστορίας της τέχνης που προσφέρουν νέα μεθοδολογικά εργαλεία στην προσέγγιση των έργων
- * Αναγνωρίζουν τα υλικά και τις τεχνικές κατασκευής και διακόσμησης στις βασικές κατηγορίες των έργων της βυζαντινής μεταλλοτεχνίας
- * Μπορούν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις τους γύρω από την υλικότητα και την τεχνολογία των μεταλλικών έργων στην χρονολόγηση και ερμηνεία τους
- * Κατανοούν τους σύγχρονους προβληματισμούς και τη μεθοδολογία προσέγγισης των έργων της βυζαντινής τέχνης
- * Γνωρίζουν τις κυριότερες σύγχρονες φυσικοχημικές και ψηφιακές μεθόδους που συνδράμουν στην κατανόηση της τεχνολογίας των έργων μεταλλοτεχνίας
- * Συγγράφουν και να παρουσιάζουν προφορικά επιστημονικές εργασίες.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Ομαδική εργασία
- Αυτόνομη εργασία
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Λήψη αποφάσεων
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή ελεύθερης δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Εισαγωγή
2. Η ιστορία της έρευνας, θεωρητικές κατευθύνσεις και νέοι προβληματισμοί
3. Κατηγορίες μετάλλων και κραμάτων, διακίνηση πρώτων υλών και τεχνικές κατασκευής.
4. Η οικονομική και κοινωνική διάσταση των μεταλλικών έργων από τον υστερορωμαϊκό στον μεσαιωνικό βυζαντινό κόσμο
5. Αρχαιομετρικές / ψηφιακές μέθοδοι και ιστοριοτεχνικές αναγνώσεις στη μελέτη της βυζαντινής μεταλλοτεχνίας
6. Κατηγορίες μεταλλικών αντικειμένων από πηγές και αντικείμενα
7. Η παιδεία μέσα από τα πολυτελή μεταλλικά σκεύη
8. Επαφή με υλικά κατάλοιπα σε μουσειακούς χώρους
9. Διακοσμητικό ρεπερτόριο και τεχνικές διακόσμησης
10. Η μεταλλοτεχνία ως αυτοκρατορική ρητορική στο Βυζάντιο
11. Προφορική παρουσίαση σεμιναριακών εργασιών
12. Παράδοση γραπτών εργασιών

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class 3) Μελέτη αντικειμένων με χρήση εργαστηριακού εξοπλισμού (στερεοσκοπίου κλπ)	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δ αστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	15
	Σεμινάρια	24
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	40
	Φροντιστήριο	3
	Συγγραφή εργασίας	28
	Αυτοτελής Μελέτη	40
	Σύνολο Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	I. Συμμετοχή στις συζητήσεις και τις ασκήσεις του σεμιναρίου (10%) II. Προφορική παρουσίαση εργασίας (30%) III. Γραπτή τελική εργασία (60%)	

5. Επιλογή Βιβλιογραφίας

ΚΥΡΙΕΣ ΠΗΓΕΣ Theophilus, <i>On Divers Arts. The Foremost Medieval Treatise on Painting, Glassmaking and Metalwork</i> (μτφρ. από τα λατινικά J.G. Hawthorne and C.S. Smith), Toronto 1979. Pliny the Elder, <i>Natural History</i> https://www.gutenberg.org/ebooks/author/50041 & https://www.loebclassics.com/view/pliny_elder-natural_history/1938/pb_LCL330.3.xml?rskey=gviSQc&result=1 ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ Ballian A. and A Drandaki, "A Middle Byzantine Silver Treasure», <i>Μουσείο Μπενάκη</i> 3 (2003), 47-80 Baratte, Fr. (επιμ.), <i>L'argenterie romaine et byzantine: actes de la table ronde</i>, Paris 11-13 octobre 1983, Paris 1988. Baratte, Fr., <i>Le trésor d'orfèvrerie romaine de Boscoreale</i>, Paris 1986 Boyd, S. M. Mundell Mango, <i>Ecclesiastical Silver Plate in Sixth-Century Byzantium, Papers of the Symposium Held May 16-18,</i>
--

1986 at the Walters Art Gallery, Baltimore and Dumbarton Oaks, Washington D.C., Washington D.C. 1992.

Craddock, P.T. (επιμ.), *2000 years of Zinc and Brass* [British Museum Occasional Papers 50], London 1990 και ²1998

Craddock, P. T., «The Copper Alloys of the Medieval Islamic World – Inheritors of the Classical Tradition», *World Archaeology* 11.1, Early Chemical Technology (Jun. 1979) 68-79

Dodd, E. C., *Byzantine Silver Stamps. With an Excursus on the Comes Sacrarum Largitionum* by J.P.C. Kent [Dumbarton Oaks Studies 7], Washington D.C. 1961

Drandaki, A., *Late Antique Metalware. The Production of Copper-Alloy Vessels between the 4th and 8th Centuries: The Benaki Museum Collection and Related Material*, Turnhout 2021

Healy, J. F. , *Pliny the Elder on Science and Technology*. Oxford 1999

Hodges, A. *Artifacts, An Introduction to early materials and technology*, London 1995

Kershaw J., et al., “ Byzantine plate and Frankish mines: the provenance of silver in north-west European coinage during the Long Eighth Century (c. 660-820)”, *Antiquity* 98 (2024): 502-17.

Κοτζαμάνη, Δ., «Ο νέος θησαυρός των βυζαντινών ασημένιων δίσκων: τεχνική ανάλυση», *Μουσείο Μπενάκη* 3 (2003), 81-92

Leader-Newby, R., *Silver and Society in Late Antiquity. Functions and Meanings of Silver Plate in the Fourth to Seventh Centuries*, London 2004.

Merkel SW et al., “Sources of early Islamic silver: lead isotope analysis of dirhams”, *Antiquity* 97 (2023): 1564-80 <https://doi.org/10.15184/aqy.2023.165>

Mundell Mango, M. - A. Bennett, *The Sevso Treasure 1: Art Historical description and Inscriptions, Methods of Manufacture and Scientific Analyses* [JRA suppl. 12], Ann Arbor 1994

Pitarakis, B., «Mines anatoliennes exploitées par les byzantins: recherches récentes», *Revue Numismatique* 153 (1998) 141-85

Τσάιμου, Κ.Γ., *Αρχαιογνωσία των μετάλλων. Αρχαία Μεταλλευτική και Μεταλλουργική Τεχνική*, Αθήνα 1997

Ward, R., *Islamic metalwork*, London 1993.

Xanthopoulou, M., *Les lampes en bronze à l'époque paléochrétienne*, Turnhout 2010

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΑ 181	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5ο, 7ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Η Βυζαντινή Θράκη: τοπογραφία και τέχνη της ενδοχώρας της Κωνσταντινούπολης (7ος-15ος αιώνας).		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και Ασκήσεις Πράξης		3	6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ανάπτυξης δεξιοτήτων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Επιθυμητή η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων ΙΑ13 και ΙΑ 14		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH497/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Η περιοχή της Θράκης κατέχει ιδιαίτερη θέση στη γεωγραφική επικράτεια της βυζαντινής αυτοκρατορίας, σε όλη τη διάρκεια της ζωής της, καθώς αποτέλεσε την ευρύτερη, άμεση ενδοχώρα της πρωτεύουσας του κράτους, της Κωνσταντινούπολης. Σε αυτή συνέκλιναν οι μεγάλες οδικές αρτηρίες που συνέδεαν την Πόλη με τη Δύση και εδώ έλαβαν χώρα πολυάριθμες, κρίσιμες αναμετρήσεις με εξωτερικούς εχθρούς και εσωτερικές συρράξεις. Οι θρακικές πεδιάδες και τα λιμάνια των ακτών του Εύξεινου Πόντου και του Αιγαίου διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στην οικονομία και την εμπορική κίνηση από και προς την πρωτεύουσα. Στο σεμινάριο, που θα καλύψει την περίοδο από τον 7ο ως τον 15ο αιώνα, θα εξεταστεί η τοπογραφία της περιοχής, με έμφαση στο οδικό δίκτυο, την αμυντική οργάνωση, τα οικιστικά κέντρα και τις μοναστικές κοινότητες. Στη συνέχεια θα γίνει μία επισκόπηση των σημαντικότερων μνημείων της αρχιτεκτονικής και των έργων της μνημειακής ζωγραφικής, μέσα από τα οποία θα αναδειχθεί η επιρροή της τέχνης της Κωνσταντινούπολης στη Θράκη. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής / τρια θα είναι σε θέση να: - Να συνθέτει και να αναπτύσσει προφορικά και γραπτά αρχαιολογικά δεδομένα - Να συνδέει την αρχαιολογική πληροφορία με τις ιστορικές συνθήκες

- Να χρησιμοποιεί τα μεθοδολογικά εργαλεία περιγραφής και ανάλυσης μνημείων
Γενικές Ικανότητες
Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
Αυτόνομη εργασία
Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Εισαγωγή.
2. Τοπογραφική επισκόπηση.
3. Έρευνα και σύνταξη εργασιών.
4. Οικισμοί και οχυρώσεις
5. Ναοδομία και τέχνη.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Υποστήριξη Μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	33
	Επισκέψεις σε Μουσεία	8 (4+4)
	Πρακτική άσκηση	8 (4+4)
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	51
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	50
	Σύνολο Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Δημόσια παρουσίαση Γραπτή εργασία	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Δ. Ευγενίδου, <i>Κάστρα Μακεδονίας και Θράκης. Βυζαντινή Καστροκτισία</i> , Αθήνα 1997.
Ν. Ζήκος, <i>Μαξιμιανούπολις-Μοσυνόπολις. Ανασκαφή περίκεντρου ναού</i> , Καβάλα 2008.
Ευ. Παπαθεοφάνους-Τσουρή, <i>Ευρετήριο βυζαντινών τοιχογραφιών: Ανατολική Μακεδονία και Θράκη</i> , Αθήνα 2016.

A. Külzer, *Östthrakien (Europe). Tabula Imperii Byzantini* 12, Wien 2008.

R. Ousterhout – Ch. Bakirtzis, *The Byzantine Monuments of the Evros/Meriç Valley*, Thessaloniki 2007.

P. Soustal, *Thrakien (Thrake, Rodope and Haimimontos). Tabula Imperii Byzantini* 6, Wien 1991.

Κ. Τσουρής – Α. Μπρίκας, *Το φρούριο του Πυθίου και το έργο της αποκαταστάσεώς του. Πρώτη ανακοίνωση*, Καβάλα 2002.

Γ. Χρ. Χαριζάνης, *Η βυζαντινή Θράκη*, Κομοτηνή-Θεσσαλονίκη 2023.

Αρχαιολογικόν Δελτίον

Αρχαιολογική Εφημερίς

Βυζαντινά Σύμμεικτα

Byzantinische Forschungen

Byzantinische Zeitschrift

Byzantion

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Dumbarton Oaks Papers

Επετηρίς Εταιρείας Βυζαντινών Σπουδών

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΑ204	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο / 7 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Βόρεια Αναγέννηση		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Παραδόσεις θεωρίας, σεμιναριακές διαλέξεις εμβάθυνσης στην τάξη	3		6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Σεμιναριακό		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Επιθυμητή η προηγούμενη επιτυχής παρακολούθηση του ΙΑ15 Ιστορία της Τέχνης Α΄		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (στην Ελληνική)		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Το σεμινάριο αυτό εξετάζει τα επιτεύγματα ζωγράφων στις Κάτω Χώρες και τα εδάφη της Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας τον 15ο και τον 16ο αιώνα. Παράλληλα τα ζωγραφικά έργα συσχετίζονται με την εικαστική παραγωγή σε άλλα μέσα (χαρακτική, γλυπτική, αντικείμενα του υλικού πολιτισμού). Αναλύεται ο ρόλος των έργων ζωγραφικής στη λατρεία, την προβολή του ατόμου, την αυλική κουλτούρα, τις διπλωματικές ανταλλαγές, την επέκταση της επιρροής των ηγεμόνων και τη διαμόρφωση των εθνικών κρατών. Έτσι τα έργα των σημαντικότερων εκπροσώπων της Ars Nova και των διαδόχων τους τον 16ο αιώνα εντάσσονται μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο εντός του οποίου δημιουργήθηκαν προκειμένου να αναδειχθούν οι πολιτικές, θρησκευτικές και πολιτιστικές συνιστώσες που διαμόρφωσαν τις προτιμήσεις των παραγγελιοδοτών, τροφοδότησαν τις επινοήσεις των καλλιτεχνών και προσδιόρισαν εν πολλοίς το περιεχόμενο τους. Προσεγγίζονται διαστάσεις που σχετίζονται με τις τεχνотροπίες, τα υλικά, το εμπόριο χρωστικών υλών και τα αστικά κέντρα στα οποία διαδοχικά αναπτύχθηκε αγορά τέχνης. Στόχος του σεμιναρίου είναι οι φοιτητές να γνωρίσουν τις πηγές (Karel van Mander), να εξοικειωθούν με τους σημαντικότερους ερευνητές (Johan Huizinga, Max Friedländer, Erwin Panofsky, Susie Nash κλπ.) και με την σχετική βιβλιογραφία. Ένα μεγάλο τμήμα της προτεινόμενης

βιβλιογραφίας έχει δημοσιευθεί πρόσφατα, έτσι στο τέλος του εξαμήνου οι φοιτητές θα έχουν γνωρίσει και τις σύγχρονες διανοητικές τάσεις πάνω στο εκάστοτε θέμα.

Τέλος επισημαίνεται ότι το σεμινάριο έχει σχεδιαστεί ως ένα «πράσινο» πρόγραμμα διδασκαλίας ενισχύοντας την υλοποίηση δράσεων για τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος.

Ειδικότερα, με την επιτυχή ολοκλήρωση του σεμιναρίου οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- να αναγνωρίζουν και να κατανοούν τα σημαντικότερα εικαστικά έργα των Κάτω Χωρών και του γερμανόφωνου χώρου, έννοιες κλειδιά (π.χ. *devotio moderna*) και ζητήματα που συζητούνται στους ερευνητικούς κύκλους
- να αξιολογούν κριτικά τις διάφορες μεθοδολογικές προσεγγίσεις για την ερμηνεία των έργων τέχνης της περιόδου
- να αναγνωρίζουν τα στυλιστικά χαρακτηριστικά καλλιτεχνικών κέντρων της Φλάνδρας, της Ολλανδίας και της Γερμανίας, αλλά και μεγάλων δημιουργών που συνδέονται με αυτά
- να προχωρούν σε μορφολογική και εικονογραφική ανάλυση έργων
- να ανατρέχουν στις λογοτεχνικές πηγές προκειμένου να ερμηνεύσουν προβλήματα εικονογραφίας
- να αντιλαμβάνονται τα έργα ως εικαστικά τεκμήρια του πολιτικού, κοινωνικού και πολιτιστικού τους περιβάλλοντος
- να προσεγγίζουν με κριτική σκέψη τις πρωτογενείς πηγές και τη δευτερογενή βιβλιογραφία
- να διατυπώνουν στις παρουσιάσεις τους τεκμηριωμένες απόψεις για θεωρητικά ζητήματα τέχνης
- να διαμορφώνουν μια εικόνα για το έργο που αναμένεται να παράγει ένας ιστορικός τέχνης ώστε να έχουν ορθό επαγγελματικό προσανατολισμό.

Γενικές Ικανότητες

Το σεμινάριο αποσκοπεί οι φοιτητές να αποκτήσουν:

- πολύπλευρες ικανότητες αναζήτησης, ανάλυσης και διασύνδεσης πληροφοριών μέσα από τη χρήση διεθνούς βιβλιογραφίας προσβάσιμης και μέσω ψηφιακών βάσεων δεδομένων και νέων τεχνολογιών
- ικανότητα διαχείρισης ψηφιακών εργαλείων έρευνας (Digital Scholarship)
- πρόσβαση σε επικαιροποιημένες πληροφορίες που επιτρέπουν την προσαρμογή της έρευνάς τους στα πιο πρόσφατα δεδομένα (2019)
- κριτική και συνδυαστική σκέψη
- δεξιότητες για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο χώρο της έρευνας και της διαχείρισης πολιτισμικών αγαθών
- επιστημονικές δεξιότητες που προάγουν τις επαγγελματικές τους προοπτικές
- κοινωνική και επαγγελματική ευαισθησία για τα πολιτιστικά αγαθά

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Ορολογία και Ιστοριογραφία, Αυλική τέχνη και *Ars Nova*
2. Ο κόσμος του Jan van Eyck
3. Βρυξέλλες και Tournai: Robert Campin και Roger van der Weyden
4. Η τέχνη της Φλάνδρας το β' μισό του 15ου αιώνα

5. Διάλογος Φλάνδρας-Φλωρεντίας
6. Ο κόσμος του Dürer
7. Ο Hieronymous Bosch και η αναδυόμενη αγορά τέχνης της Αμβέρσας
8. Μεταρρύθμιση και τέχνη
9. Φλαμανδικές αυλές και ύστερες τάσεις: «Ρωμανισμός» και εξειδίκευση
10. Ο κόσμος του Peter Bruegel: φύση και χωρικοί
11. Εικονοκλασία
12-13 βδ. Παρουσίαση εργασιών και συζήτηση

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Παραδόσεις θεωρίας, ανάπτυξη μελετών περίπτωσης στην τάξη		
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στη διδακτική πράξη. Οι διαλέξεις συνοδεύονται από πλούσιο οπτικό υλικό (PPSX), το οποίο τίθεται στη διάθεση των φοιτητών για διευκόλυνση της μελέτης τους. Υποστήριξη Μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class. Η επικοινωνία με τους σπουδαστές για θέματα του μαθήματος γίνεται τόσο διαζώσης (μετά την ολοκλήρωση της διάλεξης, ώρες υποδοχής) όσο και ηλεκτρονικά (email – skype). Οι φοιτητές καθοδηγούνται να χρησιμοποιούν εργαλεία που έχουν στη διάθεσή τους (Digital tools), δηλ. τις βάσεις δεδομένων και προτρέπονται να αξιοποιούν τις ψηφιακές δυνατότητες που παρέχουν διεθνή ερευνητικά κέντρα και βιβλιοθήκες (Digital Scholarship) για τη διεξαγωγή έρευνας.		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	
	Παραδόσεις θεωρίας στην τάξη	9 (9 εβδ. × 1 ώρα)	
	Διαλέξεις εμβάθυνσης	15 (6 εβδ. × 2 ώρες, 3εβδ. × 1 ώρα)	
	Ασκήσεις πράξης που εστιάζουν στην εφαρμογή μεθοδολογιών και έρευνας	3 (3εβδ. × 1 ώρα)	
	Μικρές ατομικές εργασίες εξάσκησης	12 (4 εβδ. × 3 ώρες)	

	ΣΥΝΟΛΟΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ	39 (13 εβδ. × 3 ώρες)
	Συγγραφή εργασίας	48 (4 εβδ. × 3 ώρες × 4)
	Αυτοτελής Μελέτη και προετοιμασία της παρουσίασης	39 (13 εβδ. × 3 ώρες)
	Σύνολο Μαθήματος	126
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η Γλώσσα αξιολόγησης ελληνικά. Από την αρχή του εξαμήνου αναρτάται στην ηλεκτρονική τάξη (eclass) πλήρης περιγραφή του περιεχομένου του σεμιναρίου, των διδασκτέων ανά εβδομάδα ενοτήτων, καθώς και του τρόπου αξιολόγησης των φοιτητών. Οι φοιτητές γνωρίζουν, επίσης, εξ αρχής την ύλη, τα διδακτικά συγγράμματα και τη σχετική βιβλιογραφία. Για την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος απαιτείται τελικός βαθμός ίσος ή μεγαλύτερος του 5. Η αξιολόγηση των φοιτητών γίνεται με βάση: 1. Συμμετοχή στο σεμινάριο – 5 % 2. Ενδιάμεσες μικρές εργασίες: οι φοιτητές καλούνται να συντάξουν περιλήψεις επιχειρηματολογίας άρθρων σχετικών με τα θέματα των διαλέξεων – 10% 3. Πρόταση εργασίας – 5 % 4. Παρουσίαση Εργασίας – 20 % 5. Τελική εργασία – 60 %	

13. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία μαθήματος:

Smith Jeffrey Chipps, *Η Βόρεια Αναγέννηση*, Αθήνα 2005.

Nash Susie, *Northern Renaissance Art*, Οξφόρδη 2008.

Παυλόπουλος Δημήτρης, *Χαρακτική και γραφικές Τέχνες*, Αθήνα 2011.

Επιπρόσθετη βιβλιογραφία για μελέτη:

Ainsworth Maryan Wynn (επιμ.), *Early Netherlandish Painting at the Crossroads: a Critical Look at Current Methodologies*, Νέα Υόρκη 2001.

Baxandall Michael, *The Limewood Sculptors of Renaissance Germany*, New Haven 1980.

Belozerskaya Marina, *Rethinking the Renaissance: Burgundian Arts Across Europe*, Νέα Υόρκη 2002.

- Blockmans Wim - Prevenier Walter, *Promised Lands: The Low Countries Under Burgundian Rule, 1369-1530*, μτφρ. Elizabeth Fackelmans, Φιλαδέλφεια 1999.
- Borchert Till – Beyer Andreas, *Age of Van Eyck: the Mediterranean World and Early Netherlandish Painting, 1430-1530*, Νέα Υόρκη 2002.
- Borchert Till –Chapuis Julien (επ.), *Van Eyck to Dürer: Early Netherlandish Painting & Central Europe 1430-1530*, κατ. Έκθεσης Bruges (Groeningemuseum), Tielt 2010.
- Chieffo Raguin Virginia (επιμ.), *Art, Piety and Destruction in the Christian West, 1500-1700*, Farnham 2010.
- Eichberger Dagmar και Zika Charles (επιμ.), *Dürer and his Culture*, Cambridge, 1998.
- Eissenhauer Michael et al. (επιμ.), *Renaissance & Reformation: German Art in the Age of Dürer and Cranach*, κατ. Έκθεσης Los Angeles (Los Angeles County Museum of Art), Berlin (Staatliche Museen zu Berlin), Λονδίνο / Νέα Υόρκη 2016
- Fransen Bart, *Rogier van der Weyden and Stone Sculpture in Brussels*, Λονδίνο 2014.
- Freedberg David, «Τέχνη και εικονομαχία, 1525-1580: η περίπτωση των Βορείων Κάτω Χωρών», μτφρ. Γιάννης Καραδήμας, Άλκηστις Κοντοπούλου, Σοφία Χρυσανοπούλου, *Ιστορία της Τέχνης* 7 (2018), σ.44-92.
- Friedländer Max, *Von van Eyck bis Bruegel: die frühen niederländischen Maler; Studien zur Geschichte der niederländischen Malerei*, Κολωνία 1956.
- Griffiths Antony, *Prints and Printmaking: An Introduction to the History and Techniques*, Λονδίνο 1996.
- Griffiths Antony, *The Print Before Photography: An Introduction to European Printmaking 1550 – 1820*, Λονδίνο 2016
- Harbison Craig, *Jan van Eyck: the Play of Realism*, Λονδίνο 2012.
- Hind Arthur, *A History of Engraving & Etching from the 15th Century to the Year 1914*, Νέα Υόρκη 1963.
- Huizinga Johan, *The Waning of the Middle Ages: A Study of the Forms of Life Thought, and Art in France and the Netherlands in the Fourteenth and Fifteenth Centuries*, Λονδίνο 1987.
- Ilsink Matthijs - Koldewij Jos, *Hieronymus Bosch: Visions of Genius*, κατάλογος έκθεσης 's-Hertogenbosch (Het Noordbrabants Museum Φεβρουάριος-Μάιος 2016), Βρυξέλλες / Λονδίνο 2016.
- Kemperdick Stephan - Lammertse Friso (επιμ.), *The Road to Van Eyck*, κατ. έκθεσης Rotterdam (Museum Boijmans van Beuningen), Rotterdam 2012.
- Kirby Jo et al., *Trade in Artists' Materials: Markets and Commerce in Europe to 1700*, Λονδίνο 2010.
- Lehmann Ann-Sophie, "How materials make meaning", *Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek (NKJ)* 62 Meaning in Materials, 1400- 1800 (2012), σ. 6-27.
- Meadow Mark, "Introduction: Putting Bruegel in His Place: Contextual Studies of Pieter Bruegel the Elder", *Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek (NKJ)* 47, Pieter Bruegel (1996), σ. 6-13
- Nuttall Paula, *From Flanders to Florence: the Impact of Netherlandish Painting, 1400-1500*, New Haven / Λονδίνο.
- Oberthaler Elke et al., *Bruegel: the Master*, κατ. Έκθεσης Kunsthistorisches Museum Wien, Νέα Υόρκη 2019.

- Otto Pächt, *Early Netherlandish Painting: from Rogier van der Weyden to Gerard David*, Λονδίνο 2010.
- Panofsky Erwin, *Early Netherlandish painting: its Origin and Character*. 2 τ., Νέα Υόρκη 1971.
- Panofsky Erwin, *The Life and Art of Albrecht Dürer*, Princeton 2005.
- Parshall Peter, "Lucas van Leyden's Narrative Style", *Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek* (NKJ) 29 (1978), pp. 185-237.
- Richardson Carol et al., *Renaissance Art Reconsidered: an Anthology of Primary Sources*, Οξφόρδη 2008.
- Ridderbos Bernhard et al., *Early Netherlandish Paintings: Rediscovery, Reception and Research*, Amsterdam 2005.
- Schmidt Peter, "The Multiple Image: The Beginnings of Printmaking, between Old Theories and New Approaches", στο *Origins of European Printmaking* Yale 2005, σελ. 36-56.
- Silver Larry, "Pieter Bruegel in the Capital of Capitalism", *Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek* (NKJ) 47, Pieter Bruegel (1996), σελ. 124-153
- Snyder James, *Northern Renaissance Art: Painting, Sculpture, the Graphic Arts from 1350 to 1575*, Νέα Υόρκη 1985.
- Stijnman Ad, *Engraving and Etching 1400-2000: A History of the Development of Manual Intaglio Printmaking Processes*, Λονδίνο 2012
- Van Mander Karel, *The lives of the illustrious Netherlandish and German Painters: from the first Edition of the Schilder-boeck (1603-1604)*, Doornspijk 1996.
- Van Veen Henk - Ridderbos Bernhard, *Early Netherlandish Paintings: Rediscovery, Reception and Research*, Άμστερνταμ 2004.
- Wilson Jean, *Painting in Bruges at the Close of the Middle Ages: Studies in Society and Visual Culture*, Pennsylvania 1998.

ΣΑ 80 Ιστορία της Τέχνης**ΓΕΝΙΚΑ**

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΙΑ 131	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΣΤ', Η'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ιστορία της Ελληνικής Χαρακτικής (19ος-20ός αι.)		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις	3		15
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδίκευσης γενικών γνώσεων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH422/		

1. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι εκπαιδευόμενοι θα πρέπει (1) να έχουν εξοικειωθεί με την ιστορία, τις τεχνικές και τις μεθόδους της χαρακτικής στην Ελλάδα κατά τον 19ο αιώνα, (2) να γνωρίζουν το πλαίσιο διδασκαλίας της χαρακτικής στην Ελλάδα κατά τον 19ο αιώνα, (3) να έχουν εξοικειωθεί με την αγορά έργων χαρακτικής στην Ελλάδα, την ιστορία της και τα προβλήματα που ενδεχομένως μπορεί να ανακύψουν.
Γενικές Ικανότητες
• Αυτόνομη εργασία. • Ομαδική εργασία. • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής. • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

2. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Προσεγγίζεται η τέχνη της χαρακτηριστικής στην Ελλάδα κατά τον 19ο αιώνα, η ορολογία και οι ιδιαιτερότητες των επιμέρους τεχνικών και μεθόδων της, ενώ αναγνωρίζονται έργα και δημιουργοί της.

3. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εκπαίδευση και στην Επικοινωνία με τους φοιτητές.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Εκπαιδευτική Επίσκεψη	11
	Συνεργασία με το διδάσκοντα	30
	Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας	75
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	120
	Συγγραφή εργασίας	100
	Σύνολο Μαθήματος	375
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	- Γλώσσα Αξιολόγησης : Ελληνική. - Μέθοδος Αξιολόγησης : Προφορική Εξέταση.	

14. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία :

1. Μπόλης, Γ. – Παυλόπουλος, Δ., *Ελληνική Χαρακτική, 1843-1915. Ιστορία – Λεξικό Χαρακτών*, Αθήνα 2012.
2. Παυλόπουλος, Δ., *Χαρακτική – Γραφικές Τέχνες. Ιστορία – Τεχνικές – Μέθοδοι – Γλωσσάρια Όρων*, Αθήνα 2021.
3. Στεφανάκης, Γ., *Ο Κόσμος της Χαρακτικής*, Αθήνα 2023.

ΣΑ 206 Ιστορία της Τέχνης

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΑ 206	ΕΞΑΜΗΝ Ο ΣΠΟΥΔΩ Ν	(χειμερινό)
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Τέχνη και Ολοκαύτωμα		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις	3	6	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΕΜΙΝΑΡΙΑΚΟ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH... /		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να: - Κατανοούν τις πολύπλοκες διασταυρώσεις μεταξύ τέχνης, ιστορίας και μνήμης αναφορικά με το Ολοκαύτωμα και τις αναπαραστάσεις του στις εικαστικές τέχνες. - Έχουν αποκτήσει το κατάλληλο λεξιλόγιο ώστε να διατυπώνουν τεκμηριωμένες απόψεις και κρίσεις σχετικά με τη θεματολογία, την τεχνοτροπία, τη λειτουργία και το ιστορικό συγκείμενο των καλλιτεχνικών έργων που εξετάστηκαν στο μάθημα. - Να αναλύουν έργα σύγχρονης τέχνης που πραγματεύονται το Ολοκαύτωμα και το ιστορικό τραύμα. - Να αντιλαμβάνονται τις σχέσεις των καλλιτεχνικών αναπαραστάσεων με τις πολιτικές μνήμης.
Γενικές Ικανότητες
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών. - Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον .
- Αυτόνομη & ομαδική εργασία.
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής.
- Αναζήτηση της κατάλληλης επιστημονικής πληροφορίας από τη σχετική επιστημονική βιβλιογραφία (έγκριτες βιβλιογραφικές πηγές, έντυπες και ψηφιακές).
- Απόκτηση δεξιοτήτων στη συγγραφή επιστημονικού κειμένου καθώς και στην προφορική παρουσίασή του.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ξεκινώντας με αναφορά στην εθνικοσοσιαλιστική πολιτική για τις εικαστικές τέχνες και την επίθεση στη μοντέρνα τέχνη, επικεντρωνόμαστε σε έργα που δημιουργήθηκαν από επαγγελματίες ή ερασιτέχνες καλλιτέχνες κατά την περίοδο του εγκλεισμού τους σε ναζιστικά στρατόπεδα, σε γκέτο ή όσο κρύβονταν από τους διώκτες τους. Διερευνούμε τους όρους και τις ιστορικές συνθήκες παραγωγής των έργων, τη θεματολογία και τις μορφολογικές επιλογές των δημιουργών, το συμβολικό τους φορτίο, καθώς και τα ερμηνευτικά σχήματα της στρατοπεδικής τέχνης μεταπολεμικά. Η δεύτερη ενότητα αφορά σε αναπαραστάσεις του Ολοκαυτώματος στη σύγχρονη τέχνη. Σχολιάζουμε χαρακτηριστικές περιπτώσεις καλλιτεχνών εβραϊκής καταγωγής που πραγματεύθηκαν συστηματικά στο έργο τους τη Σοά, διερευνώντας το πώς σχολίασαν τα όρια και την πολυπλοκότητα κάθε αναπαράστασης του μοναδικά αποτρόπαιου. Μέσα από εμβληματικά έργα των Anselm Kiefer, Hans Haacke, Gerhard Richter και άλλων, διερευνούμε τους καλλιτεχνικούς κώδικες με τους οποίους σύγχρονοι Γερμανοί καλλιτέχνες επιχείρησαν μια κριτική αναμέτρηση με το Ολοκαύτωμα και τη δύσκολη κληρονομιά του ναζισμού.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Δια ζώσης εκπαίδευση. Εισηγήσεις της διδάσκουσας, παρουσίαση εργασιών και κριτική ανταλλαγή απόψεων. Δυνητικά, διαλέξεις ειδικών προσκεκλημένων καθώς και επισκέψεις σε μουσεία και χώρους τέχνης.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx. Χρήση διαδικτυακών πηγών και πολυμεσικού υλικού. Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	38
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	48
	Σύνολο Μαθήματος	125

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η αξιολόγηση περιλαμβάνει: 1. Ομαδοσυνεργατική εργασία. 2. Ατομική εργασία και προφορική παρουσίασή της. 3. Αξιοποίηση πολλαπλής βιβλιογραφίας. 4. Συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία. Αναλυτικά η διαδικασία και τα κριτήρια αξιολόγησης κοινοποιούνται στους φοιτητές/τριες στο πρώτο μάθημα καθώς και στο e-class του μαθήματος.
-----------------------------------	---

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

After Auschwitz. Responses to the Holocaust in Contemporary Art, κατ. έκθεσης, M. Bohm-Duchen (επιμ.), Northern Centre for Contemporary Art/ Lund Humphries, Sunderland/Λονδίνο 1995.

Αλεξάκη, Ευγενία, «Τέχνη και μεταβατική δικαιοσύνη. Τόποι συμφιλίωσης στο έργο της Αρτέμιδας Αλκαλάη», στο Γ. Κόκκινος, Π. Κιμουρτζής, Μ. Καρασαρίνης (επιμ.), *Ιστορία και Δικαιοσύνη*, Ασίνη, Αθήνα 2020, σσ. 359-389.

Amishai-Maisels, Ziva, *Depiction and Interpretation: The Influence of the Holocaust on the Visual Arts* Pergamon Press, Οξφόρδη, 1993.

Apel, Dora, *Memory Effects. The Holocaust and the Art of Secondary Witnessing*, Rutgers University Press, Νιου Μπρούκλινκ/Νιου Τζέρσεϊ/Λονδίνο 2002.

Art after the Shoah. Wolf Vostell in Dialogue with Boris Lurie, κατ. έκθεσης, Eckhart J. Gillen (επιμ.), Kunsthau Dahlem, Βερολίνο 2022.

Art from the Holocaust – 100 Works from the Yad Vashem Collection, κατ. έκθεσης, E. Moreh-Rosenberg, W. Smerling (επιμ.), Deutsches Historisches Museum, Βερολίνο, Wienand Verlag, Βόννη 2016.

Bernard-Nouraud, Paul, *Sur les oeuvres silencieuses: Contribution à l'étude de l'art d'après Auschwitz*, Pétra, Παρίσι 2017.

Brutin, Batya, *Etched in Flesh and Soul: The Auschwitz Number in Art*, De Gruyter, Βερολίνο/Βοστώνη 2021.

Biro, Mathew, "Representation and Event: Anselm Kiefer Joseph Beuys and the Memory of the Holocaust", *The Yale Journal of Criticism*, 16 (1), 2003, σσ. 113-146.

Blatter, Janet & Milton, Sybil, *Art of the Holocaust*, Book Club Associates, Λονδίνο 1982.

Buchloh, Benjamin, *Gerhard Richter. Painting after the subject of history*, October-MIT Press, Μασαχουσέτη 2022.

Costanza, Mary S., *The Living Witness: Art in the Concentration Camps and Ghettos*, Λονδίνο 1982.

Falldorf, Ella, "The Many Faces of the Inmate as a Worker: Artworks of Political Prisoners in the Buchenwald Concentration Camp", *The Journal of Holocaust Research* 35 (4), 2021, σσ. 257-281.

Gaßer, Jenny & Schmidt, Katrin, "Images of the Holocaust in East German Art (1949-1989)", στο *Art and the Holocaust: Reflection for the Common Future*, Collection of Articles Based on the papers presented at the conference in Riga, Riga Jewish community & Museum Jews in Latvia, 2019, σσ. 121-170, διαθέσιμο στο <https://www.ebrejumuzejs.lv/app/uploads/2022/04/art-and-the-holocaust-reading.pdf>

Godfrey, Mark, *Abstraction and the Holocaust*, Yale University Press, Νιου Χάβεν 2007.

Hoffmann-Curtius, Kathrin, *Judenmord: Art and the Holocaust in Post-war Germany*, Reaktion Books, Λονδίνο 2018.

Huener, Jonathan & Nicosia, Francis R. (επιμ.), *The Arts in Nazi Germany: Continuity, Conformity, Change*, Berghahn Books, Νέα Υόρκη & Οξφόρδη 2006.

Kaumkötter, Jürgen Joseph, *Felix Nussbaum und die Holocaust-Kunst*, Wallsterin, Γκέτινγκεν 2023.

Negotiating History: German Art and the Past, *Art Institute of Chicago Museum Studies* 28 (1), 2002 (όλο το τεύχος).

Novitch, Miriam, *Resistenza Spirituale. Spiritual resistance: 120 Drawings from Concentration Camps and Ghettos*, Comune di Milano, Μιλάνο 1979.

Petropoulos, Jonathan, *The Faustian Bargain: The Art World in Nazi Germany*, Oxford University Press, Νέα Υόρκη 2000.

Pollock, Griselda, *Charlotte Salomon and the Theater of Memory*, Yale University Press, Νιου Χάβεν 2018.

Saltzman, Lisa, *Anselm Kiefer and Art after Auschwitz*, Cambridge University, Νέα Υόρκη 1999.

Sujo, Glen, *Legacies of Silence. The visual Arts and Holocaust Memory*, Philip Wilson Publishers, Λονδίνο 2001.

The Last Expression: Art and Auschwitz, κατ. έκθεσης, Mary and Leigh Block Museum of Art, Davis Museum and Cultural Center, Brooklyn Museum of Art, Northwestern University Press, Evanston, 2003.

Wiedmer, Caroline, *The Claims of Memory: Representations of the Holocaust in Contemporary Germany and France*, Cornell University, Ithaca & New York, 1995.

Φραγκόπουλος, Μίλτος, «Τέχνη και Ολοκαύτωμα», *Σύγχρονα Θέματα* 150-152, 2021, σσ. 71-76.

Young, James E., *At Memory's Edge. After-Images of the Holocaust in Contemporary Art and Architecture*, Yale University Press, Νιου Χάβεν/Λονδίνο 2000.

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΑ135	ΕΞΑΜΗΝ Ο ΣΠΟΥΔΩΝ	7
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Συλλογές και συλλέκτες: σχέσεις ανθρώπων και αντικειμένων		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Η διδασκαλία βασίζεται σε διαλέξεις, στη χρήση των νέων τεχνολογιών (πλούσιο Ο/Α υλικό, αξιοποίηση της πλατφόρμας η-τάξη), στη διεξαγωγή συζήτησης και δημιουργικών ασκήσεων για ποικίλα θέματα μουσειακής θεωρίας και πρακτικής, σε στοχευμένες επισκέψεις σε μουσεία της Αθήνας και συζητήσεις με συλλέκτες επαγγελματίες μουσείων, σε εκπόνηση ατομικών εργασιών, πρωτότυπη έρευνα για τις συλλεκτικές πρακτικές συλλεκτών από το οικείο τους περιβάλλον κ.ά.	3-4	6	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑΚΟ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	e-class: ARCH559		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Το μάθημα ασχολείται με το παρελθόν και το παρόν της συλλεκτικής δραστηριότητας, τους τρόπους συγκρότησης συλλογών, την ερμηνεία των αντικειμένων και των συλλογών, τις πολλαπλές και μεταβαλλόμενες αξίες που τους αποδίδονται από τους ανθρώπους. Αναλύονται ενδιαφέροντα ερωτήματα όπως α) γιατί, πώς και τι άνθρωποι και κοινωνίες συλλέγουν, β) πώς το «συλλέγειν» βοηθά στη δόμηση ατομικών και συλλογικών ταυτοτήτων, γ) πώς διαφορετικές ερμηνείες για τις συλλογές επηρεάζουν τη θεώρηση του κόσμου που μας περιβάλλει. Μελετώνται συγκεκριμένες περιπτώσεις συλλογών και συλλεκτών (φυσικά πρόσωπα ή/και μουσειακοί οργανισμοί) και εκπονούνται ατομικές εργασίες που τους αφορούν. Παράλληλα, πραγματοποιούνται μια σειρά από επισκέψεις σε μουσεία και συλλογές που έχουν συγκροτηθεί

στο πλαίσιο ατομικής ή ομαδικής συλλεκτικής πρακτικής και οργανώνονται συζητήσεις με εν ενεργεία συλλέκτες και παρουσιάσεις των συλλογών τους.

Οι φοιτητές υποχρεούνται να παρουσιάσουν προφορικά την εργασία τους με τη βοήθεια Power Point και στη συνέχεια να την υποβάλλουν και γραπτώς. Τέλος, οι φοιτητές ενθαρρύνονται να ερευνήσουν τις συλλεκτικές πρακτικές κάποιου προσώπου από το φιλικό ή συγγενικό τους περιβάλλον και να συνεκθέσουν μέρος των συλλογών αυτών στο πλαίσιο εφήμερης έκθεσης που οργανώνεται στο Μουσείο Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης με αφορμή τη Διεθνή Ημέρα Μουσείων.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα:

- Έχουν κατακτήσει νέα δεδομένα και γνωστικά στοιχεία για το αντικείμενο του μαθήματος
- Έχουν καλλιεργήσει και αναπτύξει ποικίλες δεξιότητες της κριτικής σκέψης και της τεκμηριωμένης παρουσίασης επιχειρημάτων και προτάσεων
- Έχουν καλλιεργήσει την ερευνητική τους ικανότητα και την εμπειρία τους στην εκπόνηση ολοκληρωμένων εργασιών (προφορικών και γραπτών)
- Έχουν κατανοήσει τη διεπιστημονική φύση της μουσειολογίας και τις ερευνητικές ανάγκες που αυτή απαιτεί
- Έχουν εξοικειωθεί με την έννοια της συλλογής, του συλλέγειν και του συλλέκτη μέσα από βιωματικές ασκήσεις και ερευνητικές δράσεις που αφορούν εν ζωή και εν ενεργεία συλλέκτες
- Έχουν καλλιεργήσει βασικές κοινωνικές δεξιότητες όπως π.χ. της επικοινωνιακής συνεργασίας μεταξύ των μελών μιας ομάδας κ.ά.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Ομαδική εργασία – σχεδιασμός έργων
- Αυτόνομη εργασία
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Λήψη αποφάσεων

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η δομή του μαθήματος αρθρώνεται στις ακόλουθες βασικές ενότητες:

1. Θεωρία του συλλέγειν (Πρακτική/Ποιητική/Πολιτική)
2. Αναμνηστικές συλλογές
3. Φετιχιστικές συλλογές
4. Συστηματικές συλλογές
5. Συλλέκτες και συλλογές στην Ευρώπη από την αρχαιότητα μέχρι τον Μεσαίωνα
6. Συλλέκτες και συλλογές στην Ευρώπη του 17^{ου} αι. – “Cabinets of curiosities”
7. Η συλλεκτική δραστηριότητα την εποχή του μεταμοντερνισμού – ο θεσμός των People’s Show
8. Συλλέκτες, συλλεκτική δραστηριότητα και κατανάλωση
9. Συλλέκτες και συλλογές αρχαιοτήτων
10. Συλλέκτες και συλλογές εθνογραφικού και λαογραφικού υλικού

11. Συλλέκτες και συλλογές μοντέρνας και σύγχρονης τέχνης
12. Συλλέκτες και συλλογές τεκμηρίων κοινωνικής ιστορίας
13. Συλλέκτες και συλλογές στη λογοτεχνία
14. Σύγχρονοι εικαστικοί δημιουργοί ως συλλέκτες
15. Συλλέκτες και συλλογές λαϊκής κουλτούρας
16. Το κολάζ ως συλλογή
17. Συλλέκτες-συλλογές και ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας
18. Οι μουσειακές συλλογές: σύγχρονες συλλεκτικές πολιτικές
19. Τα παιδιά ως συλλέκτες
20. Έμφυλη συλλεκτική δράση
21. Ενδιαφέρουσες μουσειακές εκθέσεις με θέμα τη σχέση ανθρώπων αντικειμένων

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Εξειδικευμένα βίντεο-ντοκιμαντέρ 3) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Επισκέψεις σε Μουσεία	9 (3X3)
	Προετοιμασία εφήμερης έκθεσης υλικού από προσωπικές συλλογές	9
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	40
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	30
	Προετοιμασία παρουσίασης ατομικής εργασίας	15
	Σύνολο Μαθήματος	142
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Εκπόνηση ατομικής εργασίας η οποία παρουσιάζεται στην τάξη πριν την λήξη του εξαμήνου Εκπόνηση γραπτής εργασίας Συμμετοχή στην εφήμερη έκθεση για συλλέκτες και συλλογές Συνολική παρουσία-συμμετοχή στο μάθημα, απλές πρακτικές ασκήσεις που πραγματοποιούνται κατά τις διδακτικές συναντήσεις και συμμετοχή στις συζητήσεις με συλλέκτες εντός και εκτός μουσείων	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

I. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Belk, R., 1995, *Collecting in a Consumer Society*, Routledge, London

- Dudley, S., (επιμ.), 2010, *Museum Materialities. Objects, Engagements, Interpretations*, Routledge
- Elsner, J. & Cardinal, R. (επιμ.) 1994, *The Cultures of Collecting*, Reaktion Books.
- Hooper-Greenhill, E., 2006, *Το Μουσείο και οι Πρόδρομοί του*, Εκδόσεις Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα.
- Pearce, S., 1998, *Collecting in Contemporary Practice*, Sage.
- Pearce, S., 1995, *On Collecting; An Investigation into Collecting in the European Tradition*, Routledge, London.
- Γιαλούρη, Ε., (επιμ.), 2012, *Υλικός Πολιτισμός: Η ανθρωπολογία στη χώρα των πραγμάτων*, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια
- Μπούνια, Α., & Ν. Νικονάνου, 2008, «Μουσειακά αντικείμενα και ερμηνεία: δημιουργώντας την εμπειρία, επιδιώκοντας την επικοινωνία», στο Νικονάνου & Κασβίκης 2008:66-95
- Μπουτοπούλου, Σ., Μούλιου, Μ., Καλλιώδη, Σ., Σακελλιάνης, Β., (επιμ.) 2008, *Η Προστασία των Πολιτιστικών Αγαθών από την Παράνομη Διακίνηση και η Διεκδίκησή τους*, Αθήνα, ΥΠΠΟΤ
- Hodder, I., 2014, *Συνύφανση. Αρχαιολογία των σχέσεων μεταξύ ανθρώπων και πραγμάτων*, Εκδόσεις του 21^{ου} αι.

II. ΠΗΓΕΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

1. Βασικές έννοιες Μουσειολογίας ICOM (http://icom.museum/fileadmin/user_upload/pdf/Key_Concepts_of_Museology/Museology_WEB_greek.pdf)
2. Pettersson, S. et al., 2010, *Encouraging Collections Mobility-A Way Forward for Museums in Europe*, Lending for Europe 21st Century, Finnish National Gallery, On-line στη διεύθυνση: http://www.lending-for-europe.eu/fileadmin/CM/public/handbook/Encouraging_Collections_Mobility_A4.pdf
3. Ιστότοπος Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων και άλλων διεθνών Οργανισμών
4. Ιστότοποι των ελληνικών και ξένων μουσείων
5. Ιστότοποι για Έλληνες και ξένους συλλέκτες
6. Επίκαιρα άρθρα στον ελληνικό και διεθνή τύπο που αφορούν τα μουσεία και τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς

Επιλεγόμενα (ΧΕ)

ΙΑ 150 Αρχαιολογία και Αρχαιομετρία

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΙΑ150	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5/7
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Αρχαιολογία και αρχαιομετρία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		3	5,5
Εργαστηριακές Ασκήσεις			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Επιλεγόμενο Κατεύθυνσης		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH579		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Αντικείμενο του μαθήματος είναι η αρχαιολογική και αρχαιομετρική προσέγγιση της παραγωγής και της διακίνησης της αρχαίας κεραμικής. Παρουσιάζονται οι βασικές αρχές της κεραμικής τεχνολογίας και οι αναλυτικές μέθοδοι (πετρογραφία, χημική ανάλυση, ηλεκτρονικό μικροσκόπιο σάρωσης) που εφαρμόζονται για τη διερεύνηση της προέλευσης και της τεχνολογίας κατασκευής της αρχαίας κεραμικής, και εξετάζονται μελέτες περιπτώσεων από τους Προϊστορικούς, Κλασικούς και Βυζαντινούς χρόνους. Εκτός από τις παραδόσεις στο αμφιθέατρο, το μάθημα περιλαμβάνει πρακτικές ασκήσεις σε πετρογραφικό μικροσκόπιο, που γίνονται στο Εργαστήριο Ορυκτολογίας και Πετρολογίας του Τμήματος Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος, με την επίβλεψη του Επικ. καθηγ. Ορυκτολογίας και Πετρολογίας κ. Παναγιώτη Πομώνη και της γεωαρχαιολόγου Δρ. Ελένης Νοδάρου, διευθύντριας του Εργαστηρίου Πετρογραφίας του INSTAPEC. Σημειώσεις, παρουσιάσεις και βιβλιογραφία αναρτώνται στο η-Τάξη (ARCH579). Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα πρέπει να είναι σε θέση να:

• γνωρίζουν τις βασικές αρχαιομετρικές μεθόδους μελέτης της αρχαίας κεραμικής, και να • αξιοποιούν τα αποτελέσματά τους για την αρχαιολογική προσέγγιση και ερμηνεία αρχαίων κεραμικών συνόλων. • μπορούν να χειρίζονται το πετρογραφικό μικροσκόπιο και να αναγνωρίζουν βασικά ορυκτά και πετρώματα σε λεπτές τομές κεραμικών • κατανοούν τη σημασία της αρχαιομετρίας και της διεπιστημονικής έρευνας για την προσέγγιση του υλικού πολιτισμού του παρελθόντος
Γενικές Ικανότητες
• Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον • Αυτόνομη εργασία • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες: • Διάλεξη: Εισαγωγή. Βασικές αρχές της κεραμικής τεχνολογίας • Διάλεξη: Βασικές αρχές Γεωλογίας, Ορυκτολογίας και Πετρολογίας • Εργαστήριο: Πρακτικές ασκήσεις αναγνώρισης πετρωμάτων και ορυκτών στο μικροσκόπιο • Εργαστήριο: Πρακτικές ασκήσεις αναγνώρισης πετρωμάτων και ορυκτών στο μικροσκόπιο • Διάλεξη: Βασικές αρχαιομετρικές μέθοδοι ανάλυσης αρχαίων κεραμικών • Εργαστήριο: Πρακτικές ασκήσεις στο μικροσκόπιο για την αναγνώριση πετρωμάτων και ορυκτών σε λεπτές τομές κεραμικών • Εργαστήριο: Πρακτικές ασκήσεις στο μικροσκόπιο για την αναγνώριση πετρωμάτων και ορυκτών σε λεπτές τομές κεραμικών • Διάλεξη: Διεπιστημονικές προσεγγίσεις αρχαίας κεραμικής: μελέτες περιπτώσεων από τους Προϊστορικούς Χρόνους • Διάλεξη: Διεπιστημονικές προσεγγίσεις αρχαίας κεραμικής: μελέτες περιπτώσεων από τους Προϊστορικούς Χρόνους • Διάλεξη: Διεπιστημονικές προσεγγίσεις αρχαίας κεραμικής: μελέτες περιπτώσεων από τους Κλασικούς Χρόνους • Διάλεξη: Διεπιστημονικές προσεγγίσεις αρχαίας κεραμικής: μελέτες περιπτώσεων από τους Βυζαντινούς Χρόνους • Εργαστήριο: Πρακτικές ασκήσεις στο μικροσκόπιο για την αναγνώριση πετρωμάτων και ορυκτών σε λεπτές τομές κεραμικών
--

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	<i>Πρόσωπο με πρόσωπο</i>
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ	• Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx • Υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας E-class

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	24
	Εργαστηριακές ασκήσεις	15
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	46
	Αυτοτελής Μελέτη	53
	Σύνολο Μαθήματος	188
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Προφορική τελική εξέταση στα ελληνικά που περιλαμβάνει (1) αναγνώριση στο πετρογραφικό μικροσκόπιο πετρωμάτων και ορυκτών σε λεπτές τομές αρχαίων κεραμικών, και (2) παρατηρήσεις για την πρώτη υλη και την τεχνολογία κατασκευής των αρχαίων κεραμικών ΚΑΙ Γραπτή τελική εξέταση με ερωτήσεις ανάπτυξης δοκιμίων	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Gauss, W. και E. Kiriati. 2011. *Pottery Production and Supply at Bronze Age Kolonna, Aegina: An Integrated Archaeological and Scientific Study of a Ceramic Landscape*. Wien: Österreichischen Akademie der Wissenschaften.

Nodarou, E. 2011. *Pottery production, distribution and consumption in early Minoan West Crete*. Oxford: Archaeopress.

Ben-Shlomo, D., E. Nodarou, and J. B. Rutter. 2011. *Transport Stirrup Jars from the Southern Levant: New Light on Commodity Exchange in the Eastern Mediterranean*. *American Journal of Archaeology* 115.3: 329-353.

Quinn, P. 2013. *Ceramic Petrography: The Interpretation of Archaeological Pottery & Related Artefacts in Thin Section*. Oxford: Archaeopress.

Κεφαλίδου, Ε. και Γ. Ναζλής. 2013. Μη καταστροφική ανάλυση (XRF) τοπικής και εισηγμένης κεραμικής από τη Νέα Καλλικράτεια Χαλκιδικής. Στο *Κεραμικά εργαστήρια στο βορειοανατολικό Αιγαίο (8ος-αρχές 5ου αι. π.Χ.)*, με επιμέλεια των Π. Αδάμ-Βελένη, Ε.

Κεφαλίδου και Δ. Τσιαφάκη. 173-181. Θεσσαλονίκη.

Λυριτζής, Ι. και Ν. Ζαχαριάς. 2010. Αρχαιοϋλικά. Αθήνα: Παπαζήση.

Χριστοφίδης Γ. και Τ. Σολδάτος. 2011. Οπτική Ορυκτολογία. Θεσσαλονίκη: Γιαχούδης και Σία.

ΙΑ 112 Κλασική Αρχαιολογία

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΙΑ 112	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5/7
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Αττική ερυθρόμορφη αγγειογραφία της αρχαϊκής εποχής		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις, Πρακτική άσκηση, Επισκέψεις σε Μουσεία	3-4	5,5	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	η-Τάξη: ARCH472 http://opencourses.uoa.gr/modules/document/file.php/ARCH4/ Διδακτικό%20Πακέτο/Παρουσιάσεις/PDF/ΙΑ%2031-Ενότητα%200. Pdf		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Στο μάθημα παρουσιάζονται και σχολιάζονται οι τεχνικές κατασκευής, τα σχήματα, οι χρήσεις, το εμπόριο και η εικονογραφία των αρχαϊκών αττικών ερυθρόμορφων αγγείων (περ. 530 π.Χ. – περ. 480/470 π.Χ.). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη μεθοδολογία της ‘ανάγνωσης’ των εικόνων, δηλαδή στην κατανόηση της οπτικής αφήγησης, η οποία διαφέρει πολύ από την αφήγηση μέσω του γραπτού ή του προφορικού λόγου. Παράλληλα, παρακολουθώντας χρονολογικά το έργο των σημαντικότερων αγγειογράφων και των εργαστηρίων τους, διερευνώνται οι ποικίλες σχέσεις των παραστάσεων και των φορέων τους με τις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές συνθήκες της αρχαϊκής εποχής. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:

* Κατανοούν τις τεχνικές κατασκευής, τα σχήματα και τις χρήσεις των αττικών αρχαϊκών ερυθρόμορφων αγγείων καθώς και τα ζητήματα που αφορούν την εμπορική τους διακίνηση (εξαγωγές) σε ολόκληρη τη Μεσόγειο και τον Εύξεινο Πόντο.

* Αντλούν ποικίλες γενικές και ειδικές πληροφορίες μέσα από τις εικόνες που ζωγραφίστηκαν σε μια εποχή η οποία σηματοδεύτηκε από σημαντικά ιστορικά και πολιτικά γεγονότα.

* Εμβαθύνουν στην πλούσια εικονογραφία της κεραμικής, να ασκηθούν στον τρόπο «ανάγνωσης» των εικόνων και να κατανοήσουν τις μεθόδους της εικαστικής αφήγησης, η οποία διαφέρει πολύ από την αφήγηση μέσω του γραπτού ή του προφορικού λόγου. Οι πληροφορίες των εικόνων φωτίζουν πολλές πτυχές της ζωής, οι οποίες μπορεί να μας είναι άγνωστες από άλλου είδους αρχαίες πηγές.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1: Εισαγωγή

2: Μεθοδολογία εικαστικής αφήγησης

3-4: Η Ομάδα των Πρωτοπόρων (520-500 π.Χ.)

5-6: Ο Ζωγράφος του Κλεοφράδη και ο Ζωγράφος του Βερολίνου (αρχές 5ου αι. π.Χ.)

7: Ο Ζωγράφος του Ευχαρίδη - Το εμπόριο των αττικών αγγείων στην Ετρουρία

8: Επίσκεψη στο Μουσείο του Τμήματος και πρακτική άσκηση

9: Μύσων - Ζωγράφος του Ιπτάμενου Αγγέλου - Ζ. του Harrow - Ζ. του Συλέα
και Ακολουθία του Συλέα

10-11: Κυλικογράφοι: Ζωγράφος του Βρύγου, Ζωγράφος της Γιγαντομαχίας του Παρισιού
Ζωγράφος του Χυτηρίου, Ζωγράφος της Βρισηίδας, Ζωγράφος της Δοκιμασίας,
Ζωγράφος του Τριπτόλεμου, και άλλοι.

12: Υστεροαρχαϊκοί Μανιεριστές: Ζωγράφος του Χοίρου, Ζωγράφος του Λένινγκραντ,
Ζωγράφος του Πανός

13: Επανάληψη - διευκρινίσεις - προετοιμασία για τις εξετάσεις

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class και των http://opencourses.uoa.gr	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	36
	Επισκέψεις σε Μουσεία	2
	Πρακτική άσκηση	2
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	40
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	60
	Σύνολο Μαθήματος	140
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή τελική εξέταση που περιλαμβάνει: 1) Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής 2) Σύντομη ανάλυση συγκεκριμένων αγγείων 3) Ανάπτυξη κειμένου	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ι. ΒΑΣΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ Boardman, J. <i>Αθηναϊκά ερυθρόμορφα αγγεία. Αρχαϊκή περίοδος</i> (μετάφρ. Ε. Παπουτσάκη-Σερμπέτη & Γ. Ε. Χατζή), Αθήνα 2001. Scheibler, I. <i>Ελληνική Κεραμική. Παραγωγή, εμπόριο και χρήση των αρχαίων ελληνικών αγγείων</i> (μετάφρ. Ε. Μανακίδου), Αθήνα 1992 [α' γερμ. έκδ. 1983]. Τιβέριος, Μ. <i>Ελληνική Τέχνη - Αρχαία Αγγεία</i>, Αθήνα 1996 ΙΙ. ΠΗΓΕΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ Beazley Archive Pottery Database: http://www.beazley.ox.ac.uk/pottery http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos Politismos Οι επίσημοι ιστότοποι των ελληνικών και ξένων Μουσείων και επιστημονικών ιδρυμάτων

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΙΑ43	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5/7
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μεγάλα Ελληνικά ιερά		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	e-class: ARCH702		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Εξέταση των μεγάλων Ελληνικών ιερών σε σχέση με το ιστορικό τοπίο. Πραγμάτευση ζητημάτων χωροθεσίας, λειτουργίας και οργάνωσης, καθώς και τυπολογίας των προτύπων, των στοών και των βωμών. Η εξέλιξη των ντόπιων αρχιτεκτονικών εργαστηρίων σε συνδυασμό με τις κυρίαρχες, επίσημες, διαθέσεις και το αφήγημα του ιερού. Η κίνηση των 'ακαδημαϊκών' αρχιτεκτονικών σχολών στον Ελλαδικό χώρο. Με την διαχρονική και ευρεία γεωγραφική επισκόπηση, το μάθημα συμπληρώνει τα εφόδια του μαθήματος ΙΑ21 (Μνημειακή τοπογραφία των Αθηνών). Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να: - Κατανοούν την οργάνωση στα κύρια Ελληνικά ιερά. - Αναγνωρίζουν την εξέλιξη των αρχιτεκτονικών ρυθμών. - Αναγνωρίζουν τις κύριες σχολές (Αττική, Πελοποννησιακή, Μακεδονική, Βοιωτική, κ.α.).

Γενικές Ικανότητες
Αυτόνομη εργασία Ομαδική εργασία Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ
2. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΜΕΘΟΔΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ
3. ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΙ ΡΥΘΜΟΙ
4. Η ΧΩΡΟΘΕΣΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΙΕΡΩΝ
5. ΤΑ ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ. ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΩΝ, ΠΡΟΠΥΛΩΝ, ΣΤΟΩΝ, ΒΩΜΩΝ
6. ΟΛΥΜΠΙΑ Α
7. ΟΛΥΜΠΙΑ Β
8. ΕΠΙΔΑΥΡΟΣ Α
9. ΕΠΙΔΑΥΡΟΣ Β
10. ΔΕΛΦΟΙ Α
11. ΔΕΛΦΟΙ Β
12. ΔΗΛΟΣ
13. ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΕ ΙΕΡΟ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	<i>Πρόσωπο με πρόσωπο</i>	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	3) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 4) Υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας E-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>
	Διαλέξεις	13 x 3 = 39
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	40
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	50
	Σύνολο Μαθήματος	129
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	<i>I. Προφορική εξέταση</i>	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Μ.-C. Hellmann, *Η αρχαία ελληνική αρχιτεκτονική* (Αθήνα 2003).

G. Gruben, *Ιερά και ναοί των αρχαίων Ελλήνων* (Αθήνα 2000).

Χ. Μπούρας, *Μαθήματα ιστορίας της αρχιτεκτονικής*, τ. Α' (Αθήνα 1999)

Π. Βαλαβάνης, *Ιερά και αγώνες στην αρχαία Ελλάδα. Ολυμπία, Δελφοί, Ισθμία, Νεμέα, Αθήνα* (Αθήνα 2004).

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΙΑ43	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Ε', Ζ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Νεοελληνική Γλυπτική (19ος αι.)		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		3	15
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδίκευσης γενικών γνώσεων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH445/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι εκπαιδευόμενοι θα πρέπει • να έχουν εξοικειωθεί με την άσκηση της τέχνης της μαρμαρογλυπτικής στην Αθήνα του 19ου αιώνα, • να γνωρίζουν το πλαίσιο διδασκαλίας της, • να έχουν εντοπίσει τους χώρους όπου λειτούργησαν τα αθηναϊκά εργαστήρια μαρμαρογλυπτικής.
Γενικές Ικανότητες
• Αυτόνομη εργασία. • Ομαδική εργασία. • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής. • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Προσεγγίζονται η μαρμαρογλυπτική και οι λειτουργοί της στην Αθήνα του 19ου αιώνα. Επιχειρείται ανάπλαση της δραστηριότητας των μαρμαρογλυπτών, ενώ μελετώνται γλυπτά τους σε δημόσιους χώρους της Αθήνας.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εκπαίδευση και στην Επικοινωνία με τους φοιτητές.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Εκπαιδευτική Επίσκεψη	11
	Συνεργασία με το διδάσκοντα	30
	Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας	75
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	120
	Συγγραφή εργασίας	100
	Σύνολο Μαθήματος	375
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	• Γλώσσα Αξιολόγησης : Ελληνική. • Μέθοδος Αξιολόγησης : Προφορική Εξέταση.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Καραΐσκου, Β., *Νεοελληνική Γλυπτική. Ματιές και Αναγνώσεις*, Αθήνα 2011.
 Λυδάκης, Σ., *Η Νεοελληνική Γλυπτική. Ιστορία – Τυπολογία*, Αθήνα 2011.
 Παυλόπουλος, Δ., *Από τον Ιερό Λόχο στον Κωνσταντίνο ΙΒ'. Νεότερα Αθηναϊκά Γλυπτά*, Αθήνα 2020.

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΙΑ146	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Επιλογής
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εισαγωγή στην Κεραμολογία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		3 (x 8 εβδομάδες)	5,5
Βιωματική προσέγγιση κατασκευής κεραμικών		3 (x 3 εβδομάδες)	
Βιωματικό εργαστήριο κλιβάνου		6-8 ώρες άπαξ	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΟ ΜΗ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑΚΟ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΙΑ 13		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH466/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα έχουν αποκτήσει βασικές γνώσεις χημείας, ορυκτολογίας και τεχνολογίας των υλικών και θα είναι σε θέση: • Να κατανοούν τους μηχανισμούς παραγωγής και διακίνησης των κεραμικών προϊόντων στη Μεσόγειο κατά την περίοδο από τον 3ο ως τον 7ο αι. μ.Χ. καθώς και να γνωρίζουν την κοινωνία που παρήγαγε, εισήγαγε και καταναλάωνε τα κεραμικά. • Να αντιμετωπίζουν την κεραμική ως φορέα αισθητικών επιλογών και μέσου διακίνησης ιδεών και όχι απλώς ως εργαλείου εξυπηρέτησης καθημερινών αναγκών. • Να εντάσσουν τους διάφορους τύπους κεραμικών στις ιστορικές συνθήκες της εποχής δημιουργίας τους.

• Να γνωρίζουν την ορολογία και τους τρόπους ειδολογικής ταξινόμησης της πρωτοβυζαντινής κεραμικής. • Να κατασκευάζουν μόνοι τους κεραμικά αντικείμενα με παραδοσιακές μεθόδους και να κατανοούν την πολύπλοκη διαδικασία ψησίματος.
Γενικές Ικανότητες
• Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών • Αυτόνομη εργασία • Ομαδική εργασία • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης • Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον • Ανάπτυξη δεξιοτήτων

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Εισαγωγή στον κλάδο της Βυζαντινής Κεραμικής 2. Βασικές γνώσεις Χημείας, ορυκτολογίας και τεχνολογίας των υλικών 3. Η έρευνα της πρωτοβυζαντινής κεραμικής στην Ελλάδα 4. Ορολογία και ταξινόμηση της πρωτοβυζαντινής κεραμικής 5. Κατηγορίες υλικού, τυπολογία 6. Οι εργαστηριακές εγκαταστάσεις 7. Η ταυτότητα των κεραμικών 8. Σχέσεις μεταξύ εργαστηρίων. Απομιμήσεις. Διακίνηση 9. Εισαγωγές κεραμικής. Η έννοια της αυτάρκειας

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο. Βιωματική προσέγγιση	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>
	Διαλέξεις	24
	Βιωματική προσέγγιση κατασκευής και ψησίματος κεραμικών	15-17
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	45
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	40
	Σύνολο Μαθήματος	124-126
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή εξέταση μικρού δοκιμίου στην Ελληνική γλώσσα με δυνατότητα επιλογής	

.	Οι φοιτητές Erasmus μπορούν να αξιολογηθούν και με κατάθεση δοκιμίου με θέμα που αναλαμβάνουν στην αρχή του εξαμήνου
---	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Atlante delle Forme Ceramiche I, Ceramica fine Romana nel bacino Mediterraneo (Medio et Tardo Impero), Enciclopedia dell'Arte Antica*, 1981.
- ABADIE-REYNAL C. - SODINI J.-P., *La céramique paléochrétienne de Thasos, EtThas* 13, 1992.
- HAYES J.W., *Late Roman Pottery* (1972).
- KARIVIERI A., *The Athenian Lamp Industry in Late Antiquity, Papers and Monographs of the Finnish Institute at Athens* 5 (1996).
- ΜΠΑΚΙΡΤΖΗΣ Χ., *Βυζαντινά Τσουκαλολάγηνα*, Αθήνα 2003.
- ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑ-ΜΠΑΚΙΡΤΖΗ Δ., ΚΟΥΣΟΥΛΑΚΟΥ ΝΤ. (επιμ.), *Η κεραμική της Ύστερης Αρχαιότητας από τον Ελλαδικό χώρο*, Θεσσαλονίκη 2010
- PETRIDIS P., *La céramique protobyzantine de Delphes : une production et son contexte, Fouilles de Delphes V, Monuments Figurés* 4, Paris Athènes 2010.
- ΠΕΤΡΙΔΗΣ Π., *Πρωτοβυζαντινή κεραμική του Ελλαδικού χώρου*, Αθήνα 2013.
- RICE PR. M., *Pottery Analysis. A Sourcebook*, 1987.

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΙΑ159	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	χειμερινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εικαστικές Τέχνες στην Ευρώπη, 1900-1945		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις	3		5,5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΟ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH.../		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να: - Έχουν αποκτήσει το κατάλληλο λεξιλόγιο ώστε να διατυπώνουν τεκμηριωμένες απόψεις και κρίσεις σχετικά με τη θεματολογία, την τεχνοτροπία, τη λειτουργία και το ιστορικό συγκείμενο των καλλιτεχνικών έργων που εξετάστηκαν στο μάθημα. - Να γνωρίζουν τις κυριότερες τάσεις στη ζωγραφική, τη γλυπτική και την αρχιτεκτονική στην Ευρώπη κατά το α' μισό του 20^{ου} αιώνα και να αναγνωρίζουν την ποικιλομορφία και την πολυπλοκότητα της μοντέρνας τέχνης. - Να κατανοούν τις σημαντικότερες αλλαγές που διαπιστώνονται σε σχέση με το μορφοπλαστικό ιδίωμα, τη θεματολογία, τα υλικά και τις τεχνικές που χαρακτήρισαν τις ιστορικές πρωτοπορίες και την αρχιτεκτονική της περιόδου. - Να αναλύουν και να ερμηνεύουν τα έργα τέχνης με αναφορά στο πολιτικό, κοινωνικό, επιστημονικό, τεχνολογικό, καλλιτεχνικό και διανοητικό πλαίσιο εντός του οποίου παρήχθησαν.
Γενικές Ικανότητες
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών. - Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

- Αυτόνομη & ομαδική εργασία.
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής.
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον.
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα.
- Αναζήτηση της κατάλληλης επιστημονικής πληροφορίας από τη σχετική επιστημονική βιβλιογραφία (έγκριτες βιβλιογραφικές πηγές, έντυπες και ψηφιακές).

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα εστιάζει στις κυριότερες τάσεις στη ζωγραφική, τη γλυπτική και την αρχιτεκτονική στην Ευρώπη από τα πρώτα χρόνια του 20^{ου} αιώνα έως το τέλος του Β΄ ΠΠ. Καλλιτεχνικά κινήματα και τάσεις, όπως ο Φωβισμός, ο Εξπρεσιονισμός, ο Κυβισμός, ο Φουτουρισμός, η Ρωσική Πρωτοπορία, η Αφαίρεση, το Νταντά, η Μεταφυσική Ζωγραφική, ο Σουρεαλισμός, η Νέα Αντικειμενικότητα και άλλοι ρεαλισμοί του Μεσοπολέμου, η Σχολή του Bauhaus αλλά και ο αρχιτεκτονικός μοντερνισμός εξετάζονται στο κοινωνικό, πολιτικό, οικονομικό και διανοητικό περιβάλλον της εποχής και στο πλαίσιο των εξελίξεων στον επιστημονικό και τεχνολογικό τομέα. Μας απασχολούν οι μορφολογικοί πειραματισμοί και οι καλλιτεχνικές πρακτικές, η θεματολογία, τα προτάγματα καθώς και η ποικιλομορφία, η πολυπλοκότητα και οι αντιφάσεις των ιστορικών πρωτοποριών της μοντέρνας τέχνης, τα εγχειρήματα επαναπροσδιορισμού της έννοιας του έργου τέχνης και η συγκρότηση της ταυτότητας του πρωτοποριακού καλλιτέχνη. Σχολιάζουμε, ακόμη, σημαίνουσες εκθέσεις και άλλους καλλιτεχνικούς θεσμούς της περιόδου και τον ιστορικό τους ρόλο.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Εκπαίδευση δια ζώσης. Δυνητικά, επισκέψεις σε μουσεία και χώρους τέχνης.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx. Χρήση διαδικτυακών πηγών και πολυμεσικού υλικού. Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	38
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	48
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή τελική εξέταση που περιλαμβάνει: 1) Σύνοψη ανάλυση συγκεκριμένων έργων 2) Ανάπτυξη κειμένου. Αναλυτικά η διαδικασία και τα κριτήρια αξιολόγησης κοινοποιούνται στους φοιτητές/τριες στο πρώτο μάθημα καθώς και στο e-class του μαθήματος.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Argan, Giulio Carlo – Oliva, Achille Bonito, *Η μοντέρνα τέχνη. 1770-1970 / Η τέχνη στην καμπή του 21ου αιώνα*, μτφρ. Λίνα Παπαδημήτρη, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2014.

Arnason, H. H., *Ιστορία της σύγχρονης τέχνης*, μτφρ. Φώτης Κοκαβέσης, Επίκεντρο, Αθήνα 2006.

Bell, Julian, *Καθρέπτης του Κόσμου, Μια Νέα Ιστορία της Τέχνης*, μτφρ. Γιώργος Λαμπράκος & Ελεάννα Πανάγου, Μεταίχμιο, Αθήνα, 2009

Cohen, Jean-Louis, *Η αρχιτεκτονική μετά το 1889. Με το βλέμμα στο μέλλον*, μτφρ. Πέτρος Μαρτινίδης, επιμ. Βασίλης Κολώνας / Παναγιώτης Τουρνικιώτης, University Studio Press, Θεσσαλονίκη, 2019.

Δασκαλοθανάσης, Νίκος, *Μοντέρνα τέχνη: 1850-1940*, Άγρα, Αθήνα 2024.

—, *Ο καλλιτέχνης ως ιστορικό υποκείμενο από τον 19ο στον 21ό αιώνα*, Άγρα, Αθήνα 2004.

Foster, Hal – Krauss, Rosalind – Bois, Yves-Alain – Buchloh, Benjamin H.D. – Joselit, David, *Η τέχνη από το 1900: Μοντερνισμός, Αντιμοντερνισμός, Μεταμοντερνισμός*, μτφρ. Ιουλία Τσολακίδου – Δημοσθένης Κούλουθρος, πρόλογος – επιμέλεια: Μιλτιάδης Παπανικολάου, Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2021⁴.

Krauss, Rosalind E., *Η πρωτοτυπία της πρωτοπορίας. Κείμενα για την τέχνη*, μτφρ. Ρόζαλι Σινοπούλου, πρόλογος: Εύη Σαμπανίκου, Πλέθρον (Εικαστικά/Θεωρία της τέχνης), Αθήνα 2023.

Λοϊζίδη, Νίκη. *Ο μοντερνισμός και οι μύθοι του. Δώδεκα μελέτες για τα μοντέρνα καλλιτεχνικά κινήματα*, Αθήνα: Νεφέλη, 2013

Στάγκος, Νίκος (επιμ.), *Έννοιες της μοντέρνας τέχνης: από τον Φωβισμό στον Μεταμοντερνισμό*, ΜΙΕΤ, Αθήνα 2003.

Πάγκαλος, Παναγιώτης, *Ιστορία της Σύγχρονης Αρχιτεκτονικής Τεχνολογίας*, Αθήνα, Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, 2015, <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/5754>.

Πούλος, Παναγιώτης (επιμ.), *Έννοιες της τέχνης του 20ού αιώνα*, Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, Αθήνα 2006.

Χαραλαμπίδης, Άλκης, *Η τέχνη του 20ού αιώνα*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2018.

Watkin, David, *Ιστορία της Δυτικής Αρχιτεκτονικής*, μτφρ. Κώστας Κουρεμένος, ΜΙΕΤ, Αθήνα 2005.

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΙΑ 106	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5/7
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εισαγωγή στη Μουσειολογία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Η διδασκαλία βασίζεται σε διαλέξεις, στη χρήση των νέων τεχνολογιών (πλούσιο Ο/Α υλικό, αξιοποίηση της πλατφόρμας η-τάξη), στη διεξαγωγή συζήτησης και δημιουργικών ασκήσεων για ποικίλα θέματα μουσειακής θεωρίας και πρακτικής, και σε στοχευμένες επισκέψεις σε μουσεία της Αθήνας και συζητήσεις με επαγγελματίες μουσείων.	3-4	5,5	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΟ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	e-class: ARCH442		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τον διεπιστημονικό κλάδο της Μουσειολογίας, ο οποίος μελετά την ιστορία και θεωρία των μουσείων και των συλλογών. Το μάθημα αναζητά απαντήσεις σε ερωτήματα όπως: Πώς ορίζουμε το μουσείο, το μουσειακό αντικείμενο, τη συλλογή, την πολιτισμική κληρονομιά; Γιατί υπάρχουν μουσεία και ποιες οι σύγχρονες προκλήσεις για τη λειτουργία τους; Πώς ορίζουμε τις αξίες των μουσείων για διαφορετικές ομάδες πολιτών; Ποια τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα διαφορετικών τύπων μουσείων; Πώς προσεγγίζεται ιστορικά η συγκρότηση των συλλογών και η δημιουργία μουσείων; Ποιες οι μέθοδοι και πρακτικές διαχείρισης, επιμέλειας και ερμηνείας μουσειακών συλλογών; Ποια μπορεί να είναι η σχέση των μουσείων με τους επισκέπτες αλλά και ευρύτερα με την κοινωνία; Ποιο το θεσμικό πλαίσιο για τη λειτουργία τους στην Ελλάδα και ποιες προϋποθέσεις

θέτουν διεθνή πρότυπα μουσειακής ηθικής και πρακτικής για την πιστοποίηση τους; Ποιο το εύρος του μουσειακού επαγγέλματος και πώς υπηρετείται ο επαγγελματισμός στα μουσεία; Στο πλαίσιο του μαθήματος γίνονται επισκέψεις σε μουσεία της Αθήνας (Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο, Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, Νομισματικό Μουσείο, Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο κ.ά.) οι οποίες συνδυάζονται με πρακτικές ασκήσεις με στόχο την εμπειρική μάθηση.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:

- να έχουν κατακτήσει ένα σαφές πλαίσιο αναφοράς για την ιστορία και θεωρία μουσείων και συλλογών και να έχουν εξοικειωθεί με την διαδικασία αναζήτησης (βιβλιογραφικής ή άλλης) πρόσθετων στοιχείων για το θέμα
- να έχουν κατανοήσει τη σχέση της μουσειολογίας με άλλες επιστήμες και τον καίριο ρόλο της στη σύγχρονη λειτουργία των μουσείων
- να έχουν καλλιεργήσει συστηματική διεπιστημονική θεωρητική κατάρτιση για τα μουσεία και τον υλικό κόσμο και εν μέρει να έχουν εξασκηθεί πρακτικά στη διαδικασία ερμηνείας του
- να έχουν εξασκηθεί με τη δόμηση και παρουσίαση υποθέσεων εργασίας, επιχειρημάτων και μοντέλων ανάλυσης για τη λειτουργία των μουσείων στη σύγχρονη κοινωνία
- να έχουν αναπτύξει κριτική και δημιουργική σκέψη για τις αξίες και τους ρόλους των μουσείων και των συλλογών στο πέρασμα των χρόνων
- να έχουν καλλιεργήσει όλα τα ανωτέρω μέσα από εναλλακτικές εκπαιδευτικές διαδικασίες που συνδυάζουν ποικιλία διδακτικών μεθόδων προς ενίσχυση της συμμετοχικής και βιωματικής μάθησης εκ μέρους των φοιτητών.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Ομαδική εργασία
- Αυτόνομη εργασία

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Η κοινωνική αξία των μουσείων-Μουσεία στον 21^ο αι. – Σύγχρονες τάσεις, προκλήσεις και οράματα
2. Εισαγωγή σε βασικές έννοιες της Μουσειολογίας (π.χ. «Μουσείο», «Συλλογή», «Επικοινωνία», «Εκθεση», «Ερμηνεία», «Μουσειοποίηση», «Αντικείμενο-έκθεμα», «Μουσειολογία», «Μουσειογραφία», κ.ά.)
3. Μουσειακές Σπουδές στον 21^ο αι. – Βασικοί άξονες
4. Ανάλυση του Σχεδίου Σύστασης για την Προστασία και Προώθηση των Μουσείων, της ποικιλοτήτάς τους και του ρόλου τους στην κοινωνία
5. Μουσειακή ηθική και Κώδικες δεοντολογίας - Το μουσειακό επάγγελμα και ο επαγγελματισμός στα μουσεία
6. Προγράμματα Πιστοποίησης Μουσείων – Πρότυπα και προδιαγραφές βέλτιστων πρακτικών- Η ελληνική πραγματικότητα – Παραδείγματα πρόσφατων επανεκθέσεων και νέων μουσείων στην Ελλάδα
7. Ευρωπαϊκοί Θεσμοί βράβευσης των καλύτερων μουσείων – κριτήρια
8. Τυπολογία μουσείων – Ιστορική αναδρομή - Χαρακτηριστικά γνωρίσματα – Σύγχρονες προκλήσεις - Παραδείγματα πρωτοποριακών μουσείων και εκθέσεων

9. Η συλλεκτική δραστηριότητα δια μέσου των αιώνων – Η ιστορία των μουσείων διεθνώς – Η ιστορία των μουσείων στην Ελλάδα
10. Αντικείμενα – Σπουδές Υλικού Πολιτισμού: Ερμηνείες, ρόλοι, αξίες και μηνύματα
11. Μουσεία, επισκέπτες, μάθηση, αλληλεπίδραση - Μουσεία και αυτόβουλη μάθηση - Μουσειακή εκπαίδευση - Μελετώντας τους επισκέπτες
12. Μουσειακές εκθέσεις: Εισαγωγικές επισημάνσεις στον ερμηνευτικό σχεδιασμό και παραδείγματα εκθέσεων

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	- Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx - Εξειδικευμένα βίντεο-ντοκιμαντέρ - Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Επισκέψεις σε Μουσεία	6 (3+3)
	Πρακτική άσκηση	3
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	40
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	50
	Σύνολο Μαθήματος	138
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	- Γραπτή τελική εξέταση που περιλαμβάνει ερωτήσεις που απαιτούν κριτική ανάλυση, σύνθεση δεδομένων και ανάπτυξη προσωπικών απόψεων για ποικίλα θέματα της σύγχρονης μουσειακής πρακτικής, τεκμηριωμένων στη βάση ενός συνόλου θεωριών και παραδειγμάτων που παρουσιάστηκαν στο πλαίσιο των διδακτικών συναντήσεων - Συνολική παρουσία-συμμετοχή στο μάθημα, απλές πρακτικές ασκήσεις που πραγματοποιούνται κατά τις διδακτικές συναντήσεις	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γκαζή, Α., 1999, "Η έκθεση των αρχαιοτήτων στην Ελλάδα (1829-1909). Ιδεολογικές αφετηρίες – Πρακτικές προσεγγίσεις", Αρχαιολογία και Τέχνες, τεύχος 73, σ.σ. 45-53

MacDonald, S. (επιμ.), 2012, *Μουσείο και Μουσειακές Σπουδές. Ένας πλήρης οδηγός*, ΠΙΟΠ. Αθήνα, σ.σ. 27-39, 177-203, 445-487, 501-521, 575-611

Μούλιου, Μ., 2005, "Μουσεία: πεδία για την κατανόηση του κόσμου", *Τετράδια Μουσειολογίας*, 2, σ.σ. 7-19.

Mouliou, M. 2008, "Museum representations of the classical past in post-war Greece; A critical analysis", 83-109 στο: Damaskos, D. & Plantzos, D., (επιμ) 2008, *A Singular Antiquity. Archaeology and Hellenic Identity in twentieth-century Greece*, Mouseio Benaki 3rd Supplement, Athens

Μούλιου, Μ., 2014, Τα μουσεία στον 21ο αιώνα: προκλήσεις, αξίες, ρόλοι, πρακτικές, στο Γ. Μπίκος, Α. Κανιάρη (επιμ.) (2014), *Μουσειολογία, Πολιτιστική Διαχείριση και Εκπαίδευση*, Εκδόσεις Γρηγόρη (σε αρχείο doc)

Μούλιου, Μ., 2015, Το Μουσείο ως ποιότητα, εμπειρία, αστικό σύμβολο και ήπια δύναμη. Παραδείγματα από τη διεθνή και εγχώρια μουσειακή πρακτική, στο Πούλιος, Ι., Αλιβιζάτου, Μ., Αραμπατζής, Γ., Γιαννακίδης, Α., Καραχάλης, Ν., Μάσχα, Ε., Μούλιου, Μ., Παπαδάκη, Μ., Προσύλης, Χ., Τουλούπα, Σ. (2015), *Πολιτισμική διαχείριση, τοπική κοινωνία και βιώσιμη ανάπτυξη*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. [Online] Διαθέσιμο στο <http://hdl.handle.net/11419/2394>
Οικονόμου, Μ. (2003): *Μουσείο: Αποθήκη ή ζωντανός οργανισμός; Μουσειολογικοί προβληματισμοί και ζητήματα*, Κριτική, Αθήνα, σ.σ. 15-122

II. ΠΗΓΕΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Κώδικας Δεοντολογίας του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων (ICOM)
(http://network.icom.museum/fileadmin/user_upload/minisites/icom-greece/Ekdoseis/code-of-ethics_GR_01.pdf)

Βασικές έννοιες Μουσειολογίας ICOM
(http://icom.museum/fileadmin/user_upload/pdf/Key_Concepts_of_Museology/Museology_WEB_greek.pdf)

Recommendation on the Protection and Promotion of Museums, their Diversity and their Role in Society,
(http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/images/Final_Text_of_Draft_recommendation_EN_02.pdf), Παρίσι 27-28/5/2015

Ιστότοπος Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων και άλλων διεθνών Οργανισμών

Ιστότοποι των ελληνικών και ξένων μουσείων

Επίκαιρα άρθρα στον ελληνικό και διεθνή τύπο που αφορούν τα μουσεία και τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς

Εαρινό Εξάμηνο

Μαθήματα Κορμού (ΕΕ)

ΙΑ 10 Προϊστορική Αρχαιολογία Β'

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΙΑ 10	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	4/6
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μινωική Αρχαιολογία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις, Πρακτική άσκηση, Επισκέψεις σε Μουσεία	3	5,5	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΚΟΡΜΟΥ (ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	e-class: ARCH173 (http://opencourses.uoa.gr/courses/ARCH.173/)		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση: * Να γνωρίζουν το γενικό πλαίσιο εξέλιξης του Μινωικού πολιτισμού. * Να μπορούν να περιγράψουν και να χρονολογήσουν τα κυριότερα μινωικά αρχιτεκτονήματα και τέχνηρα.
Γενικές Ικανότητες
Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών

- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα περιγράφει τα βασικά στάδια στην εξέλιξη του μινωικού πολιτισμού, παρακολουθώντας τα υλικά δημιουργήματα των προϊστορικών κατοίκων της Κρήτης, καταναμεμένα στους διάφορους κλάδους της τέχνης στους οποίους ανήκαν.

Ειδικότερα, το περιεχόμενο των μαθημάτων είναι επιγραμματικά το ακόλουθο:

Μάθημα 1ο: Ιστορική επισκόπηση των πολιτισμών του Αιγαίου κατά την Εποχή του Χαλκού.

Μάθημα 2ο: Η Νεολιθική περίοδος στην Κρήτη. Η εξέλιξη της πηλοπλαστικής και κεραμικής τέχνης.

Μάθημα 3ο: Οι τέχνες στην Κρήτη κατά την Προανακτορική περίοδο: κεραμική, ειδωλοπλαστική, λιθοξοΐα, μεταλλοτεχνία (και κοσμηματοποιΐα), σφραγιδογλυφία. Ο «ρόλος» της τέχνης κατά την εποχή που προηγήθηκε της ίδρυσης των μινωικών ανακτόρων. Οι «καλλιτεχνικές» δημιουργίες σαν εργαλείο για την ανάπτυξη του χαρακτήρα των προανακτορικών κοινοτήτων.

Μάθημα 4ο: Η καλλιτεχνική δημιουργία κατά την εποχή των πρώτων ανακτόρων. Η εισαγωγή νέων υλικών, τεχνικών και αισθητικών αντιλήψεων από άλλες χώρες της Ανατολικής Μεσογείου. Η «πολιτική» διάσταση της τέχνης κατά την Παλαιοανακτορική περίοδο. Τα επιτεύγματα της κεραμικής.

Μάθημα 5ο: Οι λοιπές τέχνες κατά την Παλαιοανακτορική περίοδο: η λιθοτεχνία, η μεταλλοτεχνία (και κοσμηματοποιΐα), η σφραγιδογλυφία και η φαγεντιανουργία.

Μάθημα 6ο: Η μετάβαση από την εποχή των παλιών σε εκείνη των νέων ανακτόρων. Η κεραμική και η πηλοπλαστική τέχνη. Η εξέλιξη των άλλων τεχνών.

Μάθημα 7ο: Η Νεοανακτορική περίοδος. Η πολιτική διάσταση της τέχνης. Οι νέοι κεραμικοί ρυθμοί και τα επιτεύγματα της πηλοπλαστικής.

Μάθημα 8ο: Τα επιτεύγματα της λιθοξοΐας, της ελεφαντουργίας και της φαγεντιανουργίας κατά την εποχή των νέων ανακτόρων.

Μάθημα 9ο: Η ακμή της σφραγιδογλυφίας και της λοιπής μικροτεχνίας. Τα χρυσά σφραγιστικά δακτυλίδια.

Μάθημα 10ο: Η εποχή της «μεγάλης τέχνης» της τοιχογραφίας. Γενικά χαρακτηριστικά, τεχνικές, εξάπλωση μινωικών τοιχογραφιών.

Μάθημα 11ο: Η επιρροή της μινωικής τέχνης στον ευρύτερο αιγαιακό χώρο. Τα ευρήματα των λακκοειδών τάφων των Μυκηνών. Οι τοιχογραφίες της Θήρας.

Μάθημα 12ο: Οι σχέσεις Κρήτης και ανατολικής Μεσογείου κατά την Εποχή του Χαλκού.

Μάθημα 13ο: Σύντομη επισκόπηση της εξέλιξης της μινωικής τέχνης. Γενικά, για το χαρακτήρα της μινωικής δημιουργικής έκφρασης.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ

Πρόσωπο με πρόσωπο

ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις 13 X 3	39
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	50
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	50
	Σύνολο Μαθήματος	139
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Προφορική εξέταση στο τέλος του εξαμήνου Τα κριτήρια αξιολόγησης είναι: 1. Δυνατότητα αναγνώρισης αρχιτεκτονημάτων και τεχνέργων 2. Αρχαιολογική περιγραφή τους, με τη χρήση ορθών όρων 3. Δυνατότητα συσχετισμού τους με ομοειδή ή συγγενικά σύνολα 4. Χρονολόγηση δομών και τεχνέργων Τα κριτήρια αξιολόγησης περιγράφονται αναλυτικά κατά τη διάρκεια των παραδόσεων.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

I. ΓΕΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ (επιλεγμένη) Αλεξίου Σ. 1964. <i>Μινωικός Πολιτισμός</i>, Αθήναι. Betancourt Ph. 1985. <i>The History of Minoan Pottery</i>, Princeton. Cadogan G. 1976. <i>Palaces of Minoan Crete</i>, London - New York. Effenterre Van H. 1980. <i>Le palais de Mallia et la cité minoenne</i>, Roma. Evans A. 1921 – 35. <i>The Palace of Minos at Knossos</i>, I - IV, London. Gesell G. 1985. <i>Town, Palace and House Cult in Minoan Crete</i>, Göteborg. Graham J. 1987. <i>The Palaces of Crete</i>, Princeton. Hood S. 1978. <i>The Arts in Prehistoric Greece</i>, Norwich. Marinatos S. – M. Hirmer 1973. <i>Kreta, Thera und das mykenische Hellas</i>, München. Nilsson M. 1950. <i>The Minoan - Mycenaean Religion</i>, Lund.
--

Πλάτων Ν. 1974. *Ζάκρος. Το νέον μινωικόν ανάκτορον*, Αθήναι.

Platon N. 1981. *La civilisation égéenne*, Paris.

Preziosi D. 1983. *Minoan Architectural Design*, Berlin.

Rutkowski B. 1986. *The Cult Places of the Aegean*, New Haven - London.

Shaw J. 1971. Minoan Architecture: Materials and Techniques, *AnnScAtene* 33, 5 - 256.

Walberg. G. 1976. *Kamares. A Study of the Character of the Palatial Middle Minoan Pottery*, Uppsala.

Warren P. 1969. *Minoan Stone Vases*, Cambridge.

Zervos Chr. 1956. *L'art de la Crète néolithique et minoenne*, Paris.

ΙΑ 12 Κλασική Αρχαιολογία Β΄

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΙΑ 12	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	2
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Κλασική Αρχαιολογία Β΄		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις, Επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους και Μουσεία	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ ΜΑΘΗΜΑ ΚΟΡΜΟΥ)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (με συγγραφή εργασίας στην αγγλική, γερμανική ή γαλλική γλώσσα)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	e-class: ARCH210		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Αντικείμενο του μαθήματος είναι η συνοπτική, συνολική θεώρηση της Αρχαιολογίας των κλασικών και ελληνιστικών χρόνων (480 π.Χ. - 1ος αι. π.Χ.). Έμφαση δίνεται στην αρχιτεκτονική και τη γλυπτική, αλλά και στην κεραμική-αγγειογραφία – ιδίως των κλασικών χρόνων -, τη ζωγραφική και τα ψηφιδωτά. Παρακολουθούνται τα στάδια εξέλιξης και βασικοί δημιουργοί, μέσα στο ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο της κάθε εποχής. Εντοπίζονται τα προβλήματα της έρευνας και οι περαιτέρω προοπτικές μελέτης. Στο πλαίσιο του μαθήματος γίνονται επισκέψεις στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο (κυρίως στη Συλλογή Γλυπτών), στο Μουσείο Ακρόπολης και στην Ακρόπολη. Δίνεται επίσης η δυνατότητα προαιρετικής, πρακτικής άσκησης στο Εργαστήριο Συντήρησης και στο Μουσείο Εκμαγείων του Τμήματός μας από τον συντηρητή Μ. Ρογκενμπόκε και τον γλύπτη Λ. Αραχωβίτη. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να: * Κατανοούν τις βασικές αρχές του πολιτισμού των κλασικών και ελληνιστικών χρόνων, τη σύνδεσή του με την προγενέστερη αρχαϊκή περίοδο και τη αδιατάρακτη συνέχεια από τον ελληνιστικό στον ρωμαϊκό κόσμο.

* **Αντιλαμβάνονται** τη σημασία και αξία της κλασικής – ελληνιστικής περιόδου για τον μετέπειτα ευρωπαϊκό κόσμο, χωρίς τα παραμορφωτικά κάτοπτρα του ιδεαλιστικού (νέο)κλασικισμού και της στερείρας ‘αρχαιολατρείας’.

* **Αντλούν ποικίλες γενικές και ειδικές πληροφορίες για την κοινωνία της εποχής, ιδίως μετά τους Περσικούς πολέμους, τις εμφύλιες διαμάχες των πόλεων-κρατών και την εξάπλωση του Ελληνισμού στην Ανατολή με τις κατακτήσεις του Μεγ. Αλεξάνδρου.**

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα (μέσω της μελέτης των αλληλεπιδράσεων των αρχαίων πολιτισμών)
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Ομαδική εργασία

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ
2. ΠΡΩΙΜΗ ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (ΑΥΣΤΗΡΟΣ ΡΥΘΜΟΣ) 480-450 π.Χ.
3. ΩΡΙΜΗ ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 450-400 π.Χ.: ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ
4. ΩΡΙΜΗ ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 450-400 π.Χ.: ΓΛΥΠΤΙΚΗ
5. ΥΣΤΕΡΗ ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 400-323 π.Χ.: ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ
6. ΥΣΤΕΡΗ ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 400-323 π.Χ.: ΓΛΥΠΤΙΚΗ
7. ΤΑΦΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ 440-317 π.Χ.
8. ΕΡΥΘΡΟΜΟΡΦΗ ΚΕΡΑΜΙΚΗ 480-330 π.Χ.
9. ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ: Εισαγωγή ΠΡΩΙΜΗ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 323-230 π.Χ. (ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ-ΓΛΥΠΤΙΚΗ)
10. ΜΕΣΗ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 230-150 π.Χ. (ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ-ΓΛΥΠΤΙΚΗ με έμφαση στην Πέργαμο)
11. ΥΣΤΕΡΗ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 150-30 π.Χ. (ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ-ΓΛΥΠΤΙΚΗ)
12. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ: ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ, ΙΕΡΑ ΚΑΙ ΟΙΚΙΕΣ, ‘ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΙ’ ΤΑΦΟΙ, ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ, ΨΗΦΙΔΩΤΑ
12. ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΕ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΑ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx

	2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	36
	Επισκέψεις σε Μουσεία	9
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	30
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	50
	Πρακτική άσκηση (προαιρετική)	(6)
	Σύνολο Μαθήματος	125 +6 (5 ΠΜ)
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή τελική εξέταση που περιλαμβάνει: 1) 10 ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής 2) Αναγνώριση συγκεκριμένων μνημείων 3) 2 ερωτήσεις που απαιτούν σύντομη ανάπτυξη κειμένου	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΑΣΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ

Πλάντζος, Δ. *Ελληνική Τέχνη και Αρχαιολογία. 1100-30 π.Χ.*, ²Αθήνα 2016

Hölscher, T. *Κλασική Αρχαιολογία. Βασικές γνώσεις*, μτφ. Π. Παπαγεωργίου, Θεσσαλονίκη 2005

Κοκκορού-Αλευρά, Γ. *Η τέχνη της αρχαίας Ελλάδος. Σύντομη ιστορία, 1050-50 π.Χ.*, Αθήνα 1995

ΒΑΣΙΚΗ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Boardman, J. *Ελληνική πλαστική. Κλασική περίοδος. και Ύστερη κλασική περίοδος*, Αθήνα 1989, 1999

Gruben, G. *Ιερά και ναοί των αρχαίων Ελλήνων*, μτφ. Δ. Ακτσελή, Αθήνα 2006

Μπούρας, Χ. *Μαθήματα ιστορίας της Αρχιτεκτονικής Α'*, Αθήνα 1999

Pollitt, J. J. *Η τέχνη στην Ελληνιστική Εποχή*, μτφ. Α. Γκαζή, ⁵Αθήνα 2006

Scheibler, I. *Ελληνική Κεραμική. Παραγωγή, εμπόριο και χρήση των αρχαίων ελληνικών αγγείων*, μτφ. Ε. Μανακίδου, Αθήνα 1992

Smith, R.R.R. *Ελληνιστική πλαστική*, μτφ. Δ. Κουτσούμπα – Α. Χαμηλάκη, Αθήνα 2009

Τιβέριος, Τ. *Ελληνική Τέχνη - Αρχαία Αγγεία*, Αθήνα 1996

ΠΗΓΕΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

www.latsis-foundation.org (ο κύκλος των Μουσείων)

Οι επίσημοι ιστότοποι των ελληνικών και ξένων Μουσείων και επιστημονικών ιδρυμάτων

ΙΑ 14 Βυζαντινή Αρχαιολογία Β΄

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΙΑ14	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	4ο- εαρινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Αρχαιολογία και τέχνη της Μέσης και Ύστερης Βυζαντινής περιόδου (7ος αι.- 1453)		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και επισκέψεις στους χώρους		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Γενικού υποβάθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH603/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Γενικό εποπτικό μάθημα για την αρχαιολογία και την τέχνη των χρόνων από τα μέσα του 7ου αιώνα μέχρι την Άλωση της Κωνσταντινούπολης το 1453. Προσφέρεται μια συνολική επισκόπηση της αρχιτεκτονικής, της ζωγραφικής και χαρακτηριστικών καταλοίπων του υλικού βίου της περιόδου. Εξετάζονται η πολεοδομία, η κοσμική και εκκλησιαστική αρχιτεκτονική, η γλυπτική και η ζωγραφική της περιόδου σε όλες τις εκφάνσεις της (μνημειακή ζωγραφική και ψηφιδωτά, φορητές εικόνες, εικονογραφημένα χειρόγραφα). Επίσης, θα εξεταστούν συνοπτικά, κατάλοιπα του υλικού πολιτισμού της ίδιας περιόδου από όλη την ιεραρχία των υλικών: ελεφαντοστά, σμάλτα, μεταλλοτεχνία και κεραμική. Σε κάθε επιμέρους θεματική παρουσιάζονται τα βασικά μεθοδολογικά εργαλεία της έρευνας που προσφέρουν κριτήρια χρονολόγησης και ανάλυσης της βυζαντινής τέχνης. Το μάθημα θα ολοκληρωθεί με επισκέψεις σε μνημεία και μουσεία της Αθήνας, της Βοιωτίας και της Λακωνίας. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση: • Να έχουν μία γενική εποπτεία των βασικών χαρακτηριστικών της βυζαντινής τέχνης

της περιόδου • Να τοποθετήσουν σε χρονικά πλαίσια και καλλιτεχνικές τάσεις αντιπροσωπευτικά έργα της κάθε εποχής • Να μπορούν να συσχετίσουν τα κορυφαία μνημεία της περιόδου με την τοπογραφία του βυζαντινού χώρου και το ιστορικό πλαίσιο της εποχής • Να έχουν κατανοήσει τα βασικά μεθοδολογικά εργαλεία για τη μελέτη της βυζαντινής τέχνης και του υλικού πολιτισμού της εποχής
Γενικές Ικανότητες
<i>Αυτόνομη εργασία</i> <i>Ομαδική εργασία</i> <i>Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών</i> <i>Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής</i> <i>Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης</i> <i>Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον</i>

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΤΟ ΔΟΜΗΜΕΝΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ – ΟΙ ΠΟΛΕΙΣ 2: ΟΧΥΡΩΜΑΤΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ 3: ΚΟΣΜΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ 4: ΝΑΟΔΟΜΙΑ Α΄ 5. ΝΑΟΔΟΜΙΑ Β΄ 6. ΝΑΟΔΟΜΙΑ Γ΄ 7. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ Α΄ 8. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ Β΄ 9. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ Γ΄ 10. ΜΙΚΡΟΤΕΧΝΙΑ 11. ΜΙΚΡΟΤΕΧΝΙΑ 12. ΜΙΚΡΟΤΕΧΝΙΑ 13. ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ
--

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	<i>Πρόσωπο με πρόσωπο</i>
-------------------------	---------------------------

ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	- Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx - Υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας E-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>
	Διαλέξεις	13 x 3 = 39
	Επισκέψεις στους χώρους Αττικής και Βοιωτίας	4 x 3 = 12
	Εκπαιδευτική εκδρομή στη Λακωνία	1 x 8=8
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	50
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	60
	Σύνολο Μαθήματος	169
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή εξέταση	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Μ. Αχειμάστου-Ποταμιάνου, Ελληνική τέχνη, Βυζαντινές τοιχογραφίες, Αθήνα 1994 Γ. Γαλάβαρης, Ελληνική τέχνη, Ζωγραφική βυζαντινών χειρογράφων, Αθήνα 1995

Ν. Γκιολές, Βυζαντινή ναοδομία (600- 1204), Αθήνα 1992

Χ. Μπούρας, Ιστορία της αρχιτεκτονικής, τ. Β', Αθήνα 1994

Σ. Καλοπίση-Βέρτη, *Μνημειακή ζωγραφική της Βυζαντινής περιόδου (641-1453)*, Πανεπιστημιακές σημειώσεις, Αθήνα 2011

Ν. Χατζηδάκη, Ελληνική τέχνη, Βυζαντινά ψηφιδωτά, Αθήνα 1995

ΙΑ16 Ιστορία της Τέχνης Β΄

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΙΑ16	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Η τέχνη του Baroque και του Rococo		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Παραδόσεις θεωρίας, διαλέξεις εμβάθυνσης στην τάξη		3	5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μάθημα επιλογής		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (στην Ελληνική)		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Επιδίωξη του μαθήματος αυτού είναι να αναδείξει τις πολιτιστικές, κοινωνικές, πολιτικές, ιστορικές (και ιστοριογραφικές) συνιστώσες των κυρίαρχων καλλιτεχνικών τάσεων της νεότερης Ευρωπαϊκής τέχνης το 17ο και το 18ο αιώνα. Αναλύονται εκφάνσεις της τέχνης του Μπαρόκ και του Ροκοκό στην Ιταλία, την Ολλανδία, την Φλάνδρα, την Ισπανία, την Αγγλία, τα Γερμανικά κρατίδια και την Γαλλία. Μέσα από την ανάπτυξη ποικίλων μεθοδολογικών προσεγγίσεων (φορμαλιστική ανάλυση, εικονογραφία – εικονολογία, κοινωνική ιστορία, φεμινισμός, έργα τέχνης ως αντικείμενα μνήμης και τεκμήρια του υλικού πολιτισμού) προσεγγίζονται πολύπλευρα τα έργα τέχνης και κατανοείται η λειτουργία και ο ρόλος τους εντός του ευρύτερου κοινωνικού, πολιτικού και πολιτιστικού περιβάλλοντός τους.
Γενικές Ικανότητες
Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση:

- Να γνωρίζουν όρους και έννοιες της Ιστορίας Τέχνης
- να έχουν μια ολοκληρωμένη εποπτεία καλλιτεχνικών ρευμάτων που συντέλεσαν αποφασιστικά στη διαμόρφωση του ευρωπαϊκού πολιτισμού.
- να αναγνωρίζουν τα στυλιστικά χαρακτηριστικά συγκεκριμένων καλλιτεχνικών κέντρων και δημιουργών του Baroque και του Rococo
- να διαθέτουν τα γνωσιολογικά εργαλεία που τους επιτρέπουν να αναλύουν έργα τέχνης μέσα από διαφορετικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις
- να αντιλαμβάνονται τα έργα τέχνης ως υλικά τεκμήρια του πολιτιστικού τους περιβάλλοντος
- να ανατρέχουν στις λογοτεχνικές πηγές και τις θεωρητικές πραγματείες προκειμένου να ερμηνεύσουν προβλήματα εικονογραφίας
- να διατυπώνουν τεκμηριωμένες απόψεις για θεωρητικά ζητήματα τέχνης μέσα από πρωτογενείς πηγές και δευτερογενή βιβλιογραφία

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Μανιερισμός και καλλιτεχνικές εξελίξεις στη Βενετία
- Αρχιτεκτονική στην Ιταλία τον 17ο αιώνα
- Χαρακτηριστικά της Μπαρόκ ζωγραφικής, επιτεύγματα του Caravaggio
- Χαρακτηριστικά της Μπαρόκ ζωγραφικής (Carracci) και της γλυπτικής
- Ο Rubens στο πλαίσιο της εποχής του
- Ο Rembrandt και η Ολλανδική ζωγραφική
- Ο Χρυσός αιώνας της Ολλανδίας
- Siglo de Oro στην Ισπανία
- Ισπανική Τέχνη και Μπαρόκ αρχιτεκτονική στη Γερμανία
- Γαλλική ζωγραφική και αρχιτεκτονική

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Παραδόσεις θεωρίας, ανάπτυξη μελετών περίπτωσης στην τάξη		
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στη διδακτική πράξη. Οι διαλέξεις συνοδεύονται από πλούσιο οπτικό υλικό (PPSX), το οποίο τίθεται στη διάθεση των φοιτητών για διευκόλυνση της μελέτης τους. Υποστήριξη Μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class. Η επικοινωνία με τους σπουδαστές για θέματα του μαθήματος γίνεται τόσο διαζώσης (μετά την ολοκλήρωση της διάλεξης, ώρες υποδοχής) όσο και ηλεκτρονικά (email – Webex)..		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εξαμήνου</i>	<i>Εργασίας</i>

	Παραδόσεις θεωρίας στην τάξη	13 (13 εβδ. × 1 ώρες)
	Διαλέξεις εμβάθυνσης	26 (13 εβδ. × 2 ώρες)
	ΣΥΝΟΛΟΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ	39 (13 εβδ. × 3 ώρες)
	Αυτοτελής Μελέτη και προετοιμασία τελικής εξέτασης	78 (13 εβδ. × 3 ώρες × 2)
	Σύνολο Μαθήματος	117 ώρες
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η Γλώσσα αξιολόγησης Ελληνικά. Από την αρχή του εξαμήνου αναρτάται στην ηλεκτρονική τάξη (e-class) πλήρης περιγραφή του περιεχομένου του μαθήματος, των διδακτέων ανά εβδομάδα ενοτήτων, καθώς και του τρόπου αξιολόγησης των φοιτητών. Οι φοιτητές γνωρίζουν, επίσης, εξ αρχής την ύλη, τα διδακτικά συγγράμματα και τη σχετική βιβλιογραφία. Για την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος απαιτείται τελικός βαθμός ίσος ή μεγαλύτερος του 5. Η αξιολόγηση των φοιτητών γίνεται με βάση: τις τελικές εξετάσεις είναι που είναι γραπτές και η κλίμακα βαθμολογίας είναι 1-10. Θα υπάρχουν ερωτήσεις διαφορετικών τύπων: • Ενότητα ερωτήσεων πολλαπλών επιλογών. • Ενότητα ερωτήσεων σύντομης απάντησης • Ενότητα ανάλυσης έργων •	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Barker, E. 2012. *Art & Visual Culture, 1600-1850: Academy to Avant-garde*. Λονδίνο.

D' Alleva, A. 2020. *Methods and Theories of Art History*. 2η έκδ. Λονδίνο.

Gardner H. και F. Kleiner. 2021. *Gardner's Art Through the Ages: The Western Perspective*. 16η εκδ. Τόμος 2. Βοστώνη.

Harris Sutherland, A. 2005. *Seventeenth-century Art & Architecture*. Λονδίνο.

Haskell, F. 1980. *Patrons and Painters: A Study in the Relations between Italian Art and Society in the Age of the Baroque*. New Haven.

- Λιτσαρδοπούλου, Ν. 2015. *Η ζωγραφική παραγωγή των Κάτω Χωρών κατά τον 17ο αιώνα*. Αθήνα.
- Shearman, J. 1967. *Mannerism*. Harmondsworth.
- Toman, R., επιμ. 2008. *Μπαρόκ: Αρχιτεκτονική – Γλυπτική – Ζωγραφική*. Μτφ. Α. Πανταζής. Αθήνα.
- Χαραλαμπίδη, Α. 2017. *Μπαρόκ: Αρχιτεκτονική – Γλυπτική – Ζωγραφική*. Θεσσαλονίκη.
- Wittkower, R. et al. 1999. *Art and Architecture in Italy, 1600-1750*. 3 τόμοι. New Haven.
- Edwards - Wood 2012: Steve Edwards και Paul Wood (επιμ.), *Art & Visual Culture, 1850-2010: Modernity to Globalisation*, Λονδίνο 2012.
- Eisenman 2011: Stephen Eisenman, *Nineteenth Century Art: a Critical History*, Λονδίνο 2011.
- Forgács 1999: Έβα Forgács, *Bauhaus: Ιδέες και Πραγματικότητα*, μτφρ. Β. Τομανάς, Θεσσαλονίκη 1999.
- Harris 2005: Ann Sutherland Harris, *Seventeenth-century Art & Architecture*, Λονδίνο 2005.
- Harrison - Wood 2000: Charles Harrison and Paul Wood (επιμ.), *Art in Theory, 1900-2000: an Anthology of Changing Ideas*, Malden (Mass.)/ Οξφόρδη 2002.
- Haskell 1980: Francis Haskell, *Patrons and Painters: a Study in the Relations between Italian Art and Society in the Age of the Baroque*, New Haven 1980.
- Irwin 2011: David Irwin, *Νεοκλασικισμός*, μτφρ. Παπαδημητρίου, Αθήνα 1999.
- Kandinsky 1981: Wassily Kandinsky, *Για το πνευματικό στην τέχνη*, μτφρ. Μ. Παράσχης, Αθήνα 1981.
- Pevsner 2009: Nikolaus Pevsner, *An Outline of European Architecture*, Λονδίνο 2009.
- Stokstad - Cothren 2010: Marilyn Stokstad και Michael Cothren, *Art History*, Βοστώνη 2010.
- Toman 2008: Rolf Toman (επ.), *Μπαρόκ: αρχιτεκτονική, γλυπτική, ζωγραφική*, Αντώνης Πανταζής (μτφρ.), Αθήνα 2008.
- Watkin 2009: David Watkin, *Ιστορία της Δυτικής Αρχιτεκτονικής*, MIET, Αθήνα 2009
- Wittkower et al. 1999: Rudolf Wittkower et al., *Art and Architecture in Italy, 1600-1750*, 3 τ., New Haven 1999.
- Λονδίνο 2016: Letizia Treves et al., *Beyond Caravaggio*, κατάλογος έκθεσης Λονδίνο (National Gallery), Λονδίνο 2016.

Υποχρεωτικά Μαθήματα Ειδίκευσης (ΕΕ)

ΙΑ31 Κλασική Αρχαιολογία Γ΄

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΙΑ 31	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΣΤ΄/Η΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Κλασική Αρχαιολογία Γ΄		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις	3	5	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH561/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Σκοπός του μαθήματος είναι η μελέτη της ελληνικής μνημειακής ζωγραφικής από την Αρχαϊκή περίοδο έως και τους πρώιμους αυτοκρατορικούς χρόνους. Εξετάζονται τα σωζόμενα έργα από τον ελληνικό και ελληνιστικό κόσμο, καθώς και οι μεταπλάσεις κλασικών έργων από καλλιτέχνες της ρωμαϊκής περιόδου. Με βάση σύγχρονες και μεταγενέστερες γραπτές πηγές επιχειρείται η συστηματική μελέτη της τεχνικής, της θεματογραφίας, και της ιστορικής εξέλιξης της αρχαιοελληνικής μνημειακής ζωγραφικής και αναλύεται η συμβολή συγκεκριμένων καλλιτεχνών. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να: * Γνωρίζουν την εξέλιξη της ελληνικής μνημειακής ζωγραφικής από την Αρχαϊκή περίοδο έως και τους πρώιμους αυτοκρατορικούς χρόνους

- * Αναγνωρίζουν τα σημαντικότερα σωζόμενα έργα μνημειακής ζωγραφικής από τον ελληνικό και ελληνιστικό κόσμο, καθώς και τις μεταπλάσεις κλασικών έργων από καλλιτέχνες της ρωμαϊκής περιόδου
- * Κατανοούν την τεχνική, τη θεματογραφία, και την ιστορική εξέλιξη της αρχαιοελληνικής μνημειακής ζωγραφικής
- * Γνωρίζουν το έργο συγκεκριμένων ζωγράφων της αρχαιότητας
- * Αντιλαμβάνονται τον ρόλο των γραπτών πηγών για την κατανόηση της αρχαιοελληνικής μνημειακής ζωγραφικής

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Εισαγωγικά
2. Πηγές και μεθοδολογία
3. Υλικά και τεχνικές
4. Η μνημειακή ζωγραφική στην Ελλάδα της Εποχής του Χαλκού
5. Πρώιμη ελληνική ζωγραφική (7ος-6ος αι. π.Χ.)
6. Ο Πολύγνωτος και η ζωγραφική του 5ου αι. π.Χ.
7. Τετραχρωμία και σκιαγραφία: : Απολλόδωρος, Ζεύξης, Παρράσιος
8. Μακεδονικοί Τάφοι Ι
9. Μακεδονικοί Τάφοι ΙΙ
10. Ψηφιδωτά
11. Μνημεία της Ελληνιστικής περιόδου
12. Ελληνορωμαϊκή ζωγραφική Ι
13. Ελληνορωμαϊκή ζωγραφική ΙΙ

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο		
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	
	Διαλέξεις	39	

	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	38
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	48
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Προφορική τελική εξέταση που περιλαμβάνει: 1) Ερωτήσεις γενικού περιεχομένου 2) Αναγνώριση / ανάλυση συγκεκριμένων έργων 3) Ανάπτυξη τεχνικών όρων	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

A. Εγχειρίδια μαθήματος:

Δ. Πλάντζος, *Η τέχνη της ζωγραφικής στον αρχαιοελληνικό κόσμο*. Εκδόσεις Καπόν: Αθήνα, 2018.

I. Scheibler, *Αρχαία Ελληνική Ζωγραφική*. MIET: Αθήνα, 2015.

B. Γενική βιβλιογραφία:

A.Βλ. Λεβίδης, *Πλίνιος ο Πρεσβύτερος. Περί της Αρχαίας Ελληνικής Ζωγραφικής*. 35^ο Βιβλίο της «Φυσικής Ιστορίας». Εκδόσεις Άγρα: Αθήνα, 1994.

J.J. Pollitt (επιμ.), *The Cambridge History of Painting in the Classical World*. Cambridge University Press: Κέμπριτζ, 2014.

H. Brecoulaki, *La peinture funeraire de Macedoine. Emplois et Fonctions de la Couleur IVe-IIe s. av. J. -C.* Ινστιτούτο Ελληνικής και Ρωμαϊκής Αρχαιότητας - Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών: Αθήνα, 2006.

Σ. Λυδάκης, *Αρχαία ελληνική ζωγραφική και οι απηχήσεις της στους νεότερους χρόνους*. Εκδόσεις Μέλισσα: Αθήνα, 2002.

Γ. Ειδικά συγγράμματα:

M. Ανδρόνικος, *Βεργίνα II. Ο «τάφος της Περσεφόνης»*. Η εν Αθήναις Αρχαιολογική Εταιρεία: Αθήνα, 1994.

X. Σαατσόγλου-Παλιαδέλη, *Βεργίνα. Ο Τάφος του Φιλίππου: η τοιχογραφία με το κυνήγι*. Η εν Αθήναις Αρχαιολογική Εταιρεία: Αθήνα, 2004.

M. Τσιμπίδου-Αυλωνίτη, *Μακεδονικοί Τάφοι στον Φοίνικα και στον Άγιο Αθανάσιο Θεσσαλονίκης*. Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων: Αθήνα, 2005.

M. Λιλιμπάκη-Ακαμάτη, *Κιβωτιόσχημος Τάφος με Ζωγραφική Διακόσμηση από την Πέλλα*. ΥΠΠΟ: Θεσσαλονίκη, 2007.

A.Σ. Αρβανιτόπουλος, *Γραπτά Στήλαι Δημητριάδος-Παγασών*. Η εν Αθήναις Αρχαιολογική Εταιρεία: Αθήνα, 1928.

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΙΑ103	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	8
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ανασκαφική και Επεξεργασία Αρχαιολογικού Υλικού – Μουσειολογία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις Πρακτική Άσκηση Φροντιστήριο	3	7	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Υποχρεωτικό Κατεύθυνσης		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH492		

1. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η εκπαίδευση των φοιτητών στην αρχαιολογική έρευνα πεδίου, με έμφαση στην ανασκαφή, και στις αρχές διαχείρισης αρχαιολογικού υλικού μετά την ανασκαφή στο μουσείο. Οι κύριες έννοιες και ζητήματα που εξετάζονται είναι: αρχαιολογική μαρτυρία, αρχαιολογική θέση, στρωματογραφία, ανασκαφικές μέθοδοι, τεκμηρίωση ανασκαφικών δεδομένων. Επίσης εξετάζονται ζητήματα συντήρησης, μελέτης, συντήρησης και επεξεργασίας του αρχαιολογικού υλικού, και βασικές αρχές τεκμηρίωσης, επιμέλειας, ερμηνείας και έκθεσης αρχαιολογικών ευρημάτων στο πλαίσιο μουσειακών συλλογών. Στο πλαίσιο του μαθήματος διεξάγεται: 1) πρακτική άσκηση στην πανεπιστημιακή ανασκαφή στο Πλάσι Μαραθώνα 2) φροντιστηριακή άσκηση διαλογής και καταγραφής αρχαίας κεραμικής στο Μουσείο Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης

3) θεωρία και πρακτική άσκηση στη συντήρηση αρχαιολογικών ευρημάτων στην ανασκαφή και το εργαστήριο

4) εκπαιδευτικές δράσεις για σχολικές ομάδες, με επιλεγμένους φοιτητές αρχαιολογίας (και του συγκεκριμένου μαθήματος) ως εμπλεκόμενοι.

Στην πρακτική άσκηση του μαθήματος συμβάλλουν το μέλος Ε.ΔΙ.Π Δρ. Αλεξάνδρα Σφυρόερα (αρχαιολόγος) και το μέλος Ε.ΔΙ.Π. Μισέλ Ρογκενμπούκε (συντηρητής αρχαιοτήτων και έργων τέχνης/ΜΔΕ στις Μουσειακές Σπουδές). Σημειώσεις, παρουσιάσεις και βιβλιογραφία αναρτώνται στο η-Τάξη (ARCH492).

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα πρέπει να είναι σε θέση να:

- γνωρίζουν βασικές αρχές και μεθόδους που διέπουν την διεξαγωγή της ανασκαφής
- γνωρίζουν βασικές αρχές της μετανασκαφικής μελέτης και επεξεργασίας αρχαιολογικού υλικού
- γνωρίζουν βασικές αρχές της Μουσειολογίας που σχετίζονται με την επιμέλεια, διαχείριση, και έκθεση των αρχαιολογικών ευρημάτων
- γνωρίζουν βασικές αρχές της συντήρησης των αρχαιολογικών ευρημάτων στο πεδίο και στο εργαστήριο.

Γενικές Ικανότητες

- Γνώση και δυνατότητα σύνθεσης δεδομένων και πληροφοριών από πολλά πεδία.
- Συνδυασμός θεωρητικών γνώσεων και πρακτικών δεξιοτήτων
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία - μελέτη
- Ομαδική εργασία - συλλογική προσπάθεια στο πεδίο
- Διαχείριση έργων
- Λήψη αποφάσεων

2. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Ανασκαφική τεχνική: αρχαιολογική μαρτυρία, στρωματογραφία, ανασκαφικές μέθοδοι, τεκμηρίωση αρχαιολογικών δεδομένων (διαλέξεις)
- Επεξεργασία, καταγραφή και μελέτη αρχαιολογικών ευρημάτων (φροντιστήριο)
- Επιμέλεια, διαχείριση, ερμηνεία και έκθεση αρχαιολογικών ευρημάτων στο πλαίσιο μουσειακών συλλογών (διαλέξεις)
- Ανασκαφική συντήρηση και πρώτα σωστικά μέτρα στην ανασκαφή. Ασκήσεις στη συντήρηση ευρημάτων στο πεδίο και στο εργαστήριο
- Συμμετοχή στην πανεπιστημιακή ανασκαφή στο Πλάσι Μαραθώνα (πρακτική άσκηση)

3. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο, στην τάξη, στο πεδίο και στο εργαστήριο
-------------------------	---

ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	24
	Πρακτική άσκηση στο πεδίο	70
	Πρακτική άσκηση και φροντιστήριο στο εργαστήριο	15
	Αυτοτελής μελέτη	41
	Σύνολο Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή τελική εξέταση με απαντήσεις ανάπτυξης κειμένου σε τρεις ομάδες ερωτήσεων για 1) ανασκαφική τεχνική 2) έκθεση αρχαιολογικών ευρημάτων σε μουσειακές συλλογές 3) συντήρηση αρχαιολογικών ευρημάτων στο πεδίο και το εργαστήριο	

4. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΑΣΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ

Θέμελης, Π. 2018. *Ανασκαφή*. Αθήνα

Μπούνια, Α. 2009. *Στα παρασκήνια του μουσείου. Η διαχείριση των μουσειακών συλλογών*. Αθήνα: Πατάκης.

Watkinson, D. και V. Neal. 2007. *Αρχαιολογικά ευρήματα. Πρώτα σωστικά μέτρα στην ανασκαφή*. Αθήνα: ΥΠΠΟ-ΓΔΑΠΚ-Διεύθυνση Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων.

ΒΑΣΙΚΗ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Μούλιου, Μ. 1999. Από την ιστορία της αρχαιολογικής επιστήμης στην ανάγνωση μουσειακών εκθέσεων του παρελθόντος. *Αρχαιολογία και Τέχνες*, 73: 53-59.

Μούλιου, Μ. 2005. Μουσεία: Πεδία για την κατανόηση του κόσμου. *Τετράδια Μουσειολογίας*, 2: 7-19.

Μούλιου, Μ. και Α. Μπούνια (επιμ.) 1999. Μουσειακές εκ-θέσεις. Ερμηνευτικές προσεγγίσεις στη μουσειακή θεωρία και πρακτική. *Αρχαιολογία και Τέχνες*, 70: 53-58

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΙΑ29	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΣΤ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Η Ευρωπαϊκή και η Νεοελληνική Τέχνη (19ος αι.)		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		3	15
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υποβάθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH971/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι εκπαιδευόμενοι θα πρέπει • να έχουν εξοικειωθεί με τα κινήματα, με τα ρεύματα και με τους δημιουργούς της ευρωπαϊκής και της ελληνικής ζωγραφικής, γλυπτικής, χαρακτηριστικής και αρχιτεκτονικής του 19ου αιώνα, • να γνωρίζουν τα βασικά γνωρίσματά τους σε σχέση με τις δεκαετίες στις οποίες αυτά αναπτύχθηκαν, • να έχουν εξοικειωθεί με την αγορά έργων τέχνης στην Ευρώπη και στην Ελλάδα.
Γενικές Ικανότητες
• Αυτόνομη εργασία. • Ομαδική εργασία. • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής. • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Προσεγγίζονται έργα και δημιουργοί της ευρωπαϊκής και της ελληνικής τέχνης (ζωγραφικής και γλυπτικής κυρίως) του 19ου αιώνα.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εκπαίδευση και στην Επικοινωνία με τους φοιτητές.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Εκπαιδευτική Επίσκεψη	11
	Συνεργασία με το διδάσκοντα	30
	Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας	75
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	120
	Συγγραφή εργασίας	100
	Σύνολο Μαθήματος	375
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	- Γλώσσα Αξιολόγησης : Ελληνική. - Μέθοδος Αξιολόγησης : Προφορική Εξέταση.	

6. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία :

Παπανικολάου, Μ. Μ., *Η Ελληνική Τέχνη του 18ου και του 19ου αιώνα. Ζωγραφική – Γλυπτική*, Θεσσαλονίκη 2005.
 Παυλόπουλος, Δ., *Από τον Ιερό Λόχο στον Κωνσταντίνο ΙΒ'. Νεότερα Αθηναϊκά Γλυπτά*, Αθήνα 2020.
 Χαραλαμπίδης, Α., *Η Τέχνη του 19ου αιώνα. Αρχιτεκτονική – Γλυπτική – Ζωγραφική*, Θεσσαλονίκη 2022.

Επιλεγόμενα Σεμιναριακά (ΕΕ)

ΣΑ15 Αρχαιολογία Ανατολικών Πολιτισμών

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΑ15	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6/8
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Χρόνια Κρίσης: Το Τέλος της Ύστερη Εποχής του Χαλκού στην Ανατολική Μεσόγειο.		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις, Πρακτική άσκηση, Επισκέψεις σε Μουσεία	3		6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Επιθυμητή η προηγούμενη επιτυχής παρακολούθηση του ΙΑ 42		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	e-class: ARCH745		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Στο πλαίσιο του σεμιναρίου θα εξετάσουμε την πολιτική, κοινωνική και οικονομική οργάνωση των ανακτορικών κέντρων της Ανατολικής Μεσόγειου (Ανατολία, Συροπαλαιστίνη, Αίγυπτος) κατά τον 13ο αιώνα. Θα μελετήσουμε επίσης την περίοδο που ακολούθησε την κατάρρευσή τους (12ος - 8ος αι.). Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση να: - Γνωρίζουν τα κύρια μεθοδολογικά εργαλεία και ερευνητικές δεξιότητες που απαιτούνται για τη μελέτη της αρχαιολογίας της Ανατολικής Μεσογείου - Να εργάζονται σε διεπιστημονικό περιβάλλον, αξιοποιώντας μεθόδους άλλων επιστημονικών κλάδων

• Να χειρίζονται σύνθετες θεωρητικές έννοιες από τον ευρύτερο χώρο των ανθρωπιστικών επιστημών • Να αναλύουν θεωρητικά συγκεκριμένα παραδείγματα της αρχαιολογίας της Ανατολικής Μεσογείου
Γενικές Ικανότητες
• Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον • Αυτόνομη εργασία

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες: • Οι "Λαοί της Θάλασσας": Γραπτές Πηγές και Εικονογραφία. • Medinet Habu: αρχιτεκτονική, γλυπτική, κείμενα. • Παραστάσεις πλοίων κατά την ΥΕΧ και ΠΕΣ στην Αίγυπτο, την Συροπαλαιστίνη και το Αιγαίο. • Η βόρεια Συρία από τον 12ο έως και τον 8ο αι. • Η Φοινίκη από τον 12ο έως και τον 8ο αι. (Κύπρος, Φοινίκη, Κιλικία). • Η Κύπρος από τον 12ο έως και τον 8ο αι. • Λουβικά μνημεία στην Ανατολία της ΠΕΣ: Συνέχειες και ασυνέχειες από την ΥΕΧ. • Η Αίγυπτος από τον 12ο έως και τον 8ο αι. • Η Τροία από τον 12ο έως και τον 8ο αι.: Τρωικός Πόλεμος και Αιολικός Αποικισμός. • Οι Φιλισταίοι. • Η αιγυπτιακή παρουσία στην Παλαιστίνη κατά τον 13ο και 12ο αι. • Διπλωματικές σχέσεις Χετταίων και Αχιγιάβα. • Ασσυρία από τον 12ο έως και τον 8ο αι. • Βαβυλωνία από τον 12ο έως και τον 8ο αι.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Στην τάξη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ και ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμιναριακές συναντήσεις	39
	Επισκέψεις σε Μουσεία	3
	Συνεργασία με τον διδάσκοντα	18
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	40
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	75
	Σύνολο Ωρών Μαθήματος	175

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	1) Συμμετοχή στο σεμινάριο 2) Παρουσίαση – δημόσια συζήτηση εργασίας 3) Σεμιναριακή εργασία
----------------------------	---

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Cline, E.H. *1177 B.C. the year civilization collapsed*. Princeton 2014
- Killebrew, A.E., Lehmann, G. (επιμ.). *The Philistines and other "sea peoples" in text and archaeology*. Atlanta 2013
- Kopaniak, K. «Mercenaries or refugees? The evidence from the inscriptions of Merenptah on the 'Sea Peoples'» *Journal of Greek Archaeology* 2 (2017) 119–34
- Knapp, A.B., Manning, S.W. «Crisis in Context. The End of the Late Bronze Age in the Eastern Mediterranean». *AJA* 120/1 (2016) 99–149
- Yasur-Landau, A. *The Philistines and Aegean migration at the end of the Late Bronze Age*. Cambridge 2010

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΑ61	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6/8
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Στοιχεία αρχαίας ελληνικής αρχιτεκτονικής		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και συναντήσεις		3	6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ. ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑΚΑ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΙΑ 11 και ΙΑ12		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH617/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Η ονοματολογία, τα συστατικά, η καταγωγή και η εξέλιξη των ρυθμών. Εμβάθυνση στην τεχνολογία, τις αναλογίες, τις τοιχοδομίες, τα κυμάτια και την αισθητική. Η χωροθεσία των ελληνικών ιερών, των αγορών και άλλων συγκροτημάτων. Εξετάζονται κτήρια ειδικής χρήσης όπως πρότυπα, θόλοι, γυμνάσια, πρυτανεία και στοές. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να: • Κατανοούν πλήθος θεμάτων και φαινομένων της αρχαίας ελληνικής αρχιτεκτονικής • Αναγνωρίζουν τα ειδικά κατασκευαστικά και οικοδομικά ζητήματα • Κατέχουν την τυπολογία και λειτουργία μνημειακών κατασκευών και την άρθρωση της ελληνικής οικίας • Αναγνωρίζουν υφολογικά χαρακτηριστικά από την αρχαϊκή εποχή έως τον 1^ο αι. π.Χ.
Γενικές Ικανότητες
Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

II. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΜΕΘΟΔΟΥ, ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

III. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΜΕΘΟΔΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

IV. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ Α

V. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ Β

VI. ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ Γ

VII. ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ Δ

VIII. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΑΡΑΠΛΕΥΡΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ Α

IX. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΑΡΑΠΛΕΥΡΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ Β

X. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ – ΣΥΖΗΤΗΣΗ Α

XI. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ – ΣΥΖΗΤΗΣΗ Β

XII. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ – ΣΥΖΗΤΗΣΗ Γ

XIII. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ – ΣΥΖΗΤΗΣΗ Δ. ΓΡΑΠΤΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	<i>Πρόσωπο με πρόσωπο</i>	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx Υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας E-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>
	Διαλέξεις	11 x 3 = 33
	Παρουσιάσεις τριών εργασιών προηγούμενων εξαμήνων	3 x 3 = 9
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	50
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	60
	Σύνολο Μαθήματος	152 (25 x 6)

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	<i>I. Δημόσια Παρουσίαση Εργασίας</i> <i>II. Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής</i> <i>III. Εκπόνηση Ατομικής ή Ομαδικής Εργασίας</i> * Δεκτές έως 2 απουσίες από τις συναντήσεις στο αμφιθέατρο, σύμφωνα με τον Οδηγό Σπουδών
----------------------------	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Μ.-C. Hellmann, *Η αρχαία ελληνική αρχιτεκτονική* (Αθήνα 2003).

G. Gruben, *Ιερά και ναοί των αρχαίων Ελλήνων* (Αθήνα 2000).

Χ. Μπούρας, *Μαθήματα ιστορίας της αρχιτεκτονικής τ. Α'* (Αθήνα 1999).

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΑ173	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Εαρινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ταφικά έθιμα στην Αθήνα του 5ου αι. π.Χ.		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις, Πρακτική άσκηση, Επισκέψεις σε χώρους		3	6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Σεμινάριο		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH1065/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Μέσα από την εξέταση των «αθηναϊκών» ταφικών πρακτικών, όπως αυτές ανιχνεύονται στο τοπίο του θανάτου, στη θέση των νεκροταφείων, στον τρόπο ταφής, στην ταφική τυπολογία, στον τρόπο κτέρισης, στα είδη των κτερισμάτων, στη σήμανση των τάφων καθώς και στα κατάλοιπα των τελετουργικών επιτελέσεων, και λαμβάνοντας υπόψη τις ρυθμιστικές παραμέτρους που διέπουν το αθηναϊκό ταφικό τελετουργικό, και τον αντίκτυπο των κοινωνικοπολιτικών συνθηκών της περιόδου (π.χ. Περσικά, πελοποννησιακός πόλεμος, λοιμός, κ.ά.) επιδιώκεται η μελέτη της διαχείρισης της ανθρώπινης απώλειας στην Αθήνα και στην επικράτειά της κατά τον 5^ο αι. π.Χ. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να: • αναγνωρίζουν την συμβολή της μελέτης των ταφικών εθίμων στην ευρύτερη κατανόηση των κοινωνιών της αρχαιότητας • ερευνούν αξιοποιώντας τα πρωτόκολλα εργασίας και μελέτης της αρχαιολογίας του θανάτου • αναλύουν και να ανασυνθέτουν ταφικά σύνολα

εξάγουν συμπεράσματα για την αθηναϊκή κοινωνία μέσα από τις ταφικές της πρακτικές.
Γενικές Ικανότητες
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών - Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης - Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον - Αυτόνομη εργασία - Ομαδική εργασία - Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών - Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1: Γενικά εισαγωγικά
2: Θάνατος και διαβατήριες τελετές. Η ψυχή, και αλληγορίες του θανάτου και της μεταθανάτιας ζωής. Απεικονίζοντας τους νεκρούς.
3: Το τοπίο του θανάτου. Οργάνωση των νεκροταφείων. Σήμανση των νεκρών. Ενταφιασμός/καύση. Δευτερογενής ταφή.
4: Θρήνος. Δειπνώντας με τους νεκρούς. Τιμώντας τους προγόνους. Πεσόντες εν πολέμω.
5: Εκπαιδευτική επίσκεψη στον αρχαιολογικό χώρο και το μουσείου του Κεραμεικού
6: Εκπαιδευτική επίσκεψη στον Μαραθώνα
7-13: Παρουσίαση και σχολιασμός εργασιών. Σύνοψη και συμπεράσματα σεμιναρίου

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	<i>Πρόσωπο με πρόσωπο</i>	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx Υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας E-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>
	Διαλέξεις	22
	Εκπαιδευτικές επισκέψεις	13
	Συνεργασία με τον διδάσκοντα	10
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	30
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	40
	Συγγραφή εργασίας	60
	Σύνολο Μαθήματος	175
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	1) Συμμετοχή στο σεμινάριο (10%) 2) Προφορική παρουσίαση εργασίας (20%) 3) Γραπτή εργασία (70%)	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Kurtz, C.D. – J. Boardman, Greek Burial Customs (London 1971) [ελλην. μετάφραση, Έθιμα ταφής στον αρχαίο ελληνικό κόσμο, 1994].
- Μαργαρίτη, Κ. Θάνατος και Ταφή στην Κλασική Αθήνα (Βόλος 2021).
- Morris, I., Burial and Ancient Society. The Rise of the Greek City-State (Cambridge 1987).
- Morris, I., Death – Ritual and Social Structure in Classical Antiquity (Cambridge 1992) [ελλην. μετάφραση, Ταφικά τελετουργικά έθιμα και κοινωνική δομή στην κλασική αρχαιότητα, 1994].
- Stroszeck, J. Der Kerameikos von Athen. Geschichte, Bauten und Denkmäler im archäologischen Park (Möhnensee 2014) [ελλην. μετάφραση, Ο Κεραμεικός των Αθηνών. Ιστορία και Μνημεία εντός του αρχαιολογικού χώρου, 2017]

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΑ 160	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5/7
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Η χρήση της γλυπτικής για την μνήμη και τίμηση του νεκρού στους ελληνιστικούς και ρωμαϊκούς χρόνους		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις, Πρακτική άσκηση, Επισκέψεις σε Μουσεία	3		7
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΕΜΙΝΑΡΙΑΚΟ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Για την κατανόηση όμως του μαθήματος είναι επιθυμητό οι φοιτητές να έχουν περάσει τα γενικά μαθήματα ΙΑ 12 και ΙΑ 108		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (με συγγραφή και παρουσίαση εργασίας στην αγγλική γλώσσα)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	e-class: ARCH653		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Αντικείμενο του σεμιναρίου αυτού είναι η μελέτη της χρήσης γλυπτών έργων σε ταφικά μνημεία της περιόδου από τον ύστερο 4^ο αι. π.Χ. μέχρι το τέλος του αρχαίου κόσμου. Θα διερευνηθούν η μορφή και η εικονογραφία των επιθυμίων αγαλμάτων, των πολυτελών σαρκοφάγων και των ταπεινότερων στηλών, αλλά και τα μηνύματα που οι παραγγελιοδότες και οι καλλιτέχνες ήθελαν να μεταδώσουν μέσω αυτών. Έμφαση θα δοθεί στην αντιπαραβολή των ελληνικών, 'ανατολικών' και ρωμαϊκών παραδόσεων και πρακτικών κατά την πρώτη αυτή περίοδο 'παγκοσμιοποίησης'. Στο πλαίσιο του μαθήματος πραγματοποιείται επίσκεψη στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο (Συλλογή Γλυπτών). Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να: * Κατανοούν τις τεχνικές κατασκευής ενός γλυπτού έργου, καθώς και τα ζητήματα που αφορούν την εμπορική τους διακίνηση (εξαγωγές) σε όλη την έκταση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας.. * Αντλούν ποικίλες γενικές και ειδικές πληροφορίες για την ελληνιστική και ρωμαϊκή περίοδο, μέσα από τους χρησιμοποιούμενους κάθε φορά τύπους ταφικών μνημείων. * Εμβαθύνουν στην εικονογραφία των στηλών και κυρίως των ρωμαϊκών σαρκοφάγων και προβληματίζονται για τους λόγους επιλογής των συγκεκριμένων τύπων.

* Αντιλαμβάνονται τις διαφοροποιήσεις στη γλυπτική παραγωγή ανάμεσα στις διάφορες περιοχές και στα τοπικά εργαστήρια γλυπτικής.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
2. ΤΕΧΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΓΛΥΠΤΙΚΗΣ
3. ΘΕΜΑΤΑ ΤΑΦΙΚΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΩΝ ΧΡΟΝΩΝ
4. ΘΕΜΑΤΑ ΤΑΦΙΚΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΡΩΜΑΪΚΩΝ ΧΡΟΝΩΝ
5. ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
- 6 - 12. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
13. ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ και ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	10
	Επισκέψεις σε Μουσεία	8
	Παρουσιάσεις εργασιών	12
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	40 - 50
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	40- 50
	Συγγραφή εργασίας	40 - 45
	Σύνολο Ωρών Μαθήματος	150 (δηλ. 6 ΠΜ/ECTS)
	Σύμφωνα με το νέο πρόγραμμα Σπουδών τα σεμιναριακά έχουν 7 ΠΔ, όμως το συγκεκριμένο απευθύνεται στους 'παλιούς' φοιτητές, άρα πρέπει να παραμείνει με 6 ΠΔ αυτοί όμως που είναι στο 5 εξάμηνο και μπορούν να το πάρουν θα έχουν 7 ECTS άρα 175 ώρες	

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Προφορική παρουσίαση εργασίας (35 %), και υποβολή της σε γραπτή μορφή (55 %). Παρατηρήσεις επί του κειμένου από τον διδάσκοντα και επανυποβολή της τελικής μορφής της εργασίας (10%). Το σύστημα αξιολόγησης αναλύεται στους φοιτητές στο 1ο (εισαγωγικό) μάθημα.
----------------------------	--

5. -ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Couilloud, M.-Th. *Les monuments funéraires de Rhénée, Délos* 30, Paris 1974.
- Καραπαναγιώτου, Α.Β. *Γυναίκα και κοινωνική προβολή στην Αθήνα. Η μαρτυρία των επιτυμβίων αναγλύφων της Ύστερης Ελληνιστικής και της Αυτοκρατορικής περιόδου*, Βόλος 2013.
- Koch G. – H. Sichtermann, *Römische Sarkophage*, HdArch, München 1982.
- von Moock, D. *Die figürlichen Grabstelen Attikas in der Kaiserzeit. Studien zur Verbreitung, Chronologie, Typologie und Ikonographie*, Mainz 1998.
- Στεφανίδου-Τιβεριού, Θ. – Ε. Παπαγιάννη, *Ανασκαφή Νικοπόλεως. Σαρκοφάγοι Αττικής και τοπικής παραγωγής*, Αθήνα 2015.

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΑ131	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Η Κωνσταντινούπολη και οι ελλαδικές πόλεις κατά την πρωτοβυζαντινή περίοδο		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		3	6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΕΜΙΝΑΡΙΑΚΟ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Επιθυμητή η επιτυχής εξέταση στο ΙΑ13		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH747/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση: • Να γνωρίζουν τη φιλοσοφία συγκρότησης και την πολεοδομική εξέλιξη της Κωνσταντινούπολης από τον 4^ο ως τον 7^ο αι. μ.Χ. • Να γνωρίζουν τα σημαντικότερα μνημεία της πρωτεύουσας της αυτοκρατορίας και την τύχη τους στο πέρασμα των αιώνων • Να γνωρίζουν την πολεοδομική εξέλιξη των ελλαδικών πόλεων κατά την πρωτοβυζαντινή περίοδο • Να μπορούν να ανασυνθέσουν τα βασικά χαρακτηριστικά του δομημένου περιβάλλοντος στους αστικούς πυρήνες της αυτοκρατορίας κατά τους πρωτοβυζαντινούς χρόνους • Να κατανοούν όρους αρχιτεκτονικής, τοπογραφίας και πολεοδομίας που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε διαφορετικές εποχές
Γενικές Ικανότητες
• Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών

- Αυτόνομη εργασία
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Η Πρωτοβυζαντινή περίοδος, ιστορικό πλαίσιο
2. Γιατί η Κωνσταντινούπολη; Λόγοι επιλογής της νέας πρωτεύουσας
3. Τοπογραφία Κωνσταντινούπολης. Το φυσικό περιβάλλον
4. Πολεοδομική εξέλιξη της Κωνσταντινούπολης από την ίδρυσή της ως τον 7^ο αι. μ.Χ.
5. Τα σημαντικότερα μνημεία της νέας πρωτεύουσας
6. Δημόσιοι χώροι και αυτοκρατορική προπαγάνδα
7. Οι ελλαδικές πόλεις. Συνέχειες και ασυνέχειες
8. Οι ελλαδικές πόλεις. Χαρακτηριστικά παραδείγματα

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx Υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	13 x 3 = 39
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	13 x 3 = 39
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	47
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Δημόσια παρουσίαση του επιλεγέντος θέματος Παράδοση γραπτού δοκιμίου	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Avramea A., *Le Péloponnèse du IVe au VIIe siècle*, Byzantina Sorbonensia 15, 1997

Bowersock G.W., Brown P., Grabar O., *Late Antiquity. A Guide to the Postclassical world*, Harvard University Press, 1999

Dagron Gilbert, *Naissance d'une capitale: Constantinople et ses institutions de 330 à 451*, Paris, 1974

Magdalino Paul, *Constantinople médiévale. Etudes sur l'évolution des structures urbaines*, Paris, 1996

Mango Cyril, *Le développement urbain de Constantinople: IVe-VIIe siècles*, Paris, 1990

Mathews Thomas, *The early churches of Constantinople: architecture and liturgy*, London, 1971

Müller-Wiener Wolfgang, *Bildlexikon zur Topographie Istanbuls: Byzantion-Konstantinoupolis-Istanbul bis zum Beginn des 17. Jahrhunderts*, Tübingen, 1977

Πετρίδης Π., «Παρατηρήσεις στις πόλεις και τις αστικές οικίες της Ύστερης Αρχαιότητας στον ελλαδικό χώρο», *ΔΧΑΕ ΚΘ'* (2008), 247-258

Saradi H.G., *The Byzantine City in the Sixth Century. Literary Images and Historical Reality*, 2006

Sodini Jean-Pierre, «Images sculptées et propagande impériale du IVe au VIe siècle: recherches récentes sur les colonnes honorifiques et les reliefs politiques à Byzance», *Byzance et les images*, sous la dir. d'André Guillou et de Jannic Durand, Paris, 1994, 41-94

Sodini J.-P., «The Transformation of Cities in Late Antiquity within the Provinces of Macedonia and Epirus», στο Poulter A.G. (εκδ.), *The Transition to Late Antiquity on the Danube and Beyond*, 2007, 311-336

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΑ 207	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	εαρινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Τέχνη στον Δημόσιο Χώρο: εναλλακτικές μνημειακές προτάσεις από το 1980 έως σήμερα		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις	3		6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΕΜΙΝΑΡΙΑΚΟ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH.../		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να: - Γνωρίζουν διάφορους τύπους και έννοιες εναλλακτικής μνημειακότητας που έχουν προταθεί από τη δεκαετία του 1980 έως σήμερα καθώς και τις ιστορικές συνθήκες ανάδυσης του φαινομένου του «αντιμνημείου». - Αντιλαμβάνονται τις διασταυρώσεις της δημόσιας τέχνης με τις πολιτικές μνήμης. - Αναλύουν σύγχρονες εκδοχές μνημειακότητας και δημόσιας τέχνης που πραγματεύονται τραυματικά ιστορικά γεγονότα και επιχειρούν να συμπεριλάβουν περιθωριοποιημένες ιστορικές και κοινωνικές αφηγήσεις στον δημόσιο χώρο. - Αξιοποιούν μελέτες περιπτώσεων και τον θεωρητικό λόγο για να αξιολογήσουν, κριτικά, τις προτάσεις εναλλακτικής μνημειακότητας.
Γενικές Ικανότητες
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών. - Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης. - Αυτόνομη & ομαδική εργασία.

- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής.
 - Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον.
 - Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα.
 - Αναζήτηση της κατάλληλης επιστημονικής πληροφορίας από τη σχετική επιστημονική βιβλιογραφία (έγκριτες βιβλιογραφικές πηγές, έντυπες και ψηφιακές).
- Απόκτηση δεξιοτήτων στη συγγραφή επιστημονικού κειμένου καθώς και στην προφορική παρουσίασή του.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το σεμινάριο εστιάζει σε εναλλακτικές εκδοχές της μνημειακότητας και στους μετασχηματισμούς του μνημείου στον διεθνή χώρο από το 1980 έως σήμερα. Ξεκινώντας με τα πρώτα «κλασικά» αντι-μνημεία και εξετάζοντας τις ιστορικές συνθήκες παραγωγής τους, διερευνούμε, στη συνέχεια, ποικίλους τύπους και έννοιες εναλλακτικής (αντι)μνημειακότητας. Εξετάζουμε, ακόμη, μόνιμες και εφήμερες καλλιτεχνικές παρεμβάσεις και δράσεις «μνημειακού ακτιβισμού» καθώς και σύγχρονα συμμετοχικά πρότζεκτ δημόσιας τέχνης – δημόσιας ιστορίας. Διερευνούμε τον ρόλο της «ιστορίας από τα κάτω» στην ανάδυση του αντι-μνημειακού παραδείγματος και μας απασχολούν ερωτήματα, όπως: Με τι μέσα πραγματεύονται οι σύγχρονοι καλλιτέχνες το επώδυνο παρελθόν και τραυματικά ιστορικά γεγονότα στον δημόσιο χώρο; Ποια είναι τα νέα μνημονικά ζητούμενα και τι είδους μνημειακή κουλτούρα διαμορφώνεται σήμερα; Πώς σχολιάζει η δημόσια τέχνη τα «κενά» της ιστορίας και της δημόσιας μνήμης αλλά και σύγχρονα κοινωνικά ζητήματα; Επικεντρωνόμαστε σε μελέτες περίπτωσης από τον διεθνή χώρο, παρακολουθώντας, παράλληλα, την κριτική που ασκείται στην αντι-μνημειακή συνθήκη.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Δια ζώσης εκπαίδευση. Εισηγήσεις της διδάσκουσας, παρουσίαση εργασιών και κριτική ανταλλαγή απόψεων. Δυνητικά, διαλέξεις ειδικών προσκεκλημένων καθώς και επισκέψεις σε μουσεία και χώρους τέχνης.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx. Χρήση διαδικτυακών πηγών και πολυμεσικού υλικού. Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	38
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	48
	Σύνολο Μαθήματος	125

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Η αξιολόγηση περιλαμβάνει: 1. Ομαδοσυνεργατική εργασία. 2. Ατομική εργασία και προφορική παρουσίασή της. 3. Αξιοποίηση πολλαπλής βιβλιογραφίας. 4. Συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία. Αναλυτικά η διαδικασία και τα κριτήρια αξιολόγησης κοινοποιούνται στους φοιτητές/τριες στο πρώτο μάθημα καθώς και στο e-class του μαθήματος.
----------------------------	---

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αλεξάκη, Ευγενία, «Η μνήμη της 'ανάξιας ζωής'. Tiergartenstraße 4 – Μνημεία για τα θύματα της ναζιστικής 'ευθανασίας'», στο Γ. Κόκκινος, Έ. Λεμονίδου (επιμ.), *Εγκλεισμοί και Ιστορία*, Πεδίο, Αθήνα 2024, σσ. 299-332.

—, «Το μνημείο ως τόπος συμπερίληψης των «αόρατων» της ιστορίας. Η περίπτωση του Κριστόφ Βοντίτσκο. Πρόταση αξιοποίησης της σύγχρονης τέχνης στην ιστορική εκπαίδευση», στο Έ. Λεμονίδου, Κ. Κορρές (επιμ.), *Ιστορία, Διδασκαλία της Ιστορίας και Κινηματογράφος: Από τη θεωρία στην πράξη*, KINETE – Πανεπιστήμιο Πατρών, Αθήνα 2024, σσ. 171-195. Διαθέσιμο στο <https://www.kinete.gr/psifiakos-tomos-kinete/>.

—, «Η τέχνη ως ιστορία, ως καθημερινότητα και ως μνήμη: Αντιμνημειακές καλλιτεχνικές πρακτικές μνημόνευσης και επεξεργασίας του επώδυνου ιστορικού παρελθόντος. Το παράδειγμα των *Τόπων της μνήμης*, Βερολίνο, 1993», στο Γ. Κόκκινος, Π. Γατσωτής (επιμ.), *Για μια σφαιρική και πολυδιάστατη ιστορική εκπαίδευση*, Πεδίο, Αθήνα 2020.

Allison, David B., (επιμ.), *Controversial Monuments and Memorials: A Guide for Community Leaders*, Rowman & Littlefield, Λονδίνο, 2018.

Αυγητίδου, Αγγελική (επιμ.), *Δημόσια Τέχνη – Δημόσια Σφαίρα*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2021.

Camarda, Sandra, “Cybermemorials: Remembrance and Places of Memory in the Digital Age”, στο S. Noiret, M. Tebeau, G. Zaagsma (eds.), *Handbook of Digital Public History*, De Gruyter, Berlin & Boston, 2022, σσ. 337-348.

Doss, Erika, “The Process Frame: Vandalism, Removal, Re-Siting, Destruction”, στο C.K. Knight, H.F. Senie (επιμ.), *A Companion to Public Art*, Wiley-Blackwell, Chichester, 2016, σσ. 403-421.

Dziuban, Zuzanna, “Countermonument in Europe: Spatial Politics of Artistic Memory-Work”, στο M. Manus, J. Vickery (επιμ.), *The Art of the Multitude: Jochen Gerz - Participation and the European Experience*, Campus Verlag, Φρανκφούρτη, 2016.

Evans, Fred, *Public Art and the Fragility of Democracy: An Essay in Political Aesthetics*, Columbia University Press, Νέα Υόρκη 2018.

Harris, Cecily, “German Memory of the Holocaust: The Emergence of Counter-Memorials”, *Penn History Review*, 17 (2), 2010, σσ. 34-59.

Huyssen, Andreas, *Present Pasts: Urban Palimpsests and the Politics of Memory*, Stanford University Press, Στάνφορντ 2003.

—, “Monumental Seduction”, *New German Critique* 69 (1996), σσ. 181-200.

—, “Monument and Memory in a Postmodern Age”, στο J. E. Young (επιμ.), *The Art of Memory: Holocaust Memorials in History*, Prestel, Μόναχο/Νέα Υόρκη, 1994, σσ. 9-17.

Kernbauer, Eva, *Art, History, and Anachronic Interventions Since 1990*, Routledge, Λονδίνο/Νέα Υόρκη 2021.

Lehrer, Erica – Milton, Cynthia E. – Patterson, Monica Eileen (επιμ.), *Curating Difficult Knowledge: Violent Pasts in Public Places* (Palgrave Macmillan Memory Studies), Palgrave Macmillan, Houndmills, Basingstoke Hampshire/Νέα Υόρκη 2011.

Lupu, Noam, “Memory Vanished, Absent, and Confined: The Countermonumental Project in 1980s and 1990s Germany”, *History and Memory* 2 (15), 2003, σσ. 130-164.

- Macaluso, Laura A. (επιμ.), *Monument Culture: International Perspectives on the Future of Monuments in a Changing World*, Rowman & Littlefield, Λάνχαμ 2019.
- Marschall, Sabine (επιμ.), *Public Memory in the Context of Transnational Migration and Displacement: Migrants and Monuments*, Palgrave Macmillan, Cham 2021.
- National Monument Audit*, Monument Lab (επιμ.), Monument Lab & The Andrew W. Mellon Foundation, Φιλαδέλφεια 2021.
- Niven, William, "From Countermonument to Combimemorial: Developments in German Memorialization", *Journal of War and Cultural Studies* 6 (1), 2013, σσ. 75-91.
- Πλάντζος, Δημήτρης (επιμ.), *Τα μνημεία των άλλων. Ανεπιθύμητες κληρονομίες στις παρυφές της μνήμης και της λήθης*, Νεφέλη, Αθήνα 2023.
- "Revised Commemoration" in *Public Art: What Future for the Monument?*, *Racar* 46 (2), 2021 (Όλο το τεύχος), διαθέσιμο στο <https://www.racar-racar.com/2020ndash.html>.
- Saunders, Anna, *Memorializing the GDR: Monuments and Memory after 1989*, New York & Oxford, Berghahn Books, 2018.
- Σταυρακάκης, Γιάννης – Σταφυλάκης, Κωστής (επιμ.), *Το πολιτικό στη σύγχρονη τέχνη*, Εκκρεμές, Αθήνα 2008.
- Savage, Kirk, *Monument Wars: Washington DC, the National Mall, and the Transformation of the Memorial Landscape*, University of California Press, Μπέρκλεϊ/Λονδίνο 2009.
- Sternfeld, Nora, "Counter-Monument and Para-Monument. Politics and Remembrance in Public Space", στο E. Logar (επιμ.), *Ort der Unruhe/Place of Unrest*, Drava, Κλάγκενφουρτ 2018, σσ. 40-61.
- Stevens, Quentin, Franck, Karen A. & Fazakerley, Ruth, "Countermonuments: the Anti-monumental and the Dialogic", *Journal of Architecture*, 17 (6), 2012, σσ. 951-972.
- Stevens, Quentin & Franck, Karen A., *Memorials as Spaces of Engagement: Design, Use and Meaning*, Routledge, Λονδίνο/Νέα Υόρκη, 2010.
- Tello, Veronica, *Counter-Memorial Aesthetics: Refugee Histories and the Politics of Contemporary art*, Bloomsbury Academic, Λονδίνο/Νέα Υόρκη, 2016.
- Τσιάρα, Συραγώ, *Η επιμέλεια του βλέμματος. Σύγχρονη τέχνη και επιμελητική πρακτική*, Νήσος, Αθήνα 2021.
- Widrich, Mechtild, *Perfomative Monuments: The Rematerialisation of Public Art*, Manchester, Manchester University Press, 2014.
- , *Monumental Cares. Sites of History and Contemporary Art*, Manchester University Press, 2023.
- Yoka, Lia (επιμ.), *Political Monuments from the 20th to the 21st Century: Memory, Form and Meaning*, Association of Greek Art Historians, Αθήνα 2023.
- Young, James E., "The Counter-Monument: Memory against Itself in Germany Today", *Critical Inquiry*, 18 (2), 1992, σσ. 267-296.
- , "Germany's Memorial Question: Memory, Counter-Memory and the End of the Monument", *South Atlantic Quarterly*, 96 (4), 1997, σσ. 844-880.

Επιλεγόμενα (ΕΕ)

ΙΑ 17 Ιστορία της Τέχνης

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ: Φιλοσοφική

ΤΜΗΜΑ: Ιστορίας και Αρχαιολογίας

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: προπτυχιακό

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: ARCH893

ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: χειμερινό

ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: ΙΑ17 Εισαγωγή στην Επιστήμη της Ιστορία της Τέχνης

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ (σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων):

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5

ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων): Επιλεγόμενο Κατεύθυνσης

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ: -

ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ: Ελληνικά

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS: Ναι (στην Ελληνική)

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: <https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH893/>

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος. Συνήθως εδώ γράφουμε την περίληψη του μαθήματος, λιγότερο ή περισσότερο πιστά): ...

Επιδίωξη του μαθήματος αυτού είναι οι φοιτητές να γνωρίσουν την ταυτότητα, το αντικείμενο και τη σημασία της επιστήμης της Ιστορίας της Τέχνης. Παρουσιάζονται βασικές προσεγγίσεις των έργων τέχνης, προσδιορίζεται η λειτουργία τους και αναλύονται κύριοι όροι. Επιπλέον επιχειρείται μια συνοπτική ιστορία των εξελίξεων στο επιστημονικό πεδίο της Ιστορίας της Τέχνης σε συνάρτηση με τη διδασκαλία του διακριτού αυτού γνωστικού πεδίου στον πανεπιστημιακό χώρο. Στόχος είναι να αναδειχθούν οι ιστορικές (και ιστοριογραφικές) συνιστώσες των κυρίαρχων καλλιτεχνικών τάσεων, από τον 11ο ως τον 20ο αιώνα. Μέσα από διαφορετικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις (βιογραφία, φορμαλιστική προσέγγιση, εικονογραφική – εικονολογική ανάλυση, κοινωνική ιστορία της τέχνης, ειδημοσύνη, φεμινιστική και ψυχαναλυτική ανάγνωση), επιδιώκεται η κατανόηση αντιπροσωπευτικών έργων ζωγραφικής, γλυπτικής και αρχιτεκτονικής, λαμβάνοντας συγχρόνως υπόψη τη λειτουργία και το ρόλο τους εντός του ευρύτερου κοινωνικού, πολιτικού και πολιτιστικού περιβάλλοντός τους. Παράλληλα, παρουσιάζονται οι σημαντικότεροι ιστορικοί τέχνης των οποίων οι ερμηνευτικές θεωρίες συνιστούν σημείο αναφοράς καθώς έχουν αναδείξει καίρια την καλλιτεχνική δημιουργία διαφορετικών περιόδων.

ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ (Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα; Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών - Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις - Λήψη αποφάσεων - Αυτόνομη εργασία - Ομαδική εργασία - Εργασία σε διεθνές περιβάλλον - Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον - Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών - Σχεδιασμός και διαχείριση έργων - Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα - Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον - Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου - Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής - Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης):

Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση:

- να έχουν εποπτεία διαφορετικών περιόδων και εξελίξεων που συντέλεσαν αποφασιστικά στη διαμόρφωση της τέχνης και ευρύτερα του ευρωπαϊκού πολιτισμού.
- να διαθέτουν τα γνωσιολογικά εργαλεία που τους επιτρέπουν να κάνουν φορμαλιστική και εικονογραφική ανάλυση έργων τέχνης
- να διακρίνουν επιδράσεις από την αρχαιότητα, ελληνική και ρωμαϊκή, όπως και από το Βυζάντιο (*maniera greca*)
- να αντιλαμβάνονται τα έργα τέχνης ως εικαστικά τεκμήρια του πολιτιστικού τους περιβάλλοντος
- να διακρίνουν περιπτώσεις διασύνδεσης τέχνης και πολιτικής εξουσίας
- να πραγματεύονται εικαστικά θέματα και να κάνουν παρουσιάσεις με κριτική προσέγγιση των πρωτογενών πηγών και της δευτερογενούς βιβλιογραφίας
- να διατυπώνουν τεκμηριωμένες απόψεις για θεωρητικά ζητήματα τέχνης
- να διαμορφώνουν μια εικόνα για το αντικείμενο και τις δυνατότητες επαγγελματικής απασχόλησης ενός ιστορικού τέχνης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Ιστορίας της Τέχνης ως επιστημονικός κλάδος
- Ρομανική και Γοτθική τέχνη
- Η άνοιξη της Αναγέννησης
- Η τέχνη στη Βόρεια Ευρώπη
- Η Ωριμη Αναγέννηση
- **Ο Μιχαήλ Άγγελος και το κίνημα του Μανιερισμού**
- Ο θρίαμβος της πίστης: τέχνη και αρχιτεκτονική το 17ο αιώνα
- Ο Rubens και η Ολλανδική ζωγραφική του Χρυσού αιώνα
- Ανανεωμένο ενδιαφέρον για την Αρχαιότητα: Νεοκλασικισμός
- Η γέννηση του Ρομαντισμού
- Καλλιτεχνικά κινήματα του δευτέρου μισού του 19ου αιώνα
- Νεωτεριστικά κινήματα του 20ου αιώνα

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ (πρόσωπο με πρόσωπο, εξ αποστάσεως εκπαίδευση κλπ.): δια ζώσης

ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ (Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές): ...

Αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στη διδακτική πράξη. Οι διαλέξεις συνοδεύονται από πλούσιο οπτικό υλικό (PPSX), το οποίο τίθεται στη διάθεση των φοιτητών για διευκόλυνση της μελέτης τους. Υποστήριξη Μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class. Η επικοινωνία με τους σπουδαστές για θέματα του μαθήματος γίνεται τόσο διαζώσης (μετά την ολοκλήρωση της διάλεξης, ώρες υποδοχής) όσο και ηλεκτρονικά (email – Webex).

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ (Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας: Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS, κατά τις οποίες 1 ECTS αντιστοιχεί σε 15 ώρες απασχόλησης. Άρα σύνολο 15 ECTS = 375 ώρες):

Παραδόσεις θεωρίας στην τάξη	13 (13 εβδ. × 1 ώρες)
Διαλέξεις εμβάθυνσης	26 (13 εβδ. × 2 ώρες)
ΣΥΝΟΛΟΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ	39 (13 εβδ. × 3 ώρες)
Αυτοτελής Μελέτη και προετοιμασία τελικής εξέτασης	78 (13 εβδ. × 3 ώρες × 2)
Σύνολο Μαθήματος	117 ώρες

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ (Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές):

Η Γλώσσα αξιολόγησης Ελληνικά.

Από την αρχή του εξαμήνου αναρτάται στην ηλεκτρονική τάξη (e-class) πλήρης περιγραφή του περιεχομένου του μαθήματος, των διδακτέων ανά εβδομάδα εννοιών, καθώς και του τρόπου αξιολόγησης των φοιτητών. Οι φοιτητές γνωρίζουν, επίσης, εξ αρχής την ύλη, τα διδακτικά συγγράμματα και τη σχετική βιβλιογραφία.

Για την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος απαιτείται τελικός βαθμός ίσος ή μεγαλύτερος του 5.

Η αξιολόγηση των φοιτητών γίνεται με βάση:

τις τελικές εξετάσεις είναι που είναι γραπτές και η κλίμακα βαθμολογίας είναι 1-10. Θα υπάρχουν ερωτήσεις διαφορετικών τύπων:

- Ενότητα ερωτήσεων πολλαπλών επιλογών.
- Ενότητα ερωτήσεων σύντομης απάντησης
- Ενότητα ερωτήσεων ανάπτυξης δοκιμίων

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Barker, E. 2012. *Art & Visual Culture, 1600-1850: Academy to Avant-garde*. Λονδίνο.
2. Bleeke, M. 2012. "Romanesque". *Studies in Iconography, Special Issue Medieval Art History Today - Critical Terms* 33:257-267.
3. Δασκαλοθανάση, Ν. 2013. *Ιστορία της Τέχνης, Η Γέννηση μιας Νέας Επιστήμης από τον 19ο στον 20ο Αιώνα*. Αθήνα.
4. D' Alleva, A. 2020. *Methods and Theories of Art History*. 2η έκδ. Λονδίνο.
5. Eisenman, S. 2021. *Η τέχνη του 19ου αιώνα: Μια Κριτική Ιστορία*. 5η έκδ. Θεσσαλονίκη.
6. Gardner H. και F. Kleiner, 2021. *Gardner's Art Through the Ages: The Western Perspective*. 16η έκδ. Τόμος 2. Βοστώνη.
7. Janson H. W. και A. Janson. 2011. *Ιστορία της Τέχνης, Η Δυτική Παράδοση*, 488-508 και 558-643. Αθήνα.
8. Χαραλαμπίδη, Α. 2016. *Τέχνη: Βλέπω, Γνωρίζω, Αισθάνομαι*. Θεσσαλονίκη.
9. Χαραλαμπίδη, Α. 2018. *Η Τέχνη του Εικοστού Αιώνα*. 2η έκδ. Θεσσαλονίκη.
10. Woods, K., επιμ. 2012. *Art & Visual Culture, 1100-1600: Medieval to Renaissance*. Λονδίνο.

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΙΑ 131	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΣΤ', Η'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ιστορία της Ελληνικής Χαρακτικής (19ος-20ός αι.)		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		3	15
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδίκευσης γενικών γνώσεων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH422/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι εκπαιδευόμενοι θα πρέπει (4) να έχουν εξοικειωθεί με την ιστορία, τις τεχνικές και τις μεθόδους της χαρακτικής στην Ελλάδα κατά τον 19ο αιώνα, (5) να γνωρίζουν το πλαίσιο διδασκαλίας της χαρακτικής στην Ελλάδα κατά τον 19ο αιώνα, (6) να έχουν εξοικειωθεί με την αγορά έργων χαρακτικής στην Ελλάδα, την ιστορία της και τα προβλήματα που ενδεχομένως μπορεί να ανακύψουν.
Γενικές Ικανότητες
• Αυτόνομη εργασία. • Ομαδική εργασία. • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής. • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

--

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Προσεγγίζεται η τέχνη της χαρακτηριστικής στην Ελλάδα κατά τον 19ο αιώνα, η ορολογία και οι ιδιαιτερότητες των επιμέρους τεχνικών και μεθόδων της, ενώ αναγνωρίζονται έργα και δημιουργοί της.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εκπαίδευση και στην Επικοινωνία με τους φοιτητές.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Εκπαιδευτική Επίσκεψη	11
	Συνεργασία με το διδάσκοντα	30
	Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας	75
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	120
	Συγγραφή εργασίας	100
	Σύνολο Μαθήματος	375
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	- Γλώσσα Αξιολόγησης : Ελληνική. - Μέθοδος Αξιολόγησης : Προφορική Εξέταση.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Μπόλης, Γ. – Παυλόπουλος, Δ., *Ελληνική Χαρακτική, 1843-1915. Ιστορία – Λεξικό Χαρακτών*, Αθήνα 2012.
 Παυλόπουλος, Δ., *Χαρακτική – Γραφικές Τέχνες. Ιστορία – Τεχνικές – Μέθοδοι – Γλωσσάρια Όρων*, Αθήνα 2021.
 Στεφαννάκης, Γ., *Ο Κόσμος της Χαρακτικής*, Αθήνα 2023.

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΙΑ160	ΕΞΑΜΗΝ Ο ΣΠΟΥΔΩ Ν	... (εαρινό)
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Η Τέχνη της Μεταπολεμικής Εποχής: από τη Μοντέρνα στη Σύγχρονη Τέχνη		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις	3		5,5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΟ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH.../		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να: - Έχουν αποκτήσει το κατάλληλο λεξιλόγιο ώστε να διατυπώνουν τεκμηριωμένες απόψεις και κρίσεις σχετικά με τη θεματολογία, την τεχνοτροπία και τους όρους παραγωγής των καλλιτεχνικών έργων που εξετάστηκαν στο μάθημα, εντάσσοντάς τα στο κοινωνικό, πολιτικό, οικονομικό, διανοητικό και καλλιτεχνικό περιβάλλον εντός του οποίου δημιουργήθηκαν. - Να γνωρίζουν τα σημαίνοντα ρεύματα και τάσεις στη διεθνή καλλιτεχνική σκηνή της μεταπολεμικής περιόδου. - Να κατανοούν τις σημαντικότερες αλλαγές που διαπιστώνονται σε σχέση με τις μετατοπίσεις του ρόλου του καλλιτέχνη, στα μέσα και τις τεχνικές που αξιοποιούν οι δημιουργοί που σχολιάζονται στο μάθημα.

• Να παρακολουθούν τον θεωρητικό λόγο για την τέχνη καθώς και το εκάστοτε θεσμικό πλαίσιο των τεχνών με όρους κριτικούς.
Γενικές Ικανότητες
• Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών. • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης. • Αυτόνομη & ομαδική εργασία. • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής. • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον. • Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα. • Αναζήτηση της κατάλληλης επιστημονικής πληροφορίας από τη σχετική επιστημονική βιβλιογραφία (έγκριτες βιβλιογραφικές πηγές, έντυπες και ψηφιακές).

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα εξετάζει σημαίνοντα ρεύματα και τάσεις που χαρακτήρισαν τη διεθνή καλλιτεχνική σκηνή από τη λήξη του Β'ΠΠ έως τα μέσα της δεκαετίας του 1970. Τάσεις της αφαίρεσης, νέες παραστατικές κατευθύνσεις, εκδοχές της ποπ αρτ, η μινιμαλιστική και η εννοιολογική τέχνη, η τέχνη της «θεσμικής κριτικής», νέα υβριδικά καλλιτεχνικά είδη (περιβάλλοντα, εγκαταστάσεις, περφόρμανς, χάπενινγκ) εξετάζονται στο ιστορικό περιβάλλον της μεταπολεμικής ανασυγκρότησης, του Ψυχρού Πολέμου, των φοιτητικών κινητοποιήσεων, του φεμινιστικού και του οικολογικού κινήματος κλπ. Σχολιάζουμε τη θέση του «κλασικού μοντερνισμού» στα τεχνοϊστορικά αφηγήματα της πρώτης μεταπολεμικής περιόδου και διερευνούμε τα σημεία τομής/μετάβασης από τη μοντέρνα στη σύγχρονη τέχνη, τις μεταξύ τους συνέχειες και ρήξεις, προσεγγίζοντας τη σύγχρονη τέχνη ως ιστορικό φαινόμενο. Παρακολουθούμε τον θεωρητικό λόγο που αναπτύχθηκε παράλληλα με τα καλλιτεχνικά ρεύματα της εποχής και τον ρόλο του στην πρόσληψή τους, ενώ προσεγγίζουμε το θεσμικό πλαίσιο των τεχνών ως κρίσιμο παράγοντα διαμόρφωσης και κατανόησης της καλλιτεχνικής παραγωγής της περιόδου.
--

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Εκπαίδευση δια ζώσης. Δυνητικά, επισκέψεις σε μουσεία και χώρους τέχνης.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx. Χρήση διαδικτυακών πηγών και πολυμεσικού υλικού. Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39

	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	38
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	48
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή τελική εξέταση που περιλαμβάνει: 1) Σύντομη ανάλυση συγκεκριμένων έργων. 2) Ανάπτυξη κειμένου. Αναλυτικά η διαδικασία και τα κριτήρια αξιολόγησης κοινοποιούνται στους φοιτητές/τριες στο πρώτο μάθημα καθώς και στο e-class του μαθήματος.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αδαμοπούλου, Αρετή, <i>Τέχνη και ψυχροπολεμική διπλωματία. Διεθνείς εικαστικές εκθέσεις στην Αθήνα (1950-1967)</i>, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2019. Αλεξάκη, Ευγενία, «Εκθέσεις που έγραψαν τη δική τους ιστορία (της τέχνης). Πολιτικές της μνήμης και τεχνοϊστορικά αφηγήματα στην πρώτη documenta», <i>Ιστορία της Τέχνης</i>, 11, 2022, σσ. 52-77. Argan, Giulio Carlo – Oliva, Achille Bonito, <i>Η μοντέρνα τέχνη. 1770-1970 / Η τέχνη στην καμπή του 21ου αιώνα</i>, μτφρ. Λίνα Παπαδημήτρη, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2014. Εμμανουήλ, Μελίτα, <i>Ιστορία της Τέχνης από το 1945 σε πέντε ενότητες</i>, Καπόν, Αθήνα 2017². Δασκαλοθανάσης, Νίκος, <i>Ιστορία της τέχνης 1945-1975: Από τη μοντέρνα στη σύγχρονη τέχνη. Ζωγραφική – Γλυπτική – Αρχιτεκτονική</i>, futura, Αθήνα 2021. — (επιμ.), <i>Από τη μινιμαλιστική στην εννοιολογική τέχνη. Μια κριτική ανθολογία</i>, μτφρ. Ελεάννα Πανάγου, ΑΣΚΤ, Αθήνα 2006. —, «Η μοντερνιστική τέχνη και η θεωρία του Clement Greenberg», <i>Αριάδνη</i>, Επιστημονική επετηρίδα της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κρήτης, 9, 2003, σσ. 111-145. Foster, Hal – Krauss, Rosalind – Bois, Yves-Alain – Buchloh, Benjamin H.D. – Joselit, David, <i>Η τέχνη από το 1900: Μοντερνισμός, Αντιμοντερνισμός, Μεταμοντερνισμός</i>, μτφρ. Ιουλία Τσολακίδου – Δημοσθένης Κούλουθρος, πρόλογος – επιμέλεια: Μιλτιάδης Παπανικολάου, Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2021⁴. Karow, Allan, «Η κληρονομιά του Jackson Pollock», <i>Ιστορία της τέχνης</i>, 8, 2019, σσ. 148-155. Καραμπά, Ελπίδα – Παπαστάμου, Βάλια, <i>Μεταβάσεις: Από τη Μοντέρνα στη Σύγχρονη Τέχνη – Κριτικές Θεωρήσεις</i>, Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις, 2023, http://dx.doi.org/10.57713/kallipos-269. Λούσυ Λίπαρντ, <i>Ποπ Αρτ</i>, μτφρ. Στέφανος Τασσόπουλος, Υποδομή, Αθήνα 1984. Σαββόπουλος, Χάρης, <i>Η τέχνη μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, 1940-1960</i>, Πλέθρον, Αθήνα 2016. Χαραλαμπίδης, Άλκης, <i>Η τέχνη του 20ού αιώνα</i>, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2018. Σταυρακάκης, Γιάννης – Σταφυλάκης, Κωστής (επιμ.), <i>Το πολιτικό στη σύγχρονη τέχνη</i>, Εκκρεμές, Αθήνα 2008.
--

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΙΑ 190	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6/8
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μουσειοπαιδαγωγική: το μουσείο ως χώρος μάθησης και δημιουργικότητας		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Η διδασκαλία βασίζεται σε διαλέξεις, στη χρήση των νέων τεχνολογιών (πλούσιο Ο/Α υλικό, αξιοποίηση της πλατφόρμας η-τάξη), στη διεξαγωγή συζήτησης και δημιουργικών ασκήσεων για ποικίλα θέματα μουσειακής θεωρίας και πρακτικής, σε στοχευμένες επισκέψεις σε μουσεία της Αθήνας και συζητήσεις με επαγγελματίες μουσείων, σε παρακολούθηση προσομοιώσεων μουσειακών εκπαιδευτικών δράσεων και σχεδιασμό πρωτότυπων εκπαιδευτικών δράσεων από τους ίδιους τους φοιτητές.	3-4		5,5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΟ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ή ΕΠΙΛΟΓΗ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΟΡΜΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	e-class: ARCH471		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Τα μουσεία, ως φορείς που συλλέγουν, επιμελούνται, ερμηνεύουν και εκθέτουν τον υλικό πολιτισμό και τη μνήμη κάθε κοινωνίας, αποτελούν συνεκτικό πεδίο συνάντησης πολλών επιστημών (αρχαιολογίας, ιστορίας, κοινωνικής ανθρωπολογίας, ψυχολογίας, παιδαγωγικής, φιλοσοφίας, κ.ά.). Παράλληλα, ο τρισδιάστατος κόσμος των αντικειμένων τους, με τους χωρικούς όσο και νοηματικούς συσχετισμούς που δημιουργούν, αποτελεί ιδανικό πεδίο προσωπικής αναζήτησης και εξέλιξης για κάθε άτομο ή ομάδα με στόχο την αποτελεσματική εξατομικευμένη μάθηση, την απόκτηση νέων γνώσεων, δεξιοτήτων και εμπειριών, την παραγωγή νοήματος, τη διαμόρφωση πολιτισμικών αξιών, τη ψυχαγωγία, την ανάπτυξη της έρευνας και της δημιουργικής έκφρασης.

Τα τελευταία χρόνια, τα μουσεία ανταποκρινόμενα στην ευρεία εκπαιδευτική και κοινωνική τους αποστολή, που στοχεύει στην ουσιαστική κατανόηση του κόσμου και στην ποιοτική αλλαγή της ζωής των πολιτών, αξιοποιούν σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις για τη μάθηση και την προοδευτική εκπαίδευση και υλοποιούν πληθώρα δράσεων για διαφορετικές ομάδες στόχευσης (με κυρίαρχη τα παιδιά και τις σχολικές ομάδες). Έχουν, δε, εμπράκτως αποδείξει, τόσο στην Ελλάδα όσο και διεθνώς, ότι αποτελούν βασικούς συν-εταίρους της επίσημης και τυπικής εκπαίδευσης για την παραγωγή εναλλακτικών εκπαιδευτικών εφαρμογών και εμπειριών με αφετηρία (αλλά όχι και «τερματικό σταθμό») τη θεματολογία που προσφέρουν τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών της α' βάθμιας και β' βάθμιας εκπαίδευσης.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα:

- έχουν εξοικειωθεί με τη θεωρία και την πράξη της μουσειακής εκπαίδευσης
- έχουν καλλιεργήσει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες ώστε να είναι σε θέση να σχεδιάζουν εκπαιδευτικές δράσεις σε μουσεία και χώρους πολιτιστικής αναφοράς για διαφορετικές ομάδες κοινού, όσο και να σχεδιάζουν συνοδευτικό εκπαιδευτικό υλικό στο πλαίσιο των δράσεων αυτών.
- Έχουν αναπτύξει προσωπικές πολλαπλές ευφυΐες και δημιουργικές δεξιότητες ακολουθώντας παράλληλα ομαδοσυνεργατικές διαδικασίες εργασίας
- έχουν κατανοήσει εμπειρικά την δυναμική ερμηνείας μουσειακών αντικειμένων, και ειδικότερα αρχαιολογικών συλλογών, και την επικοινωνία μηνυμάτων γι' αυτές σε διαφορετικές ομάδες επισκεπτών
- έχουν εξοικειωθεί με τις μουσειοπαιδαγωγικές δράσεις και εκπαιδευτικές στρατηγικές που ακολουθούν διαφορετικά μουσεία της Αθήνας
- έχουν κατανοήσει την πολλαπλότητα και συνθετότητα του κοινωνικού ρόλου των μουσείων
- έχουν καλλιεργήσει όλα τα ανωτέρω μέσα από εναλλακτικές εκπαιδευτικές διαδικασίες που συνδυάζουν ποικιλία διδακτικών μεθόδων προς ενίσχυση της συμμετοχικής και βιωματικής μάθησης εκ μέρους των φοιτητών.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Ομαδική εργασία – σχεδιασμός έργων
- Αυτόνομη εργασία
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Λήψη αποφάσεων

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η δομή του μαθήματος αρθρώνεται στις ακόλουθες βασικές ενότητες:

1. Το μουσείο ως περιβάλλον μάθησης και δημιουργικότητας: σύγχρονες προσεγγίσεις
2. Μουσειακή εκπαίδευση: αφετηρίες, τάσεις, προοπτικές στην Ελλάδα και διεθνώς
3. Ο ρόλος του μουσειοπαιδαγωγού: φυσιογνωμία, δεξιότητες, εκπαίδευση
4. Θεωρητικές προσεγγίσεις στη μουσειακή εκπαίδευση: θεωρίες γνώσης, μάθησης και επικοινωνίας
5. Μέθοδοι, μέσα και πολιτικές στη μουσειακή εκπαίδευση
6. Η παιδαγωγική διάσταση της μελέτης μουσειακών αντικειμένων και εν γένει του υλικού πολιτισμού
7. Σχεδιασμός μουσειακών εκπαιδευτικών εφαρμογών για ποικίλες κοινωνικές ομάδες (παιδιά, εφήβους, οικογένειες, ενηλίκους, ΑμεΑ, ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, κ.ά.) και διαφορετικά είδη μουσείων και συλλογών
8. Μουσείο και Σχολείο: πλαίσιο, προκλήσεις, προοπτικές μιας δημιουργικής συνεργασίας
9. Μουσειακή εκπαίδευση σε ψηφιακό περιβάλλον: η αξιοποίηση των νέων μέσων 10. Αξιολογώντας τα αποτελέσματα της μάθησης στα μουσεία: νέες προσεγγίσεις και μεθοδολογίες.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	- Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx - Εξειδικευμένα βίντεο-ντοκιμαντέρ - Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Επισκέψεις σε Μουσεία	15 (5X3)
	Πρακτική άσκηση	9
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας	30
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη	35
	Προετοιμασία ομαδικής εργασίας – σχεδιασμός εκπαιδευτικού προγράμματος	15
	Σύνολο Μαθήματος	143
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	1.Εκπόνηση ομαδικής εργασίας η οποία παρουσιάζεται στην τάξη πριν την λήξη του εξαμήνου με θέμα τον σχεδιασμό μίας εκπαιδευτικής δράσης με αφετηρία	

	έμπνευσης τις συλλογές του Μουσείου Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης 2. Γραπτή τελική εξέταση που περιλαμβάνει ερωτήσεις που απαιτούν κριτική ανάλυση, σύνθεση δεδομένων και ανάπτυξη προσωπικών απόψεων για ποικίλα θέματα της σύγχρονης μουσειακής πρακτικής, τεκμηριωμένων στη βάση ενός συνόλου θεωριών και παραδειγμάτων που παρουσιάστηκαν στο πλαίσιο των διδακτικών συναντήσεων 3. Συνολική παρουσία-συμμετοχή στο μάθημα, απλές πρακτικές ασκήσεις που πραγματοποιούνται κατά τις διδακτικές συναντήσεις και συμμετοχή στις προσομοιώσεις μουσειοπαιδαγωγικών δράσεων
--	---

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Black, G. 2009, *Το Ελκυστικό Μουσείο. Μουσεία και Επισκέπτες*, Εκδόσεις ΠΙΟΠ, Αθήνα

Γαλανίδου, Ν. Dommasne, L.H., (επιμ.), 2013, *Μιλώντας στα παιδιά για το παρελθόν. Μια διεπιστημονική προσέγγιση*, Εκδόσεις Καλειδοσκόπιο, Αθήνα

Καλεσοπούλου, Δ., (επιμ.), 2011, *Παιδί και Εκπαίδευση στο Μουσείο. Θεωρητικές αφετηρίες, παιδαγωγικές πρακτικές*, Εκδόσεις Πατάκης, Αθήνα

Νικονάνου, Ν., 2010, *Μουσειοπαιδαγωγική. Από τη Θεωρία στην Πράξη*, Αθήνα, Εκδόσεις Πατάκης, Αθήνα

Dodd, J., Jones, C., 2009, « Τα Έντικά Αποτελέσματα της Μάθησης': ένα εννοιικό πλαίσιο», *Τετράδια Μουσειολογίας*, 11-19

Καλεσοπούλου, Δ. 2011, «Στρατηγικές ανάπτυξης της κριτικής σκέψης στο μουσείο. Παραδείγματα από το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο» στα Πρακτικά του Συνέδριου *Η Άνοιξη των Μουσείων. Συνάντηση για τα εκπαιδευτικά προγράμματα και τη μουσειακή αγωγή*, Ρέθυμνο: ΚΕ΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Ρεθύμνου, 67-75.

Μούλιου, Μ. 2005, «Μουσεία: πεδία για την κατανόηση του κόσμου», *Τετράδια Μουσειολογίας*, 2, 7-19

Νικονάνου, Ν. et al (επιμ.) 2016, *Μουσειακή Μάθηση και Εμπειρία στον 21ο αι.*, Κάλλιπος, Διαθέσιμο στο αποθετήριο "Κάλλιπος", <http://repository.kallipos.gr/handle/11419/712>

ΠΗΓΕΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

1. Βασικές έννοιες Μουσειολογίας ICOM (http://icom.museum/fileadmin/user_upload/pdf/Key_Concepts_of_Museology/Museology_WEB_greek.pdf)
2. Recommendation on the Protection and Promotion of Museums, their Diversity and their Role in Society, http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/images/Final_Text_of_Draft_recommendation_EN_02.pdf), Παρίσι 27-28/5/2015

3. Μαυροσκούφης, Δ., κ. Α., (επιμ.) 2014, *Το μουσείο ήταν τέλειο! Διαπολιτισμικά Προγράμματα Σχολείων σε Μουσεία. Οδηγός Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων*, Θεσσαλονίκη (http://www.diapolis.auth.gr/diapolis_files/dراسi9/ypodراسi9.5-web-folder-3/OdigosEkpaideutikwnEpiskepsewn/Odhgός_Ekpaideutikών_Eπισκέψεων/index.html)
4. Hooper-Greenhill, E. 1999, «Σκέψεις για τη μουσειακή εκπαίδευση και επικοινωνία στη μεταμοντέρνα εποχή», *Αρχαιολογία και Τέχνες*, 72, 47-49 (<http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/07/72-11.pdf>)
5. Καλεσοπούλου, Δ., 2014, «Παιδί και μουσείο. Μια σχέση με πολλές διαστάσεις», *Αρχαιολογία και Τέχνες*, 22/12/2014, <http://www.archaiologia.gr/blog/2014/12/22/τα-μουσεία-και-η-μουσειολογία-στη-σύγ-13>
6. Κωστή, Κ., 2015, «Μουσείο και Παρελθόν: Προτάσεις για εφαρμογές στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση», *Αρχαιολογία και Τέχνες*, 16/2/15, <http://www.archaiologia.gr/blog/2015/02/16/τα-μουσεία-και-η-μουσειολογία-στη-σύγ-16/>
7. Ιστότοπος Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων και άλλων διεθνών Οργανισμών
8. Ιστότοποι των ελληνικών και ξένων μουσείων
9. Εκπαιδευτικό υλικό μουσείων (ελληνικών και ξένων) διαθέσιμο στο Διαδίκτυο
10. Επίκαιρα άρθρα στον ελληνικό και διεθνή τύπο που αφορούν τα μουσεία και τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	II89	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Η'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική επιγραφική		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5,5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μάθημα ειδίκευσης γενικών γνώσεων (επιλεγόμενο κατεύθυνσης για Ιστορικούς και για Αρχαιολόγους, ελεύθερη επιλογή για φιλολόγους)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Θεωρείται καλό οι φοιτητές να έχουν περάσει την Αρχαία Ιστορία Α' και Β' (II10 και II11)		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS			
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH533/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Πρόκειται για ένα εισαγωγικό μάθημα στις θεματικές, τις μεθόδους και τα εργαλεία της Αρχαίας Ελληνικής Επιγραφικής. Η ύλη του μαθήματος στοχεύει στην εισαγωγή των φοιτητών στις διάφορες θεματικές των αρχαίων ελληνικών επιγραφών, στις απαρχές του ελληνικού αλφαβήτου και στα πρώτα δείγματα γραφής. Το μάθημα αναφέρεται επίσης στις μεθόδους, στη βιβλιογραφία και στα ηλεκτρονικά εργαλεία της Αρχαίας Ελληνικής Επιγραφικής. Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με αυτή την κατηγορία άμεσων πηγών της Αρχαίας Ιστορίας και με τη χρήση τους.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητή/τρια θα είναι σε θέση να:

- αναγνωρίζει επιγραφές και να τις κατατάσσει σε κατηγορίες ανάλογα με το περιεχόμενό τους.
- γνωρίζει τη διαδικασία που ακολουθούμε για τη συμπλήρωση των επιγραφών και να συμπληρώνει απλά κείμενα.
- να χρονολογεί επιγραφές.
- να αναζητά δημοσιεύσεις και βιβλιογραφία επιγραφών.
- να κατανοεί επιγραφές γραμμένες σε αρχαϊκά αλφάβητα.
- να τοποθετεί τις επιγραφές στο ιστορικό και θεσμικό τους πλαίσιο.

Γενικές Ικανότητες

Αυτόνομη εργασία.

Άσκηση κριτικής ικανότητας.

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών.

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών.

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η μελέτη των λίθων: Μέθοδοι προσέγγισης των επιγραφών, τα εργαλεία του επιγραφικού. Δημοσιεύσεις και βιβλιογραφία των επιγραφών. Επιγραφική και διαδίκτυο.

Ζητήματα χρονολόγησης

Στις απαρχές των ελληνικών επιγραφών: αρχαϊκά αλφάβητα.

Τα ψηφίσματα των ελληνικών πόλεων. Διαδικασίες και περιεχόμενο

Λατρεύοντας τους θεούς - τιμώντας τους ανθρώπους: αναθηματικές και τιμητικές επιγραφές.

Η μνήμη των νεκρών: επιτύμβιες επιγραφές.

Η έκφραση των μεταφυσικών αναγκών: προσκυνήματα, ιάσεις εξομολογήσεις, χρησμοί, ευχές και κατάρες.

Κατάλογοι προσώπων και πραγμάτων. Η συμβολή τους στην προσωπογραφία και την ονοματολογία.

Νομικά ζητήματα σε επιγραφές.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Στην τάξη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Επιτόπιες ασκήσεις	10
	Αυτόνομη μελέτη	75
	Εκπόνηση εργασίας	26
	Σύνολο Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή τελική εξέταση που περιλαμβάνει - Ερωτήσεις γνώσεων και θεωρίας - Ασκήσεις επί συγκεκριμένων επιγραφικών κειμένων Επικουρικά αξιολογείται - Η συμμετοχή στις ασκήσεις που εκπονούνται κατά τη διάρκεια του εξαμήνου. - Η εκπόνηση προαιρετικής γραπτής εργασίας.	

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- McLean, B. H., An introduction to Greek Epigraphy of the Hellenistic and Roman Periods from Alexander the Great down to the Reign of Constantine (2002)
- Woodhead, A. G., Η μελέτη των ελληνικών επιγραφών, Εκδ. Καρδαμίτσα, Αθήνα 2009
- *Ανθολόγιο*. Επιλογή επιγραφών και πατύρων της ελληνιστικής και ρωμαϊκής περιόδου (κείμενα, μετάφραση, σχολιασμός), επιμ. Σ. Ανεζίρη, εκδ. Πατάκης, Αθήνα 2018
- Guarducci, M., Η Ελληνική Επιγραφική από τις απαρχές ως την ύστερη ρωμαϊκή αυτοκρατορική περίοδο, 2η έκδ., Εκδ. MIET, Αθήνα 2019